

ΑΔΑΕ

**ΑΡΧΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ ΤΩΝ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ**

**ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ
2022**

Πρόλογος*

Το 2022 έμελλε να γίνει η χρονιά που εκτόξευσε την ΑΔΑΕ στην πρώτη γραμμή της επικαιρότητας. Από εκεί που μέχρι τότε ήταν μια σχεδόν άγνωστη -και τούτο δυστυχώς και με δική της ευθύνη- στο ευρύ κοινό και εσωστρεφής Ανεξάρτητη Αρχή, έγινε μια από τις πιο γνωστές και με γενική αναγνώριση. Αναγνώριση συνιστάμενη στο ότι της πιστώθηκε από την ευρύτερη κοινή γνώμη το γεγονός, ότι, μπροστά στην λαίλαπα των αποκαλύψεων για παρακολούθηση των τηλεφωνικών συνδέσεων είτε με εισαγγελική διαταγή είτε μέσω του παράνομου κατασκοπευτικού λογισμικού Predator μεγάλου αριθμού προσώπων, μεταξύ δε αυτών και δημοσίων προσώπων, δεν ολιγόρησε ούτε παρέλυσε, αλλά έπραξε το καθήκον της, διερευνώντας, κατόπιν σχετικών ελέγχων τόσο σε παρόχους τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών όσο και σε κρατικές υπηρεσίες, τις καταγγελίες που κατατέθηκαν ενώπιον της για παραβίαση της νομοθεσίας που διέπει την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών. Προσπάθησε δε να ενημερώσει θεσμικά το Κοινοβούλιο, στο οποίο και λογοδοτεί κατά το νόμο, και ενημέρωνε τακτικά την Δικαιοσύνη της χώρας, η οποία διερευνά τις τυχόν υπάρχουσες ποινικές διαστάσεις των εν λόγω παρακολουθήσεων. Και αυτό παρά τις ποικίλες δυσκολίες που εμφανίστηκαν στην πορεία.

Δυσκολίες, οφειλόμενες τόσο στην γνωστή διαχρονική υποστελέχωση της, στην ανάγκη υπέρβασης παλαιών πρακτικών, που είχαν καθιερωθεί σε παλαιότερες περιόδους, στις οποίες επικρατούσε (ή φαινόταν να επικρατεί) «νηνεμία» στον χώρο του απορρήτου των επικοινωνιών, αλλά και σε εξωγενείς παράγοντες. Αναφέρομαι στις αντιδράσεις εκείνων, οι οποίοι, για πολλούς και ποικίλους λόγους, δεν ήθελαν να προχωρήσουν οι έρευνες και οι έλεγχοι της ΑΔΑΕ και, σε κάθε περίπτωση, δεν ήθελαν πάντως να γίνουν γνωστά τα αποτελέσματα των ελέγχων αυτών. Αντιδράσεις, οι οποίες εξελίχθηκαν σε κάποιες περιπτώσεις σε σοβαρές αντιθεσμικές παρεμβάσεις, μέσω των οποίων αμφισβητήθηκε η ίδια η ανεξαρτησία της Αρχής, με απειλητικούς μάλιστα υπαινιγμούς ότι σε περίπτωση που τα επιτασσόμενα με τις παρεμβάσεις αυτές δεν θα

ετηρούντο από την Αρχή, θα ετίθετο θέμα ασκήσεως ποινικών διώξεων εις βάρος των μελών και του προσωπικού της Αρχής ακόμη και για εξαιρετικά σοβαρές κακουργηματικές πράξεις. Αναφέρομαι ακόμη και σε αντιδράσεις στον ευρύτερο δημόσιο χώρο που έλαβαν την μορφή συκοφαντικών, δυσφημιστικών και υβριστικών σχολίων και μάλιστα σε προσωπικό επίπεδο εις βάρος του υπογράφοντος και άλλων μελών της Ολομέλειας της Αρχής. Φάνηκε δυστυχώς για μια ακόμη φορά πως το πολιτικό σύστημα της χώρας, αλλά και μια σημαντική μερίδα των ΜΜΕ δεν έχουν κατανοήσει και μάλλον αρνούνται να κατανοήσουν τι ακριβώς είναι μια Ανεξάρτητη Αρχή (και μάλιστα συνταγματικά κατοχυρωμένη), σε τι χρησιμεύει, για ποιο λόγο υπάρχει και κυρίως τι σημαίνει να δρα ανεξάρτητα. Διαχρονικά, δυστυχώς, το ελληνικό πολιτικό σύστημα φαίνεται να θεωρεί ότι οι Ανεξάρτητες Αρχές εκπληρώνουν τον ρόλο τους, μόνο όταν δεν ενοχλούν και δεν ασκούν κριτική στην εξουσία και δεν αμφισβητούν τις επιλογές της. Όταν, όμως, εκπληρώσουν τον συνταγματικό τους ρόλο που είναι να λειτουργούν ως αντίβαρα εξουσίας, τότε υφίστανται μια ολόκληρη σειρά από ανοίκειες επιθέσεις, όπως έδειξαν με τον πιο δυσάρεστο τρόπο οι πιο πάνω επιθέσεις κατά της ΑΔΑΕ και του υπογράφοντος τον παρόντα πρόλογο Πρόεδρο της. Μοιάζει, θα έλεγε κανείς εντελώς ανώριμο το ελληνικό πολιτικό σύστημα να αποδεχθεί τον θεσμό αυτό · θεσμό τον οποίο, όμως, έχουν υιοθετήσει όλες οι ώριμες και προηγμένες δημοκρατίες του ευρωπαϊκού νομικού πολιτισμού, στον οποίο θέλουμε να ανήκει η χώρα μας. Δεν έχει συνειδητοποιηθεί στην Ελλάδα ότι η ύπαρξη αντιβάρων εξουσίας (τα περίφημα checks and balances) είναι θεμελιώδης και απαραίτητος θεσμός για να λειτουργεί το κράτος δικαίου, που μαζί με την αρχή της πλειοψηφίας αποτελεί βασικό πυλώνα (θα έλεγα ακόμη και condition sine qua non) του πολιτεύματος της φιλελεύθερης δημοκρατίας.

Ευτυχώς η ΑΔΑΕ κατάφερε να αγνοήσει τις αντιδράσεις αυτές και να «σταθεί όρθια». Πράττοντας αποφασιστικά και όσο πιο καλά μπορούσε, μέσα σε αυτό το εξόχως αρνητικό κλίμα, το συνταγματικό της καθήκον, που δεν είναι άλλο από το να διασφαλίζει το «απολύτως» κατά το ίδιο το Σύνταγμα και τόσο ευαίσθητο δικαίωμα

στο απόρρητο των επικοινωνιών. Την πιο μύχια πτυχή της ιδιωτικότητας όλων μας, που τόσο απειλείται την εποχή μας είτε από τις ανεξέλεγκτες τεχνολογίες που έχουν αναπτυχθεί, είτε από μια πιθανή καταχρηστική και επεκτατική επίκληση των κινδύνων στον τομέα της εθνικής ασφάλειας. Και δεν χρειάζεται ιδιαίτερη ανάπτυξη για να κατανοήσει κάποιος σε τι δυνατότητες εκβιασμών ανοίγει ο δρόμος όταν περιέλθουν παράνομα σε σκοτεινά και ανέλεγκτα κέντρα πληροφορίες αυτή η μύχια και πολύτιμη για κάθε ένα από εμάς πτυχή της ιδιωτικότητας μας. Το έργο της ΑΔΑΕ δεν είναι βεβαίως να δημιουργεί προβλήματα στην προστασία της εθνικής ασφάλειας, αλλά αυτό δεν σημαίνει, αυτονοήτως, ότι της επιτρέπεται να κάνει υποχωρήσεις και εκπτώσεις στην εκ μέρους της διασφάλιση ότι η προστασία αυτή γίνεται με αυστηρή τήρηση των συνταγματικών εγγυήσεων του άρθρου 19 και ότι μεταξύ των δύο ευρισκομένων σε ένταση μεταξύ τους εννόμων αγαθών, ήτοι της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος (εν προκειμένω της προστασίας της εθνικής ασφάλειας και της καταπολέμησης της βαριάς εγκληματικότητας) αφενός και της προστασίας του δικαιώματος στο απόρρητο των επικοινωνιών αφετέρου, επιτυγχάνεται κατά το δυνατόν η ορθή στάθμιση, τηρουμένης δηλαδή της συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχής της αναλογικότητας.

Αυτό δεν σημαίνει ότι όλα έγιναν τέλεια από την ΑΔΑΕ. Μακράν του υπογράφοντος η αυταρέσκεια ή η συντεχνιακού τύπου υπεράσπιση των πεπραγμένων της Αρχής. Τέτοιου είδους αυτοδοξολογίες και εφησυχασμοί δεν βοηθούν τις δημόσιες υπηρεσίες αλλά και τα πρόσωπα στο να βελτιώνονται, κάτι που είναι και το ζητούμενο. Η μεγαλύτερη αδυναμία, κατά την εκτίμηση του υπογράφοντος, είναι οι καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση των διαδικασιών που έπονται των σχετικών ελέγχων. Καθυστερήσεις που δεν οφείλονται μόνο στο ολιγάνθρωπο της Αρχής, αλλά και σε γραφειοκρατικές δημοσιοϋπαλληλικού τύπου αγκυλώσεις στην λειτουργία της, οι οποίες αλλάζουν μεν, αλλά τούτο γίνεται με βραδύτητα και λόγω εσωτερικών αντιστάσεων που οφείλονται σε συνήθειες πολλών ετών. Στο σημείο αυτό θα αποτελούσε παράλειψη το να μην υπομνησθεί συμπληρωματικά ότι οι Ανεξάρτητες Αρχές- και πάντως η ΑΔΑΕ που ως εκ του αντικειμένου της ασχολείται υποχρεωτικά

με τις πιο εξελιγμένες τεχνολογίες λειτουργούν κυρίως με εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό. Και όσο καιρό η Ελληνική Πολιτεία, δεν συνειδητοποιεί ότι το εξειδικευμένο προσωπικό για να προσελκυσθεί να στελεχώσει μια δημόσια υπηρεσία, ή μια Ανεξάρτητη Αρχή, όπως η ΑΔΑΕ, πρέπει να έχει τις αντίστοιχες μισθολογικές απολαβές, οι απαιτούμενες Διευθύνσεις των υπηρεσιών αυτών θα παραμένουν υποστελεχωμένες, με τις αυτονόητες συνέπειες που αυτό έχει.

Μια άλλη αιτία των καθυστερήσεων είναι ότι, αρχής γενομένης από τον μήνα Αύγουστο του 2022, όταν είδαν το φως της δημοσιότητας οι πρώτες αποκαλύψεις για τις παρακολουθήσεις, άρχισε η σωρηδόν κατάθεση καταγγελιών εκ μέρους των πολιτών.

Τέλος, δεν θα πρέπει να παραβλεφθεί ότι το 2022 ήταν το έτος μιας μεγάλης νομοθετικής μεταβολής σε ό,τι αφορά την ΑΔΑΕ. Για πρώτη φορά από το 1994 άλλαξε άρδην το κανονιστικό καθεστώς που διέπει τα ζητήματα της άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών. Καταργήθηκε ο νόμος 2225/1994 (εκτελεστικός του άρθρου 19 παρ. 1 εδαφ β του συντάγματος) και αντικαταστάθηκε από το νόμο 5002/22. Παρά το γεγονός ότι ο τελευταίος αυτός νόμος ουσιαστικά δεν άλλαξε την βασική αρχιτεκτονική σύλληψη του καταργηθέντος νόμου και απλώς εξειδίκευσε κάποιες ρυθμίσεις του, λόγω όμως των νομοτεχνικών ελλείψεων και ασαφειών του, έχουν δημιουργηθεί πολλά ερμηνευτικά προβλήματα, ευαίσθητα ως προς την αντιμετώπιση τους, με συνέπεια η εφαρμογή του να απαιτεί αναπροσανατολισμό των ενεργειών της Αρχής. Ο νόμος αυτός ψηφίστηκε με σπουδή και χωρίς προηγούμενη θεσμική διαβούλευση με την ΑΔΑΕ. Η τελευταία κατέθεσε βέβαια στην φάση της δημόσιας διαβούλευσης εκτενές υπόμνημα με πολλές παρατηρήσεις, οι οποίες όμως δεν έγιναν δεκτές από το νομοθέτη στην συντριπτική τους πλειοψηφία. Με τον επίμαχο νόμο επιχειρήθηκε να βελτιωθούν κάποιες διατάξεις του προϊσχύσαντος καθεστώτος, που ήταν προβληματικές και παρουσίαζαν ελλείμματα, όπως, ενδεικτικά, α)η απαγόρευση ενημέρωσης του θιγέντος από το μέτρο της άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών

του, όταν το εν λόγω μέτρο είχε ληφθεί κατ' επίκληση λόγων εθνικής ασφάλειας ή β) η έκδοση της διάταξης άρσης του απορρήτου από ένα μόνο εισαγγελικό λειτουργό εγκατεστημένο στην ΕΥΠ ή την ΔΑΕΕΒ.

Ωστόσο, οι βελτιώσεις που επέφερε ο νέος αυτός νόμος δεν ήταν ουσιώδεις. Συγκεκριμένα, και μεταξύ πολλών άλλων, στο άρθρο 4 παρ. 7 καθορίζεται η διαδικασία της εκ των υστέρων ενημέρωσης του θιγέντος της κατά το παρελθόν τυχόν επισυμβάσης άρσεως του απορρήτου των επικοινωνιών του για λόγους εθνικής ασφάλειας. Η αρμοδιότητα, όμως, αυτή αφαιρείται τελείως από την ΑΔΑΕ για πρώτη φορά ύστερα από 18 χρόνια και ανατίθεται σε τριμελές όργανο, το οποίο αποτελείται από α) τον Εισαγγελικό λειτουργό της ΕΥΠ ή της ΔΑΕΕΒ (ανάλογα με το αν η διάταξη είχε εκδοθεί από τον εισαγγελέα της ΕΥΠ ή της ΔΑΕΕΒ), β) τον δεύτερο εισαγγελέα ο οποίος προσυπογράφει τη διάταξη και γ) τον Πρόεδρο της ΑΔΑΕ. Τούτο βρίσκεται σε αντίθεση με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου¹, με την οποία έχει κριθεί ότι η αρμοδιότητα της ενημέρωσης αυτής πρέπει να ανατίθεται σε μια ανεξάρτητη Αρχή και, σε κάθε περίπτωση, όχι σε ένα όργανο το οποίο αποτελείται κατά πλειοψηφία από τα όργανα τα οποία εξέδωσαν την απόφαση της «παρακολούθησης» (εν προκειμένω τους εισαγγελείς που εξέδωσαν την «πράξη» της «παρακολούθησης»). Περαιτέρω, το χρονικό διάστημα των τριών ετών μετά την λήξη της άρσης του απορρήτου, που αποτελεί προϋπόθεση για να επιτραπεί η υποβολή σχετικής αίτησης και που προβλέπεται στην αυτή παράγραφο και άρθρο (άρθρο 4§7) του νόμου είναι υπερβολικά μακρύ και άνευ αποχρώντος λόγου μεγάλο. Δεν υπάρχει, πράγματι, καμία εξήγηση για ποιο λόγο, στην περίπτωση που έχει διαπιστωθεί ότι δεν διακυβεύεται ο σκοπός, για τον οποίο διατάχθηκε η άρση του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας, δεν

¹ [πρβλ. α) Klass και λοιποί κατά Γερμανίας, απόφαση της 6.9.1978, παράγραφος 58, β) Weber και Saravia κατά Γερμανίας, υπόθεση υπ' αριθ. 54934/00 παράγραφος 136, και γ) Roman Zakharov κατά Ρωσίας, απόφαση της 4.12.2015, παράγραφος 288]

επιλέχθηκε η λύση να γνωστοποιείται χωρίς καθυστέρηση η λήψη του μέτρου στον αιτούντα-θιγέντα².

Ο νέος αυτός νόμος εξακολουθεί, επίσης, (βλ. συναφώς άρθρο 4 §4) να μην συμπεριλαμβάνει στα στοιχεία, που περιέχονται στις διατάξεις περί άρσης του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας, την αιτιολογία λήψεως του μέτρου (η οποία θα μπορούσε βεβαίως να θεσπισθεί ως γενικώς απόρρητη, αλλά όχι απόρρητη απέναντι στην ΑΔΑΕ), σε αντίθεση με τα προβλεπόμενα στις περιπτώσεις άρσης του απορρήτου για λόγους διακρίβωσης βαριών εγκλημάτων (Πρβλ. άρθρο 6 παρ.4). Όμως, η αιτιολόγηση όλων των αποφάσεων των κρατικών οργάνων, ειδικότερα δε των δυσμενών για τους διοικουμένους, αποτελεί εγγενές στοιχείο των αρχών του κράτους δικαίου και του πολιτεύματος της φιλελεύθερης κοινοβουλευτικής δημοκρατίας ευρωπαϊκού τύπου, το οποίο ισχύει στην χώρα μας. Μέσω της αιτιολογίας και μόνο μπορεί να ελεγχθεί το κάθε κρατικό όργανο (είτε διοικητικό είτε δικαστικό) ως προς το εάν ενήργησε μέσα στο πλαίσιο του νόμου, εάν υπερέβη ή όχι τα ακραία όρια της διακριτικής του ευχέρειας, εάν ενήργησε αυθαιρέτως ή όχι, εάν προέβη σε κατάχρηση εξουσίας και, τέλος, εάν προέβη σε νόμιμες σταθμίσεις με βάση την κατοχυρωμένη από το άρθρο 25 του Συντάγματος αρχή της αναλογικότητας. Επιπλέον μόνο μέσω του ελέγχου της αιτιολογίας μπορεί, να επιτευχθεί η αναζήτηση λογοδοσίας του κάθε κρατικού οργάνου, που αποτελεί γενική αρχή του δημοκρατικού πολιτεύματος. Περαιτέρω, για λόγους μεγαλύτερων εγγυήσεων θα έπρεπε η αρμοδιότητα αυτή της εκδόσεως των διατάξεων άρσης του απορρήτου να είχε ανατεθεί σε τριμελές δικαστικό συμβούλιο (όχι αποτελούμενο απαραίτητα από εισαγγελικούς λειτουργούς³) και να παύσει να ασκείται από ένα μονοπρόσωπο εισαγγελικό όργανο, στο οποίο προστίθεται και μάλιστα εκ των υστέρων ένα επίσης μονοπρόσωπο δεύτερο εισαγγελικό όργανο. Και τούτο, διότι είναι πασιδηλο ότι τα συλλογικά όργανα διαλέγονται μεταξύ τους· με

² Βλ. νομολογία ΕΔΔΑ στην αμέσως προηγούμενη υποσημείωση.

³ Αλλά πχ από διοικητικούς δικαστές

τον δε διάλογο και την βάσανο των επιχειρημάτων δίδονται πάντα καλύτερες λύσεις και λαμβάνονται πιο ώριμες και ορθές αποφάσεις. Και αυτό είναι το ζητούμενο του συνταγματικού νομοθέτη για την συζητούμενη περίπτωση, που δεν είναι άλλο, επαναλαμβάνω, από την προάσπιση του ατομικού δικαιώματος στο απόρρητο των επικοινωνιών με βάση μια ορθή στάθμιση μεταξύ αφενός της ανάγκης προστασίας του δημοσίου συμφέροντος (εθνική ασφάλεια) και της προστασίας του θεμελιώδους δικαιώματος του απορρήτου των επικοινωνιών αφετέρου, μέσω της ορθής εφαρμογής της ήδη αναφερθείσης αρχής της αναλογικότητας.

Επισημαίνονται, τέλος, οι προβληματικές με την έννοια ότι στερούνται της απαραίτητης σε κανονιστικό κείμενο -τέτοιας μάλιστα σημασίας και ευαισθησίας - διατάξεις του άρθρου 8 § 2 του νέου νόμου, οι οποίες δημιουργούν ερμηνευτικές δυσχέρειες, αλλά και δυσκολίες στην τήρηση εκ μέρους της Αρχής ενός αποτελεσματικού ηλεκτρονικού αρχείου, που θα της επιτρέψει να εκπληρώνει την συνταγματική της αποστολή, χωρίς να είναι αναγκασμένη να προσφεύγει στα αντίστοιχα αρχεία των ελεγχόμενων από αυτήν παρόχων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών και να εξαρτάται από αυτά, χωρίς δυνατότητα διασταύρωσης. Δεν είναι εδώ ο κατάλληλος χώρος για να γίνουν λεπτομερειακές αναφορές επί του θέματος αυτού, ούτε για να γίνει εκτενής μνεία στην υπέρμετρη καθυστέρηση που έχει επιδείξει η Ελληνική Πολιτεία στην έκδοση της απαραίτητης για την έναρξη της λειτουργίας ενός σύγχρονου ηλεκτρονικού αρχείου κοινής υπουργικής απόφασης, που θα περιέχει τις σχετικές τεχνικές λεπτομέρειες. Και τούτο παρά το γεγονός ότι η έκδοση της εν λόγω κοινής υπουργικής απόφασης πρωτοπροβλέφθηκε στο άρθρο 5 § 12 του ν. 2225/1994 (με τροποποίηση που επήλθε με το άρθρο 37 παρ. 2 Ν.4786/2021,ΦΕΚ Α 43/23.3.2021)⁴.

⁴ Πρβλ. και άρθρο 47 του ν. 5002/2022

Πέραν των προηγηθέντων, άλλη μια σημαντική για την Αρχή εξέλιξη κατά το διαρρεύσαν έτος υπήρξε η ψήφιση από την Ολομέλεια της του νέου εσωτερικού οργανισμού της (απόφαση επικύρωσης της 1553/9.6.2022, ΦΕΚ 3030/17.6.2022/τ.Β'). Είναι η πρώτη φορά που η ίδια η Αρχή, η οποία γνωρίζει η ίδια καλύτερα τις ανάγκες της, κατήρτισε τον Οργανισμό Λειτουργίας της και τούτο κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 20 παρ. 1-3 και 5 του ν. 4622/2019. Με τον Οργανισμό αυτό καταργήθηκε ο προϊσχύσας, ο οποίος ήταν διοικητική πράξη οργάνου της Ελληνικής Πολιτείας που είχε περιβληθεί τον τύπο του προεδρικού διατάγματος (π.δ/μα 40/2005, ΦΕΚ 59Α').

Τέλος, κατά το επισκοπούμενο έτος στελεχώθηκε για πρώτη φορά στην ιστορία της Αρχής το Αυτοτελές Τμήμα Ελέγχου Άρσης του Απορρήτου με δικό του προσωπικό. Πρόκειται για οργανική μονάδα της Αρχής με μεγάλη στρατηγική σημασία, όπως φάνηκε από τις εξελίξεις στον τομέα των υποκλοπών⁵ κατά το αυτό έτος.

Προλογίζοντας την Έκθεση Πεπραγμένων του προηγούμενου έτους (2021) ο υπογράφων και τον παρόντα πρόλογο είχε αναφερθεί σε μια επιστημονική μελέτη, που είχε δημοσιεύσει το 1995 στο Νομικό Βήμα⁶ ο αείμνηστος καθηγητής της Νομικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Σταύρος Τσακυράκης και της οποίας τίτλος ήταν ένα προκλητικό και ανησυχητικό ερώτημα «Το απόρρητο της επικοινωνίας- απόλυτα απαραβίαστο ή ευχή της έννομης τάξης;». Στη μελέτη αυτή ο Τσακυράκης σημείωνε, μεταξύ άλλων, και τα ακόλουθα: «Το τρομερό που συμβαίνει στη χώρα μας είναι η ελαφρότητα με την οποία αντιμετωπίζεται μια σοβαρή απειλή για τα δικαιώματα του ατόμου και ο εθισμός της κοινής γνώμης στην πρακτική της υποκλοπής ιδιωτικών συνομιλιών». Ο υπογράφων τον παρόντα πρόλογο είχε τότε αναρωτηθεί με βάση την μελέτη αυτή, αν εξακολουθούσαν να τα ισχύουν τα ίδια ερωτήματα που βασάνιζαν τον συγγραφέα της 26 χρόνια μετά τη συγγραφή της. Ήδη μετά την πάροδο ενός ακόμη

⁵ Όπως έχει επικρατήσει να αποκαλούνται δημοσιογραφικά οι άρσεις του απορρήτου, άλλως οι νόμιμες επισυνδέσεις.

⁶ Νομικό Βήμα, Τόμος 41, σελ. 995 έως 2008

έτους και 27 (ήδη) ετών μετά την μελέτη, δεν μπορεί κανείς- και πάντως δεν μπορεί ο υπογράφων- να βεβαιώσει ότι στην σύγχρονη Ελλάδα του 2023, μετά και τις δυσάρεστες και θλιβερές εμπειρίες του έτους 2022, το απόρρητο των επικοινωνιών είναι απόλυτα απαραβίαστο και δεν συνιστά ακόμη μια απλή ευχή του συνταγματικού νομοθέτη.

Το μόνο το οποίο θέλει, μπορεί και επιβάλλεται ο υπογράφων να διαβεβαιώσει τους αναγνώστες του παρόντος κειμένου είναι, ότι τόσο η ΑΔΑΕ, όσο και ο ίδιος θα εξακολουθήσουν και κατά το έτος 2023 να καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να μην μείνει ποτέ το άρθρο 19 του Συντάγματος απλό ευχολόγιο.

*Το κείμενο αυτό εκφράζει τις απόψεις του Προέδρου της Αρχής

Χρήστος Ράμμος

Πρόεδρος της ΑΔΑΕ

Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας ε.τ.

Σύνθεση της ΑΔΑΕ

Πρόεδρος

Χρήστος Ράμμος

Αντιπρόεδρος

Μιχαήλ Σακκάς

Αναπληρωτής Αντιπρόεδρος

Κωνσταντίνος Μουστάκας

Τακτικά μέλη

**Δημήτριος Βέργαδος
Στέφανος Γκρίτζαλης
Γεώργιος Μπακάλης
Νικόλαος Παπαδάκης
Αικατερίνα Παπανικολάου**

Αναπληρωτές τακτικών μελών (κατ' αντιστοιχία)

**Δαμιανός Χατζηαντωνίου
Βασιλική Διαμαντοπούλου
Σπύρος Σκουλαρίκης
Νικόλαος Ανδρουλακάκης
Γιώργος Μισαηλίδης**

Πίνακας περιεχομένων

Σύνθεση της ΑΔΑΕ	10
Πίνακας Διαγραμμάτων και Πινάκων	17
Εισαγωγή	18
Διάρθρωση της Έκθεσης Πεπραγμένων της ΑΔΑΕ.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	19
Θεσμικό πλαίσιο και λειτουργία της ΑΔΑΕ.....	19
1. Σύσταση της ΑΔΑΕ	19
2. Σύνθεση Ολομέλειας και στελέχωση της ΑΔΑΕ.....	19
2.1 Ολομέλεια της ΑΔΑΕ.....	19
2.2 Προσωπικό της ΑΔΑΕ.....	22
3. Υποχρεώσεις των μελών της ΑΔΑΕ.....	26
3.1 Καθήκοντα των μελών.....	26
3.2 Κωλύματα και ασυμβίβαστο των μελών	26
3.3 Άλλες ρυθμίσεις για τα μέλη των συνταγματικά κατοχυρωμένων ανεξάρτητων αρχών	27
3.4 Πειθαρχική διαδικασία για τα μέλη της ΑΔΑΕ.....	29
4. Αρμοδιότητες της ΑΔΑΕ.....	30
4.1 Γενικά.....	30
4.2 Αναλυτική παρουσίαση των αρμοδιοτήτων της Αρχής.....	31
4.3 Διενέργεια ελέγχων και επιβολή κυρώσεων	35
4.4 Άλλες αρμοδιότητες.....	36
5. Λειτουργία της ΑΔΑΕ	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	42
Δραστηριότητες της ΑΔΑΕ κατά το 2022.....	42
1. Έλεγχοι σε εγκαταστάσεις παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ταχυδρομικών υπηρεσιών	42
1.1 Τακτικοί έλεγχοι σε παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών	42
1.2 Τακτικοί έλεγχοι σε παρόχους ταχυδρομικών υπηρεσιών.....	43
1.3 Έκτακτοι έλεγχοι σε παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και άλλους φορείς	44
1.4 Έκτακτοι έλεγχοι σε παρόχους υπηρεσιών ταχυμεταφορών	45
2. Εξέταση καταγγελιών - ερωτημάτων.....	46
2.1 Καταγγελίες και ερωτήματα που αφορούν τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες.....	47
2.2 Καταγγελίες και ερωτήματα που αφορούν τις ταχυδρομικές υπηρεσίες.....	49
3. Πολιτικές ασφάλειας παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ταχυδρομικών υπηρεσιών για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών	49
3.1 Πολιτικές ασφάλειας για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών παρόχων ηλεκτρονικών επικοινωνιών	50
3.2 Κατάσταση παρόχων σχετικά με την υποχρέωση υποβολής πολιτικής ασφάλειας για τη διασφάλιση του απορρήτου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών	52
3.3 Πολιτικές διασφάλισης απορρήτου επικοινωνιών για ταχυδρομικές υπηρεσίες... ..	54
4. Περιστατικά ασφάλειας που αφορούν υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών	55

5. Άρση του απορρήτου των επικοινωνιών	58
5.1. Το νέο νομοθετικό πλαίσιο για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών	58
5.2 Οι αρμοδιότητες του Αυτοτελούς Τμήματος Ελέγχου Άρσης Απορρήτου	59
5.3 Η άρση του απορρήτου των επικοινωνιών σε αριθμούς.....	64
5.4 Η άρση του απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους διακρίβωσης εγκλημάτων	66
5.5 Η εποπτεία των υπηρεσιών εθνικής ασφάλειας.....	78
5.6 Συνεργασία με άλλους φορείς.....	89
6. Παρεμβάσεις και πράξεις νομοθετικού περιεχομένου.....	90
6.1 Εισήγηση της προβλεπόμενης στο άρθρο 216 του Ν. 4727/2020 κοινής υπουργικής απόφασης.....	90
6.2 Συμμετοχή σε δημόσιες διαβουλεύσεις- υποβολή σχολίων	91
6.2.1 Συμμετοχή της ΑΔΑΕ στη διαβούλευση επί του νομοσχεδίου για την διαδικασία άρσης απορρήτου των Επικοινωνιών, την κυβερνοασφάλεια και την προστασία προσωπικών δεδομένων.....	92
6.2.2 Συμμετοχή στη δημόσια διαβούλευση της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ)	92
6.2.3 Υποβολή σχολίων επί της μερικής επικαιροποίησης της Εκθέσεως του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) σχετικά με την παρακολούθηση από τις υπηρεσίες πληροφοριών	93
6.3 Κανονιστικές πράξεις της ΑΔΑΕ	94
6.3.1 Τροποποίηση του «Κανονισμού για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών» και του «Κανονισμού για την Ασφάλεια και την Ακεραιότητα Δικτύων και Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών», σχετικά με το ζήτημα των εκπαιδεύσεων του προσωπικού των παρόχων ηλεκτρονικών επικοινωνιών.....	94
6.3.2 Κανονισμός για τη λήψη μέτρων ασφάλειας κατά την εξυπηρέτηση αιτημάτων συνδρομητών ή χρηστών που σχετίζονται με πρόσβαση σε δεδομένα επικοινωνίας .	95
6.3.3 Σχέδιο Πράξης με θέμα «Κοινοποίηση συμβάντων ασφάλειας με σημαντικό αντίκτυπο στη λειτουργία των δικτύων και υπηρεσιών από τους παρόχους δημοσίων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών»	96
6.3.4 Τροποποίηση των Αποφάσεων 165/2011 και 205/2013.....	97
6.4 Παρεμβάσεις κανονιστικού περιεχομένου σε ευρωπαϊκό επίπεδο	98
6.4.1 Συμμετοχή στην Ομάδα Εργασίας ECASEC	98
6.4.2 Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κανόνων με σκοπό την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών {COM (2022) 209 final}	99
6.4.3 Σύσταση της Επιτροπής Υπουργών σχετικά με τους ρόλους και τις αρμοδιότητες των διαμεσολαβητών του Διαδικτύου.....	100
6.4.4 Πρόταση Κανονισμού για την ιδιωτική ζωή και τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες - privacy.....	100
6.4.5 Συμμετοχή στη διαβούλευση για την πορεία του ταχυδρομικού τομέα.....	104
7. Νομοθετικές εξελίξεις.....	104
7.1 Νέος Οργανισμός της Αρχής	104

7.2 Νόμος 5002/2022.....	104
7.3 Νέες κανονιστικές ρυθμίσεις της ΑΔΑΕ (βλ. και ενότητα 6.3 του κεφ. 2).....	104
8. Ακροάσεις και κυρωτική αρμοδιότητα της ΑΔΑΕ.....	105
9. Νομολογία δικαστηρίων σε συνέχεια ενδίκων βοηθημάτων κατά Αποφάσεων της Αρχής.....	111
10. Ετήσιες εκθέσεις για τις κακόβουλες ή ενοχλητικές κλήσεις και επεξεργασία κλήσεων εκτάκτου ανάγκης.....	113
11. Αποφάσεις της ΑΔΑΕ και συνεδριάσεις της Ολομέλειας.....	114
12. Καταθέσεις του Προέδρου της ΑΔΑΕ για το ζήτημα των παρακολουθήσεων ...	116
12.1 Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας.....	116
12.2 Εξεταστική Επιτροπή του Κοινοβουλίου σχετικά με τις παρακολουθήσεις.....	116
12.3 Συμβολή στις έρευνες της εξεταστικής Επιτροπής PEGA του Ευρωκοινοβουλίου.....	117
12.3.1 Ακρόαση της Επιτροπής PEGA του Ευρωκοινοβουλίου.....	117
12.3.2 Συνάντηση της ΑΔΑΕ με αντιπροσωπεία της επιτροπής PEGA στην Αθήνα.....	118
13. Εκπαιδεύσεις της ΑΔΑΕ σε Παρόχους Ταχυδρομικών Επικοινωνιών.....	119
14. Συμμετοχή σε δημόσιες διαβουλεύσεις (βλέπε παράγ. 6.2 του κεφ.2).....	119
15. Συμμετοχή της ΑΔΑΕ σε ευρωπαϊκές ομάδες εργασίας, συνέδρια και fora.....	119
15.1 Συνάντηση με Βελγική Αρχή Ελέγχου Υπηρεσιών Ασφαλείας και Πληροφοριών.....	120
15.2 Συμμετοχή της ΑΔΑΕ στο International Intelligence Oversight Forum.....	120
15.3 Συμμετοχή της ΑΔΑΕ στο European Conference of Intelligence Oversight Bodies.....	122
15.4. Συμμετοχή της ΑΔΑΕ στην Ομάδα Εργασίας ECASEC του ENISA.....	122
15.5 Συνδιοργάνωση της συνάντησης της ομάδας ECASEC στην Αθήνα.....	122
15.6 Συμμετοχή στη συνάντηση του Forum του Σώματος Ευρωπαίων Ρυθμιστών για τις Ταχυδρομικές Υπηρεσίες.....	123
15.7 Συμμετοχή σε workshop της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον ταχυδρομικό τομέα.....	123
15.8 Συμμετοχή στο «DigiGreeNPost: Towards a more digital and greener Postal Era».....	124
15.9 Annual Privacy Forum.....	125
15.10 Cybersecurity Standardization Conference.....	125
16. Συμβολή στις διαβουλεύσεις Προτάσεων Κανονισμού της ευρωπαϊκής νομοθεσίας (βλ. ενότητα 6.4 του κεφ. 2).....	125
17. Ομάδες Εργασίας.....	125
17.1 Ομάδα εργασίας για την τροποποίηση του «Κανονισμού για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Ταχυδρομικών Υπηρεσιών» της ΑΔΑΕ.....	125
18. Συμμετοχή της ΑΔΑΕ σε συνέδρια.....	126
18.1 Συνέδριο του Κύκλου Ιδεών.....	126
18.2 Συνέδριο του Ομίλου Αριστόβουλου Μάνεση.....	127
18.3 Διαδικτυακή εκδήλωση του Κέντρου Ευρωπαϊκού και Συνταγματικού Δικαίου.....	127
18.4 Ανοικτή συζήτηση του ETERON.....	128

18.5 Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο: Σταδιοδρομία στη σύγχρονη δημόσια διοίκηση: προκλήσεις και προοπτικές.....	128
18.6 Ευρωπαϊκή Ημέρα Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων	129
18.7 Delphi Economic Forum.....	129
18.8 Greek ICT Forum – Infomobility World	129
18.9 Διεθνές Συνέδριο για το Δίκαιο Τεχνολογίας & Επικοινωνίας	130
18.10 Παρουσίαση των αποτελεσμάτων του έργου by Design	130
18.11 Ημερίδα για την Ψηφιακή Προσβασιμότητα.....	130
18.12 Ετήσιο Συνέδριο: Digital Enterprise Transformation – Fintech Strategy.....	131
19. Συμμετοχή του προσωπικού της ΑΔΑΕ σε προγράμματα επιμόρφωσης.....	131
20. Η διαδικτυακή πύλη της ΑΔΑΕ.....	133
20.1. Παροχή Ψηφιακών Υπηρεσιών της ΑΔΑΕ στην Ενιαία Ψηφιακή Πύλη της Δημόσιας Διοίκησης (Gov.gr)	134
21. Προϋπολογισμός της ΑΔΑΕ.....	134
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	137
1. Νομοθετικές προτάσεις της ΑΔΑΕ.....	137
2. Ανάλυση των νομοθετικών προτάσεων της ΑΔΑΕ.....	138
2.1. Άσκηση καθηκόντων με καθεστώς πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης από μέλη της Ολομέλειας της ΑΔΑΕ	138
2.2. α. Άσκηση ελέγχου από το προσωπικό της ΑΔΑΕ και διεύρυνση του ελέγχου και στα στοιχεία επικοινωνίας. β. Έλεγχος καταγγελιών για παραβίαση του απορρήτου των επικοινωνιών. γ. Δυνατότητα κατάσχεσης των μέσων παραβίασης του απορρήτου των επικοινωνιών. δ. Πολιτική λειτουργίας και ασφάλειας δικτύου της ΑΔΑΕ.....	138
3. Διατύπωση γνώμης της ΑΔΑΕ για την έκδοση του κανονισμού γενικών αδειών	139
4. Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Αντιπρόεδρο της ΑΔΑΕ	140
5. Οικονομική ευελιξία – Πόροι της ΑΔΑΕ	140
6. Άλλες προτάσεις της ΑΔΑΕ	142
6.1 Αρμοδιότητα επί εσωτερικών δικτύων σε οργανισμούς, υπηρεσίες και επιχειρήσεις, οι οποίες διαθέτουν δίκτυα επικοινωνιών.....	143
6.2 Εξασφάλιση των αναγκαίων μέσων για την υλοποίηση του θεσμικού ρόλου της ΑΔΑΕ.....	144
i. Προϋπολογισμός	144
ii. Τεχνολογικός εξοπλισμός	145
iii. Υποδομές	146
6.3 Αναθεώρηση του ΠΔ 47/2005 σχετικά με τις τεχνικές και οργανωτικές εγγυήσεις για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών.....	146
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	147
Προγραμματισμός δράσης για το 2023	147
Πίνακας Συντομογραφιών	150
Παραρτήματα.....	153
Παράρτημα 1.....	153
Η απόφαση υπ’ αριθμ. 1553/9.6.2022 του Υπουργείου Οικονομικών και της ΑΔΑΕ (ΦΕΚ 3030Β’/17.6.2022)	153
Παράρτημα 2.....	171

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 5002 ΦΕΚ Α' 228/9.12.2022	171
Διαδικασία άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών, κυβερνοασφάλεια και προστασία προσωπικών δεδομένων πολιτών	171
Παράρτημα 3.....	205
ΑΠΟΦΑΣΗ αριθμ: 37/2022	
Θέμα: «Τροποποίηση της υπ' αριθμ.165/2011 Απόφασης της Α.Δ.Α.Ε. 'Κανονισμός για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών'(ΦΕΚ Β' 2715/17-11-2011)».....	205
Παράρτημα 4.....	208
ΑΠΟΦΑΣΗ αριθμ: 38/2022	208
Θέμα: «Τροποποίηση της υπ' αριθμ.205/2013 Απόφασης της Α.Δ.Α.Ε. 'Κανονισμός για την Ασφάλεια και την Ακεραιότητα Δικτύων και Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών' (ΦΕΚ Β' 1742/15-7-2013)».....	208
Παράρτημα 5.....	211
ΑΠΟΦΑΣΗ (Αριθμ. 253/2022)	211
ΘΕΜΑ: Κανονισμός για τη λήψη μέτρων ασφάλειας κατά την εξυπηρέτηση αιτημάτων συνδρομητών ή χρηστών που σχετίζονται με πρόσβαση σε δεδομένα επικοινωνίας.....	211
Παράρτημα 6.....	218
Παρατηρήσεις επί του νομοσχεδίου για τη διαδικασία άρσης του απορρήτου των Επικοινωνιών, την κυβερνοασφάλεια και την προστασία προσωπικών δεδομένων (σύντομη παράθεση)	218
Παράρτημα 7.....	223
Παρατηρήσεις επί του νομοσχεδίου για τη διαδικασία άρσης του απορρήτου των Επικοινωνιών, την κυβερνοασφάλεια και την προστασία προσωπικών δεδομένων (αναλυτική παράθεση)	223
Παράρτημα 8.....	237
Ο έλεγχος των όρων και της διαδικασίας άρσης του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας	237

Πίνακας Διαγραμμάτων και Πινάκων

Διάγραμμα 1 Επίπεδο σπουδών του προσωπικού της ΑΔΑΕ	25
Διάγραμμα 2 Επίπεδο σπουδών του επιστημονικού προσωπικού και των δικηγόρων της ΑΔΑΕ	25
Διάγραμμα 3 Τακτικοί έλεγχοι υπό επεξεργασία και επισκέψεις στις εγκαταστάσεις παρόχων ταχυδρομικών υπηρεσιών, 2020-2022	44
Διάγραμμα 4 Καταγγελίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ταχυδρομικών υπηρεσιών που υποβλήθηκαν στην ΑΔΑΕ, 2013-2022	47
Διάγραμμα 5 Κατηγοριοποίηση καταγγελιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, 2022.....	48
Διάγραμμα 6 Πολιτικές ασφάλειας (συμπεριλαμβάνονται οι αναθεωρημένες πολιτικές ασφάλειας) για τη διασφάλιση του απορρήτου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών που κατατέθηκαν στην ΑΔΑΕ, 2013-2022.....	51
Διάγραμμα 7 Κατηγοριοποίηση των πολιτικών ασφάλειας για τη διασφάλιση του απορρήτου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, 2022	51
Διάγραμμα 8 Επισκόπηση των παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών σχετικά με την υποβολή Πολιτικής Ασφάλειας, 2022.....	53
Διάγραμμα 9 Σύνολο εγκεκριμένων από την ΑΔΑΕ πολιτικών ασφάλειας ηλεκτρονικών επικοινωνιών για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών, 2015-2022	53
Διάγραμμα 10 Πολιτικές διασφάλισης του απορρήτου ταχυδρομικών επιχειρήσεων που εξετάστηκαν από την ΑΔΑΕ, 2022	54
Διάγραμμα 11 Αυξομειώσεις του αριθμού των ταχυδρομικών επιχειρήσεων και Πολιτικών Διασφάλισης του Απορρήτου (ΠΔΑΤΥ) στο τέλος κάθε έτους, 2020-2022	55
Διάγραμμα 12 Περιστατικά ασφάλειας που αφορούν υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, 2020-2022.....	57
Διάγραμμα 13 Κατηγοριοποίηση των ακροάσεων παρόχων που πραγματοποιήθηκαν στην ΑΔΑΕ, 2022.....	106
Διάγραμμα 14 Διοικητικές κυρώσεις, 2019-2022	110
Διάγραμμα 15 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός της ΑΔΑΕ, 2006-2022	135
Διάγραμμα 16 Δαπάνες ΑΔΑΕ, 2011-2022	136
Πίνακας 1 Οργανόγραμμα ΑΔΑΕ 2022	39
Πίνακας 2 Εγκεκριμένοι προϋπολογισμοί της ΑΔΑΕ (2005-2022)	144
Πίνακας Συντομογραφιών	1508

Εισαγωγή

Διάρθρωση της Έκθεσης Πεπραγμένων της ΑΔΑΕ

Η παρούσα Έκθεση παρουσιάζει τις δράσεις, το έργο και τις πρωτοβουλίες της Αρχής Διασφάλισης Απορρήτου των Επικοινωνιών κατά τη χρονική περίοδο από την 1.1.2022 έως 31.12.2022. Η Έκθεση Πεπραγμένων της Αρχής, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 παρ. 2 του Ν. 3115/2003 (ΦΕΚ Α' 47/27-2-2003), υποβάλλεται κάθε χρόνο στον Πρόεδρο της Βουλής, στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στους αρχηγούς των κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η παρούσα Έκθεση Πεπραγμένων είναι συμβατή με το πρότυπο των προηγούμενων ετών, ώστε να διευκολύνεται ο αναγνώστης και να μπορεί να παρακολουθήσει την πορεία του έργου της Αρχής.

Στο πρώτο κεφάλαιο της Έκθεσης Πεπραγμένων της Αρχής περιγράφονται οι αρμοδιότητες της ΑΔΑΕ και το νομικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία της. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι δραστηριότητες της Αρχής κατά το 2022. Στην ενότητα αυτή περιέχονται στοιχεία σχετικά με τις ελεγκτικές και κανονιστικές αρμοδιότητες της ΑΔΑΕ, όπως η διενέργεια ελέγχων, ο έλεγχος των πολιτικών ασφάλειας των παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών και ταχυδρομικών επικοινωνιών, οι ακροάσεις και οι διοικητικές κυρώσεις, τα περιστατικά ασφάλειας καθώς και ο έλεγχος της τήρησης των όρων και της διαδικασίας άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών, που ορίζει η κείμενη νομοθεσία, ενώ παρουσιάζεται και το νέο οργανόγραμμα της ΑΔΑΕ. Επίσης, αναφέρονται μεταξύ άλλων δραστηριότητες της ΑΔΑΕ όπως η συμμετοχή της σε ευρωπαϊκά και διεθνή συνέδρια και ομάδες εργασίας, για τη μελέτη θεμάτων ειδικού ενδιαφέροντος που σχετίζονται με τις αρμοδιότητές της.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι νομοθετικές προτάσεις της ΑΔΑΕ για την ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών.

Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο αναφέρεται ο προγραμματισμός δράσης της Αρχής για το έτος 2023.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Θεσμικό πλαίσιο και λειτουργία της ΑΔΑΕ

1. Σύσταση της ΑΔΑΕ

Η Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ) συστάθηκε με τον Ν. 3115/2003 (ΦΕΚ 47/Α'/27.2.2003), κατ' επιταγήν του άρθρου 19 παρ. 2 του Συντάγματος, όπως αναθεωρήθηκε με απόφαση της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής (Μάρτιος 2001).

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του ιδρυτικού της νόμου, σκοπός της Αρχής είναι η προστασία του απορρήτου των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο. Στην έννοια της προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών περιλαμβάνεται και ο έλεγχος της τήρησης των όρων και της διαδικασίας άρσης του απορρήτου.

Η ΑΔΑΕ είναι ανεξάρτητη αρχή και έχει διοικητική αυτοτέλεια, αλλά υπόκειται σε κοινοβουλευτικό έλεγχο με τον τρόπο και τη διαδικασία που ορίζονται από τον Κανονισμό της Βουλής. Έδρα της είναι το Μαρούσι μπορεί όμως με απόφασή της να εγκαθιστά και να θέτει σε λειτουργία γραφεία και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας. Οι αποφάσεις της Αρχής κοινοποιούνται με μέριμνά της στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και, στο τέλος κάθε έτους, υποβάλλεται έκθεση των πεπραγμένων της στον Πρόεδρο της Βουλής, στον Υπουργό Δικαιοσύνης, στους αρχηγούς των κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή, καθώς και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

2. Σύσταση Ολομέλειας και στελέχωση της ΑΔΑΕ

2.1 Ολομέλεια της ΑΔΑΕ

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του Ν. 3115/2003, η Ολομέλεια της ΑΔΑΕ συγκροτείται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο, τον αναπληρωτή Αντιπρόεδρο, πέντε μέλη και τους αναπληρωτές τους. Η Ολομέλεια της Αρχής επιλέγεται από τη Βουλή, σύμφωνα με το άρθρο 101Α, παρ. 2 του Συντάγματος και τη διαδικασία που προβλέπεται από τον Κανονισμό της Βουλής, και διορίζεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, μέσα σε 15 ημέρες από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής. Με νόμους και αποφάσεις των Υπουργών Δικαιοσύνης που παρατίθενται παρακάτω διορίστηκαν τα μέλη της ΑΔΑΕ, ήδη από την ίδρυσή της (2003), ενώ με τις διατάξεις νόμων που επίσης παρατίθενται προβλέφθηκαν παρατάσεις ή η λήξη της θητείας ορισμένων μελών: 125807/30.7.2003 (ΦΕΚ 1072/Β'/1.8.2003), 38507/3.4.2007 (ΦΕΚ 152/ΥΟΔΔ/13.4.2007), 95111/3.8.2007 (ΦΕΚ 336/ΥΟΔΔ/6.8.2007), 62339/2008 (ΦΕΚ 256/ΥΟΔΔ/12.6.2008), 88809/21.8.2008 (ΦΕΚ 370/ΥΟΔΔ/21.8.2008), 87494/9.9.2010 (ΦΕΚ 305/ΥΟΔΔ/13.9.2010), 33007/26.4.2011 (ΦΕΚ 112/ΥΟΔΔ/27.4.2011), 2918/28.7.2011 (ΦΕΚ 257/ΥΟΔΔ/10.8.2011), Ν. 4081/2012 (ΦΕΚ 1/ΥΟΔΔ/2.1.2012), (ΦΕΚ 184/Α'/27.9.2012), 64064/28.9.2012 (ΦΕΚ 457/ΥΟΔΔ/28.9.2012), Ν. 4099/2012 (ΦΕΚ 250/Α'/20.12.2012) Ν. 4126/2013 (ΦΕΚ Α'49/28.02.2013), Ν. 4151/2013 (ΦΕΚ Α' 103/29.04.2013), Ν. 4172/2013 (ΦΕΚ 167/ Α' /23.07.2013), Ν. 4237/2014 (ΦΕΚ 36/ Α' /12.02.2014), Ν. 4271/2014 (ΦΕΚ 144/ Α' /28.06.2014), Ν. 4316/2014 (ΦΕΚ 270/ Α' /24.12.2014), (ΦΕΚ 19/ ΥΟΔΔ /22.01.2014), Ν. 4325/2015 (ΦΕΚ 47/ Α' /11.05.2015) και Ν. 4339/2015 (ΦΕΚ 133/ Α' /29.10.2015).

Με την υπ' αριθμ. 16887/17.3.2016 απόφαση του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΦΕΚ 151/ΥΟΔΔ /21.3.2016) ορίστηκαν τα μέλη της ΑΔΑΕ, ενώ με τις αποφάσεις 4934/09.02.2018 (ΦΕΚ 84/ΥΟΔΔ/16.02.2018) και 73166 οικ. /05.10.2018 (ΦΕΚ 583 ΥΟΔΔ /11.10.2018) έγιναν δεκτές οι παραιτήσεις δύο εκ των μελών. Με την υπ' αριθμ. 34051/29.05.2019 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΦΕΚ 326/ΥΟΔΔ/5.6.2019) όπως διορθώθηκε στο ορθό με το ΦΕΚ 396/ΥΟΔΔ/20.6.2019 ορίστηκε νέος Πρόεδρος της ΑΔΑΕ με θητεία έξι ετών. Με την υπ' αριθμ. 58347/21.12.2020 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης (ΦΕΚ 1066/ ΥΟΔΔ /24.12.2020) ορίστηκαν νέα μέλη της ΑΔΑΕ, τρία τακτικά και τρία αναπληρωματικά, στη θέση των παραιτηθέντων και εκείνων των οποίων η θητεία έληξε.

Η σύνθεση της ΑΔΑΕ είναι η ακόλουθη:

Πρόεδρος

Χρήστος Ράμμος, επίτιμος Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας

Αντιπρόεδρος

Μιχαήλ Σακκάς, μηχανολόγος- ηλεκτρολόγος μηχανικός, τέως αντιπρόεδρος ΕΕΤΤ

Αναπληρωτής Αντιπρόεδρος

Κωνσταντίνος Μουστάκας, μηχανολόγος-ηλεκτρολόγος μηχανικός, τέως διευθυντής ΟΤΕ

Τακτικά μέλη

Δημήτριος Βέργαδος, Καθηγητής στο Τμήμα Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Πειραιώς

Στέφανος Γκρίτζαλης, Καθηγητής στο Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων του Πανεπιστημίου Πειραιώς

Γεώργιος Μπακάλης, Ηλεκτρολόγος Μηχανικός, τέως Διευθυντής Τηλεπικοινωνιών της ΑΔΑΕ

Νικόλαος Παπαδάκης, Τηλεπικοινωνιακός Μηχανικός με θητεία στη Διοίκηση ΔΕΚΟ Μεταφορών & Επικοινωνιών

Αικατερίνα Παπανικολάου, Δικηγόρος, Διδάκτωρ Δημοσίου Δικαίου

Αναπληρωτές τακτικών μελών (κατ' αντιστοιχία)

Δαμιανός Χατζηαντωνίου, Αναπληρωτής Καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Βασιλική Διαμαντοπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια του Τμήματος Μηχανικών Πληροφοριακών και Επικοινωνιακών Συστημάτων του Πανεπιστημίου Αιγαίου

Σπύρος Σκουλαρίκης, Ηλεκτρολόγος Μηχανικός, πρώην στέλεχος ΟΤΕ

Νικόλαος Ανδρουλακάκης, Δρ. Ηλεκτρολόγος Μηχανικός ΕΜΠ

Γιώργος Μισαηλίδης, Επίτιμος Δικηγόρος

2.2 Προσωπικό της ΑΔΑΕ

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 8 του Ν. 3115/2003 «Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών» για τη στελέχωση της ΑΔΑΕ είχαν αρχικά συσταθεί 40 θέσεις προσωπικού. Με νεότερες ρυθμίσεις του Ν. 4024/2011 «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο – βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012–2015», καταργήθηκαν δύο θέσεις. Οι διατάξεις του άρθρου 8, των περ. α' και β' της παρ. 5 όπως είχαν αντικατασταθεί με την παρ. 2 άρθρ. 19 του Ν. 3472/2006, (ΦΕΚ Α 135), αντικαταστάθηκαν και συμπληρώθηκαν με το άρθρο 37 παρ. 3 του Ν.4509/2017 (ΦΕΚ Α 201) σύμφωνα με το οποίο, για τη στελέχωση της ΑΔΑΕ συστάθηκαν πενήντα (50) θέσεις προσωπικού. Τέλος, συνεπεία της έκδοσης της υπ' αριθμ. 1553/09.06.2022 κοινής απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών και του Προέδρου της ΑΔΑΕ (3030 Β') «Έγκριση Οργανισμού της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (Α.Δ.Α.Ε.)» και ιδίως του άρθρου 11 αυτού, οι οργανικές θέσεις του προσωπικού της Αρχής ανέρχονται πλέον στις 54.

Από τις 54 οργανικές θέσεις της ΑΔΑΕ, μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2022, είχαν καλυφθεί 45, οι οποίες κατανέμονται ως εξής: 24 θέσεις τακτικού προσωπικού, 18 θέσεις Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού, δύο θέσεις δικηγόρων παρ' Αρείω Πάγω με έμμισθη εντολή και μία θέση νομικού συμβούλου.

Για την κάλυψη των οργανικών θέσεων της Αρχής που παρέμεναν κενές, μετά την τροποποίηση του Ν. Ν.4509/2017 (ΦΕΚ Α 201), εκδόθηκε η υπ' αριθμ. ΔΠΠΑΔ/Φ.ΕΓΚΡ./111/39100/13.05.2019 με την οποία χορηγήθηκε έγκριση για την κίνηση των διαδικασιών πλήρωσης 14 θέσεων μόνιμων υπαλλήλων και υπαλλήλων με σχέση εργασίας ιδιωτικού αορίστου χρόνου (ΙΔΑΧ). Η ανωτέρω διαδικασία, ολοκληρώθηκε, με ευθύνη του ΑΣΕΠ μέσω της 1Ε/2020 (ΦΕΚ 14/ τ. ΑΣΕΠ/12.05.2020) προκήρυξης για 10 θέσεις υπαλλήλων με σχέση εργασίας ιδιωτικού αορίστου χρόνου (ΙΔΑΧ) από τις οποίες καλύφθηκαν οι επτά ενώ εντός του 2023 αναμένεται και η ολοκλήρωση της διαδικασίας πλήρωσης θέσεων με ευθύνη του ΑΣΕΠ μέσω της 5Κ/2020 (ΦΕΚ 29/τ. ΑΣΕΠ/06.08.2020) προκήρυξης για τέσσερις θέσεις μόνιμων υπαλλήλων, με την κάλυψη της τελευταίας εκ των τεσσάρων θέσεων.

Επιπλέον, εντός του έτους ολοκληρώθηκε η διαδικασία μετάταξης 19 υπαλλήλων από άλλους φορείς του δημοσίου η οποία είχε προκηρυχθεί με την υπ' αριθ. πρωτ.: 1556/11-7-2016, (ΑΔΑ: ΩΗ3ΡΙΔ1-3ΚΥ) Ανακοίνωση – Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για μετατάξεις Διοικητικού Προσωπικού στην ΑΔΑΕ (με αριθ. πρωτ.: 1556/11-7-2016, ΑΔΑ: ΩΗ3ΡΙΔ1-3ΚΥ). Μέσω των ως άνω μετατάξεων αυξήθηκαν κατά τέσσερις οι οργανικές

θέσεις της Αρχής, λόγω μεταφοράς οργανικής θέσης από τον φορέα προέλευσης των υπαλλήλων.

Σήμερα, οι 54 οργανικές θέσεις του προσωπικού της ΑΔΑΕ κατανέμονται κατά εργασιακή σχέση, κατηγορία/εκπαιδευτική βαθμίδα, κλάδο και ειδικότητα, ως εξής:

1. Οι οργανικές θέσεις του μόνιμου προσωπικού ανέρχονται σε 23 και κατανέμονται κατά κατηγορία και κλάδο, ως εξής:

α) Κατηγορία Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΠΕ):

- Κλάδος ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού, θέσεις τέσσερις. Περιέχει μία θέση προσωπικού με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου που δεσμεύει οργανική θέση μόνιμου προσωπικού του παρόντος κλάδου μετά από μετάταξη στην Αρχή.
- Κλάδος ΠΕ Πληροφορικής, θέση μία.

β) Κατηγορία Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΤΕ):

- Κλάδος ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού, θέσεις τέσσερις,
- Κλάδος ΤΕ Μηχανικών, θέσεις πέντε,
- Κλάδος ΤΕ Πληροφορικής, θέση μία.

γ) Κατηγορία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΔΕ):

- Κλάδος ΔΕ Διοικητικού - Λογιστικού, θέσεις τέσσερις,
- Κλάδος ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων, θέσεις δύο,
- Κλάδος ΔΕ Οδηγών, θέση μία.

δ) Κατηγορία Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης (ΥΕ):

- Κλάδος ΥΕ Γενικών Καθηκόντων, θέση μία.

2. Οι οργανικές θέσεις του προσωπικού με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου ανέρχονται σε 24 και κατανέμονται κατά εκπαιδευτική βαθμίδα και ειδικότητα/γνωστικό αντικείμενο, ως εξής:

Βαθμίδα Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΠΕ): Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό: θέσεις 24:

- Ασφάλεια Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών: θέσεις 16,
- Ασφάλεια Ταχυδρομικών Επικοινωνιών: θέσεις δύο,
- Νομική: θέσεις τέσσερις,
- Διεθνείς Συνεργασίες και Δημόσιες Σχέσεις: θέσεις δύο.

3. Οι λοιπές οργανικές θέσεις του προσωπικού με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου κατά εκπαιδευτική βαθμίδα και ειδικότητα είναι τέσσερις και έχουν ως ακολούθως:

α) Βαθμίδα Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΠΕ):

- ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, θέση μία,
- ΠΕ Πληροφορικής, θέση μία.

β) Βαθμίδα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΔΕ):

- ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων, θέσεις δύο.

4. Το προσωπικό με σχέση έμμισθης εντολής της ΑΔΑΕ κατανέμεται ως εξής:

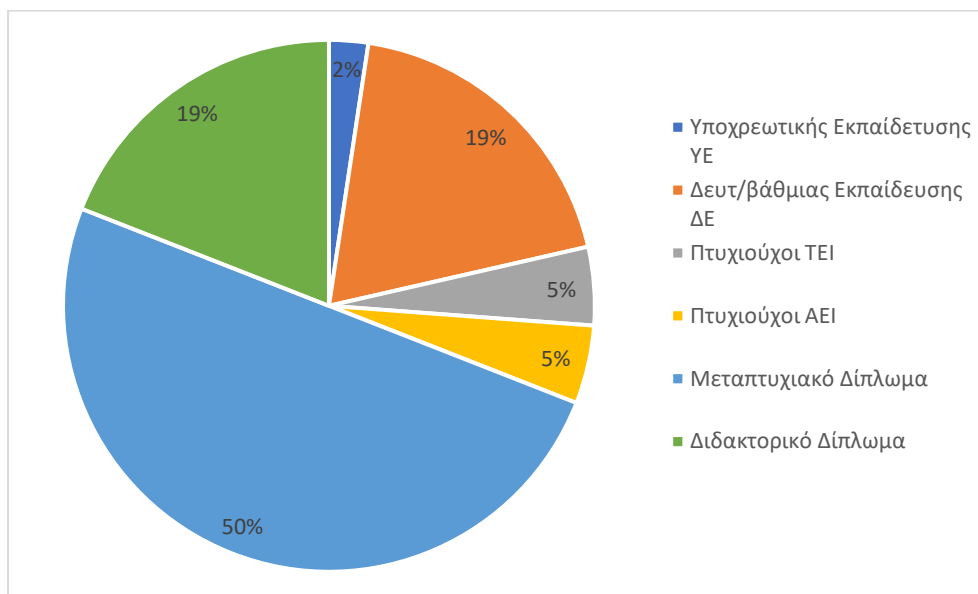
- Νομικός Σύμβουλος: θέση μία,
- Δικηγόροι παρ' Εφέταις ή παρ' Αρειώ Πάγω: θέσεις δύο.

Ως προς την κατανομή του προσωπικού της Αρχής, στο τέλος του 2022, το ανθρώπινο δυναμικό που υπηρετούσε στην ΑΔΑΕ αριθμούσε 42 άτομα, τα οποία κατανέμονται σε: 18 θέσεις τακτικού μονίμου προσωπικού και 19 θέσεις προσωπικού με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου (εκ των οποίων τέσσερις θέσεις τακτικού προσωπικού με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου και 15 θέσεις Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού), δύο θέσεις δικηγόρων με έμμισθη εντολή και μία θέση νομικού συμβούλου καθώς και δύο θέσεις Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού με απόσπαση στην ΑΔΑΕ.

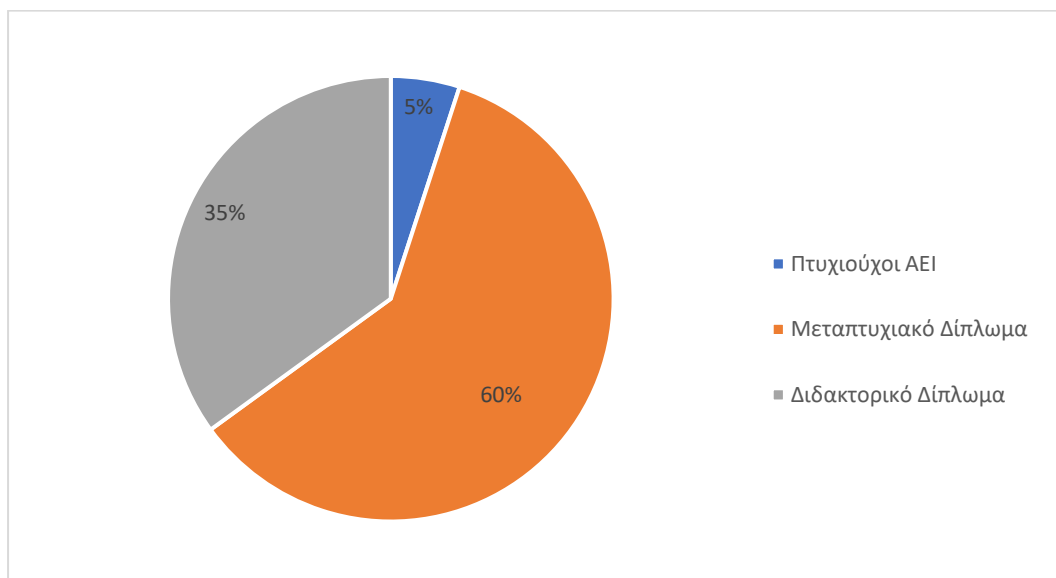
Κατά το έτος 2022 ένας υπάλληλος της Αρχής ήταν αποσπασμένος σε ευρωπαϊκό οργανισμό, ένας σε πολιτικό γραφείο και ένας σε θέση Γενικού Διευθυντή σε άλλο φορέα, ενώ δύο υπάλληλοι τελούσαν σε άδεια άνευ αποδοχών για την απασχόλησή τους σε ευρωπαϊκό οργανισμό. Στο πλαίσιο του Α΄ Κύκλου Κινητικότητας του ΕΣΚ 2022 (Ν. 4440/2016, Α΄224) αποσπάστηκε στην ΑΔΑΕ, υπάλληλος με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό, για δύο έτη, με δυνατότητα παράτασης για ένα επιπλέον έτος, ενώ παράλληλα συνεχίστηκε η απόσπαση υπάλληλου με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό που είχε αποσπαστεί στην ΑΔΑΕ στο πλαίσιο του Α΄ Κύκλου Κινητικότητας του ΕΣΚ 2021 (Ν. 4440/2016, Α΄224).

Η κατανομή προσωπικού που υπηρετούσε στην ΑΔΑΕ στις 31 Δεκεμβρίου 2022 με βάση το επίπεδο σπουδών του, απεικονίζεται στα διαγράμματα 1 και 2.

Διάγραμμα 1 Επίπεδο σπουδών του προσωπικού της ΑΔΑΕ



Διάγραμμα 2 Επίπεδο σπουδών του επιστημονικού προσωπικού και των δικηγόρων της ΑΔΑΕ



3. Υποχρεώσεις των μελών της ΑΔΑΕ

3.1 Καθήκοντα των μελών

Τα μέλη της ΑΔΑΕ, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, δεσμεύονται από τον νόμο και υπόκεινται στο καθήκον της εχεμύθειας, το οποίο υφίσταται και μετά την, με οποιονδήποτε τρόπο, αποχώρησή τους. Επίσης, υποβάλλουν κάθε χρόνο στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου την προβλεπόμενη από τον Ν. 2429/1996 (ΦΕΚ 155/Α΄/10.7.1996), όπως ισχύει κάθε φορά, δήλωση της περιουσιακής τους κατάστασης.

3.2 Κωλύματα και ασυμβίβαστο των μελών

Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 3115/2003, τα μέλη της ΑΔΑΕ υπόκεινται στους ακόλουθους περιορισμούς:

- i. Ως μέλος της Αρχής δεν μπορεί να διοριστεί όποιος:
 - α) Έχει καταδικαστεί με τελεσίδικη δικαστική απόφαση για αδίκημα που συνεπάγεται κώλυμα διορισμού ή έκπτωση δημοσίου υπαλλήλου, σύμφωνα με τις διατάξεις του Δημοσιοϋπαλληλικού Κώδικα.
 - β) Είναι εταίρος, μέτοχος, μέλος διοικητικού συμβουλίου, διαχειριστής, υπάλληλος, σύμβουλος, μελετητής ατομικής ή άλλης επιχείρησης, η οποία δραστηριοποιείται στους τομείς των ταχυδρομικών υπηρεσιών, των τηλεπικοινωνιών, της πληροφορικής ή της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
- ii. Εκπίπτει από την ιδιότητα του μέλους της Αρχής όποιος, μετά τον διορισμό του:
 - α) Καταδικαστεί με τελεσίδικη δικαστική απόφαση για αδίκημα που συνεπάγεται κώλυμα διορισμού ή έκπτωση δημοσίου υπαλλήλου, σύμφωνα με τις διατάξεις του Δημοσιοϋπαλληλικού Κώδικα.
 - β) Καταστεί εταίρος, μέτοχος, μέλος διοικητικού συμβουλίου, διαχειριστής, υπάλληλος, σύμβουλος, μελετητής ατομικής ή άλλης επιχείρησης, η οποία δραστηριοποιείται στους τομείς των ταχυδρομικών υπηρεσιών, των τηλεπικοινωνιών, της πληροφορικής ή της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Σε περίπτωση που μέλος κατέχει εταιρικά μερίδια ή μετοχές των παραπάνω επιχειρήσεων, τις οποίες απέκτησε κατά τη διάρκεια της θητείας του από κληρονομική διαδοχή, υποχρεούται να απέχει από την ενάσκηση των

δικαιωμάτων συμμετοχής και ψήφου στα όργανα της διοίκησης, της διαχείρισης και του ελέγχου των εν λόγω επιχειρήσεων, μέχρι τον χρόνο λήξης της θητείας του.

- γ) Προβαίνει σε πράξεις, αναλαμβάνει εργασία ή έργο ή αποκτά άλλη ιδιότητα που, κατά την κρίση της ΑΔΑΕ, δεν συμβιβάζεται με τα καθήκοντά του ως μέλους της Αρχής.

Επίσης, η έκπτωση από το καθεστώς μέλους της ΑΔΑΕ λόγω τελεσίδικης καταδικαστικής απόφασης, σύμφωνα με το εδάφιο α' της παρ. 2 του άρθρου 4 του Ν. 3115/2003, γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, μέσα σε 15 ημέρες από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής. Η ΑΔΑΕ προβαίνει στη διαπίστωση των υπόλοιπων κωλυμάτων και ασυμβιβάστων, όπως ορίζονται με το παρόν άρθρο, χωρίς συμμετοχή του μέλους της για το οποίο ενδέχεται να συντρέχει το ασυμβίβαστο. Η τελική απόφαση λαμβάνεται ύστερα από ακρόαση του εν λόγω μέλους. Τη σχετική διαδικασία κινεί ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ ή ο Υπουργός Δικαιοσύνης.

3.3 Άλλες ρυθμίσεις για τα μέλη των συνταγματικά κατοχυρωμένων ανεξάρτητων αρχών

Με το άρθρο 3 παραγρ. 2 του Ν. 3051/2002, όπως τροποποιήθηκε με τον Ν. 4055/2012, και μεταγενέστερα με τον Ν. 4325/2015 και όπως εκ νέου τροποποιήθηκε με τους Ν. 4779/2021, 4786/2021 και 4795/2021, το νομικό καθεστώς των μελών των ανεξαρτήτων αρχών ορίζεται ως ακολούθως:

- ι. Τα μέλη της Αρχής και οι αναπληρωτές τους, όπου προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις, επιλέγονται με απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής των Ελλήνων, σύμφωνα με το άρθρο 101Α του Συντάγματος, μετά από προηγούμενη εισήγηση της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας κατά τα οριζόμενα στον Κανονισμό της Βουλής. Η απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής κοινοποιείται αμελλητί στον αρμόδιο κατά περίπτωση Υπουργό, ο οποίος οφείλει να εκδώσει την πράξη διορισμού εντός προθεσμίας 15 ημερών από την κοινοποίηση. Η θητεία των μελών, περιλαμβανομένων των Προέδρων, του Συνηγόρου του Πολίτη, των Αντιπροέδρων και Αναπληρωτή Προέδρου, είναι εξαετής χωρίς δυνατότητα ανανέωσης, με την επιφύλαξη της παρ. 2 του άρθρου 44 του Ν. 4765/2021 περί δυνατότητας παράτασης της θητείας των μελών του ΑΣΕΠ.

Διανυθείσα ή διανυόμενη θητεία σε θέση Αντιπροέδρου ή Αναπληρωτή Προέδρου ή απλού μέλους δεν κωλύει τον διορισμό του για πλήρη θητεία σε θέση υψηλότερης βαθμίδας της ίδιας Αρχής. Σε μια τέτοια περίπτωση, δεν επιτρέπονται περισσότερες από δύο θητείες συνολικά και το συνολικό χρονικό διάστημα των διανυόμενων θητειών δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τα 12 έτη. Ο Πρόεδρος της ανεξάρτητης αρχής ενημερώνει εγγράφως τον Πρόεδρο της Βουλής για τη λήξη της θητείας των μελών τρεις μήνες πριν από την ημερομηνία λήξης της θητείας τους. Σε περίπτωση θανάτου, παραίτησης ή έκπτωσης μέλους ανεξάρτητης αρχής διορίζεται νέο μέλος για εξαετή θητεία. Σύμφωνα εξάλλου με τη διάταξη του άρθρου 25 του Ν. 4800/2021 η εν λόγω πρόβλεψη του διορισμού μέλους για πλήρη θητεία σε περίπτωση θανάτου, παραίτησης ή έκπτωσης κάποιου μέλους, ισχύει και για τα ήδη υπηρετούντα μέλη των Ανεξαρτήτων Αρχών. Η παραίτηση θεωρείται ότι έγινε αποδεκτή μετά την πάροδο τριών μηνών από την υποβολή της, εφόσον μέχρι την ημερομηνία αυτή δεν έχει εκδοθεί και κοινοποιηθεί η πράξη αποδοχής της παραίτησης. Η θητεία των μελών της Αρχής παρατείνεται αυτοδίκαια μέχρι τον διορισμό νέων. Σε περίπτωση που ο Πρόεδρος, ο Αντιπρόεδρος και τα μέλη, καθώς και τα αντίστοιχα αναπληρωματικά μέλη Ανεξάρτητης Αρχής εκλείψουν ή αποχωρήσουν για οποιονδήποτε λόγο ή παραιτηθούν ή απωλέσουν την ιδιότητα, βάσει της οποίας ορίστηκαν, η Αρχή συνεχίζει να έχει νόμιμη συγκρότηση μέχρι το διορισμό νέων, εφόσον τα λοιπά μέλη επαρκούν για το σχηματισμό απαρτίας. Στην περίπτωση αυτή τα καθήκοντα του Προέδρου ασκούνται από τον Αντιπρόεδρο της Αρχής ή σε περίπτωση ελλείψεώς τους από τον αναπληρωτή τους ή από μέλος που ορίζεται από την Ολομέλεια της Αρχής.

- ii. Ο Πρόεδρος, ο Αναπληρωτής Πρόεδρος ή ο Αντιπρόεδρος κάθε ανεξάρτητης αρχής υπηρετούν με καθεστώς πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης. Με την ειδική νομοθεσία που διέπει τη λειτουργία της οικείας αρχής μπορεί να προβλέπεται πλήρης και αποκλειστική απασχόληση και για άλλα μέλη της αρχής. Κατά τη διάρκεια της θητείας των μελών των ανεξαρτήτων αρχών αναστέλλεται η άσκηση καθηκόντων σε οποιαδήποτε θέση του Δημοσίου, σε ΝΠΔΔ και νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Η κατά τα ως άνω αναστολή άσκησης καθηκόντων δεν ισχύει για τα αναπληρωματικά μέλη των Ανεξαρτήτων Αρχών, εφόσον δεν είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης στην Αρχή, τα καθήκοντα αυτά αφορούν σε τομείς μη συναφείς προς το αντικείμενο και τις αρμοδιότητες της Αρχής από την

οποία προέρχεται το μέλος και η Αρχή χορηγήσει σχετική άδεια. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται ο διορισμός στις ανεξάρτητες αρχές μελών του διδακτικού προσωπικού πανεπιστημιακού και τεχνολογικού τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ. 2στ του Ν. 4009/2011 (Α'195), καθώς και, αντιστοίχως, του ερευνητικού προσωπικού των ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων του άρθρου 13 του Ν. 4310/2014 (Α'258), χωρίς να αναστέλλεται η άσκηση των διδακτικών και ερευνητικών τους καθηκόντων. Επίσης, επιτρέπεται στα μέλη των ανεξάρτητων αρχών η άμισθη άσκηση καθηκόντων σε ΝΠΔΔ και νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημόσιου τομέα, σε τομείς μη συναφείς προς το αντικείμενο και τις αρμοδιότητες της αρχής από την οποία προέρχεται το μέλος και μετά από άδειά της.

3.4 Πειθαρχική διαδικασία για τα μέλη της ΑΔΑΕ

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν. 3115/2003, προβλέπεται η ακόλουθη πειθαρχική διαδικασία για τα μέλη της ΑΔΑΕ:

- i. Για κάθε παράβαση των υποχρεώσεών τους, όπως αυτές απορρέουν από τον ισχύοντα νόμο, τα μέλη της ΑΔΑΕ υπέχουν πειθαρχική ευθύνη. Την πειθαρχική διαδικασία ενώπιον του Πειθαρχικού Συμβουλίου κινεί ο Υπουργός Δικαιοσύνης, για τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και τα μέλη της ΑΔΑΕ και ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ για τον Αντιπρόεδρο και τα μέλη της. Το Πειθαρχικό Συμβούλιο αποφασίζει σε πρώτο και τελευταίο βαθμό για την απαλλαγή ή την παύση κάποιου μέλους.
- ii. Το Πειθαρχικό Συμβούλιο αποτελείται από έναν Αντιπρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας ως Πρόεδρο, έναν αρεοπαγίτη και τρεις καθηγητές ΑΕΙ με γνωστικό αντικείμενο το δίκαιο. Χρέη γραμματέα του Συμβουλίου εκτελεί υπάλληλος της Αρχής. Ο Πρόεδρος, τα μέλη και ο γραμματέας του Συμβουλίου ορίζονται με τους ισάριθμους αναπληρωτές τους. Για τα μέλη του Συμβουλίου που είναι δικαστικοί λειτουργοί απαιτείται απόφαση του οικείου Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου. Το Συμβούλιο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, με τριετή θητεία. Η αμοιβή του Προέδρου, των μελών και του γραμματέα καθορίζεται με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης. Σύμφωνα με την απόφαση 33864/22.3.2007 (ΦΕΚ 470/Β'/4.4.2007) του Υπουργού Δικαιοσύνης, συγκροτήθηκε το Πειθαρχικό Συμβούλιο της ΑΔΑΕ, αρμόδιο για τις παραβάσεις των υποχρεώσεων των μελών, όπως αυτές απορρέουν από τον Ν. 3115/2003.

- iii. Οι λεπτομέρειες σχετικά με την πειθαρχική ευθύνη των μελών της ΑΔΑΕ και την πειθαρχική διαδικασία ρυθμίζονται σύμφωνα με τον Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας της Αρχής.

4. Αρμοδιότητες της ΑΔΑΕ

4.1 Γενικά

Οι κύριες αρμοδιότητες της ΑΔΑΕ σύμφωνα με τον ιδρυτικό της νόμο 3115/2003 είναι:

- α) Η διενέργεια τακτικών και έκτακτων ελέγχων σε εγκαταστάσεις δημόσιων υπηρεσιών ή και ιδιωτικών επιχειρήσεων που ασχολούνται με ταχυδρομικές, τηλεπικοινωνιακές ή άλλες υπηρεσίες.
- β) Ο έλεγχος από πλευράς νομιμότητας σε ό,τι αφορά τους όρους και τις διαδικασίες που ακολουθούνται κατά την εφαρμογή των διατάξεων για άρση του απορρήτου, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην κείμενη νομοθεσία.
- γ) Η διενέργεια ακροάσεων παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ταχυδρομικών υπηρεσιών για πιθανές παραβάσεις της κείμενης νομοθεσίας για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών.
- δ) Η επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων, σε περίπτωση που διαπιστώνεται παραβίαση της κείμενης νομοθεσίας περί απορρήτου των επικοινωνιών.
- ε) Η έκδοση κανονιστικών και άλλων αναγκαίων πράξεων αναφορικά με τα εφαρμοστέα μέτρα για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών.
- στ) Η έκδοση γνωμοδοτήσεων, συστάσεων και υποδείξεων επί θεμάτων της αρμοδιότητας της Αρχής.
- ζ) Η εξέταση καταγγελιών για παραβίαση του απορρήτου τηλεφωνικών και διαδικτυακών επικοινωνιών ή επικοινωνιών μέσω ταχυδρομικών υπηρεσιών.

4.2 Αναλυτική παρουσίαση των αρμοδιοτήτων της Αρχής

Η ΑΔΑΕ, σύμφωνα με τον ιδρυτικό της νόμο 3115/2003, έχει μεταξύ άλλων, τις εξής αρμοδιότητες:

- α) Διενεργεί, αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από καταγγελία, τακτικούς και έκτακτους ελέγχους, σε εγκαταστάσεις, τεχνικό εξοπλισμό, αρχεία, τράπεζες δεδομένων και έγγραφα της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (ΕΥΠ), άλλων δημόσιων υπηρεσιών, οργανισμών, επιχειρήσεων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, καθώς και ιδιωτικών επιχειρήσεων που ασχολούνται με ταχυδρομικές, τηλεπικοινωνιακές ή άλλες υπηρεσίες σχετικές με την ανταπόκριση και την επικοινωνία. Τον έλεγχο διενεργεί μέλος (ή μέλη) της ΑΔΑΕ. Για τη γραμματειακή υποστήριξη της διαδικασίας ελέγχου συμμετέχει και υπάλληλος της Αρχής, εντεταλμένος προς τούτο από τον Πρόεδρό της. Κατά τον έλεγχο αρχείων που τηρούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας, παρίσταται αυτοπροσώπως ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ.
- β) Λαμβάνει πληροφορίες σχετικές με την αποστολή της από τις υπηρεσίες που προαναφέρθηκαν, τους οργανισμούς και τις επιχειρήσεις, καθώς και από τους εποπτεύοντες υπουργούς.
- γ) Καλεί σε ακρόαση τις διοικήσεις των εν λόγω υπηρεσιών, οργανισμών, νομικών προσώπων και επιχειρήσεων, τους νόμιμους εκπροσώπους τους, υπαλλήλους και κάθε άλλο πρόσωπο το οποίο κρίνει ότι μπορεί να συμβάλει στην εκπλήρωση της αποστολής της.
- δ) Προχωρεί σε κατάσχεση των μέσων παραβίασης του απορρήτου που υποπίπτουν στην αντίληψή της κατά την άσκηση του έργου της και ορίζεται μεσεγγυούχος τους μέχρι να αποφανθούν τα αρμόδια δικαστήρια. Προβαίνει στην καταστροφή πληροφοριών, στοιχείων ή δεδομένων τα οποία αποκτήθηκαν με παραβίαση του απορρήτου των επικοινωνιών.
- ε) Εξετάζει καταγγελίες σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων τα οποία θίγονται από τη διαδικασία άρσης του απορρήτου.
- στ) Στις περιπτώσεις των άρθρων 3, 4 και 5 του Ν. 2225/1994, η ΑΔΑΕ υπεισέρχεται μόνο στον έλεγχο της τήρησης των όρων και της διαδικασίας άρσης του απορρήτου, χωρίς να εξετάζει την κρίση των αρμόδιων δικαστικών αρχών.

- ζ) Τηρεί αρχείο απόρρητης αλληλογραφίας, σύμφωνα με το στοιχείο β' της παρ. 2 του άρθρου 12 του Ν. 3115/2003.
- η) Συνεργάζεται, για θέματα της αρμοδιότητάς της, με άλλες αρχές της χώρας, με αντίστοιχες αρχές άλλων κρατών, με ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς.
- θ) Συντάσσει κάθε χρόνο την προβλεπόμενη στην παράγραφο 2 του άρθρου 1 του ιδρυτικού της νόμου Έκθεση πεπραγμένων, στην οποία περιγράφει το έργο της, διατυπώνει παρατηρήσεις, επισημαίνει παραλείψεις και προτείνει τις ενδεικνυόμενες νομοθετικές μεταβολές στον τομέα της διασφάλισης του απορρήτου των επικοινωνιών.
- ι) Γνωμοδοτεί και απευθύνει συστάσεις και υποδείξεις για τη λήψη μέτρων διασφάλισης του απορρήτου των επικοινωνιών, καθώς και για τη διαδικασία άρσης του.
- ια) Εκδίδει τον Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας της, ο οποίος πρέπει να είναι σύμφωνος με τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
- ιβ) Καταρτίζει τον Κανονισμό Οικονομικής Διαχείρισης, ο οποίος υποβάλλεται αρμοδίως και εγκρίνεται από τον Υπουργό Οικονομικών.
- ιγ) Εκδίδει κανονιστικές πράξεις που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, με τις οποίες ρυθμίζεται κάθε διαδικασία και λεπτομέρεια σε σχέση με τις παραπάνω αρμοδιότητές της και την εν γένει διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών.

Επίσης η ΑΔΑΕ έχει και τις παρακάτω αρμοδιότητες:

- i. Εκδίδει πράξη με την οποία καθορίζονται οι διαδικασίες, ο τρόπος και κάθε άλλη τεχνική λεπτομέρεια για την εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 6, παρ. 4 του Ν. 3471/2006 για την επεξεργασία των δεδομένων θέσης χρήστη ή συνδρομητή από τους φορείς παροχής δημοσίου δικτύου ή διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών, ώστε σε περίπτωση κλήσεων άμεσης επέμβασης, να παρέχουν στις αρμόδιες για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης αρχές τις απαραίτητες πληροφορίες για τον εντοπισμό του καλούντος. Η επεξεργασία των δεδομένων θέσης στην

περίπτωση αυτή γίνεται, κατ' εξαίρεση, χωρίς προηγούμενη συγκατάθεση του συνδρομητή ή του χρήστη.

- ii. Εκδίδει πράξη με την οποία καθορίζονται οι ειδικότερες διαδικασίες, ο τρόπος και η διάρκεια εξουδετέρωσης της δυνατότητας μη αναγραφής της καλούσας γραμμής και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια, ώστε να διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας για την εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 8, παρ. 7 του Ν. 3471/2006 για τον εντοπισμό κακόβουλων ή ενοχλητικών κλήσεων για περιορισμένο χρονικό διάστημα, μετά από αίτηση του συνδρομητή.
- iii. Εκδίδει κανονισμούς για τη ρύθμιση θεμάτων συμβατότητας της διαδικασίας κρυπτογράφησης φωνητικών μηνυμάτων μεταξύ των παρόχων σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν. 3674/2008. Οι μέθοδοι κρυπτογράφησης γνωστοποιούνται από τον πάροχο στην ΑΔΑΕ. Ο πάροχος συμμορφώνεται προς τις οδηγίες της Αρχής, καθόσον αφορά ιδίως την καταλληλότητα, την αποτελεσματικότητα ή την αντικατάσταση των μεθόδων κρυπτογράφησης που χρησιμοποιεί.
- iv. Εκδίδει κανονισμό για τη ρύθμιση θεμάτων τήρησης αρχείων καταγραφής διαχειριστικών λειτουργιών από τους παρόχους οι οποίοι, σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν. 3674/2008, υποχρεούνται να καταγράφουν τις διαχειριστικές λειτουργίες που επιχειρούνται στο λογισμικό κάθε ψηφιακού κέντρου μεταγωγής.
- v. Προβαίνει σε τακτικούς και έκτακτους ελέγχους της υποδομής, των συστημάτων υλικού και λογισμικού και γενικώς των μέσων που τελούν υπό την εποπτεία του παρόχου, προκειμένου να διαπιστωθεί η τήρηση των διατάξεων του Ν. 3674/2008 και της κείμενης νομοθεσίας για την προστασία του απορρήτου της επικοινωνίας. Ο έλεγχος της ΑΔΑΕ δύναται να περιλαμβάνει και τεχνικές δοκιμές με χρήση της υποδομής του παρόχου ή της υποδομής των συστημάτων υλικού και λογισμικού που διαθέτει η ΑΔΑΕ ή άλλη δημόσια αρχή.
- vi. Εκδίδει κανονισμό για την επεξεργασία και τη διαβίβαση των διατηρούμενων δεδομένων από τους παρόχους, με τον οποίο καθορίζεται κάθε θέμα σχετικό με τις ειδικότερες αρχές ασφάλειας, τη διαδικασία και τον τρόπο εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 8 του Ν. 3917/2011 σχετικά με τις υποχρεώσεις των παρόχων.

- vii. Εκδίδει κοινή πράξη με την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ) με την οποία καθορίζεται κάθε θέμα σχετικό με τη διαδικασία και τον τρόπο εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 7 του Ν. 3917/2011 σχετικά με τις υποχρεώσεις των παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών διαθέσιμων στο κοινό ή δημόσιου δικτύου επικοινωνιών ως προς την προστασία και την ασφάλεια των διατηρούμενων δεδομένων, όπως ορίζονται στον ίδιο νόμο.
- viii. Σύμφωνα με τον Νόμο 4727/2020 (ΦΕΚ 184/Α'/23.9.2020) «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024 - Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις», ο οποίος ενσωματώνει στην Ελληνική έννομη τάξη τον Ευρωπαϊκό Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, η ΑΔΑΕ ορίζεται ως συναρμόδια με την ΕΕΤΤ και την Εθνική Αρχή Κυβερνοασφάλειας φορέας για την ασφάλεια δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και για τη διαθεσιμότητα των υπηρεσιών.

Στο άρθρο 148 του εν λόγω νόμου με τίτλο «Ασφάλεια δικτύων και υπηρεσιών» προβλέπεται ότι οι πάροχοι δημοσίων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών κοινοποιούν στην ΑΔΑΕ αμελλητί κάθε συμβάν ασφάλειας που έχει σημαντικό αντίκτυπο στη λειτουργία των δικτύων και υπηρεσιών. Η ΑΔΑΕ με τη σειρά της κοινοποιεί τα σχετικά συμβάντα στην Εθνική Αρχή Κυβερνοασφάλειας και στην ΕΕΤΤ, ενημερώνει τις αρμόδιες αρχές στα άλλα κράτη μέλη, καθώς και τον Οργανισμό της ΕΕ για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών (ENISA).

Σύμφωνα, εξάλλου, με τη διάταξη του άρθρου 149 του Ν. 4727/2020, η ΑΔΑΕ εκδίδει κανονιστικές πράξεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν τα μέτρα που απαιτούνται για την αντιμετώπιση συμβάντων ασφάλειας ή για την αποτροπή τους, όταν εντοπιστεί σημαντική απειλή, καθώς και τις προθεσμίες εφαρμογής τους, προς τους παρόχους δημοσίων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Περαιτέρω, με τη διάταξη της παρ. 4 του εν λόγω άρθρου προβλέπεται η αρμοδιότητα της ΑΔΑΕ για την επιβολή διοικητικών κυρώσεων από σύσταση,

έως και χρηματικό πρόστιμο ύψους μέχρι 1.500.000 ευρώ για παραβάσεις του κανονιστικού πλαισίου ως προς την ασφάλεια των δικτύων και υπηρεσιών.

Επίσης, στο άρθρο 216 του παραπάνω νόμου με τον τίτλο «Διαθεσιμότητα των υπηρεσιών», ορίζονται τα ακόλουθα: «Προκειμένου να εξασφαλίζεται η μέγιστη δυνατή διαθεσιμότητα υπηρεσιών φωνητικών επικοινωνιών και υπηρεσιών πρόσβασης στο διαδίκτυο που παρέχονται μέσω των δημόσιων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών, σε περίπτωση καταστροφικής βλάβης του δικτύου ή σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας, οι πάροχοι υποχρεούνται να λαμβάνουν όλα τα απαιτούμενα μέτρα. Οι πάροχοι υπηρεσιών φωνητικών επικοινωνιών υποχρεούνται να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα ατελώς ώστε να εξασφαλίζουν αδιάλειπτη πρόσβαση σε υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης και αδιάλειπτη διαβίβαση προειδοποιήσεων του κοινού. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη, Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, κατόπιν εισήγησης της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (Α.Δ.Α.Ε.) και γνώμης της Ε.Ε.Τ.Τ. καθορίζονται οι ελάχιστες υποχρεώσεις προς τις οποίες οφείλουν να συμμορφώνονται οι επιχειρήσεις. Αρμόδιος φορέας για τον έλεγχο των επιχειρήσεων σχετικά με την τήρηση των ανωτέρω ελάχιστων υποχρεώσεων είναι η Α.Δ.Α.Ε., η οποία δύναται για τον σκοπό αυτόν να ζητά από τις επιχειρήσεις την παροχή σχετικών πληροφοριών».

- ix. Εκδίδει κοινή πράξη με την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ) με την οποία δίνονται οδηγίες στους παρόχους σχετικά με τις περιστάσεις κατά τις οποίες απαιτείται από τον φορέα η γνωστοποίηση των παραβιάσεων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το μορφότυπο της εν λόγω γνωστοποίησης, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να γίνεται η γνωστοποίηση αυτή, σε εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 12 παρ.8 του Ν. 3471/2006.

4.3 Διενέργεια ελέγχων και επιβολή κυρώσεων

Τα μέλη και το προσωπικό της ΑΔΑΕ, πλην του βοηθητικού προσωπικού, κατά τη διενέργεια των ελέγχων που πραγματοποιούν, διαθέτουν τις εξουσίες και τα δικαιώματα που προβλέπονται στον Ν. 703/1977, ο οποίος αντικαταστάθηκε με τον Ν.

3959/2011, όπως ισχύει. Επίσης, έχουν δικαίωμα να ελέγχουν τα προβλεπόμενα από το ΠΔ 186/1992 (Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων) βιβλία και στοιχεία επιχειρήσεων και οργανισμών, αποκλειόμενης της κατάσχεσης ή της παραλαβής τους, καθώς και πάσης φύσεως αρχεία, βιβλία, στοιχεία και άλλα έγγραφα των υπό έλεγχο προσώπων, να διενεργούν έρευνα σε γραφεία και άλλες εγκαταστάσεις τους και, τέλος, να λαμβάνουν ένορκες και ανωμοτί, κατά την κρίση τους, καταθέσεις, με την επιφύλαξη του άρθρου 212 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Οι σχετικές διατάξεις, απαγορεύσεις, ποινές και κυρώσεις του Ν. 703/1977, ο οποίος αντικαταστάθηκε με τον Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, εφαρμόζονται αναλόγως σε περίπτωση άρνησης παροχής στοιχείων, παρεμπόδισης ή προβολής δυσχερειών του έργου της ΑΔΑΕ, με την επιφύλαξη των προβλεπόμενων από τον Ν. 3115/2003 κυρώσεων.

Κατά των εκτελεστών αποφάσεων της ΑΔΑΕ μπορεί να ασκηθεί αίτηση ακύρωσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, καθώς και οι προβλεπόμενες από το Σύνταγμα και τη νομοθεσία διοικητικές προσφυγές, σύμφωνα με το άρθρο 6, παρ. 4 του Ν. 3115/2003. Ένδικα βοηθήματα κατά των αποφάσεων της ΑΔΑΕ μπορεί να ασκεί και ο Υπουργός Δικαιοσύνης. Η ΑΔΑΕ παρίσταται αυτοτελώς σε κάθε είδους δίκες που έχουν ως αντικείμενο πράξεις ή παραλείψεις της. Εκπροσωπείται δικαστικώς από μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ή από μέλη της νομικής της υπηρεσίας.

Κατά των αποφάσεων της ΑΔΑΕ, που εκδίδονται κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του άρθρου 11 του Ν. 3674/2008 για τα ζητήματα παραβίασης του απορρήτου που αφορούν την τηλεφωνία, καθώς επίσης και κατά των αποφάσεων επιβολής διοικητικών κυρώσεων με βάση τη διάταξη του άρθρου 149 παρ. 4 του Ν. 4727/2020 σχετικά με την ασφάλεια των δικτύων και υπηρεσιών, μπορεί να ασκηθεί προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Για την άσκηση και την εκδίκαση της προσφυγής εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας. Κατά των αποφάσεων του Διοικητικού Εφετείου επιτρέπεται αίτηση αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

4.4 Άλλες αρμοδιότητες

Η ΑΔΑΕ μπορεί με απόφασή της να συγκροτεί μόνιμες και έκτακτες επιτροπές και ομάδες εργασίας για την εξέταση και την έρευνα ζητημάτων ειδικού ενδιαφέροντος τα

οποία σχετίζονται με θέματα των αρμοδιοτήτων της. Σε αυτές μπορούν να συμμετέχουν και πρόσωπα που δεν αποτελούν μέλη ή προσωπικό της ΑΔΑΕ. Το έργο των επιτροπών ή των ομάδων εργασίας διευθύνεται από μέλη της Αρχής. Οι εισηγήσεις και οι γνωμοδοτήσεις των επιτροπών και των ομάδων εργασίας υποβάλλονται στα αρμόδια όργανα της ΑΔΑΕ, που αποφασίζουν για ενδεχόμενη δημοσιοποίηση των πορισμάτων.

Η Αρχή μπορεί, επίσης, να συνάπτει συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών για θέματα που άπτονται των σκοπών και της λειτουργίας της. Η σύναψη και η υλοποίηση αυτών των συμβάσεων διέπονται από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις διατάξεις περί προμηθειών του ελληνικού δημοσίου.

5. Λειτουργία της ΑΔΑΕ

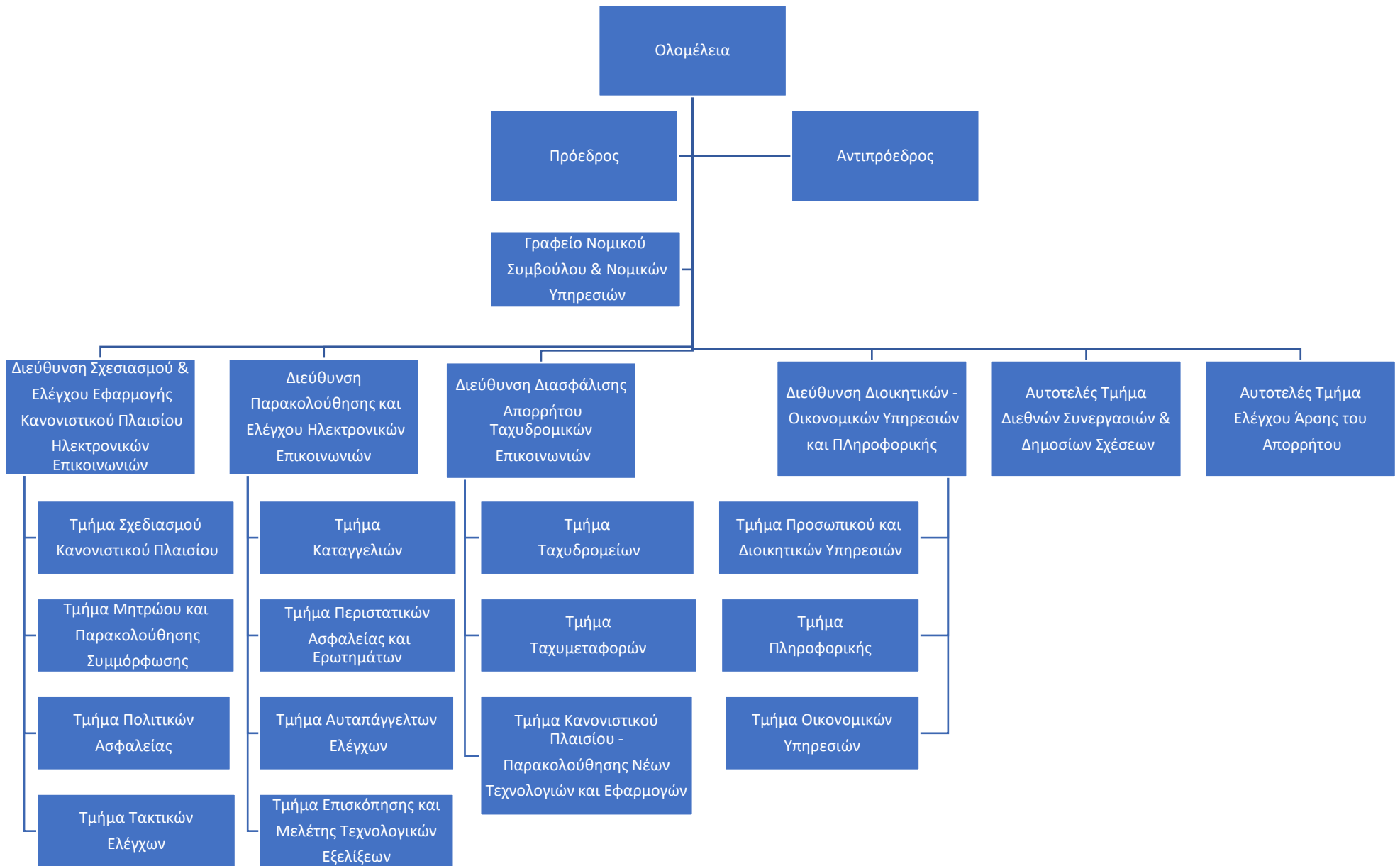
Η ΑΔΑΕ συνέρχεται στην έδρα της ή και εκτός αυτής, αν αυτό έχει οριστεί προηγουμένως, τακτικά (τουλάχιστον μία φορά τον μήνα) και εκτάκτως, με αίτημα του Προέδρου ή δύο μελών της. Θεωρείται ότι υπάρχει απαρτία των συνεδριάσεων, εφόσον μετέχουν τουλάχιστον τρία μέλη της Αρχής. Οι αποφάσεις λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου ή, σε περίπτωση απουσίας του, του Αντιπροέδρου. Η αδικαιολόγητη απουσία μέλους από τρεις διαδοχικές συνεδριάσεις της ΑΔΑΕ συνεπάγεται την έκπτωσή του, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 4 του ιδρυτικού της νόμου.

Τα θέματα της ημερήσιας διάταξης καθορίζονται από τον Πρόεδρο, ο οποίος και τα εισηγείται. Μπορεί να τα εισηγηθεί όμως και άλλο μέλος το οποίο έχει ορίσει ο Πρόεδρος. Οι αποφάσεις της ΑΔΑΕ αιτιολογούνται, καταχωρίζονται σε ειδικό βιβλίο και είναι δυνατόν να ανακοινώνονται δημοσίως, εκτός και αν αφορούν την εθνική άμυνα ή τη δημόσια ασφάλεια. Επίσης, τα τηρούμενα πρακτικά των συνεδριάσεων, καθώς και οι φάκελοι των υποθέσεων που διεκπεραιώθηκαν από την ΑΔΑΕ, είναι προσιτά στους άμεσα ενδιαφερομένους, εκτός και αν αφορούν την εθνική άμυνα ή τη δημόσια ασφάλεια. Σε κάθε περίπτωση, η ΑΔΑΕ οφείλει να μην αποκαλύπτει πληροφορίες και δεδομένα για φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τα οποία προσβάλλουν ενδεχομένως την προσωπικότητά τους ή επηρεάζουν δυσμενώς την επαγγελματική ή την κοινωνική τους θέση, εκτός αν υποχρεώνεται για αυτό από τον νόμο.

Τα μέλη της ΑΔΑΕ, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, ενεργούν συλλογικά. Στον Πρόεδρο ανατίθενται καθήκοντα συντονισμού και διοίκησης των υπηρεσιών της, καθώς και παρακολούθησης της εκτέλεσης των αποφάσεων, των πορισμάτων και οποιωνδήποτε άλλων πράξεών της. Με απόφαση του Προέδρου και σύμφωνη γνώμη της ΑΔΑΕ μπορούν να ανατίθενται στα μέλη ή το προσωπικό της συγκεκριμένες αρμοδιότητες, μεταξύ των οποίων καθήκοντα διοίκησης ή διαχείρισης. Με απόφαση του Προέδρου, επίσης, είναι δυνατόν να εξουσιοδοτούνται μέλη ή άλλα όργανα της ΑΔΑΕ να υπογράφουν «με εντολή Προέδρου» έγγραφα ή άλλες πράξεις της. Έναντι τρίτων η Αρχή εκπροσωπείται δικαστικώς και εξωδίκως από τον Πρόεδρό της και, όταν αυτός κωλύεται, από τον Αντιπρόεδρο. Σε περίπτωση κωλύματος και του Αντιπροέδρου, η ΑΔΑΕ μπορεί να αναθέτει σε άλλο μέλος της την εκπροσώπησή της για συγκεκριμένη πράξη ή ενέργεια ή κατηγορία πράξεων ή ενεργειών.

Οι αναγκαίες για τη λειτουργία της ΑΔΑΕ πιστώσεις εγγράφονται υπό ίδιο φορέα στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Τον προϋπολογισμό της Αρχής εισηγείται στον Υπουργό Οικονομικών ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ, ο οποίος είναι και διατάκτης των δαπανών της. Οι σχετικές δαπάνες εκκαθαρίζονται από την αρμόδια Οικονομική Υπηρεσία του φορέα και υπόκεινται σε δειγματοληπτικό κατασταλακτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Τέλος, με την υπ' αριθμ. 1553/2022 (ΦΕΚ Β' 3030/2022) απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών και της Ολομέλειας της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών, εγκρίθηκε ο νέος Οργανισμός της ΑΔΑΕ (βλέπε Παράρτημα 1).



ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Δραστηριότητες της ΑΔΑΕ κατά το 2022

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται συνολικά οι δραστηριότητες της ΑΔΑΕ για το έτος 2022, με βάση τις αρμοδιότητές της, όπως αυτές προβλέπονται στην κείμενη νομοθεσία και περιγράφονται στο προηγούμενο κεφάλαιο της παρούσας Έκθεσης.

1. Έλεγχοι σε εγκαταστάσεις παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ταχυδρομικών υπηρεσιών

Η ΑΔΑΕ, μέσω των ελέγχων που διενεργεί στους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ταχυδρομικών υπηρεσιών, αποσκοπεί στον εντοπισμό τυχόν προβλημάτων, αναφορικά με τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών και τον έλεγχο της τήρησης των όρων και της διαδικασίας άρσης του απορρήτου που προβλέπονται στη νομοθεσία. Οι έλεγχοι διακρίνονται σε τακτικούς και έκτακτους και αφορούν κυρίως: την εφαρμογή της νομοθεσίας, των κανονισμών και των εγκεκριμένων πολιτικών ασφάλειας για τη διασφάλιση του απορρήτου των παρεχομένων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ταχυδρομικών υπηρεσιών, καθώς και των διαδικασιών που απορρέουν από αυτές, την εξέταση καταγγελιών, την εξέταση των περιστατικών ασφάλειας που παρουσιάζονται, την εξέταση τεχνικών προβλημάτων, τα οποία κοινοποιήθηκαν στην ΑΔΑΕ από τους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ταχυδρομικών υπηρεσιών, και τέλος τη διερεύνηση πιθανών παραβιάσεων του απορρήτου των επικοινωνιών με αφορμή δημοσιεύματα του Τύπου.

1.1 Τακτικοί έλεγχοι σε παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών

Η ΑΔΑΕ διενεργεί τακτικούς ελέγχους στους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, με σκοπό να εξεταστεί η εφαρμογή της εγκεκριμένης από την Αρχή Πολιτικής Ασφάλειας για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών, καθώς και των σχετικών διαδικασιών, όπως προβλέπεται στον εγκεκριμένο από την Αρχή «Κανονισμό για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών»

(απόφαση 165/2011, ΦΕΚ 2715/Β'/17.11.2011), καθώς και στις διατάξεις του Ν. 3115/2003 «Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών», ΦΕΚ 47 Α').

Το έτος 2022, η ΑΔΑΕ προγραμματίσει να διενεργήσει τακτικούς ελέγχους σε τρεις παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Έλεγχος το 2022 πραγματοποιήθηκε στον πάροχο TERRACOM INFORMATICS LTD (δύο επιτόπιοι έλεγχοι). Ο έλεγχος βρίσκεται στο στάδιο της συγγραφής της έκθεσης ελέγχου και της έγκρισής της από την Ολομέλεια της ΑΔΑΕ, τα οποία αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός του πρώτου εξαμήνου του 2023. Οι υπόλοιποι δύο έλεγχοι λόγω αυξημένου φόρτου εργασίας και κατόπιν απόφασης του Προέδρου της Αρχής, μεταφέρθηκαν από το 2022 στο 2023 και έχουν προγραμματιστεί να διενεργηθούν το πρώτο τρίμηνο του 2023 στους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών APIFON A.E. και ΕΔΚ ΜΕΠΕ.

1.2 Τακτικοί έλεγχοι σε παρόχους ταχυδρομικών υπηρεσιών

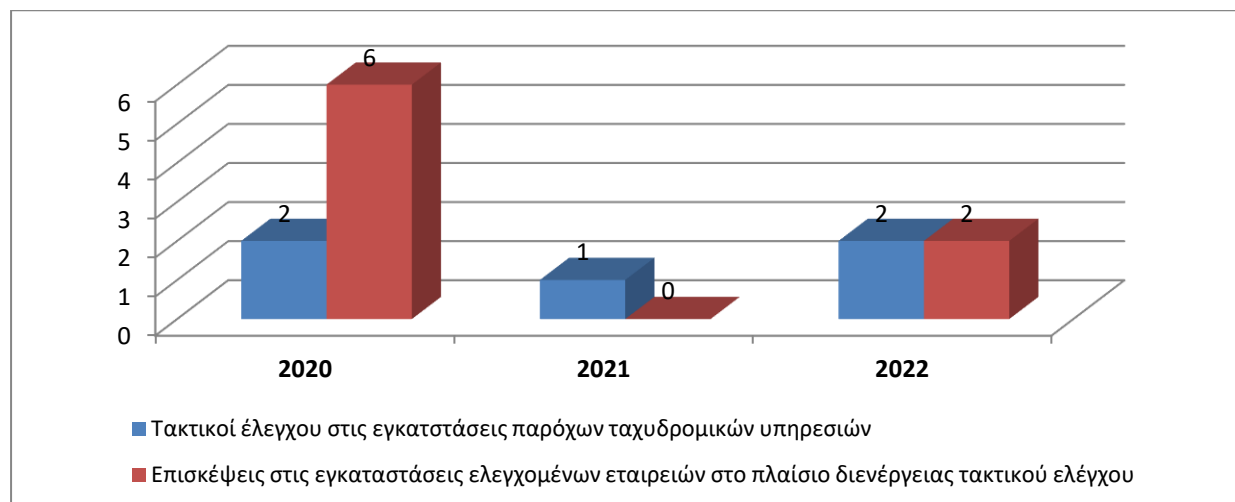
Η ΑΔΑΕ διενεργεί τακτικούς ελέγχους στους παρόχους ταχυδρομικών υπηρεσιών με σκοπό να διερευνηθεί η εφαρμογή της εγκεκριμένης από την Αρχή πολιτικής για τη διασφάλιση του απορρήτου των ταχυδρομικών υπηρεσιών, καθώς και των σχετικών διαδικασιών, όπως προβλέπεται από τον Κανονισμό που έχει εκδώσει η Αρχή για τη διασφάλιση του απορρήτου των ταχυδρομικών υπηρεσιών (ΦΕΚ 384/Β'/24.3.2005).

Κατά το έτος 2022 ολοκληρώθηκε η εξέταση των στοιχείων που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο διεξαγωγής του τακτικού ελέγχου στις εγκαταστάσεις της εταιρείας Γενική Ταχυδρομική, που εκκρεμούσε από προηγούμενο έτος.

Επιπλέον, εντός του 2022 η ΑΔΑΕ ξεκίνησε τακτικό έλεγχο με σκοπό την εφαρμογή της εγκριθείσας Πολιτικής Διασφάλισης του Απορρήτου των Ταχυδρομικών Υπηρεσιών στις εγκαταστάσεις της εταιρείας «EASY MAIL AE». Μέχρι το τέλος του έτους, είχαν ολοκληρωθεί δύο επισκέψεις σε εγκαταστάσεις της εταιρείας εντός του νομού Αττικής, ενώ ο έλεγχος αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του 2024, με επισκέψεις στις εγκαταστάσεις της εταιρείας στην επαρχία.

Στο ακόλουθο διάγραμμα παρουσιάζονται οι τακτικοί έλεγχοι των παρόχων ταχυδρομικών υπηρεσιών για το διάστημα (2020-2022).

Διάγραμμα 3 Τακτικοί έλεγχοι υπό επεξεργασία και επισκέψεις στις εγκαταστάσεις παρόχων ταχυδρομικών υπηρεσιών, 2020-2022



1.3 Έκτακτοι έλεγχοι σε παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και άλλους φορείς

Η ΑΔΑΕ διενεργεί εκτάκτους ελέγχους με σκοπό τη διερεύνηση καταγγελιών⁷, τη διερεύνηση περιστατικών ασφάλειας που αφορούν το απόρρητο των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών⁸, τη διερεύνηση περιστατικών ασφάλειας που αφορούν την ασφάλεια και την ακεραιότητα δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, τη διερεύνηση γεγονότων που αναφέρονται σε δημοσιεύματα του Τύπου και σχετίζονται με πιθανή παραβίαση του απορρήτου των επικοινωνιών και γενικότερα προβλημάτων που άπτονται της διασφάλισης του απορρήτου των επικοινωνιών και της ασφάλειας και ακεραιότητας δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

⁷ Οι έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν μετά από καταγγελία παρουσιάζονται παρακάτω σε ξεχωριστή ενότητα (βλ. ενότητα 2.1 Καταγγελίες και ερωτήματα που αφορούν τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες)

⁸ Οι έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν μετά από διερεύνηση περιστατικών ασφάλειας που αφορούν στο απόρρητο των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών παρουσιάζονται παρακάτω σε ξεχωριστή ενότητα (βλ. ενότητα 4 Περιστατικά ασφάλειας που αφορούν υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών)

Εντός του 2022, η ΑΔΑΕ ολοκλήρωσε πέντε υποθέσεις εκτάκτων ελέγχων εγκρίνοντας τις σχετικές Εκθέσεις Ελέγχου, πλέον της διερεύνησης των καταγγελιών, περιστατικών ασφάλειας ή άλλων γεγονότων. Ειδικότερα:

- Έλεγχος στην εταιρεία Cosmote Α.Ε. για το Logging του VMS.
- Έλεγχος στην εταιρεία Nova Μ.Α.Ε για πιθανή παρακολούθηση κίνησης διαδικτύου.
- Έλεγχος στις Αρχές: ΕΥΠ, ΔΑΕΕΒ και ΔΙΔΑΠ με σκοπό τον έλεγχο της χρήσης του συστήματος LI κατά τη διαδικασία άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών.

Επιπλέον, η Ολομέλεια της Αρχής αποφάσισε τη διενέργεια εκτάκτων ελέγχων στις εταιρείες Vodafone, Cosmote και Wind με σκοπό τον έλεγχο του συστήματος σηματοδότησης SS7. Οι εν λόγω έλεγχοι βρίσκονται σε διαδικασία έγκρισης της σχετικής Έκθεσης Ελέγχου από την Ολομέλεια της Αρχής και αναμένεται να ολοκληρωθούν στις αρχές του 2023.

1.4 Έκτακτοι έλεγχοι σε παρόχους υπηρεσιών ταχυμεταφορών

Μέσα στο 2022, η ΑΔΑΕ ολοκλήρωσε τους ελέγχους στις εταιρείες υπηρεσιών ταχυμεταφορών ACS ΜΑΕ και Γενική Ταχυδρομική ΑΕΕ, που είχαν ξεκινήσει το προηγούμενο έτος, με σκοπό τον έλεγχο της εφαρμογής της Πολιτικής Διασφάλισης του Απορρήτου των Ταχυδρομικών Υπηρεσιών στο πλαίσιο των εκτάκτων συνθηκών λειτουργίας τους για τον περιορισμό των επιπτώσεων της πανδημίας του COVID-19.

Επιπλέον, μέσα στο 2022, η ΑΔΑΕ ολοκλήρωσε τους έκτακτους ελέγχους στις εταιρείες ταχυμεταφορών Intermove ΑΕ, και ΚΤΛ Διαμεταφορική ΜΟΝ. ΙΚΕ, που είχαν ξεκινήσει το προηγούμενο έτος και είχαν σκοπό την επιβεβαίωση των δηλώσεών τους περί μη άσκησης δραστηριοτήτων ταχυμεταφορών. Τέλος, ο έλεγχος στη μεταφορική εταιρεία Ντελόπουλοι Αφοί ΕΠΕ ακυρώθηκε, καθώς διαπιστώθηκε ότι η εταιρεία διέκοψε την παροχή υπηρεσιών ταχυμεταφορών εντός του έτους 2022.

2. Εξέταση καταγγελιών - ερωτημάτων

Με βάση το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να υποβάλλουν στην ΑΔΑΕ καταγγελίες ή ερωτήματα σχετικά με το απόρρητο των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών. Η υποβολή καταγγελιών ή ερωτημάτων γίνεται ταχυδρομικώς ή αυτοπροσώπως, στη διεύθυνση Ιερού Λόχου 3, Μαρούσι 151 24, καθώς και ηλεκτρονικά μέσω της διαδικτυακής πύλης της Αρχής, στους συνδέσμους <http://www.adae.gr/ilektronikes-ypiresies/ypiresies-pros-polites/yproboli-kataggelias-apo-ton-politi/> και <http://www.adae.gr/ilektronikes-ypiresies/ypiresies-pros-polites/yproboli-erotimatos-apo-ton-politi/> (ηλεκτρονική φόρμα υποβολής) και τέλος μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στη διεύθυνση info@adae.gr.

Η Αρχή, μέσω της εξέτασης των καταγγελιών, έχει σκοπό τη διερεύνηση πιθανής παράβασης της κείμενης νομοθεσίας και στη διαπίστωση τυχόν κενών ασφάλειας στους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ταχυδρομικών υπηρεσιών, προκειμένου να προτείνει λύσεις ή να επιβάλει κυρώσεις. Παράλληλα, απαντώνται τα ερωτήματα φορέων και πολιτών/χρηστών αναφορικά με τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών τους.

Συνολικά, το 2022 υποβλήθηκαν στην ΑΔΑΕ 151 καταγγελίες, εκ των οποίων οι 146 αφορούσαν υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών και οι 5 αφορούσαν ταχυδρομικές υπηρεσίες.

Επίσης, υποβλήθηκαν στην Αρχή 35 ερωτήματα πολιτών και επτά ερωτήματα φορέων, τα οποία αφορούσαν υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Από το σύνολο των ερωτημάτων των πολιτών που εξετάστηκαν εντός του έτους, τα 33 απαντήθηκαν, ενώ τα υπόλοιπα δύο τελούν υπό επεξεργασία. Επίσης, απαντήθηκε το σύνολο των ερωτημάτων φορέων.

Επιπρόσθετα, στην Αρχή υποβλήθηκαν και απαντήθηκαν 22 ακόμη ερωτήματα, τα οποία αφορούσαν σε αρμοδιότητα της ΑΑΔΕ (Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων), το παρόμοιο αρκτικόλεξο της οποίας αποτελεί κάποιες φορές λόγω σύγχυσης.

Στο διάγραμμα 4 απεικονίζεται η διαχρονική εξέλιξη των καταγγελιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ταχυδρομικών υπηρεσιών που υποβλήθηκαν στην ΑΔΑΕ κατά την περίοδο 2013–2022.

Διάγραμμα 4 Καταγγελίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ταχυδρομικών υπηρεσιών που υποβλήθηκαν στην ΑΔΑΕ, 2013–2022



2.1 Καταγγελίες και ερωτήματα που αφορούν τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες

Το 2022 υποβλήθηκαν 98 καταγγελίες που αφορούσαν τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, ενώ από τα προηγούμενα έτη βρίσκονταν σε επεξεργασία άλλες 19 καταγγελίες (συνολικά 117 καταγγελίες προς επεξεργασία).

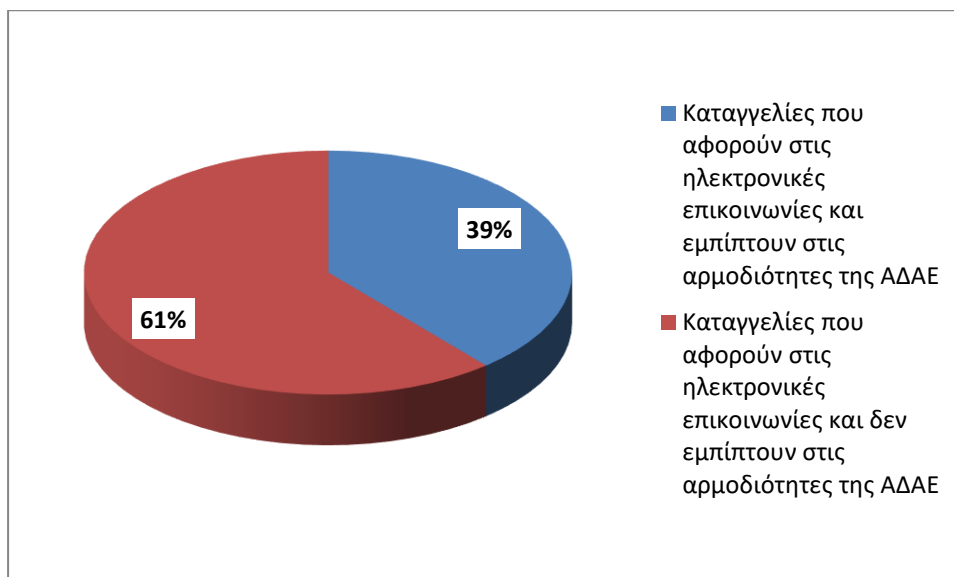
Στο τέλος του έτους, είχε ολοκληρωθεί η επεξεργασία των 67 από τις παραπάνω καταγγελίες, ενώ για τις υπόλοιπες 40, η επεξεργασία αναμένεται να ολοκληρωθεί μέσα στο έτος 2023.

Οι 67 καταγγελίες, οι οποίες ολοκληρώθηκαν μέσα στο έτος, κατανέμονται από πλευράς περιεχομένου ως εξής (βλ. διάγραμμα 5):

- 26 καταγγελίες αφορούσαν περιπτώσεις πιθανής παραβίασης του απορρήτου υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Ειδικότερα, στις καταγγελίες αυτές γινόταν αναφορά σε:

- 25 συνδέσεις τηλεφωνίας, από τις οποίες οι 17 ήταν συνδέσεις κινητής και οι 8 συνδέσεις σταθερής τηλεφωνίας,
 - μία περίπτωση για υπηρεσίες ηλεκτρονικού ταχυδρομείου,
 - πέντε περιπτώσεις κακόβουλων - ενοχλητικών κλήσεων,
 - τρεις περιπτώσεις άλλων θεμάτων αρμοδιότητας της ΑΔΑΕ.
- 41 καταγγελίες αφορούσαν ζητήματα που δεν εμπίπτουν στις αρμοδιότητες της ΑΔΑΕ, όπως, ενδεικτικά, ανεπιθύμητη ηλεκτρονική επικοινωνία, μη ζητηθείσα επικοινωνία, μέσα κοινωνικής δικτύωσης και πρόσβαση στο διαδίκτυο ή σε λογαριασμούς ηλεκτρονικού ταχυδρομείου παρόχων εξωτερικού.

Διάγραμμα 5 Κατηγοριοποίηση καταγγελιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, 2022



Επιπλέον, εντός του 2022 υποβλήθηκαν άλλες 48 καταγγελίες με αίτημα τη διερεύνηση πιθανής άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών από τις αρμόδιες Αρχές. Στο τέλος του έτους είχε ολοκληρωθεί η επεξεργασία των δύο, ενώ για τις υπόλοιπες 46 η επεξεργασία αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του 2023.

2.2 Καταγγελίες και ερωτήματα που αφορούν τις ταχυδρομικές υπηρεσίες

Το 2022 η Αρχή επεξεργάστηκε 13 καταγγελίες, εκ των οποίων για τις οκτώ ολοκληρώθηκε η επεξεργασία εντός του έτους, και οι υπόλοιπες πέντε βρίσκονται σε στάδιο διερεύνησης. Επισημαίνεται ότι στο πλαίσιο εξέτασης μίας καταγγελίας πραγματοποιήθηκαν τρεις επιτόπιοι έλεγχοι της Αρχής σε Πάρο και Αντίπαρο. Από τις παραπάνω 13 καταγγελίες οι οκτώ εκκρεμούσαν από το έτος 2021.

Επίσης, το 2022 η Αρχή επεξεργάστηκε δύο ερωτήματα πολιτών.

3. Πολιτικές ασφάλειας παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ταχυδρομικών υπηρεσιών για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, που έχει εκδώσει η ΑΔΑΕ (απόφαση 165/2011 της ΑΔΑΕ, ΦΕΚ 2715/Β'/17.11.2011 και τροποποίηση: ΦΕΚ Β' 939/02.03.2022) και ειδικότερα βάσει του άρθρου 1 αυτού, οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών έχουν την υποχρέωση να υποβάλλουν προς έγκριση στην ΑΔΑΕ πολιτική ασφάλειας για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών που πρόκειται να εφαρμόσουν. Οι πολιτικές ασφάλειας, που υποβάλλονται στην ΑΔΑΕ, εξετάζονται ως προς τη συμβατότητά τους με τον παραπάνω Κανονισμό για τη διασφάλιση του απορρήτου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Αν η πολιτική που υποβλήθηκε πληροί τις απαιτήσεις του Κανονισμού, εγκρίνεται από την ΑΔΑΕ και η έγκριση γνωστοποιείται στον πάροχο υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Στην περίπτωση που η πολιτική ασφάλειας δεν συμμορφώνεται πλήρως με τον Κανονισμό, δεν εγκρίνεται από την ΑΔΑΕ και ο πάροχος καλείται να την αναθεωρήσει εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της Αρχής. Η αναθεωρημένη πολιτική που υποβάλλει ο πάροχος, εξετάζεται εκ νέου από την Αρχή και σε περίπτωση μη έγκρισής της, ο πάροχος καλείται σε ακρόαση, προκειμένου να αιτιολογήσει τη μη συμμόρφωσή του στις απαιτήσεις του Κανονισμού. Στην περίπτωση μη κατάθεσης αναθεωρημένης πολιτικής στο ορισμένο χρονικό διάστημα, ο πάροχος καλείται σε ακρόαση.

Οι πάροχοι ταχυδρομικών υπηρεσιών υποχρεούνται να καταθέσουν στην ΑΔΑΕ Πολιτική Διασφάλισης του Απορρήτου των Ταχυδρομικών Υπηρεσιών (ΠΔΑΤΥ),

σύμφωνα με τον Κανονισμό που έχει εκδώσει η Αρχή για τη διασφάλιση του απορρήτου των ταχυδρομικών υπηρεσιών (απόφαση 1001/2005 της ΑΔΑΕ, ΦΕΚ 384/Β'/24.3.2005). Η ΑΔΑΕ ελέγχει τις πολιτικές για τη διασφάλιση του απορρήτου των ταχυδρομικών υπηρεσιών που καταθέτουν στην Αρχή οι ταχυδρομικές επιχειρήσεις (ΤΕ). Επίσης, εντοπίζει τις νέες ΤΕ, καθώς και εκείνες που έχουν κάνει παύση εργασιών, και εισηγείται την κλήση σε ακρόαση των εταιρειών που δεν έχουν υποβάλει ΠΔΑΤΥ. Η διαδικασία που ακολουθείται είναι, σε γενικές γραμμές, παρόμοια με την παραπάνω περιγραφόμενη για τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

3.1 Πολιτικές ασφάλειας για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών παρόχων ηλεκτρονικών επικοινωνιών

Το έτος 2022 κατατέθηκαν στην Αρχή συνολικά είκοσι έξι (26) πολιτικές ασφάλειας (βλ. διάγραμμα 6), στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι αναθεωρημένες πολιτικές ασφάλειας, σύμφωνα με τον Κανονισμό για τη διασφάλιση του απορρήτου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, εκ των οποίων:

- 19 εγκρίθηκαν,
- Τρείς δεν εγκρίθηκαν και ζητήθηκε από τους παρόχους να υποβάλλουν αναθεωρημένη πολιτική ασφάλειας,
- Τέσσερις τελούν υπό επεξεργασία.

Επιπλέον, μέσα στο 2022, ολοκληρώθηκε η επεξεργασία τριών πολιτικών ασφάλειας που είχαν κατατεθεί στην Αρχή κατά το προηγούμενο έτος. Δύο εξ' αυτών εξαιρέθηκαν και μία εγκρίθηκε.

Συνοψίζοντας, εντός του 2022 κατατέθηκαν και εξετάστηκαν συνολικά 29 πολιτικές ασφάλειας (βλ. διάγραμμα 7), εκ των οποίων:

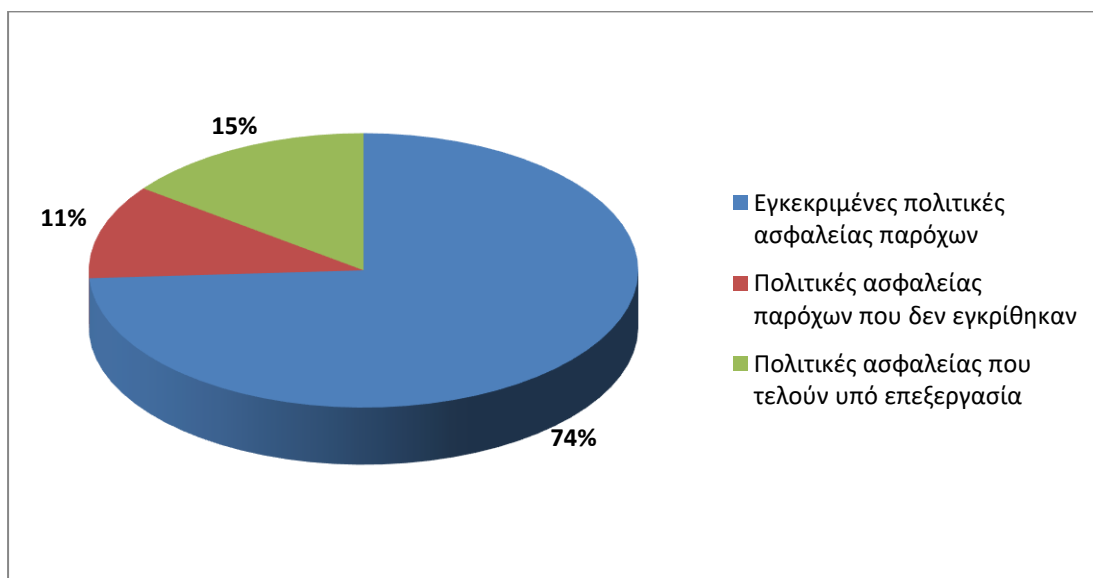
- 20 εγκρίθηκαν,
- Τρείς δεν εγκρίθηκαν και ζητήθηκε από τους παρόχους να υποβάλλουν αναθεωρημένη πολιτική ασφάλειας,

- Τέσσερις τελούν υπό επεξεργασία, και αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός του 2023,
- Δύο εταιρείες εξαιρέθηκαν από την υποχρέωση υποβολής πολιτικής ασφάλειας, κατόπιν περαιτέρω διερεύνησης.

Διάγραμμα 6 Πολιτικές ασφάλειας (συμπεριλαμβάνονται οι αναθεωρημένες πολιτικές ασφάλειας) για τη διασφάλιση του απορρήτου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών που κατατέθηκαν στην ΑΔΑΕ, 2013-2022



Διάγραμμα 7 Κατηγοριοποίηση των πολιτικών ασφαλείας για τη διασφάλιση του απορρήτου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, 2022



3.2 Κατάσταση παρόχων σχετικά με την υποχρέωση υποβολής πολιτικής ασφάλειας για τη διασφάλιση του απορρήτου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών

Κατά το 2022, συνεχίστηκε η εξέταση του Μητρώου Παρόχων Δικτύων και Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ), με σκοπό την ανανέωση του καταλόγου των παρόχων που έχουν υποχρέωση υποβολής πολιτικής ασφάλειας στην Αρχή. Κατόπιν εξαίρεσης των παρόχων που δεν ασκούν εν τοις πράγμασι δραστηριότητες για τις οποίες έχουν αδειοδοτηθεί ή που έχουν κάνει παύση των δραστηριοτήτων τους, προέκυψαν οι πάροχοι που έχουν, στο τέλος του 2022, υποχρέωση υποβολής πολιτικής ασφάλειας. Ο συνολικός αριθμός των παρόχων αυτών είναι 169, εκ των οποίων 138 έχουν υποβάλει, ως όφειλαν, προς έγκριση στην Αρχή πολιτική ασφάλειας, ενώ 31 πάροχοι δεν έχουν υποβάλει πολιτική ασφάλειας.

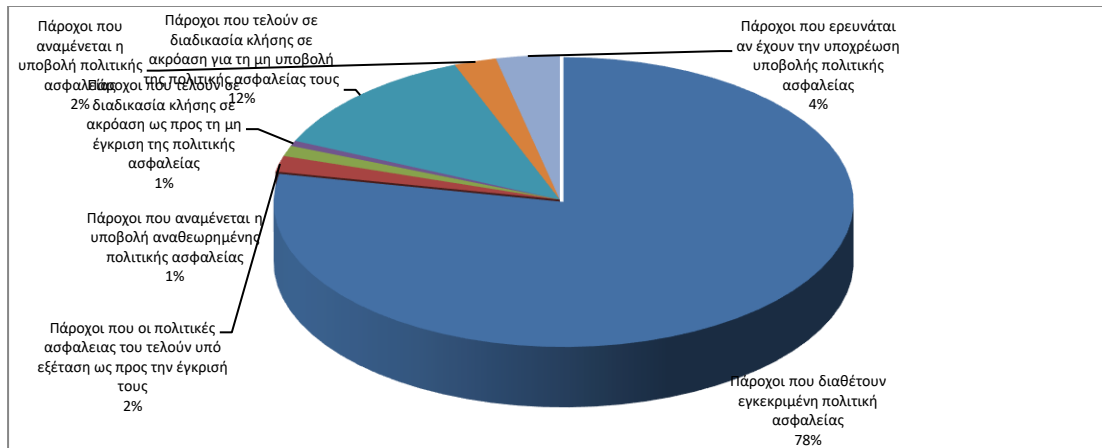
Αναλυτικότερα, ως προς τους 138 παρόχους που έχουν υποβάλει πολιτική ασφάλειας ισχύουν τα εξής (βλ. διάγραμμα 8):

- για 132 παρόχους έχει εγκριθεί η πολιτική ασφάλειας,
- για τρεις παρόχους εκκρεμεί η έγκριση από την Ολομέλεια της Αρχής της πολιτικής ασφάλειας που υπέβαλαν,
- για δύο παρόχους αναμένεται η υποβολή αναθεωρημένης πολιτικής ασφάλειας,
- για έναν πάροχο εκκρεμεί η κλήση σε ακρόαση, λόγω του ότι δεν εγκρίθηκε η πολιτική ασφάλειας που υπέβαλε.

Αναλυτικότερα, ως προς τους 31 παρόχους που δεν έχουν υποβάλει πολιτική ασφάλειας:

- 21 πάροχοι τελούν σε διαδικασία κλήσης σε ακρόαση για τη μη υποβολή της πολιτικής ασφάλειάς τους,
- για τέσσερις παρόχους αναμένεται η υποβολή πολιτικής ασφάλειας,
- για έξι παρόχους ερευνάται εάν έχουν την υποχρέωση υποβολής πολιτικής ασφάλειας.

Διάγραμμα 8 Επισκόπηση των παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών σχετικά με την υποβολή Πολιτικής Ασφάλειας, 2022



Πρέπει να σημειωθεί ότι οι μεγαλύτερες εταιρείες που παρέχουν υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών έχουν καταθέσει πολιτικές ασφαλείας με βάση τον Κανονισμό για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών (απόφαση υπ' αριθμ. 165/2011 της ΑΔΑΕ), οι οποίες έχουν εγκριθεί από την Ολομέλεια της ΑΔΑΕ. Στο διάγραμμα 9 παρουσιάζεται η εξέλιξη, ανά έτος, των εγκεκριμένων πολιτικών ασφαλείας από το 2015 έως και σήμερα.

Διάγραμμα 9 Σύνολο εγκεκριμένων από την ΑΔΑΕ πολιτικών ασφαλείας ηλεκτρονικών επικοινωνιών για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών, 2015-2022



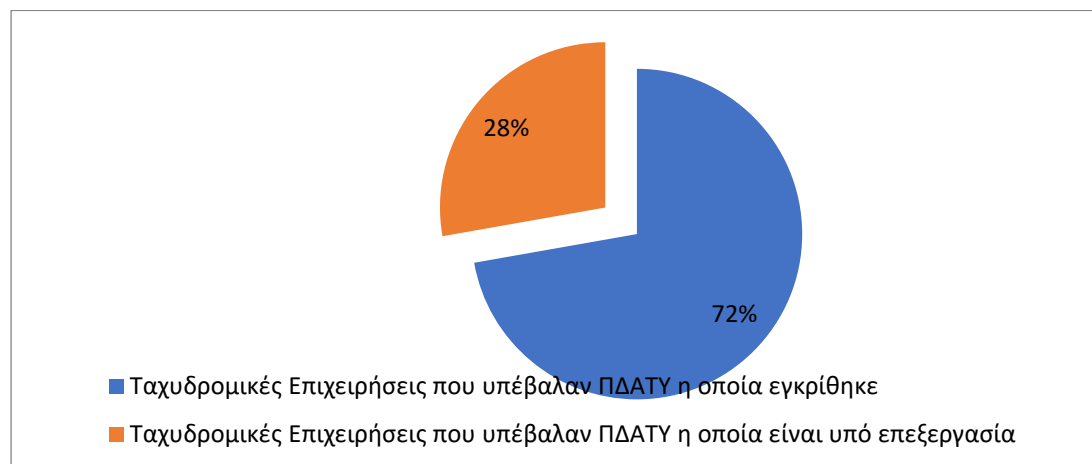
3.3 Πολιτικές διασφάλισης απορρήτου επικοινωνιών για ταχυδρομικές υπηρεσίες

Η ΑΔΑΕ μέσα στο 2022 και σε συνεργασία με την ΕΕΤΤ, η οποία διατηρεί το μητρώο που περιλαμβάνει τις εταιρείες που παρέχουν ταχυδρομικές υπηρεσίες, ενημέρωσε τις παλαιότερες και νεοσυσταθείσες εγγεγραμμένες εταιρείες για την υποχρέωση υποβολής Πολιτικής Διασφάλισης Απορρήτου Ταχυδρομικών Υπηρεσιών (ΠΔΑΤΥ).

Κατά τη διάρκεια του 2022, η ΑΔΑΕ διαχειρίστηκε και επεξεργάστηκε 18 υποθέσεις που αφορούσαν Πολιτικές Διασφάλισης του Απορρήτου των Ταχυδρομικών Υπηρεσιών, σύμφωνα με τον Κανονισμό για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Ταχυδρομικών Υπηρεσιών, οι τέσσερις εκ των οποίων κατατέθηκαν στα τέλη του προηγούμενου έτους και η εξέτασή τους ολοκληρώθηκε εντός του 2022.

Πιο συγκεκριμένα, από τις 18 ΠΔΑΤΥ τις οποίες επεξεργάστηκε η Αρχή εντός του 2022, δύο εγκρίθηκαν, 11 εγκρίθηκαν μετά την κατάθεση αναθεωρημένης ΠΔΑΤΥ από τους παρόχους, ενώ σε πέντε περιπτώσεις παρόχων η ΠΔΑΤΥ δεν εγκρίθηκε και αναμένεται η κατάθεση αναθεωρημένων ΠΔΑΤΥ, η εξέταση των οποίων θα ολοκληρωθεί εντός του έτους 2023 (βλ. διάγραμμα 10).

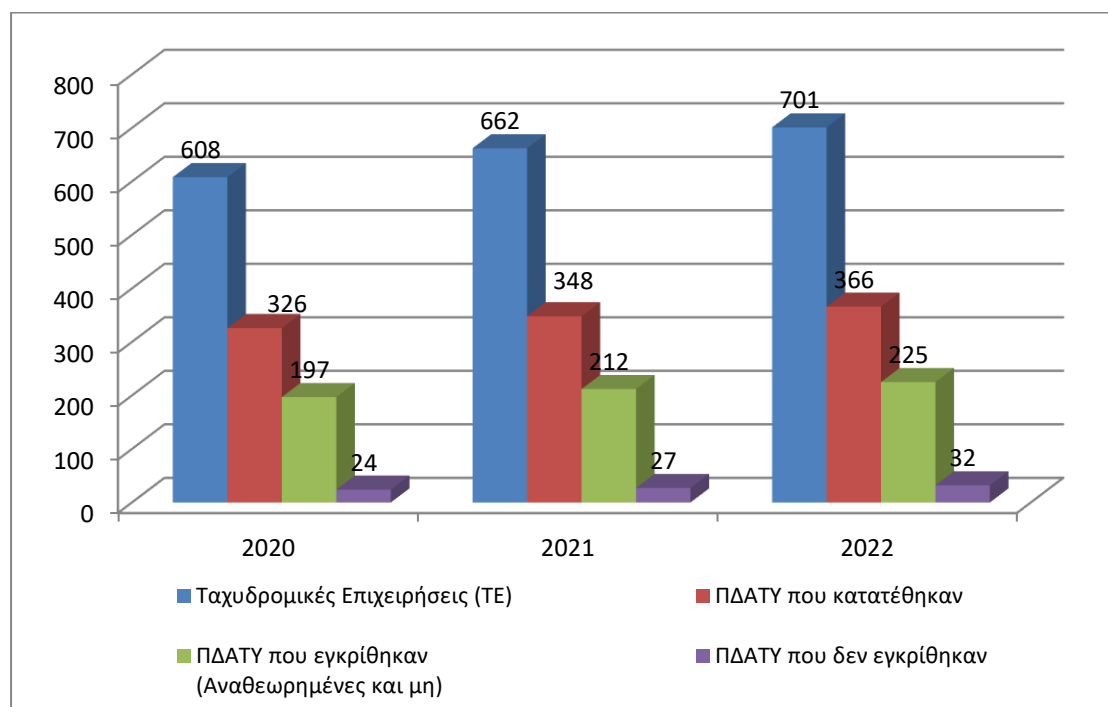
Διάγραμμα 10 Πολιτικές διασφάλισης του απορρήτου ταχυδρομικών επιχειρήσεων που εξετάστηκαν από την ΑΔΑΕ, 2022



Σημειώνεται ότι οι εγκεκριμένες Πολιτικές Διασφάλισης του Απορρήτου των Ταχυδρομικών Υπηρεσιών (ΠΔΑΤΥ) αφορούν τις επιχειρήσεις οι οποίες διακινούν μέσω των δικτύων τους πάνω από το 95% των ταχυδρομικών αντικειμένων.

Επισημαίνεται ακόμη ότι η αγορά των ταχυδρομικών υπηρεσιών παρουσιάζει συνεχείς μεταβολές (βλ. Διάγραμμα 11: Αυξομειώσεις του αριθμού των ταχυδρομικών επιχειρήσεων και Πολιτικών Διασφάλισης του Απορρήτου (ΠΔΑΤΥ) στο τέλος κάθε έτους, 2020-2022). Μέχρι το τέλος του 2022, ο συνολικός αριθμός ταχυδρομικών επιχειρήσεων ήταν 701. Ο συνολικός αριθμός ΠΔΑΤΥ που έχουν υποβληθεί στην Αρχή είναι 366. Από αυτές έχουν εγκριθεί 225 Πολιτικές και δεν έχουν εγκριθεί 32.

Διάγραμμα 11 Αυξομειώσεις του αριθμού των ταχυδρομικών επιχειρήσεων και Πολιτικών Διασφάλισης του Απορρήτου (ΠΔΑΤΥ) στο τέλος κάθε έτους, 2020-2022



4. Περιστατικά ασφάλειας που αφορούν υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3115/2003 («Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών», ΦΕΚ 47 Α'), του Ν. 3674/2008 («Ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου

διασφάλισης του απορρήτου της τηλεφωνικής επικοινωνίας και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 136 Α΄), καθώς και με βάση τον Κανονισμό για τη διασφάλιση του απορρήτου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (απόφαση υπ' αριθμ. 165/2011 της ΑΔΑΕ), ο πάροχος οφείλει να καταρτίζει και να εφαρμόζει «Διαδικασία Διαχείρισης Περιστατικών Ασφάλειας», η οποία θα ενεργοποιείται αμελλητί σε κάθε περίπτωση εμφάνισης περιστατικού ασφάλειας. Στη διαδικασία αυτή προβλέπεται η καταγραφή όλων των στοιχείων που αφορούν το εκάστοτε περιστατικό και αναφέρονται λεπτομερώς στον παραπάνω Κανονισμό, καθώς και η σύνταξη και διατήρηση σε αρχείο όλων των εγγράφων που σχετίζονται με τα περιστατικά ασφάλειας.

Σε περίπτωση εμφάνισης περιστατικού ασφάλειας, οι πάροχοι υποχρεούνται να ενημερώνουν αμελλητί την ΑΔΑΕ, υποβάλλοντας αρχικά για κάθε περιστατικό το έγγραφο «Έκθεση Άμεσης Αναφοράς Περιστατικού Ασφάλειας» και, μετά τη διερεύνησή του, το έγγραφο «Τελική Έκθεση Αναφοράς Περιστατικού Ασφάλειας».

Σημειώνεται ότι, για τους σκοπούς του Κανονισμού, ως περιστατικό ασφάλειας που αφορά την ασφάλεια δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, νοείται κάθε συμβάν που δύναται να σχετίζεται με τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών ή κάθε ιδιαίτερος κίνδυνος παραβίασης του απορρήτου των επικοινωνιών, καθώς και κάθε περίπτωση μη εφαρμογής ή ιδιαίτερου κινδύνου μη εφαρμογής της πολιτικής ασφάλειας για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών.

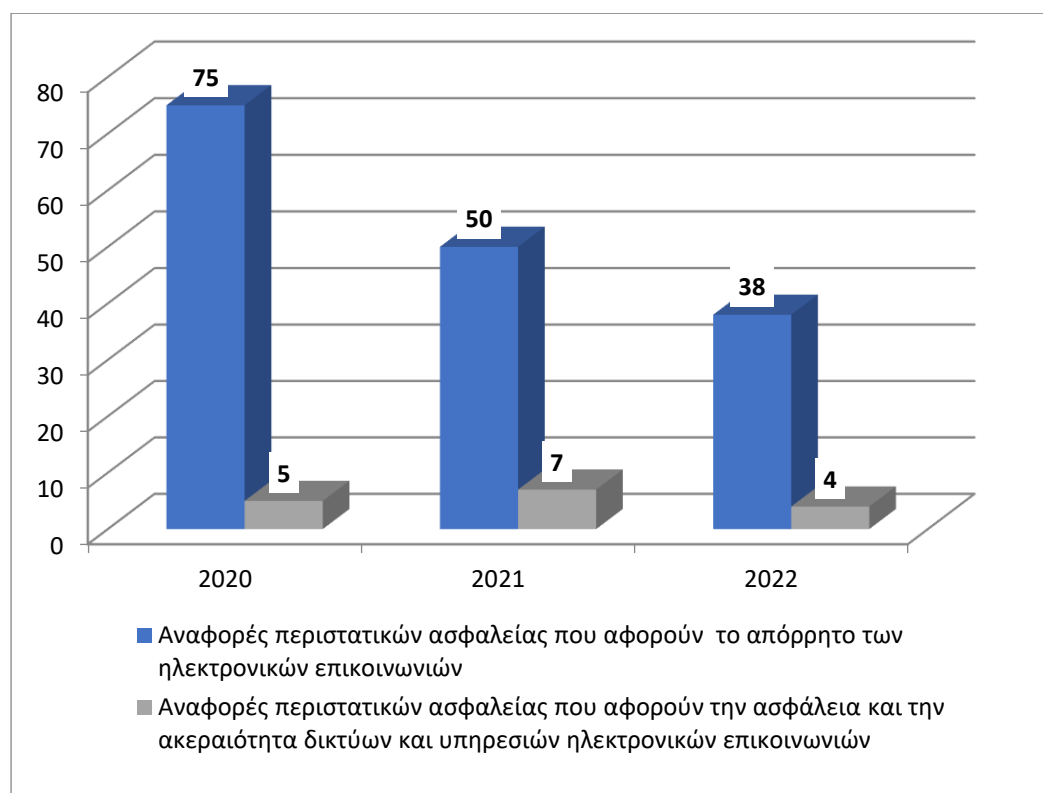
Το 2022 υποβλήθηκαν στην ΑΔΑΕ συνολικά 38 αναφορές περιστατικών ασφάλειας που αφορούσαν το απόρρητο των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, ενώ από το προηγούμενο έτος βρίσκονταν υπό επεξεργασία άλλες 41 αναφορές. Από το σύνολο των 79 αυτών περιστατικών ασφάλειας που εξετάστηκαν εντός του έτους, για τα 45 ολοκληρώθηκε ο έλεγχος, ενώ για τα υπόλοιπα 34, οι σχετικές υποθέσεις τελούν υπό επεξεργασία.

Επίσης, με βάση τις διατάξεις των άρθρων 148 και 149 του Ν. 4727/2020 (ΦΕΚ Α΄184/23.09.2020) με τον οποίο ενσωματώθηκε η Οδηγία 2018/1972 (European Electronic Communications Code), καθώς και με βάση τον Κανονισμό για την Ασφάλεια και την Ακεραιότητα Δικτύων και Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών» (Απόφαση υπ' αριθμ. 205/2013 της ΑΔΑΕ), η ΑΔΑΕ εξετάζει περιστατικά ασφάλειας που αφορούν την ακεραιότητα Δικτύων και Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών.

Σημειώνεται ότι, για τους σκοπούς του Κανονισμού, ως περιστατικό ασφάλειας νοείται κάθε γεγονός το οποίο επηρεάζει την ακεραιότητα του δημοσίου δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή τη συνέχεια παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών που διατίθενται στο κοινό. Στο πλαίσιο του Κανονισμού δεν εμπίπτουν γεγονότα που επηρεάζουν το απόρρητο των επικοινωνιών, καθώς και προγραμματισμένες εργασίες συντήρησης ή αναβάθμισης συστημάτων, οι οποίες επηρεάζουν τη συνέχεια παροχής υπηρεσιών, στο βαθμό που αυτές υλοποιούνται σύμφωνα με το προγραμματισμένο για τον πάροχο χρονοδιάγραμμα.

Το 2022 υποβλήθηκαν στην ΑΔΑΕ τέσσερις αναφορές περιστατικών ασφάλειας που αφορούσαν την ασφάλεια και την ακεραιότητα δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, ενώ από το προηγούμενο έτος βρίσκονταν υπό επεξεργασία άλλες επτά αναφορές. Από το σύνολο των έντεκα αυτών περιστατικών ασφάλειας που εξετάστηκαν εντός του έτους, σε επτά περιπτώσεις ολοκληρώθηκε ο έλεγχος, ενώ για τις υπόλοιπες τέσσερις περιπτώσεις οι σχετικές υποθέσεις τελούν υπό επεξεργασία (βλ. διάγραμμα 12).

Διάγραμμα 12 Περιστατικά ασφάλειας που αφορούν υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, 2020-2022



5. Άρση του απορρήτου των επικοινωνιών

5.1. Το νέο νομοθετικό πλαίσιο για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών

Από τον Ιούλιο του έτους 2022 και εντεύθεν υπήρξε σωρεία δημοσιευμάτων, σύμφωνα με τα οποία έλαβαν χώρα παράνομες παρακολουθήσεις εις βάρος διαφόρων ατόμων, κυρίως κατεχόντων αξιώματα σε δημόσιες θέσεις (πολιτικών, δημοσιογράφων κ.λπ.) είτε με τη διαδικασία της νόμιμης επισύνδεσης, μέσω έκδοσης σχετικής εισαγγελικής διάταξης από την Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών, είτε με χρήση παράνομων λογισμικών. Τα δημοσιεύματα στην Ελλάδα ακολούθησαν αποκαλύψεις για εκτεταμένη χρήση παράνομων λογισμικών παρακολούθησης σε διάφορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁹.

Η ελληνική πολιτεία, σε μία προσπάθεια να αντιμετωπίσει τις εξελίξεις, προχώρησε σε νομοθετικές ρυθμίσεις.

Με το ΦΕΚ 175/Β'/15-9-2022¹⁰ κυρώθηκε η από 9.8.2022 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου «Επείγουσες διατάξεις για την ενίσχυση της ακεραιότητας στη λειτουργία της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών» (Α' 152), σύμφωνα με την οποία επανήλθε το σύστημα έγκρισης δύο επιπέδων της εισαγγελικής διάταξης για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους εθνικής ασφάλειας.

Στο τέλος της περ. (β) της παρ. 1 του άρθρου 5 του Ν. 3649/2008 (Α' 39) προστίθενται δύο εδάφια και η περ. (β) διαμορφώνεται ως εξής:

⁹ Βλ. αναλυτικά Μελέτη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (Ιανουαρίου 2023), με τίτλο «Ο αντίκτυπος του Pegasus στα θεμελιώδη δικαιώματα και τις δημοκρατικές διαδικασίες», η οποία διεκπεραιώθηκε από το Θεματικό Τμήμα Δικαιωμάτων των Πολιτών και Συνταγματικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κατόπιν αιτήματος της Εξεταστικής Επιτροπής για τη διερεύνηση της χρήσης του Pegasus και αντίστοιχου κατασκοπευτικού λογισμικού επιτήρησης (PEGA), διαθέσιμη στον ακόλουθο ιστότοπο: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/740514/IPOL_STU\(2022\)740514_EL.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/740514/IPOL_STU(2022)740514_EL.pdf).

¹⁰ Διαθέσιμο στον ιστότοπο: <https://bit.ly/3hoNrjw>.

«β. Ενεργεί, ύστερα από διάταξη του εισαγγελικού λειτουργού της παραγράφου 3 του παρόντος και τηρουμένων των διατάξεων του Ν. 3115/2003, άρση απορρήτου επιστολών και τηλεφωνικής ή άλλης επικοινωνίας, καθώς και καταγραφή δραστηριότητας προσώπων με ειδικά τεχνικά μέσα και ιδίως με συσκευή ήχου και εικόνας εκτός κατοικίας. Η διάταξη αυτή υποβάλλεται προς έγκριση μέσα σε είκοσι τέσσερις (24) ώρες στον αρμόδιο Εισαγγελέα Εφετών. Η ισχύς της διάταξης αρχίζει από την έγκριση του Εισαγγελέα Εφετών».

Στη συνέχεια, τον Δεκέμβριο του 2022, 28 χρόνια μετά από τη θέση σε ισχύ του Ν. 2225/1994, ψηφίστηκε ο Ν. 5002/2022, ΦΕΚ 228/Α΄/9-12-2022, «Διαδικασία άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών, κυβερνοασφάλεια και προστασία προσωπικών δεδομένων πολιτών»¹¹.

Η ΑΔΑΕ, καίτοι κατεξοχήν αρμόδια ανεξάρτητη αρχή εκ του Συντάγματος για την διασφάλιση του απορρήτου των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης και επικοινωνίας, δεν κλήθηκε να συμμετέχει ενεργώς στη νομοπαρασκευαστική διαδικασία, ούτε ελήφθησαν υπόψιν -παρά ελάχιστες- από τις παρατηρήσεις και επισημάνσεις της κατά τη διαβούλευση¹².

Αναλυτικές επισημάνσεις για επιμέρους ρυθμίσεις του νέου νόμου θα γίνουν παρακάτω στις οικείες θέσεις.

5.2 Οι αρμοδιότητες του Αυτοτελούς Τμήματος Ελέγχου Άρσης Απορρήτου

Κατά το έτος 2022 ψηφίστηκε από την Ολομέλεια της ΑΔΑΕ ο νέος εσωτερικός Οργανισμός της Αρχής (απόφαση έγκρισης 1553/9.6.2022, ΦΕΚ 3030/17.6.2022/τ.

¹¹ Διαθέσιμος στην παρούσα Έκθεση ως Παράρτημα 2

¹² <http://www.adae.gr/enimerosi/leptomereies/article/bfont-size3-colorreddeltio-typoy-tis-adae-schetika-me-to-no/> καθώς και http://www.adae.gr/fileadmin/documents/PARATIRISEIS_ADAE_GIA_TO_NOMOSXEDIO_21-11-2022.pdf. (Παράρτημα 7 της παρούσας Έκθεσης).

Β'). Με τον Οργανισμό αυτό καταργήθηκε ο προϊσχύσας, ο οποίος είχε περιβληθεί τον τύπο του προεδρικού διατάγματος (ΠΔ/μα 40/2005, ΦΕΚ 59Α'). Οι αρμοδιότητες του Αυτοτελούς Τμήματος Ελέγχου Άρσης Απορρήτου προβλέφθηκαν στο άρθρο 10 του νέου Οργανισμού, σύμφωνα με το οποίο «*Το Αυτοτελές Τμήμα Ελέγχου Άρσης Απορρήτου α. Προβαίνει στην καταστροφή πληροφοριών ή στοιχείων ή δεδομένων τα οποία αποκτήθηκαν με παράνομη παραβίαση του απορρήτου των επικοινωνιών. β. Εξετάζει **καταγγελίες** σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων των αιτούντων, όταν θίγονται από τον τρόπο και τη διαδικασία άρσης του απορρήτου. γ. Εξετάζει τη **νομιμότητα εντολών άρσεως του απορρήτου**, ήτοι καταγράφει και αρχειοθετεί τις εισαγγελικές διατάξεις και τα βουλεύματα των δικαστικών συμβουλίων περί άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών και επεξεργάζεται αυτά, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις της κείμενης νομοθεσίας. δ. Παρέχει **στοιχεία, στατιστικά δεδομένα, αναλύσεις και σχετικές με τις αρμοδιότητες του Τμήματος πληροφορίες στις υπηρεσίες και στην Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε. ε. Συνεργάζεται με άλλους φορείς και Ανεξάρτητες Αρχές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του**».*

Με τον νέο Οργανισμό ανατέθηκαν στο Αυτοτελές Τμήμα Ελέγχου Άρσης του Απορρήτου δύο νέες αρμοδιότητες, ήτοι η παροχή στοιχείων, στατιστικών δεδομένων, αναλύσεων και, σχετικών με τις αρμοδιότητες του Τμήματος, πληροφοριών στις υπηρεσίες και στην Ολομέλεια της ΑΔΑΕ, καθώς και η συνεργασία με άλλους φορείς και Ανεξάρτητες Αρχές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, ενώ εξειδικεύτηκε η αρμοδιότητα ελέγχου της νομιμότητας των εντολών άρσης του απορρήτου. Ειδικότερα, ο έλεγχος της νομιμότητας των εντολών άρσεως του απορρήτου περιλαμβάνει, σύμφωνα με τη νέα διατύπωση του Οργανισμού της ΑΔΑΕ, την καταγραφή και αρχειοθέτηση των εισαγγελικών διατάξεων και των βουλευμάτων των δικαστικών συμβουλίων περί άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών και την επεξεργασία αυτών, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις της κείμενης νομοθεσίας.

Το έργο του Τμήματος δυσχεραίνεται, ωστόσο, ιδίως όσον αφορά την παροχή στατιστικών στοιχείων αλλά και την επεξεργασία των εισαγγελικών διατάξεων και βουλευμάτων, καθότι δεν έχει καταστεί εισέτι εφικτή η ηλεκτρονική διαβίβαση

εγγράφων από τις διάφορες αρμόδιες αρχές στην ΑΔΑΕ, ούτε έχει τεθεί σε λειτουργία η ύπαρξη ηλεκτρονικού αρχείου καταχώρισης των διατάξεων και βουλευμάτων.

Πλέον συγκεκριμένα:

α. Η ανάγκη εκσυγχρονισμού του τρόπου διαβίβασης των εισαγγελικών διατάξεων και των βουλευμάτων των δικαστικών συμβουλίων στην ΑΔΑΕ

Από ιδρύσεως της ΑΔΑΕ, κατά το έτος 2003, μέχρι και σήμερα, ένα από τα βασικά ζητήματα που δεν επιτρέπουν την αποτελεσματική λειτουργία του Αυτοτελούς Τμήματος Ελέγχου Άρσης του Απορρήτου αφορούσε τον μη μηχανογραφημένο τρόπο διαβίβασης των διατάξεων εκ μέρους των εκδουσών Αρχών στην ΑΔΑΕ. Αυτό σημαίνει ότι, μέχρι σήμερα, η Αρχή λαμβάνει μόνο το φυσικό σώμα των διατάξεων, σε έγχαρτη μορφή, κάτι που δεν επιτρέπει την ηλεκτρονική επεξεργασία τους, καθόσον ουδέποτε η Αρχή διέθετε επάρκεια ανθρώπινων όρων και υλικοτεχνικών υποδομών για να προχωρήσει εξ ιδίων σε ψηφιοποίηση των εισερχομένων διατάξεων.

Η ψηφιοποίηση του συστήματος υπηρεσιακής διακίνησης των διατάξεων περί άρσης του απορρήτου και η κρυπτογραφημένη ηλεκτρονική διαβίβασή του από τις επισπεύδουσες Αρχές προς την ΑΔΑΕ προβλέφθηκε το πρώτον με το άρθρο 37 παρ. 2 του Ν. 4786/2021 (ΦΕΚ Α' 43/23.3.2021), με το οποίο αντικαταστάθηκε η παρ. 4 του άρθρου 5 του Ν. 2225/1994, ενώ με το ίδιο ως άνω άρθρο του Ν. 4786/2021 προστέθηκε παρ. 12 στο άρθρο 5 του Ν. 2225/1994, προβλέποντας την έκδοση σχετικής ΚΥΑ των Υπουργών Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης για τον καθορισμό των τεχνικών και διαδικαστικών λεπτομερειών. Αντιστοίχως, ψηφιοποίηση του συστήματος υπηρεσιακής διακίνησης μέσω κρυπτογραφημένων μηνυμάτων προβλέφθηκε και για τις εισαγγελικές διατάξεις που αφορούν την άρση του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας, αφού με τη διάταξη του άρθρου 66 παρ. 1 του Ν. 4871/2021 προστέθηκε παρ. 13 στο άρθρο 5 του Ν. 2225/1994.

Ήδη, με το άρθρο 8 παρ. 2 εδ. α' του Ν. 5002/2022 ορίστηκε ότι «Ολόκληρο το κείμενο των διατάξεων και των βουλευμάτων που επιβάλλουν άρση του απορρήτου ή απορρίπτουν σχετικό αίτημα παραδίδεται αμελλητί σε μη επεξεργάσιμη μορφή, με ηλεκτρονικό κρυπτογραφημένο μήνυμα το οποίο καλύπτει τις προϋποθέσεις ασφάλειας του απορρήτου του περιεχομένου, στην Α.Δ.Α.Ε.». Επιπλέον, με το άρθρο 8 παρ. 3 προβλέφθηκε ότι «Στην Ε.Υ.Π. και στη Δ.Α.Ε.Ε.Β. δημιουργούνται ηλεκτρονικές πλατφόρμες παράδοσης της διάταξης για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους εθνικής ασφάλειας, με σκοπό την αποστολή και παράδοση αποσπασμάτων των διατάξεων με ηλεκτρονικό κρυπτογραφημένο μήνυμα στους αποδέκτες που ορίζονται στην παρ. 1 και την αποστολή και παράδοση ολόκληρου του κειμένου των διατάξεων στην Α.Δ.Α.Ε.».

Τέλος, με το άρθρο 47 παρ. 1, 2 και 3 του Ν. 5002/2022 προβλέφθηκε ότι «1. Με κοινή απόφαση του Διοικητή της Ε.Υ.Π. και του Υπουργού Δικαιοσύνης, που δεν δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι τεχνικές και διαδικαστικές λεπτομέρειες για τη θέση σε εφαρμογή και λειτουργία της ηλεκτρονικής πλατφόρμας της Ε.Υ.Π. που προβλέπεται στην παρ. 3 του άρθρου 8 και την εν γένει τήρηση της διαδικασίας για την παράδοση των διατάξεων κατά τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 8. Έως την έκδοση της απόφασης του πρώτου εδαφίου, καθώς και σε εξαιρετικά επείγουσα ή απρόβλεπτη ανάγκη, το απόσπασμα ή ολόκληρη η διάταξη παραδίδονται με απόδειξη μέσα σε κλειστό φάκελο και παραλαμβάνονται από ειδικά εξουσιοδοτημένο προσωπικό.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη και Δικαιοσύνης, που δεν δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι τεχνικές και διαδικαστικές λεπτομέρειες για τη θέση σε εφαρμογή και λειτουργία της ηλεκτρονικής πλατφόρμας της Δ.Α.Ε.Ε.Β. που προβλέπεται στην παρ. 3 του άρθρου 8 και την εν γένει τήρηση της διαδικασίας για την παράδοση των διατάξεων κατά τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 8. Έως την έκδοση της απόφασης του πρώτου εδαφίου, καθώς και σε εξαιρετικά επείγουσα ή απρόβλεπτη ανάγκη, το απόσπασμα ή ολόκληρη η διάταξη παραδίδονται με απόδειξη μέσα σε κλειστό φάκελο και παραλαμβάνονται από ειδικά εξουσιοδοτημένο προσωπικό.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, που δεν δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι τεχνικές και διαδικαστικές λεπτομέρειες για τη θέση σε εφαρμογή και λειτουργία της διαδικασίας ως προς την παράδοση, με ηλεκτρονικό κρυπτογραφημένο μήνυμα, του αποσπάσματος ή ολόκληρης της διάταξης ή του βουλεύματος αντίστοιχα, που εκδίδονται για τη διακρίβωση των εγκλημάτων του άρθρου 6. Έως την έκδοση της απόφασης του πρώτου εδαφίου, καθώς και σε εξαιρετικά επείγουσα ή απρόβλεπτη ανάγκη, το απόσπασμα ή ολόκληρη η διάταξη ή το βούλευμα παραδίδονται με απόδειξη μέσα σε κλειστό φάκελο και παραλαμβάνονται από ειδικά εξουσιοδοτημένο προσωπικό».

Το Τμήμα ασχολήθηκε με τη μελέτη και διατύπωση παρατηρήσεων επί του σχεδίου ΚΥΑ με θέμα: «Ειδικότερα ζητήματα λειτουργίας της ειδικής ηλεκτρονικής εφαρμογής σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 47 του Ν. 5002/2022 (Α' 228)», καθώς και με τη διατύπωση παρατηρήσεων σχετικά με την ψηφιοποίηση του συστήματος υπηρεσιακής διακίνησης μέσω κρυπτογραφημένων μηνυμάτων για εισαγγελικές διατάξεις που αφορούν την άρση απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας (κυρίως την πρόταση πεδίων που θα χρειάζεται να προσυμπληρώνονται από την ΕΥΠ και τη ΔΑΕΕΒ στις αντίστοιχες ηλεκτρονικές πλατφόρμες) σύμφωνα με τις παρ. 1-2 του άρθρου 47 του ίδιου νόμου.

Θα πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι μέχρι σήμερα δεν έχει τεθεί σε εφαρμογή και λειτουργία καμία από τις ως άνω ηλεκτρονικές πλατφόρμες διαβίβασης εισαγγελικών διατάξεων και βουλευμάτων στην ΑΔΑΕ (όπως και στους παρόχους υπηρεσιών επικοινωνιών), με αποτέλεσμα αφενός μεν να καθίσταται ιδιαίτερος δυσχερής -αν όχι αδύνατη- η τήρηση στατιστικών στοιχείων με ενάργεια και ακρίβεια, αφετέρου δε η επεξεργασία βουλευμάτων και διατάξεων, που διενεργείται με μη ψηφιακό τρόπο, να συνεπάγεται χρονοτριβή και καθυστερήσεις. Επιπλέον, ο έγχαρτος τρόπος διαβίβασης των εισαγγελικών διατάξεων και βουλευμάτων θέτει ζητήματα ασφαλούς διαβίβασης ευαίσθητων δεδομένων των θιγόντων εις βάρος των οποίων έχει εκδοθεί το ανακριτικό μέτρο.

β. Η ανάγκη τήρησης ηλεκτρονικού αρχείου

Σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 2 εδ. β', γ' και δ' του Ν. 5002/2022 ορίστηκε ότι «Οι διατάξεις και τα βουλεύματα που αποστέλλονται κατά τον ως άνω τρόπο [ενν. ηλεκτρονικό τρόπο διαβίβασης των διατάξεων και των βουλευμάτων, που ωστόσο ουδέποτε στην πράξη υλοποιήθηκε] στην Α.Δ.Α.Ε. αποθηκεύονται και τηρούνται σε ειδικά ηλεκτρονικά αρχεία, που βρίσκονται σε σύστημα βάσης δεδομένων. Την αποθήκευση διενεργεί προσωπικό της Α.Δ.Α.Ε. ειδικά εξουσιοδοτημένο προς τούτο από την Ολομέλεια αυτής. Πρόσβαση στο εν λόγω ειδικό αρχείο, καθώς και αναζήτηση στοιχείων πραγματοποιούνται μόνο από τον Πρόεδρο της Α.Δ.Α.Ε. και δύο (2) ακόμη μέλη της Ολομέλειας που ορίζονται από αυτήν».

Η πρόβλεψη της ως άνω ρύθμισης για δημιουργία «συστήματος βάσης δεδομένων» στο οποίο μόνον την αποθήκευση θα διενεργεί το προσωπικό της ΑΔΑΕ, χωρίς να δύναται να εκτελέσει οποιαδήποτε αναζήτηση ή επεξεργασία στοιχείων, οδήγησε μέχρι στιγμής στην αδυναμία του Τμήματος να προχωρήσει σε ουσιαστική ποιοτική επεξεργασία των εισερχομένων διατάξεων και βουλευμάτων μετά την θέση σε ισχύ του νέου Ν. 5002/2022. Ήδη η Αρχή βρίσκεται σε αναζήτηση τρόπων που θα επιτρέψουν αφενός τον πλήρη σεβασμό των οριζομένων στην πιο πάνω διάταξη με την ταυτόχρονη επίτευξη της δημιουργίας ενός αποτελεσματικού συστήματος αναζήτησης και επεξεργασίας στοιχείων αφετέρου.

5.3 Η άρση του απορρήτου των επικοινωνιών σε αριθμούς

Ακολούθως, θα παρατεθούν αρχικά, τα αριθμητικά δεδομένα και οι συναφείς ποσοστιαίοι δείκτες που αφορούν την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών, για τη χρονική περίοδο από 01.01.2022 έως και 31.12.2022, με βάση τα στοιχεία που έχουν προκύψει από την πρωτοκόλληση των εισερχομένων, σε έγχαρτη μορφή, στην ΑΔΑΕ εισαγγελικών διατάξεων και βουλευμάτων.

Α. Ως προς την άρση απορρήτου για λόγους **εθνικής ασφάλειας**:

Η **Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών (ΕΥΠ)** εξέδωσε και απέστειλε στην ΑΔΑΕ κατά το έτος 2022 -και στις αρχές του έτους 2023- συνολικά **4.036 εισαγγελικές διατάξεις που αφορούσαν το έτος 2022**, από τις οποίες

- με **310 παύσαν** η άρση του απορρήτου των επικοινωνιών
- με **1.655** διατασσόταν **παράταση** του απορρήτου επικοινωνιών
- με **2.040** διατασσόταν **άρση** του απορρήτου των επικοινωνιών και
- **31** εξ αυτών ήσαν **απορριπτικές**

Η Εθνική Υπηρεσία πληροφοριών (ΕΥΠ) απέστειλε στην ΑΔΑΕ κατά το έτος 2022 και 717 εισαγγελικές διατάξεις που αφορούσαν το έτος 2021 (και δεν είχαν παραδοθεί νωρίτερα).

Η **Διεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας (ΔΑΕΕΒ)** εξέδωσε και απέστειλε στην ΑΔΑΕ κατά το έτος 2022 -και στις αρχές του έτους 2023- συνολικά **6.083 εισαγγελικές διατάξεις που αφορούσαν το έτος 2022**, από τις οποίες

- με **84 παύσαν** η άρση του απορρήτου των επικοινωνιών
- με **2.817** διατασσόταν **παράταση** του απορρήτου επικοινωνιών και
- με **3.182** διατασσόταν **άρση** του απορρήτου των επικοινωνιών που αφορούσε είτε **περιεχόμενο** είτε **εξωτερικά στοιχεία** της επικοινωνίας

Η Διεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας (ΔΑΕΕΒ) απέστειλε στην ΑΔΑΕ κατά το έτος 2022 και 5.988 εισαγγελικές διατάξεις που αφορούσαν το έτος 2021 (και δεν είχαν παραδοθεί νωρίτερα).

Τέλος, κατά τη διάρκεια του έτους 2022 η ΑΔΑΕ παρέλαβε και 35 εισαγγελικές διατάξεις από τη Διεύθυνση Ασφαλείας Αττικής.

Β. Στη διάρκεια του 2022 η ΑΔΑΕ παρέλαβε ως προς την άρση απορρήτου για λόγους διακρίβωσης εγκλημάτων:

- **3.609 βουλεύματα δικαστικών συμβουλίων** έναντι 3.097 το έτος 2021. Σημειώνεται ότι δεν διατίθενται στατιστικά στοιχεία αναφορικά με το αν τα 3.609

βουλεύματα αφορούν σε νέες άρσεις απορρήτου των επικοινωνιών, σε παρατάσεις ήδη προγενέστερων άρσεων, σε παύσεις του μέτρου, ή σε απόρριψη του αιτήματος, αφού δεν κατέστη δυνατή η ποιοτική επεξεργασία του συνόλου των βουλευμάτων.

Από τα 3.609 βουλεύματα δικαστικών συμβουλίων, που έλαβε η ΑΔΑΕ το έτος 2022, 194 εξ αυτών αφορούσαν τα έτη 2018, 2019, 2020 και 2021, ενώ μόνον τον Ιανουάριο του έτους 2023 ελήφθησαν άλλα 94 βουλεύματα που αφορούν σε άρσεις απορρήτου του έτους 2022. Κατά δε τη διάρκεια του έτους 2023 η Αρχή εξακολουθεί να λαμβάνει βουλεύματα που αφορούν άρσεις απορρήτου των επικοινωνιών προηγούμενων ετών. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να δοθεί με ακρίβεια ο αριθμός των βουλευμάτων που αφορούν το έτος 2022, παρά μόνον μπορεί να δηλωθεί πόσα βουλεύματα έλαβε η Αρχή.

Επίσης, η Αρχή έλαβε 2.221 εκθέσεις εκτέλεσης του μέτρου της άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών, στις οποίες απλώς αναφέρεται ο αριθμός της εισαγγελικής διάταξης ή του βουλεύματος, χωρίς περαιτέρω λεπτομέρειες.

Τέλος, ιδιαίτερης προσοχής χρήζει η επισήμανση ότι οι αριθμοί που αναφέρονται αφορούν το πλήθος των εισαγγελικών διατάξεων ή βουλευμάτων που εκδίδονται από τις αρμόδιες δικαστικές αρχές και κοινοποιούνται στην ΑΔΑΕ και όχι τον αριθμό των ατόμων (στόχων) για τα οποία διατάσσεται η άρση του απορρήτου.

5.4 Η άρση του απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους διακρίβωσης εγκλημάτων

α. Εισαγωγικές επισημάνσεις

Το δικαίωμα στην ελεύθερη απόρρητη επικοινωνία, που συνιστά απόρροια του δικαιώματος στην προστασία της «ιδιωτικής ζωής» (private life) και της

«ανταπόκρισης» (correspondence)¹³, στεγάζεται τόσο στο άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (εφεξής ΕΣΔΑ)¹⁴, όσο και στο άρθρο 7 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής ΧΘΔ ΕΕ)¹⁵. Ο περιορισμός του δικαιώματος στο δικαίωμα της απόρρητης και ελεύθερης επικοινωνίας είναι νόμιμος, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 8 παρ. 2 της ΕΣΔΑ, εφόσον α) προβλέπεται στον νόμο και, μάλιστα, σε κανόνες δικαίου που διακρίνονται για την ποιότητά τους, β) η εθνική ρύθμιση είναι συμβατή με το κράτος δικαίου και προσιτή στον ενδιαφερόμενο (ευχερής προσβασιμότητα), γ) ο τελευταίος δε, επιπλέον, μπορεί να προβλέψει τις συνέπειές της (προβλεψιμότητα)¹⁶. Η «ποιότητα του δικαίου» υπό αυτή την έννοια συνεπάγεται ότι το εθνικό δίκαιο δεν πρέπει μόνο να είναι προσβάσιμο και προβλέψιμο κατά την εφαρμογή του, πρέπει επίσης να διασφαλίζει ότι τα μέτρα μυστικής παρακολούθησης εφαρμόζονται μόνο όταν είναι «αναγκαία σε μια δημοκρατική κοινωνία», ιδίως με την πρόβλεψη επαρκών και αποτελεσματικών εγγυήσεων κατά της κατάχρησης. Σύμφωνα με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (εφεξής ΕΔΔΑ), ειδικότερα για τις μυστικές παρακολουθήσεις, στον εθνικό νόμο πρέπει να περιλαμβάνονται: η φύση των αδικημάτων για τα οποία επιτρέπεται η παρακολούθηση, ο προσδιορισμός των

¹³ ΕΔΔΑ απόφαση Klass και λοιποί κατά Γερμανίας της 6^{ης} Σεπτεμβρίου 1978, σκέψη 41, Copland κατά Ηνωμένου Βασιλείου της 3^{ης} Ιουλίου 2007, σκέψη 41, Iordachi και λοιποί κατά Μόλδοβας της 14^{ης} Σεπτεμβρίου 2009, σκέψη 29, Drakšas κατά Λιθουανίας της 31^{ης} Ιουλίου 2012, σκέψη 52, Dragojević κατά Κροατίας της 15^{ης} Απριλίου 2015, σκέψη 78, Szabó and Vissy κατά Ουγγαρίας της 6^{ης} Ιουνίου 2016, σκέψη 52 κ.ά.

¹⁴ Σύμφωνα με το άρ. 8 ΕΣΔΑ: «1. Παν πρόσωπον δικαιούται εις τον σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του. 2. Δεν επιτρέπεται να υπάρξη επέμβασις δημοσίας αρχής εν τη ασκήσει του δικαιώματος τούτου, εκτός εάν η επέμβασις αυτή προβλέπεται υπό του νόμου και αποτελεί μέτρον το οποίον, εις μίαν δημοκρατικήν κοινωνίαν, είναι αναγκαίον δια την εθνικήν ασφάλειαν, την δημοσίαν ασφάλειαν, την οικονομικήν ευημέριαν της χώρας, την προάσπισιν της τάξεως και την πρόληψιν ποινικών παραβάσεων την προστασίαν της υγείας ή της ηθικής, ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων».

¹⁵ Σύμφωνα με το άρ. 7 ΧΘΔ ΕΕ: «Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στο σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και των επικοινωνιών του».

¹⁶ «Accessibility - foreseeability», ΕΔΔΑ Απόφαση Dumitru Popescu κατά Ρουμανίας της 26^{ης} Ιουλίου 2007, σκέψη 61, Iordachi και λοιποί κατά Μόλδοβας της 14^{ης} Σεπτεμβρίου 2009, σκέψη 37, Roman Zakharov κατά Ρωσίας της 4^{ης} Δεκεμβρίου 2015, σκέψεις 228 επ., Szabó and Vissy κατά Ουγγαρίας της 6^{ης} Ιουνίου 2016, σκέψη 59, κ.ά.

κατηγοριών των προσώπων που ενδέχεται να υποβληθούν σε αυτό το μέτρο, η χρονική διάρκεια και το χρονικό όριο της παρακολούθησης, η διαδικασία εξέτασης, χρήσης και αποθήκευσης των πληροφοριών που αποκτήθηκαν, οι εγγυήσεις ασφαλούς διαβίβασης προς τρίτα μέρη των αποκτηθέντων πληροφοριών και οι προϋποθέσεις διαγραφής ή καταστροφής του υλικού που αποκτήθηκε με την παρακολούθηση¹⁷.

Επιπλέον, όσον αφορά το ενωσιακό δίκαιο, σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 1 εδ. α' της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12^{ης} Ιουλίου 2002, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία στις ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες), που ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με τον Ν. 3471/28.6.2006, «*Τα κράτη μέλη δύνανται να λαμβάνουν νομοθετικά μέτρα για να περιορίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 5 και 6, στο άρθρο 8 παράγραφοι 1 έως 4 και στο άρθρο 9 της παρούσας οδηγίας, εφόσον ο περιορισμός αυτός αποτελεί αναγκαίο, κατάλληλο και ανάλογο μέτρο σε μια δημοκρατική κοινωνία για τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας (δηλαδή της ασφάλειας του κράτους), της εθνικής άμυνας, της δημόσιας ασφάλειας, και για την πρόληψη, διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη ποινικών αδικημάτων ή της άνευ αδείας χρησιμοποίησης του συστήματος ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 13 παράγραφος 1 της οδηγίας 95/46/ΕΚ*».

Σύμφωνα με νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής ΔΕΕ)¹⁸, «*όταν τα κράτη μέλη θέτουν σε εφαρμογή, επί τη βάση του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, νομοθετικά μέτρα παρεκκλίνοντα από την αρχή του απορρήτου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας, η προστασία των δεδομένων των προσώπων, τα οποία αφορούν τα μέτρα αυτά, διέπεται από την οδηγία 2002/58 μόνον εφόσον τα επίμαχα μέτρα επιβάλλουν στους παρόχους τέτοιων υπηρεσιών υποχρεώσεις επεξεργασίας, κατά την έννοια του άρθρου 4,*

¹⁷ ΕΔΔΑ Απόφαση Roman Zakharov κατά Ρωσίας της 4^{ης} Δεκεμβρίου 2015, σκέψη 231.

¹⁸ ΔΕΕ Απόφαση επί της υπόθεσης C-349/21 (Spetsializirana prokuratura) της 16ης Φεβρουαρίου 2023, σκέψεις 36-37.

σημείο 2, του κανονισμού 2016/679, το οποίο εφαρμόζεται δυνάμει του άρθρου 2 της οδηγίας 2002/58, ερμηνευόμενου σε συνδυασμό με το άρθρο 94, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού (πρβλ. απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2020, *La Quadrature du Net* κ.λπ., C-511/18, C-512/18 και C-520/18, EU:C:2020:791, σκέψεις 96 και 104 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Δυνάμει των τελευταίων ως άνω διατάξεων, η έννοια της επεξεργασίας καταλαμβάνει ιδίως την παροχή, από τους παρόχους υπηρεσιών, πρόσβασης στις επικοινωνίες και στα δεδομένα ή τη διαβίβασή τους στις αρμόδιες αρχές (πρβλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2020, *Privacy International*, C-623/17, EU:C:2020:790, σκέψεις 39 έως 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία)».

Επιπλέον, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 26 επί της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27^{ης} Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου: «Κάθε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα θα πρέπει να είναι σύννομη, θεμιτή και διαφανής σε σχέση με τα φυσικά πρόσωπα τα οποία αφορά και να πραγματοποιείται μόνο για συγκεκριμένους σκοπούς που προβλέπονται από το νόμο. Η αρχή αυτή καθεαυτή δεν εμποδίζει τις αρχές επιβολής του νόμου να ασκούν δραστηριότητες όπως οι μυστικές έρευνες ή η βιντεοεπιτήρηση. Τέτοιες δραστηριότητες μπορούν να ασκούνται για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων, περιλαμβανομένων της προστασίας από απειλές κατά της δημόσιας ασφάλειας και της αποτροπής τους, εφόσον ορίζονται από τον νόμο και συνιστούν απαραίτητο και αναλογικό μέτρο σε μια δημοκρατική κοινωνία, με δέουσα συνεκτίμηση των έννομων συμφερόντων του ενδιαφερομένου».

Κατά τα ισχύοντα στο ελληνικό σύστημα δικαίου, η άρση του συνταγματικώς προστατευόμενου δικαιώματος στην απόρρητη, ελεύθερη ανταπόκριση είναι νοητή μόνο υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που τίθενται από το Σύνταγμα, στο άρθρο

19, και εξειδικεύονται από τον σχετικό εκτελεστικό νόμο. Ειδικότερα, η άρση του απορρήτου μπορεί να διαταχθεί μόνο υπό τις εγγυήσεις της δικαστικής εξουσίας (εισαγγελική αρχή ή δικαστικό συμβούλιο) είτε για λόγους εθνικής ασφάλειας, είτε για λόγους που συνδέονται με τη διακρίβωση των περιοριστικώς αναφερομένων στον νόμο εγκλημάτων.

Η άρση του απορρήτου των επικοινωνιών προεβλέπετο από τα άρθρα 3 επ. του Ν. 2225/1994 και ήδη προβλέπεται από τα άρθρα 4, 6 και 8 του Ν. 5002/2022, από πλήθος εγκατεσπαρμένων διατάξεων σε ειδικούς ποινικούς νόμους¹⁹, αλλά και από ειδικότερες προβλέψεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (άρθρο 253-254 ΚΠΔ).

B. Ποιοτική επεξεργασία των βουλευμάτων

Το Αυτοτελές Τμήμα Ελέγχου Άρσης του Απορρήτου των Επικοινωνιών της ΑΔΑΕ (από κοινού με τη Νομική Υπηρεσία) κατέγραψε αριθμητικά και επεξεργάστηκε ποιοτικά, κατ' ενάσκηση της προβλεπόμενης στο άρθρο 10 στοιχ. γ' και δ' του Οργανισμού της ΑΔΑΕ αρμοδιότητάς του, τις εισαγγελικές διατάξεις και τα επ' αυτών εκδοθέντα βουλεύματα των αρμόδιων δικαστικών συμβουλίων, που κοινοποιήθηκαν στην ΑΔΑΕ σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 4 του Ν. 2225/1994²⁰ κατά το πρώτο εξάμηνο του 2022²¹ (συνολικά **1.058** Βουλεύματα). Εξ αυτών, **20** βουλεύματα περιήλθαν

¹⁹ Σύμφωνα με το άρ. 48 παρ. 2 του Ν. 5002/2022 «Όπου σε διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας γίνεται αναφορά στα άρθρα 3, 4 και 5 του Ν. 2225/1994 (Α' 121), νοείται αναφορά στις οικείες διατάξεις του παρόντος». Ως εκ τούτου, όπου σε εγκατεσπαρμένες διατάξεις σε ειδικούς ποινικούς νόμους γίνεται αναφορά στα ως άνω άρθρα του 2225/1994, εννοείται ότι τυγχάνουν εφαρμογής οι αντίστοιχες διατάξεις του Ν. 5002/2022.

²⁰ Ήδη ισχύει το άρ. 8 παρ. 2 του Ν. 5002/2022, αν και δεν έχει υλοποιηθεί εισέτι ο ηλεκτρονικός τρόπος διαβίβασης των εισαγγελικών διατάξεων και βουλευμάτων, με αποτέλεσμα όπως προκύπτει και από το άρθρο 47 του ίδιου νόμου, τα εν λόγω έγγραφα να παραδίδονται ακόμη στην ΑΔΑΕ σε έγχαρτη μορφή (βλ. αναλυτικά παραπάνω στην ενότητα 5.2 παράγραφος α).

²¹ Σημειώνεται ότι κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2022 το Αυτοτελές Τμήμα Ελέγχου Άρσης του Απορρήτου ασχολήθηκε με τις εξελίξεις στον τομέα των παρακολουθήσεων, όπως θα καταδειχθεί κατωτέρω, η δε νέα νομοθετική ρύθμιση του άρ. 8 του Ν. 5002/2022 δημιούργησε πλείστες ερμηνευτικές δυσχέρειες εφαρμογής της, όσον αφορά τη διατήρηση ηλεκτρονικού αρχείου, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή πλέον η ποιοτική επεξεργασία των εισερχομένων

αναρμοδίως στην ΑΔΑΕ, καθώς δεν αφορούσαν άρση του επικοινωνιακού απορρήτου, αλλά άλλες ανακριτικές πράξεις, όπως συγκαλυμμένη έρευνα (δύο εξ αυτών), καταγραφή δραστηριότητας ή άλλων γεγονότων εκτός κατοικίας με συσκευές ήχου ή εικόνας ή άλλα ειδικά τεχνικά μέσα (επτά εξ αυτών), ανακριτική διείσδυση (τέσσερα εξ αυτών), άρση τραπεζικού απορρήτου (επτά εξ αυτών).

Με **19** βουλεύματα, από τα υπόλοιπα 1.038 βουλεύματα (που προκύπτουν εφόσον αφαιρέσουμε τα 20 που δεν αφορούν άρση απορρήτου των επικοινωνιών), διατάχθηκε η παύση της άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών, η οποία είχε διαταχθεί με προηγούμενα βουλεύματα, ενώ με τέσσερα εξ αυτών ταυτοχρόνως διατάχθηκε και νέα άρση απορρήτου των επικοινωνιών για άλλη σύνδεση.

Από τη συνολική επισκόπηση και την ποιοτική επεξεργασία των **1.038** βουλευμάτων προέκυψαν τα εξής **ποσοτικά και ποιοτικά συμπεράσματα**:

i. Αδικήματα για τα οποία διατάσσεται η άρση του απορρήτου

Από την επεξεργασία των **1.038** βουλευμάτων εξ όσων εστάλησαν στην ΑΔΑΕ κατά τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του έτους 2022, προέκυψαν τα εξής στοιχεία, σε σχέση με το είδος των εγκλημάτων²² για τη διακρίβωση των οποίων διατάσσεται συχνότερα η άρση του απορρήτου των επικοινωνιών:

- 330 βουλεύματα συνδέονται με τη διακρίβωση εγκληματικής οργάνωσης (187 ΠΚ)
- 231 βουλεύματα αφορούσαν διακεκριμένη κλοπή (374 ΠΚ)
- 230 βουλεύματα αφορούσαν αρπαγή (322 ΠΚ)
- 222 βουλεύματα αφορούσαν εκβίαση (385 ΠΚ)
- 196 βουλεύματα αφορούσαν αδικήματα του νόμου περί ναρκωτικών (Ν. 4139/2013)

στην ΑΔΑΕ εισαγγελικών διατάξεων και βουλευμάτων μετά τη θέση σε ισχύ του Ν. 5002/2022.

²² Τα εγκλήματα φέρονται τελεσθέντα είτε μεμονωμένα είτε κατά συρροή.

- 112 βουλεύματα αφορούσαν ληστεία (380 ΠΚ)
- 105 βουλεύματα αφορούσαν παραβάσεις του Νόμου περί Όπλων (Ν. 2168/1993)
- 83 βουλεύματα αφορούσαν ανθρωποκτονία εκ προθέσεως (299 ΠΚ)
- 45 βουλεύματα αφορούσαν απάτη (386 ΠΚ)
- 43 βουλεύματα αφορούσαν αδικήματα του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης (Ν. 4251/2014)
- 37 βουλεύματα αφορούσαν παραβάσεις ειδικής νομοθεσίας περί Νομιμοποίησης Εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα (Ν. 3691/2008, 4557/2018)
- 33 βουλεύματα αφορούσαν έκρηξη (270 ΠΚ)
- 31 βουλεύματα αφορούσαν εμπρησμό (264 ΠΚ)
- 26 βουλεύματα αφορούσαν δωροληψία υπαλλήλου (235 ΠΚ)
- 20 βουλεύματα αφορούσαν δωροδοκία υπαλλήλου (236 ΠΚ)
- πέντε βουλεύματα αφορούσαν πορνογραφία ανηλίκων και πορνογραφικές παραστάσεις ανηλίκων (348Α, 348Γ)
- τρία βουλεύματα αφορούσαν βιασμό (336 Π.Κ.)
- δύο βουλεύματα αφορούσαν εμπορία ανθρώπων (323^Α Π.Κ.)
- δύο βουλεύματα αφορούσαν γενετήσιες πράξεις με ανηλίκους ή ενώπιόν τους (339 ΠΚ)

ii. Τυπικά στοιχεία – τήρηση προθεσμιών

Οι διατάξεις και τα βουλεύματα που έτυχαν επεξεργασίας φέρουν στην πλειονότητά τους τα προβλεπόμενα εκ του νόμου τυπικά στοιχεία (το όργανο που διατάσσει την άρση, τη δημόσια αρχή ή τον εισαγγελέα ή τον ανακριτή που ζητούν την επιβολή της άρσης, αναφορά στον σκοπό της επιβολής της άρσης, τα μέσα ανταπόκρισης ή επικοινωνίας στα οποία επιβάλλεται η άρση, την εδαφική έκταση εφαρμογής και τη χρονική διάρκεια της άρσης, την ημερομηνία έκδοσης της διάταξης).

Όσον αφορά τη χρονική διάρκεια της άρσης απορρήτου των επικοινωνιών παρατηρήθηκε ότι υπήρξε υπέρβαση του εκ του νόμου προβλεπομένου χρονικού ορίου

σε δύο περιπτώσεις, αφού με ένα βούλευμα ζητήθηκαν στοιχεία κλήσεων (IRI) για χρονικό διάστημα 2 ετών (από τον ανακριτή δικαστικών συνδρομών), ενώ σε μία άλλη περίπτωση στοιχεία χρήσης διαδικτύου (ip address) για χρονικό διάστημα 4 μηνών. Στις επείγουσες περιπτώσεις άρσεων –οι οποίες αποτελούν και την πλειονότητα των διατασσομένων άρσεων– τηρούνται στη συντριπτική πλειονότητα των βουλευμάτων η διαδικασία και οι προθεσμίες της παρ. 6 του άρθρου 4 Ν. 2225/1994²³ (διάταξη εισαγγελία ή ανακριτή περί άρσεως, εισαγωγή της διάταξης εντός τριημέρου στο αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο προς επικύρωση).

iii. Εύρος άρσης του απορρήτου – Μέσα επικοινωνίας

Οι διαδικασίες καθώς και οι τεχνικές και οργανωτικές εγγυήσεις για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών, όταν αυτή διατάσσεται από τις αρμόδιες δικαστικές και εισαγγελικές αρχές, τα είδη και οι μορφές επικοινωνίας που υπόκεινται σε άρση του απορρήτου, καθώς και τα συγκεκριμένα στοιχεία επικοινωνίας, στα οποία είναι δυνατόν να αναφέρεται μία διάταξη άρσης του απορρήτου προβλέπονται αναλυτικά στο ΠΔ 47/2005 (Α' 64). Στο άρθρο 3 του ανωτέρω Προεδρικού Διατάγματος ορίζεται ότι: *«Η άρση του απορρήτου δεν αφορά τη διά ζώσης επικοινωνία, αλλά κάθε είδους επικοινωνία, η οποία διεξάγεται μέσω δικτύου επικοινωνίας ή παρόχου υπηρεσιών επικοινωνιών και την οποία χρησιμοποιεί ο συνδρομητής ή χρήστης κατά του οποίου λαμβάνεται το μέτρο της άρσης».*

Από τη διενεργηθείσα επεξεργασία των 1.038 βουλευμάτων που κοινοποιήθηκαν κατά το πρώτο εξάμηνο του 2022 στην ΑΔΑΕ συνάγονται τα εξής στοιχεία:

- Στη συντριπτική τους πλειονότητα οι άρσεις αφορούν την τηλεφωνική επικοινωνία (συχνότερα κινητή **902** βουλεύματα, αλλά και σταθερή **497** βουλεύματα) και τις επικοινωνίες μέσω διαδικτύου (**110** βουλεύματα).
- Σε **δύο** βουλεύματα είχε διαταχθεί άρση απορρήτου σε σχέση με ταχυδρομικές επικοινωνίες

²³ Ήδη ισχύει το άρ. 6 παρ. 3 του Ν. 5002/2022.

- Τα εξωτερικά στοιχεία της επικοινωνίας (IRI) ζητήθηκαν σε **900** βουλεύματα, ενώ το περιεχόμενο επικοινωνίας (φωνή, εικόνα, κείμενο κ.λπ.) και η καταγραφή του με νόμιμη επισύνδεση (LI), σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 7 παρ. 2 περ. β' του ΠΔ 47/2005, ζητήθηκε σε **608** βουλεύματα.
- Σε **10** βουλεύματα ζητήθηκε η παρακολούθηση της ip address
- Σε **69** βουλεύματα ζητήθηκε για τον εντοπισμό των χρηστών της συνδέσεως η αποκωδικοποίηση του αριθμού βάσης καλούντος, ώστε να επιτευχθεί ο γεωγραφικός εντοπισμός καλούντων και καλουμένων. Επίσης, αν υπάρχει δυνατότητα **Protocol Analyser** να αποκωδικοποιηθεί η βάση καλούντων-καλουμένων βάσει της σηματοδοσίας²⁴.
- Σε **456** βουλεύματα διατάσσεται ο on line εντοπισμός τηλεφωνικών συνδέσεων και η παροχή δεδομένων της επικοινωνίας (IMEI, IMSI), προκειμένου να γίνει χρήση της συσκευής **XP**.
- Σε **11** βουλεύματα διατάχθηκε άρση του απορρήτου των επικοινωνιών σε περιπτώσεις κατά τις οποίες είχαν κατασχεθεί **ψηφιακά πειστήρια** [σκληρός εξωτερικός δίσκος, ηλεκτρονικός υπολογιστής, μονάδα αποθήκευσης ψηφιακών δεδομένων – usb, υπολογιστής παλάμης (tablet), φορητός υπολογιστής (laptop), συσκευή κινητής τηλεφωνίας)], προκειμένου να διερευνηθεί μεταξύ άλλων η «ανάκληση / καταγραφή περιεχομένου (ευρετήριο, μηνύματα sms-mms, εισερχόμενες και εξερχόμενες κλήσεις, φωτογραφίες, βίντεο, ιστοτόπους που τυχόν επισκέφθηκε ο χρήστης, συνομιλίες διαδικτυακών εφαρμογών καθώς και δεδομένα όπως email, chat, τα οποία είναι αποθηκευμένα στο υπολογιστικό νέφος "cloud" μέσω των διασυνδεδεμένων λογαριασμών της πειστήριας συσκευής κ.λπ.». Στις περιπτώσεις αυτές η άρση διατάσσεται να εκτελεσθεί από την αρμόδια Διεύθυνση της ΕΛ.ΑΣ., δηλαδή το Τμήμα Εξέτασης Ψηφιακών Πειστηρίων.

²⁴ Επισημαίνεται ότι τόσο η χρήση συσκευής XP όσο και η δυνατότητα για Protocol Analyser δεν προβλέπονται ρητά στο αναλυτικό ΠΔ 47/2005.

iv. Το ζήτημα των αόριστων συνδέσεων επί των οποίων επιβάλλεται η άρση

Με το άρθρο 4 παρ. 3 του Ν. 2225/1994 οριζόταν ρητά ότι η άρση στρέφεται μόνον κατά συγκεκριμένου προσώπου ή προσώπων. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 του Ν. 2225/1994 η διάταξη που επιβάλλει την άρση του απορρήτου για διακρίβωση εγκλημάτων, περιλαμβάνει, εκτός των στοιχείων της παραγράφου 1, και τα εξής: α) το όνομα του προσώπου ή των προσώπων κατά των οποίων λαμβάνεται το μέτρο της άρσης και τη διεύθυνση διαμονής τους, εφόσον είναι γνωστή, β) την αιτιολογία επιβολής της άρσης.

Με το άρθρο. 6 παρ. 4 στοιχ. ι του Ν. 5002/2022 διαλαμβάνεται ότι στο βούλευμα ή στη διάταξη που επιβάλλει άρση απορρήτου για τη διακρίβωση εγκλημάτων περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, -και σωρευτικά καθότι δεν ορίζεται διαφορετικά- ... *«τα στοιχεία του προσώπου ή των προσώπων κατά των οποίων επιβάλλεται η άρση»*.

Από τα 1.038 βουλεύματα που έτυχαν επεξεργασίας, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, αξίζει να επισημανθεί ότι σε **718** βουλεύματα, δηλαδή στη συντριπτική τους πλειοψηφία η άρση διατάσσεται και για *«...τυχόν νέες τηλεφωνικές συνδέσεις που ενεργοποιήθηκαν στις τηλεφωνικές συσκευές που θα προκύψουν...»*.

Επισημαίνεται ότι όταν διατάσσεται άρση του απορρήτου σε τηλεφωνικές συνδέσεις που έχουν ενεργοποιηθεί ή λειτουργήσει σε συγκεκριμένες αναφερόμενες συσκευές (με επίκληση του αριθμού ή των αριθμών IMEI της συσκευής²⁵), δεν είναι σαφής ο αριθμός των τηλεφωνικών συνδέσεων στις οποίες ήρθη τελικώς το απόρρητο.

Συνεπώς, στις περιπτώσεις αυτές δεν ορίζονται τα στοιχεία του προσώπου ή των προσώπων κατά των οποίων επιβάλλεται η άρση²⁶.

v. Το ζήτημα των χωρικών άρσεων

²⁵ Σύμφωνα με τα άρ. 4 και 7 παρ. 1 του ΠΔ 47/2005 η άρση μπορεί να διατάσσεται με βάση τηλεφωνικές συνδέσεις ή συσκευές κινητής τηλεφωνίας, δηλαδή στοιχεία ταυτότητας τερματικών συσκευών και σύνδεσης (IMEI, IMSI, TMSI), κάρτες SIM κ.λπ.

²⁶ Άλλωστε στην πράξη αυτός είναι ο σκοπός διενέργειας του ανακριτικού μέτρου, δηλαδή να εντοπισθούν τα στοιχεία των τυχόν φερομένων ως δραστών.

Στις περιπτώσεις των χωρικών άρσεων αίρεται το απόρρητο όλων των ενεργών συνδέσεων κινητής τηλεφωνίας σε μια συγκεκριμένη περιοχή και για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα εντός του οποίου πιθανολογείται ότι τελέσθηκε το διερευνώμενο αδίκημα. Η άρση πραγματοποιείται με σειρά δοκιμαστικών κλήσεων που πραγματοποιούνται εντός συγκεκριμένης περιοχής, σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Μέσω των δοκιμαστικών κλήσεων εντοπίζονται και ενεργοποιούνται οι κεραίες κινητής τηλεφωνίας και οι κυψέλες αποθήκευσης και αντλούνται εξωτερικά στοιχεία επικοινωνίας για όλες τις κλήσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή στη δεδομένη περιοχή.

Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι σε αντίθεση με τις διατάξεις που επιβάλλουν την άρση του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας και οι οποίες δεν είναι αναγκαίο να περιλαμβάνουν τα στοιχεία των πληττόμενων από το μέτρο υποκειμένων²⁷, οι άρσεις του απορρήτου για τη διακρίβωση σοβαρών αδικημάτων στρέφονται μόνον κατά συγκεκριμένου προσώπου ή προσώπων που έχουν σχέση με την υπόθεση που ερευνάται ή για τα οποία, βάσει συγκεκριμένων περιστατικών, προκύπτει ότι λαμβάνουν ή μεταφέρουν συγκεκριμένα μηνύματα που αφορούν ή προέρχονται από τον κατηγορούμενο ή χρησιμοποιούνται ως σύνδεσμοί του (4 παρ. 3 Ν. 2225/1994²⁸). Με το άρθρο 6 παρ. 4 στοιχ. η' και ι' του Ν. 5002/2022 διαλαμβάνεται ότι στο βούλευμα ή στη διάταξη που επιβάλλει άρση απορρήτου για τη διακρίβωση εγκλημάτων περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, -και σωρευτικά καθότι δεν ορίζεται διαφορετικά- η «εδαφική έκταση εφαρμογής, εφόσον απαιτείται για τις ανάγκες της άρσης», ... «τα στοιχεία του προσώπου ή των προσώπων κατά των οποίων επιβάλλεται η άρση».

Ο αριθμός των χωρικών άρσεων που διατάχθηκαν το πρώτο εξάμηνο του 2022 ανέρχεται σε **97 σε σύνολο 1.038** βουλευμάτων.

²⁷ βλ. άρθρο 5 παρ. 1 σε συνδυασμό με παρ. 2 ε. (α) και (β) του Ν. 2225/1994 και ήδη 4 παρ. 4 του Ν. 5002/2022.

²⁸ Στην πράξη γίνεται συνδυαστική εφαρμογή των διατάξεων του άρ. 4 παρ. 3 του Ν. 2225/1994 με εκείνες των άρ. 3, 4 και 7 του ΠΔ 47/205 στις εν λόγω περιπτώσεις.

Η ως άνω τακτική των χωρικών άρσεων, καθώς και των άρσεων για μελλοντικές συνδέσεις ή συσκευές που θα προκύψουν κατά τη διενέργεια της άρσης απορρήτου, δεν είναι σύμφωνη με την ως άνω ρητή νομοθετική πρόβλεψη του άρθρου 6 παρ. 4 στοιχ. η' και ι' του Ν. 5002/2022, καθότι είναι σίγουρο ότι στις περιπτώσεις αυτές **δεν διαλαμβάνονται τα στοιχεία των προσώπων κατά των οποίων επιβάλλεται η άρση**. Από την εν λόγω ρητή επιταγή του νόμου για αναφορά των στοιχείων του προσώπου κατά του οποίου διατάσσεται η άρση στο άρθρο 6 παρ. 4 στοιχ. ι' του Ν. 5002/2022 παραβλέπεται το γεγονός ότι στη **συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων στην πράξη** δεν είναι γνωστός ο δράστης του αδικήματος, αφού η επίμαχη ανακριτική πράξη διατάσσεται ακριβώς προκειμένου να εντοπισθούν τα στοιχεία της ταυτότητάς του. Η άρση απορρήτου των επικοινωνιών στις περιπτώσεις των χωρικών άρσεων και στις περιπτώσεις των αόριστων συνδέσεων είναι προβληματική, καθότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις της νέας νομοθετικής ρύθμισης. Πρέπει εδώ να επισημανθεί ότι η ως άνω καθημερινή πρακτική των αρχών επιβολής του νόμου δεν συνάδει με τις απαιτήσεις ο περιορισμός του ατομικού δικαιώματος να προβλέπεται με σαφή και ποιοτική νομοθετική πρόβλεψη²⁹. Τούτο δεν άλλαξε ούτε με τον νέο νόμο.

²⁹ Πρβλ. ΔΕΕ, Απόφαση στις υποθέσεις C-793/19 and C-794/19, SpaceNet AG (Ευρεία Σύνθεση), της 20^{ης} Σεπτεμβρίου 2022, σκέψη 75, σύμφωνα με την οποία το άρθρο 15 παρ. 1 της Οδηγίας 2002/58, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα των άρθρων 7, 8 και 11, καθώς και του άρθρου 52 παρ. 1 του ΧΘΔ ΕΕ δεν αντιτίθεται σε νομοθετικά μέτρα τα οποία προβλέπουν, για την καταπολέμηση της σοβαρής εγκληματικότητας και την πρόληψη των σοβαρών απειλών κατά της δημόσιας ασφάλειας, στοχευμένη διατήρηση των δεδομένων κινήσεως και των δεδομένων θέσεως η οποία *πρέπει να οριοθετείται βάσει αντικειμενικών στοιχείων που δεν εισάγουν δυσμενείς διακρίσεις*, ανάλογα με τις κατηγορίες των προσώπων τα οποία αφορούν τα διατηρούμενα δεδομένα ή με τη χρήση γεωγραφικού κριτηρίου, μόνο για το χρονικό διάστημα που είναι απολύτως αναγκαίο, με δυνατότητα, όμως, παρατάσεώς του εφόσον με τα μέτρα αυτά διασφαλίζεται, *με σαφείς και ακριβείς κανόνες*, ότι η διατήρηση των επίμαχων δεδομένων εξαρτάται από την *τήρηση των σχετικών ουσιαστικών και διαδικαστικών προϋποθέσεων* και ότι τα πρόσωπα τα οποία αφορούν τα δεδομένα αυτά διαθέτουν αποτελεσματικές εγγυήσεις έναντι των κινδύνων καταχρήσεως (αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 2020, La Quadrature du Net κ.λπ., C-511/18, C-512/18 και C-520/18, EU:C:2020:791, σκέψη 168, και της 5ης Απριλίου 2022, Commissioner of An Garda Síochána κ.λπ., C-140/20, EU:C:2022:258, σκέψη 67).

5.5 Η εποπτεία των υπηρεσιών εθνικής ασφάλειας

α. Εισαγωγικές επισημάνσεις

Μολονότι σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι δραστηριότητες των κρατών για την προστασία της εθνικής ασφάλειας δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της ΕΕ, αφού αποτελούν αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών, έχει γίνει δεκτό ότι τούτη η «εξαίρεση της εθνικής ασφάλειας» δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποκλείει πλήρως την εφαρμογή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης³⁰. Άλλωστε, σύμφωνα με πάγια νομολογία του ΔΕΕ η επίκληση της εθνικής ασφάλειας δεν μπορεί να λειτουργήσει ως γενική εξαίρεση για την αποφυγή του δικαίου της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του ελέγχου βάσει του ΧΘΔ ΕΕ³¹.

Όπως έχει χαρακτηριστικά κριθεί νομολογιακά από το ΕΔΔΑ³²: *«Λαμβάνοντας υπόψιν τον κίνδυνο που ενέχει ένα σύστημα μυστικής παρακολούθησης που έχει δημιουργηθεί για την προστασία της εθνικής ασφάλειας (και άλλων ουσιωδών εθνικών συμφερόντων) αφού μπορεί να υπονομεύσει ή και να καταστρέψει την εύρυθμη λειτουργία δημοκρατικών διαδικασιών υπό τον μανδύα της υπεράσπισής τους, το Δικαστήριο πρέπει να βεβαιωθεί ότι υπάρχουν επαρκείς και αποτελεσματικές εγγυήσεις κατά της*

³⁰ Βλ. την Έκθεση του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης FRA (2017), με τίτλο: *Surveillance by intelligence services: fundamental rights safeguards and remedies in the EU – Volume II: field perspectives and legal update*, σελ. 22, ηλεκτρονικά διαθέσιμη στον ιστότοπο: <https://fra.europa.eu/en/publication/2017/surveillance-intelligence-services-fundamental-rights-safeguards-and-remedies-eu>, καθώς και τη Μελέτη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (Ιανουάριος 2023), με τίτλο «Ο αντίκτυπος του Pegasus στα θεμελιώδη δικαιώματα και τις δημοκρατικές διαδικασίες», η οποία διεκπεραιώθηκε από το Θεματικό Τμήμα Δικαιωμάτων των Πολιτών και Συνταγματικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κατόπιν αιτήματος της Εξεταστικής Επιτροπής για τη διερεύνηση της χρήσης του Pegasus και αντίστοιχου κατασκοπευτικού λογισμικού επιτήρησης (PEGA), σελ. 8, διαθέσιμη στον ακόλουθο ιστότοπο: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/740514/IPOL_STU\(2022\)740514_EL.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/740514/IPOL_STU(2022)740514_EL.pdf).

³¹ ΔΕΕ, Απόφαση στις υποθέσεις C-511/18, C-512/18 and C-520/18, *La Quadrature du Net* και λοιποί, της 6^{ης} Οκτωβρίου 2020, σκέψη 99, Απόφαση στην υπόθεση C-623/17, *Privacy International κατά Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs and Others*, της 6^{ης} Οκτωβρίου 2020, σκέψη 44.

³² ΕΔΔΑ, Απόφαση *Big Brother Watch* και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου (Ευρεία Σύμβαση) της 25^{ης} Μαΐου 2021, σκέψη 339.

κατάχρησης. Η αξιολόγηση εξαρτάται (...) από τη (...) φύση, την έκταση και τη διάρκεια των πιθανών μέτρων, τους λόγους που απαιτούνται για τη διαταγή τους, τις αρμόδιες αρχές να τα εγκρίνουν, να τα εκτελούν και να τα εποπτεύουν, καθώς και το είδος της επανόρθωσης (remedy) που προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία».

Τόσο το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχουν αποφανθεί με σειρά αποφάσεών τους:

Η προστασία του θεμελιώδους δικαιώματος στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής απαιτεί, κατά πάγια νομολογία, οι παρεκκλίσεις από την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και οι περιορισμοί της να μην υπερβαίνουν τα όρια του απολύτως αναγκαίου. Επιπλέον, δεν μπορεί να επιδιώκεται σκοπός γενικού συμφέροντος χωρίς να λαμβάνεται υπόψιν το γεγονός ότι πρέπει να συμβιβάζεται με τα θεμελιώδη δικαιώματα που αφορά το μέτρο, μέσω ισόρροπης στάθμισης μεταξύ, αφενός, του σκοπού γενικού συμφέροντος και, αφετέρου, των επίμαχων δικαιωμάτων³³. Προκειμένου να πληροί την απαίτηση αναλογικότητας, η ρύθμιση πρέπει να προβλέπει σαφείς και ακριβείς κανόνες που να διέπουν την έκταση και την εφαρμογή του οικείου μέτρου και να επιβάλλουν έναν ελάχιστο αριθμό απαιτήσεων, έτσι ώστε τα πρόσωπα, των οποίων τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα αποτελούν αντικείμενο του μέτρου, να έχουν επαρκείς εγγυήσεις, για να μπορούν να προστατευθούν αποτελεσματικά από κινδύνους κατάχρησης. Η ρύθμιση αυτή πρέπει να είναι νομικώς δεσμευτική στο εσωτερικό δίκαιο και, ειδικότερα, να ορίζει υπό ποιες περιστάσεις και υπό ποιες συνθήκες μπορεί να ληφθεί μέτρο το οποίο προβλέπει την επεξεργασία τέτοιων δεδομένων, προκειμένου να διασφαλίζεται κατά τον τρόπο αυτόν ότι η επέμβαση θα περιορίζεται στο απολύτως αναγκαίο³⁴.

³³ ΔΕΕ, Απόφαση στις υποθέσεις C-511/18, C-512/18 and C-520/18, La Quadrature du Net και λοιποί (Ευρεία Σύνοψη), της 6^{ης} Οκτωβρίου 2020, σκέψη 132, C-623/17 Privacy International κατά Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs και λοιποί (Ευρεία Σύνοψη), της 6^{ης} Οκτωβρίου 2020, σκέψεις 67-68.

³⁴ ΔΕΕ, Απόφαση στις υποθέσεις C-511/18, C-512/18 and C-520/18, La Quadrature du Net και λοιποί (Ευρεία Σύνοψη), της 6^{ης} Οκτωβρίου 2020, σκέψη 132, C-623/17 Privacy International κατά Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs και λοιποί (Ευρεία Σύνοψη), της 6^{ης} Οκτωβρίου 2020, σκέψεις 67-68, ΕΔΔΑ, Αποφάσεις Big Brother Watch και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου (Ευρεία Σύνοψη) της 25^{ης} Μαΐου 2021, σκέψεις 332-334, 339, 425;

Οι ανεξάρτητες αρχές και τα δικαστήρια θα πρέπει να ασκούν έλεγχο και εποπτεία των σχετικών κανόνων και όρων κατά τη διάρκεια και εφαρμογή των μέτρων παρακολούθησης από τις υπηρεσίες πληροφοριών³⁵.

Τα άτομα που βρίσκονται υπό παρακολούθηση θα πρέπει να προσφεύγουν σε ένδικα μέσα που είναι αποτελεσματικά στην πράξη για τον έλεγχο της νομιμότητας και της αναλογικότητας κάθε επιτήρησης εναντίον τους και την αποκατάσταση τυχόν παραβιάσεων των δικαιωμάτων τους³⁶.

Το ΕΔΔΑ διευκρίνισε περαιτέρω ότι η γνωστοποίηση της επιτήρησης, εκτός αν εξαρτώνται από αυτήν τα ένδικα μέσα, μπορεί να παραλείπεται όταν τα θιγόμενα άτομα μπορούν να ζητήσουν και να λάβουν σχετικές πληροφορίες μέσω αρμόδιας ανεξάρτητης αρχής³⁷.

Άλλωστε, ήδη βρίσκεται υπό κύρωση το Πρωτόκολλο³⁸ για την τροποποίηση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των ατόμων σε σχέση με την αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (ETS αριθ. 108) που αποτελεί την πρώτη νομικά δεσμευτική διεθνή συνθήκη στον τομέα της προστασίας προσωπικών δεδομένων. Η εκσυγχρονισμένη σύμβαση³⁹ (δηλαδή η ως άνω «Σύμβαση 108» τροποποιημένη από το πρόσθετο πρωτόκολλο) θα διαθέτει μία σημαντική προσθήκη: Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την εκσυγχρονισμένη σύμβαση η

Centrum för rättvisa κατά Σουηδίας της 25^{ης} Μαΐου 2021, σκέψεις 246-248, 252-3, Ekimdzhiev και λοιποί κατά Βουλγαρίας της 11^{ης} Απριλίου 2022, σκέψεις 301-302, Zoltán Varga κατά Σλοβακίας της 22ας Νοεμβρίου 2021, σκέψεις 150-151.

³⁵ ΕΔΔΑ Απόφαση Big Brother Watch και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου (Ευρεία Σύνθεση) της 25^{ης} Μαΐου 2021, σκέψεις 336, 350-352, 356, Centrum för rättvisa κατά Σουηδίας της 25^{ης} Μαΐου 2021, σκέψεις 252-253; Ekimdzhiev και λοιποί κατά Βουλγαρίας της 11^{ης} Απριλίου 2022, σκέψεις 334-347, 356(f), Breyer κατά Γερμανίας της 7^{ης} Σεπτεμβρίου 2020, σκέψεις 102-103, 107.

³⁶ ΕΔΔΑ Αποφάσεις, Big Brother Watch και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου (Ευρεία Σύνθεση) της 25^{ης} Μαΐου 2021, σκέψεις 337, 357; Centrum för rättvisa κατά Σουηδίας της 25^{ης} Μαΐου 2021, σκέψεις 251, 253, 271, 372; Ekimdzhiev και λοιποί κατά Βουλγαρίας της 11^{ης} Απριλίου 2022, σκέψεις 264-275, 418, 419 f).

³⁷ ΕΔΔΑ, Απόφαση Centrum för rättvisa κατά Σουηδίας της 25^{ης} Μαΐου 2021, σκέψη 273.

³⁸ Διαθέσιμο ηλεκτρονικά στον ακόλουθο ιστότοπο: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=090000168089ff4e.

³⁹ Διαθέσιμη ηλεκτρονικά στον ακόλουθο ιστότοπο: <https://www.coe.int/en/web/data-protection/convention108/modernised>.

συλλογή δεδομένων και η επεξεργασία τους στον τομέα της εθνικής ασφάλειας (και της άμυνας) δεν θα εξαιρούνται πλέον από το πεδίο εφαρμογής της. Με τον τρόπο αυτό, ενισχύεται η προστασία των θεμελιωδών αρχών του δικαίου, όπως και η υποχρέωση για την ύπαρξη και λειτουργία ισχυρού συστήματος ελέγχου και εποπτείας των Υπηρεσιών Εθνικής Ασφάλειας.

β. Το ισχύον εθνικό πλαίσιο άρσης απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους εθνικής ασφάλειας

Όσον αφορά το ισχύον μοντέλο επιτήρησης των υπηρεσιών εθνικής ασφάλειας, αυτό περιλαμβάνει τόσο a priori, πριν από την ενεργοποίηση του μέτρου, όσο και a posteriori εποπτεία. Συγκεκριμένα, η άρση απορρήτου των επικοινωνιών εγκρίνεται και διατάσσεται από δικαστική αρχή (a priori έλεγχος) και, εκ των υστέρων, ο έλεγχος ασκείται τόσο την ΑΔΑΕ όσο και από ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 3115/2003 σκοπός σύστασης της ΑΔΑΕ είναι η προστασία του απορρήτου των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, στη δε έννοια της προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών περιλαμβάνεται και ο έλεγχος της τήρησης των όρων και της διαδικασίας άρσης του απορρήτου.

Η ΑΔΑΕ, για την εκπλήρωση του σκοπού της σύστασής της, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 στοιχ. α' του ίδιου νόμου, διενεργεί αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας, τακτικούς και έκτακτους ελέγχους, σε εγκαταστάσεις, τεχνικό εξοπλισμό, αρχεία, τράπεζες δεδομένων και έγγραφα της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (ΕΥΠ), καθώς και άλλων δημοσίων υπηρεσιών και επιχειρήσεων του ευρύτερου δημοσίου τομέα, ενώ με το άρθρο 14 παρ. 5 του Ν. 3649/2008 η ΕΥΠ κατά παρέκκλιση από κάθε γενική ή ειδική διάταξη εξαιρείται από την υποχρέωση να γνωστοποιεί σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες και ΝΠΔΔ ή ΝΠΙΔ πληροφορίες ή στοιχεία, εφόσον ο Διοικητής της κρίνει ότι η δημοσιοποίησή τους βλάπτει το δημόσιο συμφέρον, «*πάντοτε όμως με επιφύλαξη των διατάξεων του Ν. 3115/2003*». Ως εκ τούτου, η εν λόγω εξαίρεση δεν αφορά την υποχρέωση παροχής πληροφοριών κ.λπ. στην ΑΔΑΕ, ώστε να καθίσταται δυνατός ο

διοικητικός έλεγχος ως προς την τήρηση των όρων και της διαδικασίας άρσης του απορρήτου.

Αξίζει να επισημανθεί ότι η Αρχή Προστασίας Δεδομένων δεν έχει πια καμία αρμοδιότητα εποπτείας επί των υπηρεσιών εθνικής ασφάλειας⁴⁰.

Η ΑΔΑΕ πραγματοποίησε τρεις έκτακτες επιθεωρήσεις στις εγκαταστάσεις της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (ΕΥΠ) και τα επίσημα πρακτικά των επιθεωρήσεων υποβλήθηκαν στην αρμόδια Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής από τον Πρόεδρο της ΑΔΑΕ, Χρήστο Ράμμο. Η διαδικασία βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη.

Επίσης, πραγματοποίησε έκτακτο έλεγχο στη Διεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας (ΔΑΕΕΒ), καθώς και στη Διεύθυνση Διαχείρισης και Ανάλυσης Πληροφοριών (ΔΙΔΑΠ).

ι. Η αρμοδιότητα γνωστοποίησης στον θιγόμενο του περιοριστικού μέτρου άρσης του απορρήτου

Η εκ των υστέρων γνωστοποίηση του μέτρου παρακολούθησης στον θιγόμενο προβλέφθηκε στο εθνικό δίκαιο στην παρ. 9 του άρθρου 5 του Ν. 2225/1994. Με το άρθρο 87 του Ν. 4790/2021, τροποποιήθηκε η παρ. 9 του άρθρου 5 του Ν. 2225/1994, διατηρήθηκε κατ' αρχήν η αρμοδιότητα της ΑΔΑΕ να γνωστοποιεί σε εκείνους, το απόρρητο των οποίων ήρθη για τη διακρίβωση εγκλημάτων (άρθρο 4 του Ν. 2225/1994), την επιβολή του μέτρου, μετά τη λήξη του και υπό την προϋπόθεση ότι δεν διακυβεύεται ο σκοπός, για τον οποίο είχε διαταχθεί, υπό την επιπρόσθετη, όμως, προϋπόθεση ότι πρέπει, εφεξής, να προηγείται της σχετικής απόφασης της ΑΔΑΕ η

⁴⁰ Στην Ελλάδα, αφενός μεν με το άρ. 10 παρ. 5 εδ. β' του Ν. 4624/2019 εξαιρείται η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα από τη δυνατότητα εποπτείας της ΕΥΠ ως προς τα προσωπικά δεδομένα που επεξεργάζεται, αφετέρου δε με το άρ. 84 του ίδιου νόμου καταργήθηκε εκτός ορισμένων εξαιρέσεων ο Ν. 2472/1997, στο άρ. 19 παρ. 1 εδ. η' του οποίου προεβλέπετο η δυνατότητα ελέγχου αρχείων της ΕΥΠ από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα παρουσία του Προέδρου της τελευταίας

σύμφωνη γνώμη του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου⁴¹. Με την ίδια, όμως, διάταξη ρητώς καταργήθηκε η αρμοδιότητα της ΑΔΑΕ να γνωστοποιεί τη λήψη του μέτρου της άρσης, μετά τη λήξη αυτής, ακόμη και αν δεν διακυβεύεται πλέον ο σκοπός για τον οποίο διατάχθηκε, εφόσον η λήψη του μέτρου είχε γίνει για λόγους εθνικής ασφάλειας (άρθρο 3 του Ν. 2225/1994), ακόμη και για άρσεις του απορρήτου που έχουν γίνει για λόγους εθνικής ασφάλειας στο παρελθόν⁴².

Μετά την ισχύ του νέου Ν. 5002/2022, επί υποβολής ερωτήματος ενός πολίτη στην ΑΔΑΕ για ενημέρωση σε σχέση με το ενδεχόμενο παρακολούθησης των επικοινωνιών του για λόγους εθνικής ασφάλειας, ισχύει το άρθρο 4 παρ. 7 του εν λόγω νόμου, σύμφωνα με το οποίο: *«Μετά την πάροδο τριών (3) ετών από την παύση της ισχύος της διάταξης άρσης του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας γνωστοποιείται η επιβολή του περιοριστικού μέτρου στον θιγόμενο, υπό την προϋπόθεση ότι δεν διακυβεύεται ο σκοπός για τον οποίο αυτό διατάχθηκε. Για τη γνωστοποίηση του πρώτου εδαφίου υποβάλλεται σχετικό αίτημα στην Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (Α.Δ.Α.Ε.), το οποίο διαβιβάζεται στην Ε.Υ.Π. και τη Δ.Α.Ε.Ε.Β.. Η άρση γνωστοποιείται μετά από απόφαση τριμελούς οργάνου, το οποίο αποφασίζει εντός προθεσμίας εξήντα (60) ημερών. Στην περίπτωση διενέργειας της άρσης από την Ε.Υ.Π., το όργανο αποτελείται από τον εισαγγελικό λειτουργό της παρ. 3 του άρθρου 5 του Ν. 3649/2008,*

⁴¹ Η δυνατότητα αυτή ισχύει και με τη νέα νομοθετική ρύθμιση (Ν. 5002/2022). Επί υποβολής ερωτήματος ενός πολίτη στην ΑΔΑΕ για ενημέρωση σε σχέση με το ενδεχόμενο παρακολούθησης των επικοινωνιών του για λόγους διακρίβωσης εγκλημάτων, ισχύει το άρθρο 6 παρ. 8 του Ν. 5002/2022, σύμφωνα με το οποίο «Η Α.Δ.Α.Ε., μετά τη λήξη ισχύος του μέτρου της άρσης του απορρήτου και κατόπιν υποβολής σχετικού αιτήματος από τον θιγόμενο, του γνωστοποιεί την επιβολή του μέτρου αυτού εντός προθεσμίας εξήντα (60) ημερών, με τη σύμφωνη γνώμη του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και υπό την προϋπόθεση ότι δεν διακυβεύεται ο σκοπός για τον οποίο διατάχθηκε.» Ως εκ τούτου, η ΑΔΑΕ ενημερώνει τον θιγόμενο, εντός εξήντα ημερών, υπό τις προϋποθέσεις ότι το μέτρο παρακολούθησης έχει λήξει, ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου έχει χορηγήσει σύμφωνη γνώμη και δεν διακυβεύεται ο σκοπός για τον οποίο διετάχθη το ως άνω μέτρο.

⁴² Πρβλ. κριτικές σκέψεις για το εν λόγω ζήτημα σε σχετικό δημοσίευμα του Προέδρου της ΑΔΑΕ Χρήστου Ράμμου, καθώς και δύο μελών της Αρχής, Αικ. Παπανικολάου και Στ. Γκρίτζαλη, με τίτλο «Αντίθεση του άρθρου 87 Ν. 4790/2021 προς τις εγγυήσεις της ΕΣΔΑ για διαφύλαξη του απορρήτου των επικοινωνιών», διαθέσιμο ηλεκτρονικά στον ιστότοπο <https://www.constitutionalism.gr/2021-04-07-rammos-gritzalis-papanikolaou-aporrifo-epikinonion/>.

τον δεύτερο εισαγγελικό λειτουργό της παρ. 2 του άρθρου 4 του παρόντος και τον Πρόεδρο της Α.Δ.Α.Ε.. Στην περίπτωση διενέργειας της άρσης από τη Δ.Α.Ε.Ε.Β., το όργανο αποτελείται από τον εισαγγελικό λειτουργό της παρ. 3 του άρθρου 4 του Ν. 2265/1994, τον δεύτερο εισαγγελικό λειτουργό της παρ. 2 του άρθρου 4 του παρόντος και τον Πρόεδρο της Α.Δ.Α.Ε.. Του οργάνου προεδρεύει ο ανώτερος ιεραρχικά ή, επί ομοιοβάθμων, ο αρχαιότερος εισαγγελικός λειτουργός. Το όργανο αποφασίζει κατά πλειοψηφία, με τήρηση απόρρητων συνοπτικών πρακτικών και καταγραφή της γνώμης της μειοψηφίας, εφόσον υφίσταται. Αν αποφασισθεί η ενημέρωση, ο θιγόμενος ενημερώνεται για την επιβολή του περιοριστικού μέτρου και για τη διάρκειά του. Δεν επιτρέπεται η υποβολή νέου αιτήματος πριν την πάροδο ενός (1) έτους από την υποβολή του προηγούμενου».

Η δυνατότητα του θιγόμενου να λαμβάνει εκ των υστέρων γνώση της άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών του απασχόλησε την Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ήδη από το 1978 στην απόφαση Klass και λοιποί κατά Γερμανίας⁴³, αλλά και μετέπειτα σε μία σειρά κομβικών αποφάσεων που έκριναν επί της συμβατότητας των εθνικών νομοθεσιών περί παρακολουθήσεων και άρσης του απορρήτου με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ⁴⁴.

Η υποχρέωση ενημέρωσης των θιγόμενων από το μέτρο της άρσης περιλαμβάνεται μεταξύ των πάγιων κριτηρίων της νομολογίας του ΕΔΔΑ τα οποία θα πρέπει να πληρούνται, προκειμένου να καταγνωστεί η συμβατότητα του εθνικού δικαίου προς την ΕΣΔΑ, καθότι είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το ζήτημα της αποτελεσματικής προσφυγής, άλλως με την εκ μέρους του θιγόμενου δυνατότητα άσκησης ενδίκων βοηθημάτων και μέσων, προκειμένου να υπερασπισθεί τα δικαιώματα και έννομα

⁴³ ΕΔΔΑ απόφαση Klass και λοιποί κατά Γερμανίας της 6^{ης} Σεπτεμβρίου 1978.

⁴⁴ ΕΔΔΑ Απόφαση (επί παραδεκτού) Weber και Savaria κατά Γερμανίας της 29^{ης} Ιουνίου 2006, σκέψη 84, Kennedy κατά Ηνωμένου Βασιλείου της 18^{ης} Αυγούστου 2010, σκέψεις 151-154, Roman Zakharov κατά Ρωσίας της 4^{ης} Δεκεμβρίου 2015, σκέψη 302, Big Brother Watch και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου (Ευρεία Σύνοψη) της 25^{ης} Μαΐου 2021, σκέψεις 337-339, Ekimdzhiyev και λοιποί κατά Βουλγαρίας της 11^{ης} Απριλίου 2022, σκέψεις 291-293 κ.ά.

συμφέροντά του απέναντι σε κάθε τυχόν μη σύννομη ή καταχρηστική και δυσανάλογη εις βάρος του χρήση του μέτρου⁴⁵.

Σύμφωνα με το ως άνω περιγραφέν νέο νομοθετικό πλαίσιο για τη διαδικασία άρσης του απορρήτου, κατ' άρθρο 4 παρ. 7 του Ν. 5002/2022, για τις περιπτώσεις που άπτονται της εθνικής ασφάλειας αρμόδιο όργανο να ενημερώσει τον παρακολουθούμενο ότι έχει υπάρξει υπό καθεστώς παρακολούθησης δεν είναι πλέον η ΑΔΑΕ. Κατά το Σύνταγμα και όχι απλώς κατά το νόμο, όμως, αρμόδια για τη διασφάλιση του επικοινωνιακού απορρήτου είναι ανεξάρτητη Αρχή⁴⁶, δηλαδή η ΑΔΑΕ.

Άλλωστε, όπως έχει νομολογηθεί από το ΕΔΔΑ⁴⁷, το όργανο, που αποφαινεται για τη δυνατότητα του πολίτη να ενημερωθεί ή όχι για τη διενεργηθείσα εις βάρος του άρση απορρήτου, θα πρέπει να διαθέτει εχέγγυα ανεξαρτησίας.

ii. Η απουσία αιτιολογίας της άρσης απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους εθνικής ασφάλειας

⁴⁵ ΕΔΔΑ Απόφαση Klass και λοιποί κατά Γερμανίας της 6^{ης} Σεπτεμβρίου 1978, σκέψη 57, Weber και Savaria κατά Γερμανίας της 29^{ης} Ιουνίου 2006, σκέψη 135, Ekimdzhiev και λοιποί κατά Βουλγαρίας της 11^{ης} Απριλίου 2022, σκέψεις 348-351, 356 g), Roman Zakharov κατά Ρωσίας της 4^{ης} Δεκεμβρίου 2015, σκέψη 234, Big Brother Watch και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου (Ευρεία Σύνοψη) της 25^{ης} Μαΐου 2021, σκέψη 337.

⁴⁶ Σύμφωνα με το άρ. 19 παρ. 2 του Συντάγματος «*Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες ανεξάρτητης αρχής που διασφαλίζει το απόρρητο της παραγράφου 1*».

⁴⁷ ΕΔΔΑ Απόφαση Roman Zakharov κατά Ρωσίας της 4^{ης} Δεκεμβρίου 2015, σκέψη 288, όπου γίνεται αναφορά σε προηγούμενες αποφάσεις αναφορικά με το ζήτημα της γνωστοποίησης του μέτρου: Στις υποθέσεις Klass και λοιποί και Weber and Saravia (βλ. Klass κ.λπ., σκέψη 58, και Weber and Saravia, σκέψη 136), το Δικαστήριο εξέτασε τη γερμανική νομοθεσία η οποία προέβλεπε τη γνωστοποίηση της επιτήρησης μετά τον τερματισμό της εφόσον δεν διακυβεύεται ο σκοπός. Το Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψιν ότι υπήρχε μια ανεξάρτητη αρχή, η Επιτροπή G10, η οποία είχε την εξουσία να αποφασίσει εάν ένα άτομο που παρακολουθείται επρόκειτο να ενημερωθεί ή όχι για ένα μέτρο επιτήρησης, διαπίστωσε ότι με τον τρόπο αυτό υπήρχε αποτελεσματικός μηχανισμός γνωστοποίησης εντός των ορίων του αναγκαίου για την επίτευξη των θεμιτών στόχων.

Στην άρση του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας, δεν προβλέπεται υποχρέωση αιτιολόγησης της σχετικής απόφασης ούτε με τον νέο Ν. 5002/2022⁴⁸. Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 4 του Ν. 5002/2022 «*Η διάταξη που επιβάλλει την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους εθνικής ασφάλειας περιέχει: α) το όργανο που αιτείται την άρση, β) τον σκοπό της άρσης, γ) τα μέσα ανταπόκρισης ή επικοινωνίας στα οποία επιβάλλεται η άρση, δ) το αντικείμενο της άρσης, δηλαδή τα εξωτερικά στοιχεία της επικοινωνίας ή και το περιεχόμενο αυτής, ε) την εδαφική έκταση εφαρμογής, εφόσον απαιτείται για τις ανάγκες της άρσης, και την απολύτως αναγκαία χρονική διάρκεια της άρσης και στ) την ημερομηνία έκδοσης της διάταξης*». Μολονότι είναι φανερό ότι η επιλογή αυτή του νομοθέτη συναρτάται με την ανάγκη διαφύλαξης πληροφοριών που ανάγονται στον σκληρό πυρήνα του κράτους και της ασφάλειάς του, είναι, εντούτοις, αξιοσημείωτο το προαναφερθέν γεγονός, ότι δηλαδή στην άρση του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας δεν απαιτείται τέτοια αιτιολογία.

iii. Προμήθεια λογισμικών και συσκευών παρακολούθησης από το Δημόσιο

Σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν. 5002/2022 «*Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται εντός τριών (3) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, μετά από πρόταση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη, Εθνικής Άμυνας, Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, καθορίζονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες είναι επιτρεπτή η σύναψη συμβάσεων εκ μέρους κρατικών δομών για την προμήθεια λογισμικών ή συσκευών παρακολούθησης του άρθρου 370ΣΤ του Ποινικού Κώδικα για την εκπλήρωση των σκοπών τους, καθώς και επιπρόσθετοι όροι της χρήσης τους*».

Η εν λόγω πρόβλεψη περί ρυθμίσεως ενός τόσο ευαίσθητου και σοβαρού ζητήματος, όπως είναι η προμήθεια συσκευών παρακολούθησης από το Δημόσιο, με παραπομπή σε έκδοση προεδρικού διατάγματος, δημιουργεί προβληματισμό. Με τον τρόπο αυτό η ΑΔΑΕ δεν είναι σε θέση να ελέγξει, ως οφείλει εκ του νόμου, την εν γένει εκτέλεση

⁴⁸ Πρβλ. και άρ. 5 παρ. 1 του Ν. 2225/1994, σύμφωνα με τον οποίο δεν ήταν απαραίτητη η παράθεση αιτιολογίας επί της εισαγγελικής διάταξης για άρση απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας.

της όλης διαδικασίας (προμήθειας και χρήσης τέτοιου τύπου λογισμικών) σύμφωνα με αυστηρές προδιαγραφές και νόμιμες προϋποθέσεις.

Επισημαίνεται, άλλωστε, και διά της παρούσης Εκθέσεως Πεπραγμένων ότι η ΑΔΑΕ δεν έχει λάβει καμία ενημέρωση σχετικά με την υλοποίηση της εν λόγω δυνατότητας προμήθειας λογισμικών και συσκευών παρακολούθησης από το Ελληνικό Δημόσιο, ούτε της έχει εισέτι κοινοποιηθεί ή γνωστοποιηθεί ότι εξεδόθη το ως άνω προεδρικό διάταγμα.

iv. Το χρονικό των ελέγχων της ΑΔΑΕ στην “υπόθεση των παρακολουθήσεων”

Στις 29 Ιουλίου 2022, ο Νίκος Ανδρουλάκης, αρχηγός του κόμματος ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ και μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υπέβαλε καταγγελία στην ΑΔΑΕ, καταγγέλλοντας την απόπειρα μόλυνσης του κινητού του τηλεφώνου με κακόβουλο λογισμικό. Η ΑΔΑΕ αποφάσισε να ξεκινήσει έρευνα για την υπόθεση.

Από τον Ιούλιο του έτους 2022 και εντεύθεν υπήρξε σωρεία δημοσιευμάτων σχετικά με την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών, κυρίως για άτομα με αξιώματα σε δημόσιες θέσεις, σύμφωνα με τα οποία έλαβαν χώρα παράνομες παρακολουθήσεις είτε με τη διαδικασία της νόμιμης επισύνδεσης είτε με τη χρήση παράνομων λογισμικών.

Κατ’ αποτέλεσμα η ΑΔΑΕ, μέσα στο 2022, έλαβε 48 αιτήματα πολιτών με περιεχόμενο είτε την ενημέρωση αν έχει υπάρξει παρακολούθηση είτε και την καταγγελία ότι υπάρχουν υποψίες για παράνομες παρακολουθήσεις. Οι αιτούντες δεν ήταν μόνον πολιτικά πρόσωπα ή δημοσιογράφοι, αλλά και απλοί πολίτες. Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά το παρελθόν η ΑΔΑΕ είχε λάβει περί τα 2 αιτήματα γνωστοποίησης αν έχει υποστεί κάποιος παρακολούθηση χωρίς να συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις. Τούτο φανερώνει το γεγονός ότι υπήρξε μεγάλη ευαισθητοποίηση των πολιτών, αλλά και ανησυχία, σε σχέση με το αν πράγματι το δικαίωμά τους στην ελεύθερη και απόρρητη επικοινωνία γίνεται σεβαστό.

Η ΑΔΑΕ προχώρησε στην επεξεργασία των εν λόγω καταγγελιών, ασκώντας τις αρμοδιότητές της κατά το Σύνταγμα και τον ιδρυτικό της νόμο. Μάλιστα και μετά την ισχύ του νέου Ν. 5002/2022 η Ολομέλεια της ΑΔΑΕ απεφάνθη ότι οι έλεγχοι θα

συνεχισθούν κανονικά. Βέβαια όσον αφορά τις καταγγελίες που υποβλήθηκαν στην ΑΔΑΕ σε σχέση με μολύνσεις κινητών τηλεφώνων με παράνομα λογισμικά τύπου Predator, η ΑΔΑΕ έχει περιορισμένες αρμοδιότητες, διότι σύμφωνα με τη νομοθεσία που τη διέπει δύναται να ελέγχει τα δίκτυα των παρόχων που δραστηριοποιούνται εντός της χώρας, τα δε επίμαχα λογισμικά δεν διακινούνται μέσω αυτών. Παρόλα αυτά, η ΑΔΑΕ, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια για την ιχνηλάτιση του επίμαχου «ύποπτου» sms μηνύματος με το οποίο συνήθως γινόταν προσπάθεια μόλυνσης του κινητού τηλεφώνου, προκειμένου να μην χαθούν πολύτιμα στοιχεία που θα μπορούσαν να είναι χρήσιμα στην Ποινική Δικαιοσύνη.

Το Αυτοτελές Τμήμα Ελέγχου Άρσης του Απορρήτου, ειδικότερα, – όπως και η Νομική Υπηρεσία– σε συνεργασία με τις Τεχνικές Υπηρεσίες προχώρησε στη νομική υποστήριξη των ελέγχων που διεξήχθησαν στους παρόχους τηλεπικοινωνιών προς αντιμετώπιση των καταγγελιών σε σχέση με άρση του απορρήτου των επικοινωνιών, όπως και σε διενέργεια ελέγχων αυτεπαγγέλτως.

Κατ' αποτέλεσμα, τα συμπεράσματα των διεξαχθέντων ελέγχων και ερευνών παραδόθηκαν αρμοδίως στην Ποινική Δικαιοσύνη η οποία διερευνά την ποινική διάσταση των καταγγελιών.

Επισημαίνεται ότι οι έρευνες και οι έλεγχοι δεν περιορίστηκαν μόνον στους ιδιωτικούς φορείς, δηλαδή τους παρόχους των τηλεπικοινωνιών, αλλά επεκτάθηκαν και στις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες (κυρίως ΕΥΠ και ΔΑΕΕΒ).

Οι έρευνες της ΑΔΑΕ καθυστέρησαν σε αρκετές περιπτώσεις όχι μόνον λόγω της υποστελέχωσής της αλλά και λόγω της ανάγκης για προσαρμογή στο νέο νομοθετικό πλαίσιο που προβλέφθηκε με τον Ν. 5002/2022.

Με αφορμή τις αποκαλύψεις στον Τύπο σχετικά με τη χρήση κατασκοπευτικού λογισμικού στην Ελλάδα, στις 8 Σεπτεμβρίου 2022 η Εξεταστική Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (Επιτροπή PEGA) διοργάνωσε ακρόαση, κατά την οποία κατέθεσε ο πρόεδρος της ΑΔΑΕ, Χρήστος Ράμμος. Παράλληλα με τη διαδικασία ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ έχει καταθέσει όσα

γνωρίζει για τις εν λόγω υποθέσεις ενώπιον της ελληνικής κοινοβουλευτικής επιτροπής, η οποία διερευνά την υπόθεση των τηλεφωνικών υποκλοπών του Νικολάου Ανδρουλάκη, καθώς και ενώπιον του Εισαγγελέα, ο οποίος εξετάζει την ποινική διάσταση της υπόθεσης. Επίσης, ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ έχει κληθεί και έχει καταθέσει ενώπιον του Εισαγγελέα και σε σχέση με καταγγελίες παγίδευσης κινητών τηλεφώνων και άλλων προσώπων, κυρίως δημοσιογράφων και πολιτικών, οι οποίοι εφέροντο να έχουν πέσει θύματα παρανόμων παρακολουθήσεων. (βλ. περισσότερα στις ενότητες 12.2 και 12.3 του κεφ.2).

Οι ως άνω περιγραφείσες διαδικασίες βρίσκονται ακόμη σε εξέλιξη.

5.6 Συνεργασία με άλλους φορείς

i. Συνάντηση με Βελγική Αρχή Ελέγχου Υπηρεσιών Ασφαλείας και Πληροφοριών

Ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ, Χρήστος Ράμμος και το μέλος της Ολομέλειάς της, Αικατερίνα Παπανικολάου συναντήθηκαν στις 20 και 21 Ιουνίου 2022 στις Βρυξέλλες με τον Πρόεδρο της Αρχής Ελέγχου των Υπηρεσιών Ασφαλείας και Πληροφοριών (Comité Permanent des services de renseignement et de sécurité - Vast Comité van Toezicht od de inlichtingen - en veiligheidsdiensten) του Βελγίου Serge Lipszyc, καθώς και με τα μέλη της εν λόγω Αρχής, Thibaut Vandamme, Fabien Poncelet, Sébastien Jaspers και Frédéric Givron (βλ. περισσότερα στην ενότητα 15.1 του κεφ.2).

ii. Συμμετοχή της ΑΔΑΕ στο International Intelligence Oversight Forum

Η ΑΔΑΕ εκπροσωπήθηκε δια του Αντιπροέδρου της Μιχάλη Σακκά και ενός στελέχους της, στο κλειστό Συνέδριο International Intelligence Oversight Forum 2022 (IIOF) με θέμα «Intelligence oversight in the Brave New World of Proportionality», μετά από πρόσκληση από το Γραφείο του Υψηλού Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ). Το Συνέδριο διοργανώθηκε από τον Lead Expert guiding the work on interpreting the clauses of the Data Protection Treaty applying to national security, defense and law enforcement και τέως Ειδικό

Εισηγητή του ΟΗΕ για το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, Δρα J. A. Cannataci, στις 14 - 15 Νοεμβρίου 2022, στην έδρα του Συμβουλίου της Ευρώπης στο Στρασβούργο (βλ. περισσότερα στην ενότητα 15.2 του κεφ.2).

iii. Συμμετοχή της ΑΔΑΕ στο 4ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο των Εποπτικών Αρχών επί των Υπηρεσιών Εθνικής Ασφάλειας

Η ΑΔΑΕ συμμετείχε στο 4ο Συνέδριο European Conference of Intelligence Oversight Bodies, που πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο, στις 6-7 Οκτωβρίου, εκπροσωπούμενη από δύο στελέχη της, μετά από πρόσκληση του Επιτρόπου της εποπτικής αρχής του Ηνωμένου Βασιλείου (Investigatory Powers Commissioner), Sir Brian Leveson. (βλ. περισσότερα στην ενότητα 15.3 του κεφ.2).

iv. Υποβολή σχολίων επί της μερικής επικαιροποίησης της Εκθέσεως του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) σχετικά με την παρακολούθηση από τις υπηρεσίες πληροφοριών

Η ΑΔΑΕ έλαβε πρόσκληση τον Δεκέμβριο του 2022 από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) για να υποστηρίξει την προετοιμασία της εν λόγω επικαιροποίησης της έκθεσης και ανταποκρίθηκε στο αίτημα, όσον αφορά τα ισχύοντα στο ελληνικό νομικό πλαίσιο σχετικά με την παρακολούθηση από τις υπηρεσίες πληροφοριών. (βλ. περισσότερα στην ενότητα 6.2.3 του κεφ.2)

6. Παρεμβάσεις και πράξεις νομοθετικού περιεχομένου

6.1 Εισήγηση της προβλεπόμενης στο άρθρο 216 του Ν. 4727/2020 κοινής υπουργικής απόφασης

Στο άρθρο 216 του Ν. 4727/2020, με το οποίο μεταφέρθηκε στην εθνική έννομη τάξη το άρθρο 108 της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972, ορίζονται τα ακόλουθα:

«Προκειμένου να εξασφαλίζεται η μέγιστη δυνατή διαθεσιμότητα υπηρεσιών φωνητικών επικοινωνιών και υπηρεσιών πρόσβασης στο διαδίκτυο που παρέχονται μέσω των δημόσιων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών, σε περίπτωση

καταστροφικής βλάβης του δικτύου ή σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας, οι πάροχοι υποχρεούνται να λαμβάνουν όλα τα απαιτούμενα μέτρα. Οι πάροχοι υπηρεσιών φωνητικών επικοινωνιών υποχρεούνται να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα ατελώς ώστε να εξασφαλίζουν αδιάλειπτη πρόσβαση σε υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης και αδιάλειπτη διαβίβαση προειδοποιήσεων του κοινού. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη, Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, κατόπιν εισήγησης της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (Α.Δ.Α.Ε.) και γνώμης της Ε.Ε.Τ.Τ. καθορίζονται οι ελάχιστες υποχρεώσεις προς τις οποίες οφείλουν να συμμορφώνονται οι επιχειρήσεις. Αρμόδιος φορέας για τον έλεγχο των επιχειρήσεων σχετικά με την τήρηση των ανωτέρω ελάχιστων υποχρεώσεων είναι η Α.Δ.Α.Ε., η οποία δύναται για τον σκοπό αυτόν να ζητά από τις επιχειρήσεις την παροχή σχετικών πληροφοριών».

Με το υπ' αριθ πρωτ. ΑΔΑΕ ΕΜΠ: 182/27.7.2021 έγγραφο της Αρχής διαβιβάστηκε στις υπηρεσίες των Υπουργείων Προστασίας του Πολίτη, Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης έγγραφο της Αρχής μας με θέμα «Ελάχιστες υποχρεώσεις στις οποίες οφείλουν να συμμορφώνονται οι επιχειρήσεις για: α) την εξασφάλιση της μέγιστης δυνατής διαθεσιμότητας υπηρεσιών φωνητικών επικοινωνιών και υπηρεσιών πρόσβασης στο διαδίκτυο που παρέχονται μέσω των δημόσιων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών, σε περίπτωση καταστροφικής βλάβης του δικτύου ή σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας και β) την αδιάλειπτη πρόσβαση σε υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης και αδιάλειπτη διαβίβαση προειδοποιήσεων του κοινού» που αποτελεί την εισήγηση της ΑΔΑΕ προς τον σκοπό της έκδοσης της προβλεπόμενης στο άρθρο 216 του Ν. 4727/2020, όπως ισχύει, κοινής απόφασης των εν λόγω Υπουργείων.

Ακολούθησε η από 13.5.2022 με αριθ. πρωτ. ΑΔΑΕ 1302 επιστολή του Προέδρου της ΑΔΑΕ προς τους συναρμόδιους Υπουργούς Προστασίας του Πολίτη, Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ως υπομνηστικό έγγραφο για το επίμαχο θέμα, καθώς και δύο ακόμη υπομνηστικές επιστολές.

Επισημαίνεται ότι μέχρι τη σύνταξη της παρούσας Έκθεσης δεν έχει εκδοθεί η προαναφερθείσα ΚΥΑ.

6.2 Συμμετοχή σε δημόσιες διαβουλεύσεις- υποβολή σχολίων

6.2.1 Συμμετοχή της ΑΔΑΕ στη διαβούλευση επί του νομοσχεδίου για την διαδικασία άρσης απορρήτου των Επικοινωνιών, την κυβερνοασφάλεια και την προστασία προσωπικών δεδομένων

Στις 18.11.2022 συνήλθε η Ολομέλεια της ΑΔΑΕ προκειμένου να μελετήσει το νομοσχέδιο για τη διαδικασία άρσης απορρήτου των Επικοινωνιών, την κυβερνοασφάλεια και την προστασία προσωπικών δεδομένων, το οποίο βρισκόταν σε διαδικασία διαβούλευσης. Οι παρατηρήσεις των μελών της Ολομέλειας επί του νομοσχεδίου και η αιτιολόγησή τους έχουν αναρτηθεί στον διαδικτυακό τόπο της Αρχής⁴⁹, στο διαδικτυακό τόπο της Διαβούλευσης και έχουν αποσταλεί στους αρμόδιους πολιτειακούς παράγοντες. Επίσης, περιλαμβάνονται στα παραρτήματα της παρούσας έκθεσης σε δύο μορφές, αναλυτικά (Παράρτημα 7) και ως επιλεκτική περίληψη των πλέον σημαντικών παρατηρήσεων επί του νομοσχεδίου κατ' άρθρο (Παράρτημα 6).

6.2.2 Συμμετοχή στη δημόσια διαβούλευση της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ)

Η ΑΔΑΕ, εντός του έτους 2022, συμμετείχε στη δημόσια διαβούλευση της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) αναφορικά με: α) τον καθορισμό του σημείου τερματισμού δικτύου (ΣΤΔ) για παροχή σταθερής υπηρεσίας και β) την τροποποίηση του Κανονισμού Γενικών Αδειών. Η διαβούλευση ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο 2022.

Επίσης, κατόπιν πρόσκλησης από την ΕΕΤΤ, η ΑΔΑΕ συμμετείχε σε συνάντηση εργασίας αναφορικά με θέματα διασφάλισης του απορρήτου των επικοινωνιών στον καθορισμό μέτρων ισοδύναμης πρόσβασης απόμων με αναπηρία (ΑμεΑ) σε υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

⁴⁹ http://www.adae.gr/fileadmin/documents/PARATIRISEIS_ADAE_GIA_TO_NOMOSXEDIO_21-11-2022.pdf

6.2.3 Υποβολή σχολίων επί της μερικής επικαιροποίησης της Έκθεσης του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) σχετικά με την παρακολούθηση από τις υπηρεσίες πληροφοριών

Μεταξύ των ετών 2014 και 2017, ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) διεξήγαγε έρευνα σχετικά με τις εγγυήσεις και τα μέσα αποκατάστασης των θεμελιωδών δικαιωμάτων που σχετίζονται με τις εθνικές αρχές πληροφοριών και την παρακολούθηση στην ΕΕ, κατόπιν αιτήματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Ο FRA δημοσίευσε δύο εκθέσεις. Στην πρώτη φάση του έργου, ο Οργανισμός δημοσίευσε την έκθεση «Επιτήρηση από υπηρεσίες πληροφοριών: διασφαλίσεις και ένδικα μέσα θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ΕΕ. Χαρτογράφηση των νομικών πλαισίων των κρατών μελών»⁵⁰. Μια δεύτερη έκθεση, κατόπιν αιτήματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, δημοσιεύθηκε το 2017: «Surveillance by Intelligence Services: fundamental rights safeguards and remedies in the EU, τόμος II: προοπτική του πεδίου και νομική επικαιροποίηση»⁵¹.

Το 2022, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε από τον FRA να υποστηρίξει το έργο της εξεταστικής επιτροπής για τη διερεύνηση της χρήσης του Pegasus και του ισοδύναμου κατασκοπευτικού λογισμικού παρακολούθησης (PEGA)⁵². Στο πλαίσιο αυτό, ζητήθηκε από τον Οργανισμό να παράσχει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μερική επικαιροποίηση της έκθεσης του 2017 σχετικά με την παρακολούθηση από τις υπηρεσίες πληροφοριών.

Η ΑΔΑΕ έλαβε πρόσκληση τον Δεκέμβριο του 2022 από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) για να υποστηρίξει την προετοιμασία

⁵⁰ [Surveillance by Intelligence Services: fundamental rights safeguards and remedies in the EU. Mapping Member States' legal frameworks'](#)

⁵¹ [Surveillance by Intelligence Services: fundamental rights safeguards and remedies in the EU. Volume II: field perspective and legal update](#)

⁵² [Committee of Inquiry to investigate the use of Pegasus and equivalent surveillance spyware \(PEGA\)](#)

της εν λόγω επικαιροποίησης της έκθεσης και ανταποκρίθηκε στο αίτημα, όσον αφορά τα ισχύοντα στο ελληνικό νομικό πλαίσιο.

6.3 Κανονιστικές πράξεις της ΑΔΑΕ

Η ΑΔΑΕ, κατά το έτος 2022, απασχολήθηκε με τις παρακάτω κανονιστικές δράσεις στο πεδίο των ηλεκτρονικών επικοινωνιών:

6.3.1 Τροποποίηση του «Κανονισμού για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών» και του «Κανονισμού για την Ασφάλεια και την Ακεραιότητα Δικτύων και Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών», σχετικά με το ζήτημα των εκπαιδεύσεων του προσωπικού των παρόχων ηλεκτρονικών επικοινωνιών

Η Αρχή ολοκλήρωσε τη διερεύνηση τρόπων ώστε να επιβληθεί με αποτελεσματικό τρόπο η υποχρέωση των παρόχων να εκπαιδεύουν και να ενημερώνουν πλήρως τα μέλη του προσωπικού τους για τις υποχρεώσεις τις οποίες έχουν προκειμένου να κατοχυρώνεται το απόρρητο των επικοινωνιών κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, και να μπορεί να ελέγχει η Αρχή κατά τακτά χρονικά διαστήματα την επί του εδάφους υλοποίηση της υποχρέωσης αυτής.

Η σχετική Ομάδα Εργασίας ολοκλήρωσε το έργο της, εισηγήθηκε σχετικώς στην Ολομέλεια της Αρχής και, κατόπιν τούτου, εκδόθηκαν οι Αποφάσεις της ΑΔΑΕ 37/2022 και 38/2022 (ΦΕΚ Β΄/939/2.03.2022), σύμφωνα με τις οποίες αποφασίστηκαν τα εξής:

α) Η τροποποίηση της υπ' αρ. 205/2013 απόφασης της ΑΔΑΕ «Κανονισμός για την Ασφάλεια και την Ακεραιότητα Δικτύων και Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών» (ΦΕΚ Β΄ 1742), ως ακολούθως:

Η παρ. 2 του άρθρου 8 αντικαθίσταται ως ακολούθως: «Ο πάροχος μεριμνά για την εκπαίδευση του προσωπικού του (υπαλλήλων ή/και συνεργατών) σχετικά με τα μέτρα της παραγράφου 1 και τις τροποποιήσεις αυτών, πριν την ανάληψη των καθηκόντων του, καθώς και σε τακτά χρονικά διαστήματα (κατ' ελάχιστον μία φορά τον χρόνο), διατηρώντας το σχετικό αρχείο εκπαιδεύσεων, στο οποίο πρέπει να αναφέρεται αναλυτικά το εκπαιδευτικό υλικό. Η εκπαίδευση θα πρέπει να εξασφαλίζει την

προσήκουσα επιμόρφωση του προσωπικού και να περιλαμβάνει αξιολόγηση, τα αποτελέσματα της οποίας περιλαμβάνονται στο σχετικό αρχείο εκπαιδεύσεων. Σε περίπτωση τροποποίησης των μέτρων της παρ. 1, ο πάροχος πραγματοποιεί αμελλητί ενημέρωση του προσωπικού».

β) Η τροποποίηση της υπ' αρ. 165/2011 απόφασης της ΑΔΑΕ «Κανονισμός για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (ΦΕΚ Β' 2715), ως ακολούθως:

Η παρ. 4.2.2 του άρθρου 4 αντικαθίσταται ως ακολούθως: «Το υπόχρεο πρόσωπο μεριμνά για την εκπαίδευση του προσωπικού του (υπαλλήλων ή/και συνεργατών) σχετικά με την εφαρμογή της Πολιτικής Ασφάλειας για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Επικοινωνιών και τις τροποποιήσεις αυτής, πριν την ανάληψη των καθηκόντων του, καθώς και σε τακτά χρονικά διαστήματα (κατ' ελάχιστον μία φορά τον χρόνο), διατηρώντας το σχετικό αρχείο εκπαιδεύσεων, στο οποίο πρέπει να αναφέρεται αναλυτικά το εκπαιδευτικό υλικό. Η εκπαίδευση θα πρέπει να εξασφαλίζει την προσήκουσα επιμόρφωση του προσωπικού και να περιλαμβάνει αξιολόγηση, τα αποτελέσματα της οποίας περιλαμβάνονται στο σχετικό αρχείο εκπαιδεύσεων. Σε περίπτωση τροποποίησης των διαδικασιών, τεχνικών οδηγιών ή άλλων δευτερογενών εγγράφων που σχετίζονται με την υλοποίηση της Πολιτικής Ασφάλειας για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Επικοινωνιών, το υπόχρεο πρόσωπο πραγματοποιεί αμελλητί ενημέρωση του προσωπικού».

Η ισχύς των αποφάσεων 37/2022 και 38/2022 αρχίζει εντός τριών (3) μηνών από τη δημοσίευσή τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ήτοι στις 2.06.2022.

Επισημαίνεται ότι οι παραπάνω αποφάσεις παρατίθενται στα παραρτήματα 3 και 4 της παρούσας Έκθεσης

6.3.2 Κανονισμός για τη λήψη μέτρων ασφάλειας κατά την εξυπηρέτηση αιτημάτων συνδρομητών ή χρηστών που σχετίζονται με πρόσβαση σε δεδομένα επικοινωνίας

Η Ολομέλεια της ΑΔΑΕ, σύμφωνα με το υπ' αριθμ. 1 Πρακτικό της από 12.01.2022 συνεδρίασης, ενέκρινε σχέδιο Κανονισμού «για τη λήψη μέτρων ασφάλειας κατά την εξυπηρέτηση αιτημάτων συνδρομητών ή χρηστών που σχετίζονται με πρόσβαση σε δεδομένα επικοινωνίας», προκειμένου να τεθεί σε δημόσια διαβούλευση για χρονικό διάστημα δύο (2) μηνών. Το σχέδιο Κανονισμού ετέθη σε δημόσια διαβούλευση για το

χρονικό διάστημα από 8.2.2022 έως και 8.4.2022. Η ΑΔΑΕ έλαβε 3 απαντήσεις με σχόλια από τους παρόχους COSMOTE, VODAFONE και WIND. Ακολουθώντας, τα σχόλια των παρόχων υπήρξαν αντικείμενο επεξεργασίας από τις υπηρεσίες της Αρχής και ελήφθησαν υπόψη κατά τη διατύπωση του τελικού σχεδίου του Κανονισμού.

Η σχετική Ομάδα Εργασίας ολοκλήρωσε το έργο της, εισηγήθηκε σχετικά στην Ολομέλεια της Αρχής και, κατόπιν τούτου, εκδόθηκε η απόφαση 253/2022 (ΦΕΚ Β΄/3773/18.07.2022), με τίτλο «Κανονισμός για τη λήψη μέτρων ασφάλειας κατά την εξυπηρέτηση αιτημάτων συνδρομητών ή χρηστών που σχετίζονται με πρόσβαση σε δεδομένα επικοινωνίας», το πεδίο εφαρμογής του οποίου αναφέρει ότι «Η εφαρμογή των μέτρων αφορά στην εξυπηρέτηση αιτημάτων συνδρομητών ή/και χρηστών του παρόχου, ανεξαρτήτως του τρόπου εξυπηρέτησης αυτών (π.χ. από εκπρόσωπο, αυτοματοποιημένα κ.ά.), και αποκλειστικά στις περιπτώσεις που τα αιτήματα σχετίζονται με πρόσβαση σε δεδομένα επικοινωνίας».

Η ισχύς του παρόντος κανονισμού αρχίζει έξι μήνες μετά τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ήτοι στις 18.01.2023.

Επισημαίνεται ότι η σχετική απόφαση παρατίθεται στο παράρτημα 5 της παρούσας Έκθεσης.

6.3.3 Σχέδιο Πράξης με θέμα «Κοινοποίηση συμβάντων ασφάλειας με σημαντικό αντίκτυπο στη λειτουργία των δικτύων και υπηρεσιών από τους παρόχους δημοσίων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών»

Σύμφωνα με το άρθρο 148 παρ. 2 του Ν. 4727/2020, όπως ισχύει, οι πάροχοι δημόσιων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών κοινοποιούν αμελλητί στην ΑΔΑΕ κάθε συμβάν ασφάλειας που είχε σημαντικό αντίκτυπο στη λειτουργία των δικτύων και υπηρεσιών.

Με την υπ' αριθμ. 98/2022 Απόφαση της ΑΔΑΕ, συστάθηκε Ομάδα Εργασίας με σκοπό τη μελέτη και την υποβολή εισηγήσεως για τον ορισμό των ορίων (κατωφλίων) που απαιτούνται για την κοινοποίηση των περιστατικών ασφάλειας από τις εταιρείες δυνάμει της ως άνω πρόβλεψης του Ν. 4727/2020.

Η Ομάδα Εργασίας ολοκλήρωσε το έργο της, εισηγήθηκε σχετικώς στην Ολομέλεια της Αρχής και, κατόπιν τούτου, με την Απόφαση 507/2022, αποφασίστηκε να τεθεί σε δημόσια διαβούλευση το Σχέδιο Πράξης της ΑΔΑΕ για την κοινοποίηση συμβάντων ασφάλειας με σημαντικό αντίκτυπο στη λειτουργία των δικτύων και υπηρεσιών από τους παρόχους δημοσίων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Η ΑΔΑΕ προσκάλεσε⁵³ όλους τους ενδιαφερομένους να καταθέσουν γραπτώς τις θέσεις και τις απόψεις τους στο πλαίσιο δημόσιας διαβούλευσης μέχρι την Τετάρτη 15 Φεβρουαρίου 2023, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: kanonismos_thresholds@adae.gr. Μετά το πέρας της διαβούλευσης, οι σχετικές παρατηρήσεις θα τεθούν υπόψη των Τεχνικών Διευθύνσεων και της Νομικής Υπηρεσίας της Αρχής, προκειμένου να τις επεξεργαστούν και να συνταχθεί εισήγηση προς την Ολομέλεια της Αρχής για τη λήψη απόφασης αναφορικά με το περιεχόμενο και την έκδοση της Πράξης.

Η σχετική δράση αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2023.

6.3.4 Τροποποίηση των Αποφάσεων 165/2011 και 205/2013

Η Ολομέλεια της ΑΔΑΕ, με την Απόφαση 251/2022, αποφάσισε τη σύσταση Ομάδας Εργασίας με αντικείμενο τη μελέτη και ακολούθως την υποβολή εισηγήσεως προς την Ολομέλεια της Αρχής για την τροποποίηση των Αποφάσεων 165/2011 «Κανονισμός για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (ΦΕΚ Β΄ 2715) και 205/2013 «Κανονισμός για την Ασφάλεια και την Ακεραιότητα Δικτύων και Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών» (ΦΕΚ Β΄ 1742).

Η Ομάδα Εργασίας εργάζεται προς την κατεύθυνση της ενοποίησης των δύο ως άνω αναφερόμενων Κανονισμών της Αρχής και τη δημιουργία ενός ενιαίου κειμένου, βάσει των εξουσιοδοτικών διατάξεων που περιλαμβάνονται στο προοίμιο του σχεδίου του νέου Κανονισμού.

Η σχετική δράση αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2023.

⁵³ <http://www.adae.gr/nomothetiko-plaisio/leptomereies/article/bdimosia-diaboyleysi-schedio-praxis-tis-adae-gia-tin-k/>

6.4 Παρεμβάσεις κανονιστικού περιεχομένου σε ευρωπαϊκό επίπεδο

6.4.1 Συμμετοχή στην Ομάδα Εργασίας ECASEC

Η ΑΔΑΕ συμμετέχει ως μέλος στην Ομάδα Εργασίας (ΟΕ) με διακριτικό τίτλο ECASEC (πρώην Ομάδα του Άρθρου 13α) για την εφαρμογή των Άρθρων 40 και 41 του Κανονισμού EECC Code (DIRECTIVE (EU) 2018/1972) αναφορικά με την ασφάλεια και την ακεραιότητα δικτύων και υπηρεσιών, που αντικατέστησε και διεύρυνε το Άρθρο 13α της Οδηγίας 2009/140/EK στο σύνολο της ασφάλειας (απόρρητο ή εμπιστευτικότητα, ακεραιότητα, διαθεσιμότητα). Να σημειωθεί ότι η παραπάνω Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ενσωματωθεί στον νόμο υπ' αριθμ. 4727/2020 με τίτλο «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) – Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις». Την Ομάδα, στην οποία εκπροσωπούνται τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω αντιπροσώπων, συντονίζει ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών (ENISA).

Στο πλαίσιο αυτό, η Αρχή συμμετείχε στις τρεις συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν μέσα στο έτος. Να σημειωθεί ότι λόγω του κορονοϊού και των περιορισμών των μετακινήσεων οι δύο εκ των τριών συναντήσεις έλαβαν χώρα μέσω τηλεδιάσκεψης, ενώ η τελευταία πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα δια ζώσης αλλά και ψηφιακά. Αναλυτικότερα:

Η ΑΔΑΕ συμμετείχε στην 36η και στην 37η τηλεδιάσκεψη που διοργάνωσε ο ENISA για την εφαρμογή των Άρθρων 40 και 41 του Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (EECC), οι οποίες έλαβαν χώρα στις 9-10 Μαρτίου 2022 και 28 Ιουνίου 2022 αντίστοιχα. Κύρια ζητήματα που συζητήθηκαν ήταν ζητήματα ασφάλειας που αφορούν τον νέο Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρίσιμες υποδομές (NIS2), μέτρα ασφάλειας αναφορικά με δίκτυα 5G κινητής τηλεφωνίας, ζητήματα αναφορικά με την κοινοποίηση περιστατικών ασφάλειας για τις περιπτώσεις των Over The Top παρόχων ή αλλιώς *NI-ICS* (Number-Independent Interpersonal Communications Services" παρόχων, η συνεργασία και η ενημέρωση αναφορικά με τις εργασίες της Ομάδας του Φορέα Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες - Body of

European Regulators for Electronic Communications (BEREC), καθώς επίσης συζητήθηκαν ζητήματα ασφαλείας που αφορούν τεχνολογικές λύσεις με εφαρμογή σε σύγχρονες τερματικές συσκευές κινητής τηλεφωνίας, όπως η τεχνολογία e-Sim.

Τέλος, η Αρχή συνδιοργάνωσε την 38η συνάντηση της Ομάδας ECASEC που πραγματοποιήθηκε στις 12 - 13 Οκτωβρίου στην Αθήνα. Την πρώτη μέρα συναντήθηκαν δύο ομάδες εργασίας, η ομάδα ECASEC που ασχολείται με την ασφάλεια των επικοινωνιών και η ομάδα BEREC των Ρυθμιστικών Αρχών για τις τηλεπικοινωνίες με σκοπό κυρίως την ανταλλαγή απόψεων για ζητήματα ασφαλείας της τεχνολογίας 5G. Κατά τη δεύτερη μέρα συνεδρίασε η Ομάδα Εργασίας ECASEC και συζήτησε τις εξελίξεις των εργασιών σε θέματα όπως η ασφάλεια των υποθαλάσσιων τηλεπικοινωνιακών καλωδίων, Fog Computing και DNS.

6.4.2 Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κανόνων με σκοπό την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών {COM (2022) 209 final}

Η ΑΔΑΕ παρακολουθεί τις εξελίξεις σχετικά με την «Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κανόνων με σκοπό την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών {COM (2022) 209 final}»⁵⁴, που κατατέθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 11 Μαΐου 2022 και αφορά στην προσπάθεια να αντιμετωπιστεί η κατάχρηση υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας για σκοπούς διαδικτυακής σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών.

Σχετικά με την ως άνω πρόταση κανονισμού, η ΑΔΑΕ ανταποκρίθηκε στο με υπ' αριθμ. πρωτ. ΑΔΑΕ 2367/09.09.2022 αίτημα της Βουλής των Ελλήνων για αποστολή γνώμης, ως προς την τήρηση των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

⁵⁴ Στον ακόλουθο σύνδεσμο η Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κανόνων με σκοπό την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών {COM (2022) 209 final}: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2022%3A209%3AFIN&qid=1652451192472>

Ειδικότερα, με το υπ' αριθμ. πρωτ. ΑΔΑΕ 2616/26.9.2022, η ΑΔΑΕ επεσήμανε κατ' αρχάς την ανάγκη αποσαφήνισης της σχέσης της εν λόγω Πρότασης Κανονισμού με το λοιπό κανονιστικό πλαίσιο της Ένωσης (την Οδηγία 2002/58/ΕΚ, τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου -Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων-, τον Ευρωπαϊκό Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, την Οδηγία 2011/93/ΕΕ σχετικά με την καταπολέμηση τις σεξουαλικής κακοποίησης και τις σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και τις παιδικής πορνογραφίας, καθώς και την Πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες). Επιπροσθέτως, η ΑΔΑΕ επεσήμανε τα σημεία εκείνα της Πρότασης που ενδεχομένως θέτουν ζητήματα ως προς την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας, κυρίως υπό το πρίσμα των χρησιμοποιούμενων τεχνολογιών και την έκταση της παρέμβασής τους στην ιδιωτικότητα σε συνάρτηση με τον επιδιωκόμενο σκοπό.

6.4.3 Σύσταση της Επιτροπής Υπουργών σχετικά με τους ρόλους και τις αρμοδιότητες των διαμεσολαβητών του Διαδικτύου

Η Αρχή απέστειλε τη συνεισφορά της επί ερωτηματολογίου που εστάλη από το Συμβούλιο της Ευρώπης, στα κράτη-μέλη αναφορικά με τη Σύσταση της Επιτροπής Υπουργών σχετικά με τους ρόλους και τις αρμοδιότητες των διαμεσολαβητών του Διαδικτύου (CM/Rec (2018) 2 - Recommendation of the Committee of Ministers to member States on the roles and responsibilities of internet intermediaries), που υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών του Οργανισμού. Το σχετικό αίτημα προς την ΑΔΑΕ απέστειλε η Προεδρία της Κυβέρνησης (Διεύθυνση Εποπτείας Μέσων Ενημέρωσης), η οποία είναι αρμόδια για την εφαρμογή της πολιτικής του Συμβουλίου στους τομείς της ελευθερίας της έκφρασης, των μέσων ενημέρωσης και της διακυβέρνησης του διαδικτύου, και στόχο είχε την καταγραφή των εξελίξεων στην υλοποίηση της εν λόγω Σύστασης, προκειμένου να διαμορφωθούν προτάσεις για τη βελτίωση της εφαρμογής της.

6.4.4 Πρόταση Κανονισμού για την ιδιωτική ζωή και τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες - eprivacy

Η ΑΔΑΕ παρακολούθησε για έκτη χρονιά τις διαβουλεύσεις στα ευρωπαϊκά νομοθετικά όργανα αναφορικά με την Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού

Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες και την κατάργηση της Οδηγίας 2002/58/EK (Κανονισμός για την ιδιωτική ζωή και τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες -eprivacy).

Η επεξεργασία του νομοσχεδίου στην Ομάδα Εργασίας TELE του Συμβουλίου διήρκεσε πέντε έτη και μόλις τον Φεβρουάριο του 2021 συμφώνησαν τα κράτη - μέλη στο τελικό κείμενο, ώστε να ξεκινήσει ο τριμερής διάλογος μεταξύ των συν νομοθετών. Στο διάστημα αυτό η Αρχή συνεργάστηκε με τα συναρμόδια Υπουργεία Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, καθώς και με άλλους φορείς της χώρας και συνέβαλλε στη διαμόρφωση των εθνικών θέσεων.

Μέσα στο 2022, οι τριμερείς διαβουλεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πρόταση Κανονισμού eprivacy συνεχίστηκαν σε τεχνικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, η Τσεχική Προεδρία κατά τη συνεδρίαση της Ομάδας Εργασίας Telecom της 18ης Οκτωβρίου 2022, ενημέρωσε τα κράτη-μέλη ότι στα άρθρα 3 και 16 επήλθε συναίνεση μεταξύ των συν νομοθετών. Ωστόσο, οι τριμερείς διαβουλεύσεις σε πολιτικό επίπεδο δεν προχώρησαν. Κεντρικό ρόλο στις διαπραγματεύσεις φαίνεται να έχει το ζήτημα της διατήρησης δεδομένων (data retention) αλλά και αυτό της περαιτέρω συμβατής επεξεργασίας (further compatible processing). Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρότεινε να συζητηθούν στο τέλος των διαπραγματεύσεων, στο πλαίσιο μιας συμφωνίας-πακέτο, κάτι που δε βρήκε σύμφωνη την Προεδρία του Συμβουλίου (υπ' αριθμ. 6224/20.10.2022 έγγραφο Μόνιμης Ελληνικής Αντιπροσωπείας στην ΕΕ). Η διαδικασία του τριλόγου θα συνεχιστεί μέσα στο 2023, υπό τη Σουηδική Προεδρία του Συμβουλίου.

Στοιχεία για τον Κανονισμό eprivacy

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 10 Ιανουαρίου 2017, υπέβαλε πρόταση Κανονισμού (Κανονισμός για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες) και πρότεινε την αντικατάσταση της σχετικής κοινοτικής Οδηγίας (2002/58/ ΕΚ) με τη θέσπιση αυστηρότερων και εκσυγχρονισμένων κανόνων για τη διασφάλιση της προστασίας της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες. Στο πλαίσιο αυτό, επιδιώκεται να εναρμονιστούν οι κανόνες προστασίας που εφαρμόζουν τα κράτη-μέλη,

ενώ ταυτόχρονα εισάγονται διαδικασίες για τη στενότερη συνεργασία μεταξύ των ανεξάρτητων αρχών των κρατών μελών.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε τη δική του έκδοση κειμένου για τον Κανονισμό από τον Οκτώβριο του 2017, ενώ το Συμβούλιο κατέληξε σε εγκεκριμένο κείμενο στις 10.2.2021, μετά από συζητήσεις μεταξύ των κρατών-μελών που διήρκεσαν τέσσερα χρόνια.

Ο Κανονισμός *erginacy* δεν έχει ακόμη οριστικοποιηθεί ως νομικό κείμενο, καθώς δεν έχουν ακόμη συμφωνήσει σε ένα τελικό κείμενο το Συμβούλιο της ΕΕ και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (οι απόψεις τους αποκλίνουν). Σύμφωνα με τη νομοθετική διαδικασία της ΕΕ, το κείμενο βρίσκεται σε διαδικασία τριλόγου, όπως λέγεται, για την επίτευξη συμφωνίας μεταξύ του Συμβουλίου, του Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Σύμφωνα με τους εμπειρογνώμονες, η διαβούλευση μεταξύ των νομοθετικών σωμάτων της ΕΕ μπορεί να διαρκέσει αρκετά, πριν καταφέρουν να εγκρίνουν ένα τελικό κείμενο Κανονισμού, καθώς υπάρχουν αρκετά αμφισβητούμενα ζητήματα. Επιπλέον, θα μπορούσε και να ακυρωθεί η όλη διαδικασία και να μην εκδοθεί νέος Κανονισμός, αν δεν επιτευχθεί συμφωνία κατά τον τρίλογο, όπως έχει συμβεί στο παρελθόν με άλλα νομοσχέδια. Τέλος, στην περίπτωση που τα νομοθετικά σώματα συμφωνήσουν και ψηφιστεί το νέο νομοθέτημα, προβλέπεται ένα διάστημα τουλάχιστον ενός έτους (στο κείμενο του Συμβουλίου προβλέπονται δύο έτη) για να τεθεί σε εφαρμογή από τα κράτη-μέλη, όπως έγινε και στην περίπτωση του Κανονισμού για τα Προσωπικά Δεδομένα (GDPR).

Η νομική βάση του Κανονισμού *erginacy* είναι το άρθρο 7 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής. Ο σεβασμός της αρχής της εμπιστευτικότητας στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, προϋποθέτει ότι «οι πληροφορίες που ανταλλάσσονται μεταξύ των μερών και τα εξωτερικά στοιχεία αυτής της επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της αποστολής των πληροφοριών, από πού και σε ποιον, τότε, δεν πρέπει να αποκαλύπτονται σε κανέναν άλλο εκτός από τα μέρη που συμμετέχουν σε μια επικοινωνία.»

Ως *lex specialis*, ο κανονισμός *erginacy* για την προστασία της ιδιωτικής ζωής, αφού ψηφιστεί, θα υπερισχύει του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων (ΓΚΠΠΔ) στους συγκεκριμένους τομείς που καλύπτει. Οι δύο διαφορετικοί νόμοι απορρέουν από δύο διαφορετικά δικαιώματα του Ευρωπαϊκού

Χάρτη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: ο ΓΚΠΠΔ καλύπτει το δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων (άρθρο 8), ενώ ο Κανονισμός εprivacy το δικαίωμα ενός ατόμου στην ιδιωτική ζωή (άρθρο 7), το οποίο συμπεριλαμβάνει την εμπιστευτικότητα στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες.

Μια σημαντική αλλαγή που προτείνεται με τον Κανονισμό αφορά στην προσπάθεια να διασφαλιστεί η προστασία της ιδιωτικής ζωής, ανεξαρτήτως του επιλεγμένου τεχνολογικού μέσου επικοινωνίας. Έτσι, υπό το πρίσμα των τεχνολογικών εξελίξεων, το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού επικαιροποιείται και επεκτείνεται, ώστε να καλύπτει όχι μόνο τις διαθέσιμες στο κοινό υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, αλλά και τις υπηρεσίες over the top (OTT). Ως εκ τούτου, υπόχρεοι εφαρμογής του Κανονισμού θα είναι και όλες οι εταιρίες που παρέχουν υπηρεσίες VoIP, υπηρεσίες άμεσων μηνυμάτων, ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, καθώς και μηνυμάτων κοινωνικών μέσων (π.χ. το WhatsApp, το Facebook Messenger, το Skype, το Gmail, το iMessage, ή το Viber). Επίσης, η θέσπιση αυστηρότερων κανόνων για τα cookies αποτελεί κεντρικό θέμα αντιπαράθεσης απόψεων μεταξύ των εταιριών / ενώσεων ιδιωτικών συμφερόντων και των οργανώσεων προστασίας δικαιωμάτων.

Δεδομένου του αργού ρυθμού επεξεργασίας του κειμένου του Κανονισμού εprivacy και του συνεχώς αναπτυσσόμενου τεχνολογικού τοπίου, η ΕΕ έχει ήδη αρχίσει να εφαρμόζει διατάξεις που αφορούν ζητήματα σχετικά με την προστασία της ιδιωτικότητας στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες σε άλλους νόμους. Συγκεκριμένα, από τον Δεκέμβριο του 2020, τέθηκε σε ισχύ ο Ευρωπαϊκός Κώδικας Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (EECC - Οδηγία 2018/1972/EK), με τον οποίο επεκτείνεται ο ορισμός των «υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών» για να συμπεριλάβει υπηρεσίες «over-the-top OTT (επιφυσείς).»

Με τον Ν. 4727/2020 «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024)- Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ)2018/1972) και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184 Α΄) στην έννοια των «υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών» συγκαταλέγονται και οι υπηρεσίες διαπροσωπικών επικοινωνιών, οι οποίες περιλαμβάνουν «Επιφυσείς Υπηρεσίες Επικοινωνιών», όπως το Viber, το Messenger, το WhatsApp και άλλες υπηρεσίες επικοινωνίας που βασίζονται σε πρωτόκολλα διαδικτύου (IP) (Ν. 4727/2020, άρθρο 110 εδ. 39). Σε ό,τι αφορά στην Οδηγία 2002/58/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2002 (Οδηγία για την προστασία ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές

επικοινωνίες) και κατόπιν της έναρξης ισχύος του Ευρωπαϊκού Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, οι θεσπιζόμενες υποχρεώσεις καταλαμβάνουν πλέον και τις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών ΟΤΤ, ενόψει της διεύρυνσης του ορισμού του παρόχου, σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν.

6.4.5 Συμμετοχή στη διαβούλευση για την πορεία του ταχυδρομικού τομέα

Η ΑΔΑΕ συμμετείχε στη δημόσια διαβούλευση του Σώματος Ευρωπαϊών Ρυθμιστών για τις Ταχυδρομικές Υπηρεσίες (European Regulators Group for Postal Services - ERGP) που αφορούσε το Μεσοπρόθεσμο Σχέδιο Στρατηγικής 2023-2025 και στο Πρόγραμμα Εργασιών του έτους 2023 του Σώματος.

7. Νομοθετικές εξελίξεις

7.1 Νέος Οργανισμός της Αρχής

Με την υπ' αριθμ. 1553/2022 (ΦΕΚ Β'3030/2022) απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών και της Ολομέλειας της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών, εγκρίθηκε ο νέος Οργανισμός της ΑΔΑΕ (βλ. Παράρτημα 1).

7.2 Νόμος 5002/2022

Μέσα στο 2022, εκδόθηκε ο νόμος 5002/2022 (ΦΕΚ Α'228/2022) που αφορά στη διαδικασία άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών, την κυβερνοασφάλεια και την προστασία των προσωπικών δεδομένων των πολιτών (Παράρτημα 2).

7.3 Νέες κανονιστικές ρυθμίσεις της ΑΔΑΕ (βλ. και ενότητα 6.3 του κεφ. 2)

- i. Με τις υπ' αριθμ. 37/2022 και 38/2022 (ΦΕΚ Β' 939/2022) Αποφάσεις της ΑΔΑΕ τροποποιήθηκαν αντιστοίχως οι υπ' αριθμ. 165/2011 (Κανονισμός για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών) και υπ' αριθμ. 205/2013 (Κανονισμός για την Ασφάλεια και την Ακεραιότητα Δικτύων και Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών) Αποφάσεις της ΑΔΑΕ, με την

προσθήκη ειδικών προβλέψεων για την εκπαίδευση του προσωπικού και των συνεργατών των παρόχων ηλεκτρονικών επικοινωνιών ως προς τα μέτρα και τις απαιτήσεις των δύο Κανονισμών. Με τις εν λόγω τροποποιήσεις, η υποχρέωση εκπαίδευσης και ενημέρωσης του προσωπικού και των συνεργατών των παρόχων αποκτά μόνιμο και διαρκή χαρακτήρα, με συγκεκριμένους χρονικούς και ποιοτικούς κανόνες, ενισχύοντας έτσι τον ελεγκτικό ρόλο της ΑΔΑΕ, αλλά και την αποτελεσματικότερη τήρηση των κανονιστικών προβλέψεων εκ μέρους των παρόχων.

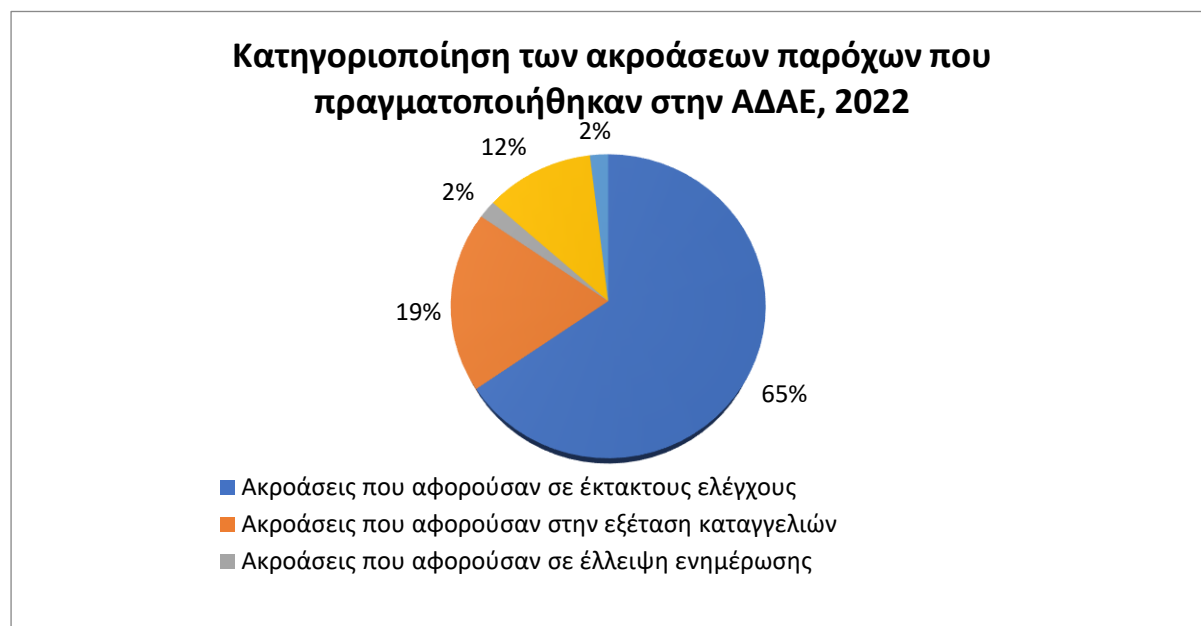
- ii. Με την υπ' αριθμ. 253/2022 (ΦΕΚ Β' 3773/2022) Απόφαση της ΑΔΑΕ εγκρίθηκε ο «Κανονισμός για τη λήψη μέτρων ασφάλειας κατά την εξυπηρέτηση αιτημάτων συνδρομητών ή χρηστών που σχετίζονται με πρόσβαση σε δεδομένα επικοινωνίας». Με τον εν λόγω Κανονισμό, προβλέπονται συγκεκριμένα μέτρα με σκοπό να διασφαλίζεται με όσο τον δυνατόν πιο αποτελεσματικό τρόπο η ορθή ταυτοποίηση των συνδρομητών και χρηστών κατά την εξυπηρέτηση αιτημάτων τους που σχετίζονται με πρόσβαση σε δεδομένα επικοινωνίας, προς αποφυγή παραβίασης του απορρήτου των επικοινωνιών τους και μάλιστα κατά τρόπο ενιαίο από όλους τους παρόχους.

8. Ακρόασεις και κυρωτική αρμοδιότητα της ΑΔΑΕ

Μέσα στο 2022 πραγματοποιήθηκαν συνολικά 52 ακρόασεις, στις οποίες παρέστησαν οι ελεγχόμενες εταιρείες, είτε αυτοπροσώπως, είτε δια της υποβολής εγγράφου υπομνήματος και ανέπτυξαν τις απόψεις τους. Σε 34 περιπτώσεις, η ακρόαση αφορούσε σε αποτελέσματα εκτάκτων ελέγχων σε συνέχεια περιστατικών ασφαλείας, για τα οποία οι ίδιοι οι πάροχοι ενημέρωσαν την Αρχή, σε 10 περιπτώσεις, η ακρόαση αφορούσε σε αποτελέσματα εκτάκτων ελέγχων κατόπιν καταγγελιών πολιτών, σε μία περίπτωση η ακρόαση αφορούσε σε αποτελέσματα αυτεπαγγέλτων εκτάκτων ελέγχων, σε 6 περιπτώσεις η ακρόαση αφορούσε σε εταιρείες που δεν είχαν υποβάλλει στην Αρχή ενημέρωση σχετικά με τις ασκούμενες από αυτές δραστηριότητες ή δεν είχαν υποβάλλει Πολιτική Ασφάλειας προς έγκριση και σε μία περίπτωση η ακρόαση

αφορούσε σε αποτελέσματα τακτικού ελέγχου εφαρμογής της Πολιτικής Ασφάλειας εκ μέρους του παρόχου (βλέπε διάγραμμα 13).

Διάγραμμα 13 Κατηγοριοποίηση των ακροάσεων παρόχων που πραγματοποιήθηκαν στην ΑΔΑΕ, 2022



Μέσα στο 2022 εκδόθηκαν 36 αποφάσεις της Ολομέλειας της ΑΔΑΕ κατά τη διαδικασία διοικητικών κυρώσεων. Συγκεκριμένα:

- Με την υπ' αριθμ. 20/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 60.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 33/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση της σύστασης, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.

- Με την υπ' αριθμ. 51/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 40.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 67/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 100.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 81/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση της σύστασης, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 121/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 30.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 149/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 50.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 186/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 30.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 195/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 80.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 198/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 50.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 200/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 30.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 205/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση της σύστασης, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.

- Με την υπ' αριθμ. 206/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση της σύστασης, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 210/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση της σύστασης, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 232/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 60.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 233/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 50.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 241/2022 απόφαση αποφασίστηκε η μη επιβολή κύρωσης σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών, λόγω της μη προσκόμισης Πολιτικής Ασφαλείας, ενόψει της διαγραφής της από τα μητρώα της ΕΕΤΤ.
- Με την υπ' αριθμ. 252/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 60.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 256/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 40.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 268/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 100.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 317/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση της σύστασης, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 318/2022 απόφαση εξαιρέθηκε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών από την υποχρέωση υποβολής Πολιτικής Ασφάλειας, λόγω μη άσκησης τηλεπικοινωνιακής δραστηριότητας.

- Με την υπ' αριθμ. 301/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 60.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 390/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 90.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 391/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 90.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 397/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 90.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 425/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 15.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 410/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 90.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 443/2022 απόφαση αποφασίστηκε η μη επιβολή κύρωσης σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών, λόγω της μη προσκόμισης Πολιτικής Ασφαλείας, ενόψει της διαγραφής της από τα μητρώα της ΕΕΤΤ.
- Με την υπ' αριθμ. 444/2022 απόφαση αποφασίστηκε η μη επιβολή κύρωσης σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών, λόγω της μη προσκόμισης Πολιτικής Ασφαλείας, ενόψει της διαγραφής της από τα μητρώα της ΕΕΤΤ.
- Με την υπ' αριθμ. 451/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 90.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 452/2022 απόφαση εξαιρέθηκε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών από την υποχρέωση υποβολής Πολιτικής Ασφάλειας, λόγω μη άσκησης τηλεπικοινωνιακής δραστηριότητας.

- Με την υπ' αριθμ. 474/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 70.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 484/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών η διοικητική κύρωση της σύστασης, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Με την υπ' αριθμ. 510/2022 απόφαση επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου ύψους 60.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.
- Τέλος, αξίζει να επισημανθεί η υπ' αριθμ. 225/2022 απόφαση της Αρχής, με την οποία επιβλήθηκε σε εταιρεία ηλεκτρονικών επικοινωνιών η διοικητική κύρωση του χρηματικού προστίμου συνολικού ύψους 3.200.000 ευρώ, για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο. Η εν λόγω απόφαση αφορούσε στο περιστατικό ασφάλειας που γνωστοποιήθηκε στην ΑΔΑΕ από την ίδια την εταιρεία και συνίστατο στη διαρροή αρχείου που περιείχε δεδομένα κίνησης και συντεταγμένες σταθμών βάσης πολλών συνδρομητών της εταιρείας αλλά και άλλων παρόχων, προς αλλοδαπό πάροχο υπολογιστικού νέφους κατά την περίοδο 01/09/2020 έως 05/09/2020.

Συνολικά, σε πέντε περιπτώσεις δεν επιβλήθηκαν διοικητικές κυρώσεις, σε επτά περιπτώσεις επιβλήθηκε η διοικητική κύρωση της σύστασης και στις λοιπές 24 περιπτώσεις επιβλήθηκαν χρηματικά πρόστιμα συνολικού ύψους 4.635.000 ευρώ (βλ. διάγραμμα 14).

Διάγραμμα 14 Διοικητικές κυρώσεις, 2019-2022



9. Νομολογία δικαστηρίων σε συνέχεια ενδίκων βοηθημάτων κατά Αποφάσεων της Αρχής

Εντός του 2022 εκδόθηκαν εννέα αποφάσεις του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών και μία απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας που αφορούσαν υποθέσεις της ΑΔΑΕ.

Με τις υπ' αριθμ. 2164/2022, 2478/2022, 2367/2022, 2364/2022, 2854/2022, 3478/2022, 3386/2022 και 3384/2022 αποφάσεις του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, επί προσφυγών εταιρειών παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών κατά αποφάσεων της Αρχής, με τις οποίες είχαν επιβληθεί διοικητικές κυρώσεις για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας περί απορρήτου των επικοινωνιών, το Δικαστήριο επικύρωσε τις σχετικές αποφάσεις της Αρχής, επισημαίνοντας, εξάλλου, μεταξύ άλλων ότι «...σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 2 εδ. τελευταίο του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, το υιοθετούμενο μέτρο πρέπει να λαμβάνεται μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα από την ακρόαση του ενδιαφερομένου. ... Για τον προσδιορισμό δε των ακραίων ευλόγων ορίων που πρέπει να τηρούνται, λαμβάνονται υπόψη οι περιστάσεις της υπό διερεύνηση υπόθεσης και ιδίως η τυχόν πολυπλοκότητα του πραγματικού αυτής και τα ανακόπτοντα ζητήματα ερμηνείας των εφαρμοστέων κανόνων δικαίου. Πάντως η μη τήρηση της αρχής αυτής ασκεί επιρροή επί του κύρους της διοικητικής διαδικασίας και της σχετικής αποφάσεως, μόνον όταν αποδεικνύεται ότι η παρέλευση υπερβολικού

χρόνου είχε επίπτωση στην ικανότητα των ενδιαφερόμενων να αμυνθούν αποτελεσματικά, άλλως συνεπάγεται απλώς μείωση των προβλεπόμενων κυρώσεων....»

Επίσης, το Δικαστήριο έκανε δεκτό το γεγονός ότι «...από τη γραμματική διατύπωση των διατάξεων του άρθρου 2 του Ν. 3674/2008 προκύπτει ότι εποπτευόμενες από την προσφεύγουσα εγκαταστάσεις (υποδομές) δεν είναι μόνο εκείνες που βρίσκονται εντός των κτιριακών εγκαταστάσεων ..., αλλά και εκείνες που βρίσκονται σε δημόσιους χώρους... αφού οι εγκαταστάσεις αυτές ανήκουν σε αυτήν και εξυπηρετούν το σκοπό της για παροχή υπηρεσιών τηλεφωνίας....», καθώς και ότι «...η ΑΔΑΕ, στο πλαίσιο άσκησης των οριζόμενων στο άρθρο 6 του Ν. 3115/2003 αρμοδιοτήτων της, δεν εμποδίζεται να ελέγξει και να χαρακτηρίσει ως ανεπαρκή ή αναποτελεσματικά τα μέτρα που εφαρμόζει ο πάροχος για τη διασφάλιση του απορρήτου της επικοινωνίας, ιδίως ενόψει διαπιστωθέντων περιστατικών προσβολής του απορρήτου...».

Τέλος, ειδικότερα, με την υπ' αριθμ. 3478/2022 Απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, έγινε δεκτό ότι «...η παρουσία κατόπιν σχετικού αιτήματος της καταγγέλλουσας, ως έχουσας άμεσο έννομο συμφέρον, κατά τη διαδικασία ακρόασης της ελεγχόμενης ενώπιον της ΑΔΑΕ και μάλιστα, αφού εξετάστηκε από την Ολομέλεια της Αρχής, στο πλαίσιο της χρηστής διοίκησης, η ανάγκη προστασίας του επιχειρηματικού απορρήτου της εταιρείας, δεν καθιστά τη συνεδρίαση δημόσια, και επομένως, δεν παραβιάστηκε ο τύπος διενέργειας αυτής, όπως ορίζεται στον νόμο. Εξάλλου, από την παρουσία της καταγγέλλουσας, για την οποία η ελεγχόμενη εταιρεία ενημερώθηκε κατά την έναρξη της διαδικασίας, αυτή δεν στερήθηκε το δικαίωμά της σε ακρόαση, αφού είχε την ευχέρεια να μην προβεί ενόσω η καταγγέλλουσα παρίστατο στη συνεδρίαση, σε δηλώσεις που σχετίζονται με το επιχειρηματικό απόρρητο, δυνάμει να πράξει τούτο, εφόσον ήταν αναγκαίο για την υπεράσπισή της, με σχετικό υπόμνημα...».

Με τις υπ' αριθμ. 2364/2022 και 2164/2022 ιδιαίτερα σημαντικές αποφάσεις του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, επί προσφυγών εταιρειών παροχής τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών κατά αποφάσεων της Αρχής, επικυρώθηκαν τα επιβληθέντα από την Αρχή διοικητικά πρόστιμα ύψους 300.000 ευρώ, σε εκάστη των περιπτώσεων, για μη εφαρμογή της πολιτικής ασφάλειας της εταιρείας, ενόψει τακτικών ελέγχων που διενεργήθηκαν από την Αρχή.

10. Ετήσιες εκθέσεις για τις κακόβουλες ή ενοχλητικές κλήσεις και επεξεργασία κλήσεων εκτάκτου ανάγκης

Σε εκτέλεση διάταξης του Ν. 3471/2006, η Αρχή εξέδωσε την Πράξη 2322/2006 (ΦΕΚ 1853/Β'/21.12.2006), με την οποία καθορίστηκαν οι διαδικασίες, ο τρόπος, η διάρκεια και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εξουδετέρωση της δυνατότητας μη αναγραφής της καλούσας γραμμής, από τους φορείς παροχής δημοσίου δικτύου ή διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας τηλεφωνίας για τον εντοπισμό κακόβουλων ή ενοχλητικών κλήσεων και τη διάθεση των δεδομένων που περιέχουν την αναγνώριση της ταυτότητας του καλούντος συνδρομητή ή χρήστη στον συνδρομητή ή χρήστη που ζητά τον εντοπισμό. Στις διατάξεις της Πράξης, υπάγονται όλοι οι φορείς παροχής δημοσίου δικτύου ή διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Σύμφωνα με την παραπάνω αναφερόμενη Πράξη της ΑΔΑΕ (άρθρο 6 παρ. 4), εντός του πρώτου τριμήνου εκάστου ημερολογιακού έτους, κάθε υπόχρεος πάροχος υποβάλλει στην ΑΔΑΕ Ετήσια Έκθεση για το προηγούμενο έτος, με στοιχεία που αφορούν τη διεκπεραίωση αιτήσεων για τον εντοπισμό κακόβουλων ή ενοχλητικών κλήσεων και τη διασφάλιση του απορρήτου της συγκεκριμένης διαδικασίας.

Για το χρονικό διάστημα από 1.1.2022 έως 31.12.2022, σύμφωνα με τις σχετικές εκθέσεις των παρόχων Cosmote ΑΕ, ΟΤΕ ΑΕ, Vodafone-Panafon ΑΕΕΤ, και Nova Telecommunications & Media Μονοπρόσωπη ΑΕ, προκύπτει ότι ο αριθμός των αιτήσεων για τον εντοπισμό κακόβουλων ή ενοχλητικών κλήσεων ανήλθε σε 206 αιτήσεις, ενώ το έτος 2021 ο αριθμός των αιτήσεων ήταν 273. Ειδικότερα, στην εταιρεία ΟΤΕ ΑΕ υποβλήθηκαν 42 αιτήσεις για τον εντοπισμό κακόβουλων ή ενοχλητικών κλήσεων, ενώ η εταιρεία Cosmote - Κινητές Τηλεπικοινωνίες ΑΕ διεκπεραίωσε 60 αιτήματα, εκ των οποίων τα 14 απορρίφθηκαν ως απαράδεκτα και μία απορρίφθηκε ως μη αιτιολογημένη. Επίσης, η εταιρεία Nova Telecommunications & Media Μονοπρόσωπη ΑΕ διεκπεραίωσε 53 αιτήσεις για τον εντοπισμό κακόβουλων ή ενοχλητικών κλήσεων, εκ των οποίων οι 10 απορρίφθηκαν ως απαράδεκτες. Τέλος, η εταιρεία Vodafone-Panafon ΑΕΕΤ διεκπεραίωσε 51 αιτήσεις, εκ των οποίων οι εννέα απορρίφθηκαν ως απαράδεκτες.

Ως προς την επεξεργασία κλήσεων εκτάκτου ανάγκης, με την Πράξη της ΑΔΑΕ με αριθμ. απόφ. 216/2008 (ΦΕΚ 1898/Β'/17.09.2008), ρυθμίζονται οι διαδικασίες, ο τρόπος και οι τεχνικές λεπτομέρειες για την επεξεργασία των δεδομένων θέσης και την εξουδετέρωση της δυνατότητας μη αναγραφής της καλούσας γραμμής από τους φορείς

παροχής δημόσιου δικτύου ή διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών, με σκοπό την παροχή πληροφοριών στους αρμόδιους φορείς για τον εντοπισμό της θέσης του καλούντος προς αριθμούς έκτακτης ανάγκης, συμπεριλαμβανομένου του ενιαίου ευρωπαϊκού αριθμού 112.

Σε εκτέλεση των υποχρεώσεων των παρόχων που απορρέουν από το άρθρο 6 της παραπάνω Πράξης της ΑΔΑΕ, η Αρχή παρέλαβε ετήσιες εκθέσεις από τους εξής παρόχους: Cosmote - Κινητές Τηλεπικοινωνίες ΑΕ, Vodafone-Panafon ΑΕ και Nova Telecommunications & Media Μονοπρόσωπη ΑΕ. Από τις εκθέσεις αυτές προκύπτει ότι για το έτος 2022 και σύμφωνα με την αναφορά της εταιρείας Nova Telecommunications & Media Μονοπρόσωπη ΑΕ, πραγματοποιήθηκαν 996.827 επιτυχείς αναζητήσεις στα πλαίσια της πλήρως αυτοματοποιημένης διαδικασίας αναζήτησης, μέσω της διασύνδεσης του συστήματος 112 Emergency Call Tracer της WIND, ενώ η εταιρεία έλαβε και ανταποκρίθηκε σε ένα σχετικό γραπτό αίτημα. Σχετικά με τις αιτήσεις για επεξεργασία δεδομένων θέσης των καλούντων στο 112, η εταιρεία Vodafone-Panafon ΑΕ αναφέρει ότι διεκπεραίωσε συνολικά έξι αιτήματα. Τέλος, σύμφωνα με τη σχετική έκθεση της Cosmote – Κινητές Τηλεπικοινωνίες ΑΕ, το κέντρο εξυπηρέτησης της Υπηρεσίας Έκτακτης Ανάγκης υπέβαλε στην εταιρεία δύο αιτήματα κλήσεων φωνής.

11. Αποφάσεις της ΑΔΑΕ και συνεδριάσεις της Ολομέλειας

Η ΑΔΑΕ συνέρχεται στην έδρα της και λαμβάνει αποφάσεις οι οποίες αφορούν κυρίως τη σύσταση ομάδων ελέγχων για τη διενέργεια τακτικών ή εκτάκτων ελέγχων, την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων, σε περίπτωση που διαπιστώνεται παραβίαση της κείμενης νομοθεσίας περί απορρήτου των επικοινωνιών, την έγκριση πολιτικών ασφάλειας των παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ταχυδρομικών υπηρεσιών, την εξέταση καταγγελιών, την υποβολή προτάσεων επί θεμάτων διασφάλισης του απορρήτου των επικοινωνιών, τη συγκρότηση ομάδων εργασίας, τη συμμετοχή σε συνέδρια και διεθνείς συναντήσεις. Επίσης, ο Πρόεδρος ως διοικητικός προϊστάμενος της ΑΔΑΕ εκδίδει αποφάσεις για διοικητικά και οικονομικά θέματα. Μέσα στο 2022, η ΑΔΑΕ δημοσίευσε συνολικά 629 αποφάσεις, εκ των οποίων

οι 189 ήταν οικονομικού περιεχομένου . Οι αποφάσεις της ΑΔΑΕ αναρτώνται στο πρόγραμμα «Διαύγεια» και καταχωρούνται σε ειδικό βιβλίο.

Ακόμη, μέσα στο έτος πραγματοποιήθηκαν συνολικά 47 συνεδριάσεις της Ολομέλειας της ΑΔΑΕ. Στις προαναφερθείσες συνεδριάσεις, η ΑΔΑΕ αξιοποίησε σε 23 περιπτώσεις τα αναπληρωματικά της μέλη, τα οποία συμμετείχαν δια ψήφου, στη θέση απόντος τακτικού μέλους.

12. Καταθέσεις του Προέδρου της ΑΔΑΕ για το ζήτημα των παρακολουθήσεων

12.1 Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας

Στις 29 Ιουλίου 2022 ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ κλήθηκε σε ακρόαση από την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, σύμφωνα με το άρθρο 43Α του Κανονισμού της Βουλής⁵⁵. Στη συνεδρίαση παρίσταντο και οι Υπουργοί Επικρατείας Γεώργιος Γεραπετρίτης και Κυριάκος Πιερρακάκης. Η συζήτηση, σύμφωνα με το άρθρο 43Α του Κανονισμού της Βουλής, ήταν απόρρητη.

Ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ κλήθηκε εκ νέου από την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας στη συνεδρίασή της την 1 Σεπτεμβρίου 2022, στο πλαίσιο της ακρόασης εξωκοινοβουλευτικών προσώπων, κατόπιν σχετικών αιτημάτων Βουλευτών-μελών της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 41Α του Κανονισμού της Βουλής⁵⁶. Στη συνεδρίαση παρίστατο και ο Υπουργός Επικρατείας, Γεώργιος Γεραπετρίτης. Η συζήτηση, σύμφωνα με το άρθρο 43Α του Κανονισμού της Βουλής, ήταν απόρρητη.

12.2 Εξεταστική Επιτροπή του Κοινοβουλίου σχετικά με τις παρακολουθήσεις

Στις 20 και 21 Σεπτεμβρίου 2022, ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ κλήθηκε ως μάρτυρας από την Εξεταστική Επιτροπή του Κοινοβουλίου που συστάθηκε σύμφωνα με την από 29 Αυγούστου 2022 απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, η οποία έκανε δεκτή την από 22 Αυγούστου 2022 πρόταση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Κινήματος Αλλαγής,

⁵⁵ Σχετική ανακοίνωση για τη συνεδρίαση της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας
https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?met_id=3d861917-1db5-4aea-a66e-ae000e60caf

⁵⁶ Σχετική ανακοίνωση για τη συνεδρίαση της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας
https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?met_id=d69c6f7f-480f-4e13-ba0e-af0100f8f458

για τη σύσταση, κατά τα άρθρα 68 παρ. 2 εδ. γ' του Συντάγματος και 144 παρ. 5 εδ. β' του Κανονισμού της Βουλής, Εξεταστικής Επιτροπής με αντικείμενο την εξέταση της υπόθεσης παραβίασης του απορρήτου των επικοινωνιών του Προέδρου του ΠΑΣΟΚ-Κινήματος Αλλαγής και ευρωβουλευτή Νίκου Ανδρουλάκη. Η Επιτροπή αποφάσισε να μην δημοσιοποιούνται και να μην διανέμονται τα πρακτικά των συνεδριάσεων.

12.3 Συμβολή στις έρευνες της εξεταστικής Επιτροπής PEGA του Ευρωκοινοβουλίου

12.3.1 Ακρόαση της Επιτροπής PEGA του Ευρωκοινοβουλίου

Ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ συμμετείχε στη δημόσια ακρόαση που πραγματοποίησε στις 8 Σεπτεμβρίου 2022, η εξεταστική επιτροπή του Ευρωκοινοβουλίου για τη διερεύνηση της χρήσης του λογισμικού Pegasus και ισοδύναμου κατασκοπευτικού λογισμικού επιτήρησης πραγματοποίησε δημόσια ακρόαση για την Ελλάδα (Επιτροπή PEGA).

Σε συνέχεια της επιστολής-πρόσκλησης από τον Πρόεδρο της Επιτροπής PEGA με θέμα «Επιστολή Προέδρου Επιτροπής PEGA – Πρόσκληση προς εκπροσώπους ελληνικών θεσμών να συμμετάσχουν σε συνεδρίαση της Επιτροπής με αντικείμενο τη χρήση λογισμικού παρακολούθησης στην Ελλάδα, 8/9/2022», (αρ. πρωτ. αποστολέα 5653/2.9.2022), η οποία διαβιβάστηκε στην ΑΔΑΕ από το Υπουργείο Δικαιοσύνης (αρ. πρωτ. ΑΔΑΕ 2332– 6.9.2022), ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ συμμετείχε στην εν λόγω ακρόαση μέσω τηλεδιάσκεψης⁵⁷.

Στο πρώτο μέρος της ακρόασης, οι ευρωβουλευτές άκουσαν μαρτυρίες από Έλληνες δημοσιογράφους οι οποίοι είτε έχουν στοχοποιηθεί με κατασκοπευτικό λογισμικό, είτε έχουν διερευνήσει υποθέσεις παρακολούθησης. Συμμετείχαν ο Θανάσης Κουκάκης, δημοσιογράφος που έχει καταγγείλει την παρακολούθησή του με το κατασκοπευτικό λογισμικό Predator, ο Σταύρος Μαλιχούδης, δημοσιογράφος που έχει καταγγείλει την

⁵⁷ Το οπτικοακουστικό υλικό από την συνεδρίαση της Επιτροπής PEGA στις 8.9.2022 είναι αναρτημένο στον ακόλουθο σύνδεσμο:

https://multimedia.europarl.europa.eu/en/webstreaming/committee-of-inquiry-to-investigate-use-of-pegasus-and-equivalent-surveillance-spyware_20220908-0900-COMMITTEE-PEGA (τελευταία επίσκεψη 23.1.2023)

παρακολούθησή του και η Ελίζα Τριανταφύλλου, ερευνήτρια δημοσιογράφος (Inside Story).

Στο δεύτερο μέρος, οι ευρωβουλευτές συνομίλησαν με Έλληνες αξιωματούχους και ειδικότερα με τους Αθανάσιο Στάβερη, Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Πάνο Αλεξανδρή, Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Χρήστο Ράμμο, Πρόεδρο της ΑΔΑΕ, ο οποίος αναφέρθηκε στον εποπτικό ρόλο της Αρχής και στο νομικό καθεστώς που τη διέπει⁵⁸.

12.3.2 Συνάντηση της ΑΔΑΕ με αντιπροσωπεία της επιτροπής PEGA στην Αθήνα

Ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ και το Μέλος της Ολομέλειας, Αικατερίνα Παπανικολάου συναντήθηκαν στις 4 Νοεμβρίου 2022 με αντιπροσωπεία ευρωβουλευτών που επισκέφθηκε την Ελλάδα για να διερευνήσει επιτόπου καταγγελίες περί ανάπτυξης και χρήσης κατασκοπευτικού λογισμικού. Στην αντιπροσωπεία με επικεφαλής τον Πρόεδρο της εξεταστικής επιτροπής του Ευρωκοινοβουλίου για τη διερεύνηση της χρήσης του λογισμικού Pegasus και ισοδύναμου κατασκοπευτικού λογισμικού επιτήρησης (PEGA), Jeroen Lenaers, συμμετείχαν επίσης οι ευρωβουλευτές Sophia in 't Veld, Εισηγήτρια για την έκθεση της PEGA, Sylvie Guillaume, Juan Ignacio Zoido Álvarez, Ελισσάβετ Βόζεμπεργκ-Βρυονίδη, Thijs Reuten, Róza Thun Und Hohenstein, Saskia Bricmont, Στέλιος Κούλογλου, Laura Ferrara και Lídia Pereira.

Η ομάδα ευρωβουλευτών συναντήθηκε επίσης με μέλη της Βουλής των Ελλήνων, συμπεριλαμβανομένων βουλευτών που συμμετείχαν στην εξεταστική επιτροπή της Βουλής για τις παρακολουθήσεις, καθώς και με κυβερνητικούς αξιωματούχους, εκπροσώπους ΜΚΟ, δημοσιογράφους, στελέχη ανεξάρτητων αρχών και άλλους σχετιζόμενους φορείς.

⁵⁸ Σχετική ανακοίνωση του Ευρωκοινοβουλίου στον ακόλουθο σύνδεσμο:

<https://www.europarl.europa.eu/news/el/press-room/20220908IPR40010/parakolouthiseis-ellines-dimosiografoi-kai-axiomatouchoi-se-akroasi-sto-ek>

Ακολούθησε συνέντευξη Τύπου στο Γραφείο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Αθήνα⁵⁹.

13. Εκπαιδεύσεις της ΑΔΑΕ σε Παρόχους Ταχυδρομικών Επικοινωνιών

Η ΑΔΑΕ έχει επισημάνει την αναγκαιότητα εκπαίδευσης των υπαλλήλων του ταχυδρομικού τομέα σε ζητήματα απορρήτου και ασφάλειας επικοινωνιών. Μέσα στο 2022, η Αρχή πραγματοποίησε εκπαιδεύσεις σε παρόχους ταχυδρομικών υπηρεσιών και ταχυμεταφορών, με βάση εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό, και ολοκλήρωσε ένα κύκλο εκπαίδευσης στους μεγαλύτερους παρόχους. Οι εκπαιδευτικές δράσεις θα συνεχιστούν και το 2023.

14. Συμμετοχή σε δημόσιες διαβουλεύσεις (βλέπε παράγ. 6.2 του κεφ.2)

15. Συμμετοχή της ΑΔΑΕ σε ευρωπαϊκές ομάδες εργασίας, συνέδρια και fora

Η ΑΔΑΕ, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, συνεργάζεται με άλλες αρχές της χώρας, με αντίστοιχες αρχές άλλων κρατών, καθώς και με ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς. Η Αρχή συνέχισε τη συστηματική επαφή και την ανταλλαγή απόψεων με ευρωπαϊκούς και άλλους φορείς, σε θέματα που αφορούν την ασφάλεια και το απόρρητο των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, με στόχο την ενεργό συμμετοχή της στη διαμόρφωση των ευρωπαϊκών εξελίξεων.

⁵⁹ Στον ακόλουθο σύνδεσμο είναι αναρτημένο το οπτικοακουστικό υλικό από τη συνέντευξη Τύπου στις 4 Νοεμβρίου 2022, στην Αθήνα

https://multimedia.europarl.europa.eu/en/webstreaming/press-conference-by-jeroen-lenaers-head-of-delegation-and-pegla-chair-and-by-sophia-in-t-veld-rapport_20221104-1000-SPECIAL-PRESSER

(τελευταία επίσκεψη 23.1.2023)

15.1 Συνάντηση με Βελγική Αρχή Ελέγχου Υπηρεσιών Ασφαλείας και Πληροφοριών

Ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ, Χρήστος Ράμμος και το μέλος της Ολομέλειάς της, Δρ. Αικατερίνα Παπανικολάου συναντήθηκαν στις 20 και 21 Ιουνίου 2022 στις Βρυξέλλες με τον Πρόεδρο της Αρχής Ελέγχου των Υπηρεσιών Ασφαλείας και Πληροφοριών (Comité Permanent des services de renseignement et de sécurité - Vast Comité van Toezicht od de inlichtingen - en veiligheidsdiensten) του Βελγίου Serge Lipszyc, καθώς και με τα μέλη της εν λόγω Αρχής, Thibaut Vandamme, Fabien Poncelet, Sébastien Jaspers και Frédéric Givron.

Κατά τη συνάντηση αυτή συζητήθηκαν θέματα κοινού ενδιαφέροντος και υπήρξε αλληλοενημέρωση για όλα τα θέματα, για τα οποία είναι αρμόδιες οι δύο ομόλογες Αρχές. Οι συνομιλίες υπήρξαν εξαιρετικά καρποφόρες και εποικοδομητικές.

Στο πλαίσιο της συνάντησης αυτής ο Πρόεδρος και το προαναφερθέν μέλος της ΑΔΑΕ συναντήθηκαν και είχαν συνομιλία στις 21 Ιουνίου με την Πρόεδρο της Βουλής του Βελγίου, Eliane Tillieux, υπό την ιδιότητα της ως Προέδρου της αρμόδιας κοινοβουλευτικής επιτροπής στην οποία λογοδοτεί η πιο πάνω Βελγική Αρχή.

15.2 Συμμετοχή της ΑΔΑΕ στο International Intelligence Oversight Forum

Η ΑΔΑΕ εκπροσωπήθηκε δια του Αντιπροέδρου της Μιχάλη Σακκά και ενός στελέχους της, στο κλειστό Συνέδριο International Intelligence Oversight Forum 2022 (IIOF) με θέμα «Intelligence oversight in the Brave New World of Proportionality», μετά από πρόσκληση από το Γραφείο του Υψηλού Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ). Το Συνέδριο διοργανώθηκε από τον Lead Expert guiding the work on interpreting the clauses of the Data Protection Treaty applying to national security, defense and law enforcement και τέως Ειδικό Εισηγητή του ΟΗΕ για το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, Δρα J. A. Cannataci, στις 14 - 15 Νοεμβρίου 2022, στην έδρα του Συμβουλίου της Ευρώπης στο Στρασβούργο.

Οι περισσότεροι από τους 100 περίπου συνέδρους που συμμετείχαν στο IIOF 2022, εκπροσωπούσαν φορείς εποπτείας ευρωπαϊκών χωρών. Μεταξύ άλλων, εκπροσωπήθηκαν οι Ηνωμένες Πολιτείες, ο Καναδάς, το Πράσινο Ακρωτήριο, το ΝΑΤΟ, καθώς και πανεπιστημιακά ιδρύματα. Οι συμμετέχοντες ήταν μέλη εποπτικών οργάνων πληροφοριών (τόσο ανεξάρτητων φορέων όπως η ΑΔΑΕ, όσο και

Κοινοβουλευτικών Επιτροπών), εκπρόσωποι υπηρεσιών πληροφοριών, Αρχών Προστασίας Δεδομένων, καθώς και ακαδημαϊκοί.

Οι σύνεδροι, μεταξύ άλλων, εξέτασαν το ζήτημα των αλλαγών που επέρχονται με την εκσυγχρονισμένη Σύμβαση 108 (για συντομία 108+)⁶⁰, η οποία αναμένεται να τεθεί σε ισχύ από το τέλος του 2023 και περιλαμβάνει προβλέψεις (άρθρο 11)⁶¹ που μπορούν να εφαρμοστούν σε εγχώριες και ξένες υπηρεσίες πληροφοριών, στρατιωτικές

⁶⁰ Το Συμβούλιο της Ευρώπης είναι ο κορυφαίος οργανισμός της ηπείρου για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αποτελείται από 47 κράτη μέλη, 28 από τα οποία είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όλα τα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν υπογράψει την **Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (Σύμβαση 108)**, η οποία αποτελεί τη μοναδική νομικά δεσμευτική διεθνή συνθήκη που αποσκοπεί στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κανόνα του νόμου. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων εποπτεύει την εφαρμογή της Σύμβασης στα κράτη μέλη.

61 Article 11 – Exceptions and restrictions (Modernized Convention 108+)

«1. No exception to the provisions set out in this Chapter shall be allowed except to the provisions of Article 5 paragraph 4, Article 7 paragraph 2, Article 8 paragraph 1 and Article 9, when such an exception is provided for by law, respects the essence of the fundamental rights and freedoms and constitutes a necessary and proportionate measure in a democratic society for:

a. the protection of national security, defense, public safety, important economic and financial interests of the State, the impartiality and independence of the judiciary or the prevention, investigation and prosecution of criminal offences and the execution of criminal penalties, and other essential objectives of general public interest;

b. the protection of the data subject or the rights and fundamental freedoms of others, notably freedom of expression.

2. Restrictions on the exercise of the provisions specified in Articles 8 and 9 may be provided for by law with respect to data processing for archiving purposes in the public interest, scientific or historical research purposes or statistical purposes when there is no recognisable risk of infringement of the rights and fundamental freedoms of data subjects.

3. In addition to the exceptions allowed for in paragraph 1 of this article, with reference to processing activities for national security and defense purposes, each Party may provide, by law and only to the extent that it constitutes a necessary and proportionate measure in a democratic society to fulfill such aim, exceptions to Article 4 paragraph 3, Article 14 paragraphs 5 and 6 and Article 15, paragraph 2, litterae a, b, c and d.

This is without prejudice to the requirement that processing activities for national security and defense purposes are subject to independent and effective review and supervision under the domestic legislation of the respective Party. »

υπηρεσίες πληροφοριών, υπηρεσίες επιβολής του νόμου και άλλες οντότητες που ασχολούνται με την εθνική ασφάλεια.

15.3 Συμμετοχή της ΑΔΑΕ στο European Conference of Intelligence Oversight Bodies

Η ΑΔΑΕ συμμετείχε στο 4ο Συνέδριο European Conference of Intelligence Oversight Bodies, που πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο, στις 6-7 Οκτωβρίου 2022, εκπροσωπούμενη από δύο στελέχη της, μετά από πρόσκληση του Επιτρόπου της εποπτικής αρχής του Ηνωμένου Βασιλείου (Investigatory Powers Commissioner), Sir Brian Leveson.

Στο συνέδριο συζητήθηκαν ζητήματα εμπιστοσύνης του κοινού στα συστήματα λογοδοσίας και εποπτείας των υπηρεσιών πληροφοριών, τα οφέλη των σύγχρονων μεθόδων αποθήκευσης και ανάλυσης δεδομένων, η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών, η εξέλιξη της Ευρωπαϊκής νομολογίας και του ρόλου του Συμβουλίου της Ευρώπης και η διασφάλιση των πληροφοριών από ευαίσθητα επαγγέλματα.

15.4. Συμμετοχή της ΑΔΑΕ στην Ομάδα Εργασίας ECASEC του ENISA

Η ΑΔΑΕ συμμετέχει ως μέλος στην Ομάδα Εργασίας (ΟΕ) με διακριτικό τίτλο ECASEC (πρώην Ομάδα του Άρθρου 13α) για την εφαρμογή των Άρθρων 40 και 41 του Κανονισμού EEC Code (DIRECTIVE (EU) 2018/1972) αναφορικά με την ασφάλεια και την ακεραιότητα δικτύων και υπηρεσιών, που αντικατέστησε και διεύρυνε το Άρθρο 13α της Οδηγίας 2009/140/ΕΚ στο σύνολο της ασφάλειας (απόρρητο ή εμπιστευτικότητα, ακεραιότητα, διαθεσιμότητα). Την Ομάδα, στην οποία εκπροσωπούνται τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω αντιπροσώπων, συντονίζει ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών (ENISA).

Στο πλαίσιο αυτό, η Αρχή συμμετείχε στις τρεις συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν μέσα στο έτος (περισσότερα στην ενότητα 6.4.1 του κεφ.2).

15.5 Συνδιοργάνωση της συνάντησης της ομάδας ECASEC στην Αθήνα

Η ΑΔΑΕ σε συνεργασία με τον ENISA συνδιοργάνωσε την 38^η συνάντηση της Ομάδας ECASEC στην Αθήνα, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 12-13 Οκτωβρίου 2022.

Κατά την πρώτη μέρα πραγματοποιήθηκε κοινή συνάντηση της Ομάδας ECASEC με την ομάδα εργασίας για την κυβερνοασφάλεια των δικτύων 5G (BEREC 5G Cybersecurity WG) του Σώματος των Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες (BEREC), με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων για ζητήματα ασφάλειας της τεχνολογίας 5G. Κατά τη δεύτερη μέρα εργασιών, η Ομάδα ECASEC συζήτησε τις εξελίξεις σε θέματα όπως η ασφάλεια των υποθαλάσσιων τηλεπικοινωνιακών καλωδίων, το Fog Computing (δικτύωση ομίχλης) και τις οδηγίες ασφαλείας DNS (υπηρεσία ονοματολογίας).

15.6 Συμμετοχή στη συνάντηση του Forum του Σώματος Ευρωπαίων Ρυθμιστών για τις Ταχυδρομικές Υπηρεσίες

Η ΑΔΑΕ συμμετείχε στο 3ο Stakeholders Forum του Σώματος Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών (European Regulators Group for Postal Services - ERGP) στον τομέα παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2022 στις Βρυξέλλες. Το ERGP συνδράμει στο έργο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για θέματα συναφή προς την παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών, συμβουλευοντας την ΕΕ για την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς των ταχυδρομικών υπηρεσιών και για τη συνεπή εφαρμογή σε όλα τα κράτη-μέλη του ευρωπαϊκού ρυθμιστικού πλαισίου για τις ταχυδρομικές υπηρεσίες. Το Σώμα αποτελείται από τις 27 εθνικές ρυθμιστικές αρχές για τις ταχυδρομικές υπηρεσίες, ενώ συμμετέχουν και ρυθμιστικές αρχές από χώρες του ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου, καθώς και από χώρες υποψήφιες προς ένταξη στην ΕΕ.

15.7 Συμμετοχή σε workshop της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον ταχυδρομικό τομέα

Η ΑΔΑΕ συμμετείχε στο workshop της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Public Stakeholder Workshop on the Main Developments in the Postal Sector between 2017-2021», το οποίο διοργανώθηκε 29 Σεπτεμβρίου 2022. Στο workshop συζητήθηκαν οι εξελίξεις του ταχυδρομικού τομέα την περίοδο 2017-2021.

15.8 Συμμετοχή στο «DigiGreenPost: Towards a more digital and greener Postal Era»

Η ΑΔΑΕ συμμετέχει ως συνεργαζόμενος εταίρος στο νέο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Καινοτομίας “EACEA Erasmus+ “DigiGreen Post: Towards a more digital and greener Postal Era” που αφορά τον ψηφιακό μετασχηματισμό του ταχυδρομικού τομέα, με σκοπό την εκπόνηση Ψηφιακής Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τον Ταχυδρομικό Τομέα και την ανάπτυξη νέων ψηφιακών και «πράσινων» δεξιοτήτων των ταχυδρομικών φορέων.

Στελέχη της ΑΔΑΕ συμμετείχαν στην εναρκτήρια συνάντηση του Ευρωπαϊκού Προγράμματος DigiGreenPost που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα, στις 19-20 Σεπτεμβρίου 2022. Στο έργο συμμετέχουν μεταξύ άλλων οι ακόλουθοι εταίροι: PostEurop (Βέλγιο), Instruction & Formation (Ιρλανδία), CPIP “Center for Promoting Lifelong Learning” (Ρουμανία), Hellenic Open University (Ελλάδα), Institute for Political Ecology (Κροατία), EVBB (Γερμανία), Hellenic Post – ELTA S.A. (Ελλάδα), Posta Romana (Ρουμανία), EUROCERT (Ρουμανία), BK-Con (Γερμανία), SLING (Βέλγιο).

Αναμενόμενα αποτελέσματα του έργου «DigiGreenPost Project» είναι η ανθεκτικότητα και εναρμόνιση της ταχυδρομικής αγοράς της ΕΕ με τις κοινές πρωτοβουλίες, η ενίσχυση της ψηφιοποίησης στον ταχυδρομικό τομέα, η προσαρμογή των πράσινων πρακτικών, η δημιουργία «DigiGreenPost» εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού, η ενίσχυση της απασχολησιμότητάς τους, η δημιουργία συνεργειών μεταξύ των παρόχων εκπαίδευσης και εκπροσώπων του κλάδου σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Με τη συμμετοχή της στο έργο, και σε συνεργασία με όλους τους εταίρους, η ΑΔΑΕ στοχεύει να συμβάλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό και την αναβάθμιση του ταχυδρομικού τομέα.

Η συμμετοχή στο νέο αυτό έργο αποτελεί συνέχεια των προσπαθειών της Αρχής για τη διάχυση μιας κουλτούρας ασφάλειας στον ταχυδρομικό τομέα, μετά την επιτυχημένη ολοκλήρωση τον Ιούλιο του 2021 του Ευρωπαϊκού Έργου «NewPost» με τίτλο:

«Αναβαθμίζοντας τον Ευρωπαϊκό Ταχυδρομικό Τομέα με νέες Δεξιότητες» διάρκειας δύο ετών, στο οποίο συμμετείχε η ΑΔΑΕ ως εταίρος.

15.9 Annual Privacy Forum

Δύο στελέχη της ΑΔΑΕ παρακολούθησαν το Annual Privacy Forum 2022, που διοργάνωσε ο ENISA, στις 23-24 Ιουνίου 2022. Στο forum συζητήθηκε η ολοένα και μεγαλύτερη αξία των προσωπικών δεδομένων στο διαδικτυακό κόσμο, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο οι περιορισμοί στη διαφάνεια, τη λειτουργικότητα και τη διασύνδεση των διαδικτυακών και επικοινωνιακών υπηρεσιών, αυξάνουν τον κίνδυνο επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων.

15.10 Cybersecurity Standardization Conference

Στέλεχος της ΑΔΑΕ παρακολούθησε το συνέδριο «Cybersecurity Standardization Conference 2022» που διοργάνωσε ο ENISA, στις 15 Μαρτίου 2022. Το συνέδριο είχε ως θέμα την Ευρωπαϊκή Τυποποίηση για την υποστήριξη της νομοθεσίας της ΕΕ για την κυβερνοασφάλεια. Στις ειδικές συνεδρίες συζητήθηκαν μεταξύ άλλων: η τεχνητή νοημοσύνη, τα ψηφιακά πορτοφόλια ταυτότητας, η υποδομή και η εφοδιαστική αλυσίδα και η προστασία των δεδομένων.

16. Συμβολή στις διαβουλεύσεις Προτάσεων Κανονισμού της ευρωπαϊκής νομοθεσίας (βλ. ενότητα 6.4 του κεφ. 2)

17. Ομάδες Εργασίας

17.1 Ομάδα εργασίας για την τροποποίηση του «Κανονισμού για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Ταχυδρομικών Υπηρεσιών» της ΑΔΑΕ

Κατά το έτος 2022 η ομάδα εργασίας για την τροποποίηση της υπ' αριθμ. 1001/2005 Απόφασης της Αρχής «Έγκριση του Κανονισμού για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Ταχυδρομικών Υπηρεσιών» (ΦΕΚ Β' 384/24.3.2005), συνέχισε τις εργασίες της αναφορικά με την τροποποίηση του Κανονισμού λαμβάνοντας υπόψη σε νομοθετικό επίπεδο τις νέες εξελίξεις για την ταχυδρομική αγορά καθώς και τις νέες προκλήσεις. Οι εργασίες της Ομάδας συνεχίζονται.

18. Συμμετοχή της ΑΔΑΕ σε συνέδρια

18.1 Συνέδριο του Κύκλου Ιδεών

Ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ συμμετείχε στο διήμερο θεματικό συνέδριο με τον τίτλο «Δικαιοσύνη: Η μεταρρύθμιση μιας εξουσίας και η αφύπνιση μιας ιδέας» που διοργάνωσε ο Κύκλος Ιδεών στις 7 - 8 Νοεμβρίου 2022, στην Αθήνα. Στόχος του συνεδρίου ήταν να συνθέσει το φάσμα των θεμάτων που συγκροτούν το πρόβλημα της ελληνικής Δικαιοσύνης.⁶²

Στο συνέδριο μετείχαν ο Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης Παναγιώτης Πικραμμένος, ο Υπουργός Δικαιοσύνης Κωνσταντίνος Τσιάρας, πρώην υπουργοί Δικαιοσύνης, οι Πρόεδροι του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ανώτατοι δικαστικοί λειτουργοί εν ενεργεία και επί τιμή, οι Πρόεδροι των δικαστικών ενώσεων και της Ολομέλειας των προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων, εκπρόσωποι του επιχειρηματικού κόσμου, μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας και του δικηγορικού σώματος, δημοσιογράφοι.

Μεταξύ άλλων συζητήθηκαν ερωτήματα όπως αν μπορούν να εφαρμοστούν πλήρως στην καθημερινή λειτουργία της ελληνικής Δικαιοσύνης οι ευρωπαϊκές προδιαγραφές του κράτους δικαίου με βάση τα πορίσματα της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) και του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) και ποια είναι η στάση της κοινωνίας απέναντι στις εγγυήσεις του κράτους δικαίου και της δίκαιης δίκης. Επίσης, τέθηκαν περισσότερο «τεχνικά» ζητήματα σχετικά με τη μειωμένη απόδοση των αλληπάλληλων νομοθετικών παρεμβάσεων και πώς μπορεί να επιτευχθεί η εναρμόνιση ταχύτητας και

⁶² Περισσότερες πληροφορίες και οπτικοακουστικό υλικό από το Συνέδριο του Κύκλου των Ιδεών είναι αναρτημένα στον ακόλουθο σύνδεσμο

<https://ekyklos.gr/dikaiosyni-i-metarrythmisi-mias-eksousias-kai-i-afypnisi-mias-ideas.html>

ποιότητας. Ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ συμμετείχε στο πάνελ με θέμα «Διοικητική Δικαιοσύνη».

18.2 Συνέδριο του Ομίλου Αριστόβουλου Μάνεση

Ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ συμμετείχε σε Συνέδριο που διοργάνωσε ο Όμιλος «Αριστόβουλος Μάνεσης», σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αθηνών, για τα 100 χρόνια από τη γέννηση του Αριστόβουλου Μάνεση στις 16-18 Δεκεμβρίου 2022 στην Αθήνα.⁶³ Το Συνέδριο προσφωνήθηκε από τον Πρύτανη του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, καθηγητή Μελέτιο Αθανάσιο Κ. Δημόπουλο και χαιρετήθηκε από την Πρόεδρο της Δημοκρατίας, Κατερίνα Σακελλαροπούλου και τον Πρόεδρο της Βουλής, Κωνσταντίνο Τασούλα.

Στις εργασίες του Συνεδρίου μετείχαν πολλοί καθηγητές Συνταγματικού Δικαίου, ανώτατοι δικαστές, καθώς και παλαιοί μαθητές του Μάνεση, οι οποίοι συζήτησαν κρίσιμα ζητήματα που αντιμετωπίζει ο σύγχρονος συνταγματισμός. Ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ συμμετείχε στο Πρώτο Στρογγυλό Τραπέζι με θέμα «Η επίδραση του Αριστόβουλου Μάνεση στην ελληνική νομολογία».

18.3 Διαδικτυακή εκδήλωση του Κέντρου Ευρωπαϊκού και Συνταγματικού Δικαίου

Ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ συντόνισε εκδήλωση-συζήτηση της διαδικτυακής πλατφόρμας του Κέντρου Ευρωπαϊκού και Συνταγματικού Δικαίου (Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου) Syntagma-watch, με θέμα «Το δημόσιο δίκαιο απέναντι στις κρίσεις», η οποία πραγματοποιήθηκε στις 8 Φεβρουαρίου 2022.

Στην εκδήλωση μίλησαν τα μέλη της Επιστημονικής Διεύθυνσης e-ΠΟΛΙΤΕΙΑ Σπυρίδων Βλαχόπουλος, Καθηγητής Νομικής ΕΚΠΑ και Κωνσταντίνος Γώγος, Καθηγητής Νομικής ΑΠΘ και τα μέλη της Συντακτικής Επιτροπής e-ΠΟΛΙΤΕΙΑ,

⁶³ Στον ακόλουθο σύνδεσμο είναι αναρτημένο υλικό για το Συνέδριο 100 χρόνια από τη γέννηση του Αριστόβουλου Μάνεση

<https://hub.uoa.gr/100-years-since-the-birth-of-aristovoulos-manesis/>

Γιώργος Καραβοκύρης, Επίκουρος Καθηγητής Νομικής ΑΠΘ, Φερενίκη Παναγοπούλου-Κουτνατζή, Επίκουρη Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου κα Βασιλική Χρήστου, Επίκουρη Καθηγήτρια Νομικής ΕΚΠΑ.

18.4 Ανοικτή συζήτηση του ETERON

Το Μέλος της ΑΔΑΕ, Δρ. Αικατερίνα Παπανικολάου, συμμετείχε στην ανοιχτή συζήτηση με θέμα «Υποκλοπές | Spyware και Κρίση του Κράτους Δικαίου» που διοργάνωσε το Ινστιτούτο για την Έρευνα και την Κοινωνική Αλλαγή Eteron, στις 7 Οκτωβρίου 2022. Στην εκδήλωση μίλησε ο Bill Marczak, Senior Research Fellow στο Citizen Lab του Πανεπιστημίου του Τορόντο, αναλυτής κακόβουλων λογισμικών και στο πάνελ των ομιλητών συμμετείχαν ο Αριστείδης Χατζής, Καθηγητής ΕΚΠΑ, Διευθυντής ερευνών στο Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών - Μάρκος Δραγούμης (ΚΕΦΙΜ), ο Δημήτρης Χριστόπουλος, Καθηγητής Πολιτειολογίας Παντείου και η Ειρήνη Γαϊτάνου, Υπεύθυνη Στρατηγικής και Αντικτύπου στο Eteron.

18.5 Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο: Σταδιοδρομία στη σύγχρονη δημόσια διοίκηση: προκλήσεις και προοπτικές

Ο αντιπρόεδρος της ΑΔΑΕ Μιχάλης Σακκάς και τρία στελέχη της ΑΔΑΕ, παρακολούθησαν τις εργασίες του 2ου Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου, με θέμα: «Σταδιοδρομία στη σύγχρονη δημόσια διοίκηση: προκλήσεις και προοπτικές» που διοργάνωσε το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) στις 9 Ιουνίου 2022. Στο εν λόγω συνέδριο εξετάστηκαν οι σύγχρονες εξελίξεις στο πεδίο της απασχόλησης στον δημόσιο τομέα και πραγματοποιήθηκε ένας παραγωγικός διάλογος μέσω της ανταλλαγής γνώσεων και εμπειριών μεταξύ διακεκριμένων ημεδαπών και αλλοδαπών κρατικών στελεχών και μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας. Ο απώτερος στόχος ήταν η διαμόρφωση εργαλείων για να καταστεί πιο αποτελεσματική η δημόσια διοίκηση.

18.6 Ευρωπαϊκή Ημέρα Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων

Δύο στελέχη της ΑΔΑΕ παρακολούθησαν την ενημερωτική ημερίδα για την Ευρωπαϊκή Ημέρα Προστασία Προσωπικών Δεδομένων, που διοργάνωσε η Αρχή Προστασίας Δεδομένων, στις 28 Ιανουαρίου 2022. Στην ημερίδα συζητήθηκαν επίκαιρα ζητήματα προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και το έργο byDesign. Ιδιαίτερη μνεία έγινε στη σχέση διαχείρισης της πανδημίας Covid – 19 και της τηλεργασίας, με τα προσωπικά δεδομένα.

18.7 Delphi Economic Forum

Στέλεχος της ΑΔΑΕ παρακολούθησε το Οικονομικό Φόρουμ των Δελφών το οποίο διοργανώθηκε στις 6 – 9 Απριλίου 2022. Στην εν λόγω συνάντηση, διερευνήθηκαν ο τρόπος οικοδόμησης καλύτερων και πιο ανθεκτικών κοινωνιών μετά την κρίση της πανδημίας, ο τρόπος περιήγησης στις παγίδες του διχασμού και της δυσαρέσκειας και η αναθεώρηση εδραιωμένων πεποιθήσεων στην εξωτερική πολιτική, την ασφάλεια και την οικονομική ανάπτυξη.

18.8 Greek ICT Forum – Infomobility World

Δύο στελέχη της ΑΔΑΕ παρακολούθησαν το «24ο Greek ICT Forum – Infomobility World» που διοργάνωσε η Teamworks στις 15, 16 και 17 Μαρτίου 2022. Στο εν λόγω συνέδριο συζητήθηκαν οι προκλήσεις που δημιουργούν οι τεχνολογίες Cloud Computing, Blockchain, Big Data Analytics, Internet of Things, Artificial Intelligence και παρουσιάστηκαν οι βασικές τάσεις στον χώρο του ICT (Cloud Native Platforms, Composable Applications, Distributed Enterprise, Total Experience). Επίσης, τονίστηκε η σημαντική αύξηση της διασύνδεσης δεδομένων και πληροφοριών καθώς και η συμβολή της στην χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και on line υπηρεσιών υγείας και περίθαλψης. Τέλος, σημειώθηκε ότι η σημαντική πρόοδος στην επέκταση του δικτύου 5G στην Ελλάδα έχει συμβάλει στην υλοποίηση λύσεων στην υπηρεσία του περιβάλλοντος, των υποδομών, της βιομηχανίας και της σύγχρονης πόλης.

18.9 Διεθνές Συνέδριο για το Δίκαιο Τεχνολογίας & Επικοινωνίας

Δύο στελέχη της ΑΔΑΕ παρακολούθησαν το συνέδριο «8ο Διεθνές Συνέδριο για το Δίκαιο Τεχνολογίας & Επικοινωνίας», που διοργάνωσε η Νομική Βιβλιοθήκη και το Επιστημονικό Περιοδικό Δίκαιο Τεχνολογίας & Επικοινωνία (ΔΙΤΕ), στις 5 Απριλίου 2022. Στο συνέδριο που είχε ως θέμα την Meta-Επικοινωνία: ΜΜΕ - Δημοσιογραφία - Δίκτυα - Πλατφόρμες & Χρήστες στην Ψηφιακή Εποχή, συζητήθηκαν από διακεκριμένους ακαδημαϊκούς, δημοσιογράφους, ειδικούς επιστήμονες και εκπροσώπους φορέων, από την Ελλάδα και το εξωτερικό, οι συνεχείς εξελίξεις στο χώρο της Meta-Επικοινωνίας καθώς και ο πώς οι νέες τεχνολογίες επηρεάζουν, διαμορφώνουν και μετεξελίσσουν την επικοινωνία, την ενημέρωση σε όλα τα επίπεδα και σε κάθε πτυχή τους.

18.10 Παρουσίαση των αποτελεσμάτων του έργου by Design

Δύο στελέχη της ΑΔΑΕ παρακολούθησαν το συνέδριο «Presentation of the project by Design outcomes» που διοργανώθηκε από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων, στις 22 Απριλίου 2022. Ο στόχος του έργου που παρουσιάστηκε ήταν διττός: αφενός να διευκολύνει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όσον αφορά στη συμμόρφωση με τον GDPR, προσφέροντας ένα προσαρμοσμένο εργαλείο συμμόρφωσης και αφετέρου να προωθήσει τη δημιουργία προστασίας δεδομένων, ευαισθητοποιώντας τους σχετικούς φορείς.

18.11 Ημερίδα για την Ψηφιακή Προσβασιμότητα

Στέλεχος της ΑΔΑΕ παρακολούθησε την ημερίδα με θέμα: «Ψηφιακή Προσβασιμότητα Ιστότοπων και Εφαρμογών για Φορητές Συσκευές Δημοσίων Φορέων και Οργανισμών – Προκλήσεις και προοπτικές της Ψηφιακής Προσβασιμότητας», που διοργάνωσε το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, στις 25 Μαΐου 2022. Στην ημερίδα παρουσιάστηκε η πρώτη έκθεση παρακολούθησης της ψηφιακής προσβασιμότητας ιστοτόπων και εφαρμογών για φορητές συσκευές των δημοσίων φορέων και οργανισμών, την οποία υπέβαλε η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Επισημάνθηκε ότι σημαντικοί πόροι του νέου επιχειρησιακού

προγράμματος «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» 2021-2027, διατίθενται για την ενίσχυση της ανεξάρτητης διαβίωσης, η οποία θα συμπεριλαμβάνει και δράσεις για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας των διαδικτυακών τόπων και εφαρμογών για φορητές συσκευές του Δημοσίου και αναπτύχθηκαν θέματα, όπως η ευρωπαϊκή στρατηγική και ο ρόλος των εθνικών θεσμικών φορέων για την προώθηση της ψηφιακής προσβασιμότητας.

18.12 Ετήσιο Συνέδριο: Digital Enterprise Transformation – Fintech Strategy

Ένα στέλεχος της ΑΔΑΕ παρακολούθησε το 2ο Ετήσιο Συνέδριο με θέμα: «Digital Enterprise Transformation – Fintech Strategy», που διοργάνωσε η Teamworks στις 17 και 18 Μαΐου 2022. Στο εν λόγω συνέδριο παρουσιάστηκαν και αναλύθηκαν από τους πλέον ειδικούς οι αλλαγές που επιτακτικά πρέπει να υιοθετήσουν οι Επιχειρήσεις, οι Οργανισμοί και οι Φορείς για να αξιοποιήσουν τα πλεονεκτήματα που τους προσφέρουν το διαδίκτυο, τα ψηφιακά μέσα και οι Τεχνολογίες ΤΠΕ/ICT. Παράλληλα παρουσιάστηκαν και οι νέες τάσεις και ψηφιακές υπηρεσίες στις οικονομικές συναλλαγές και υπηρεσίες, οι οποίες έχουν αλλάξει άρδην την τελευταία πενταετία.

19. Συμμετοχή του προσωπικού της ΑΔΑΕ σε προγράμματα επιμόρφωσης

Μέσα στο 2022, υπάλληλοι της ΑΔΑΕ συμμετείχαν σε πιστοποιημένα επιμορφωτικά προγράμματα, τα οποία σχεδίασαν και υλοποίησαν φορείς όπως το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (ΙΝΕΠ) του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ) και η Νομική Βιβλιοθήκη.

Τα προγράμματα του ΙΝΕΠ επιχειρούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη μιας αποτελεσματικής διοίκησης που διασφαλίζει υψηλή ποιότητα υπηρεσιών προς τους πολίτες, προς όφελος της ισόρροπης ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής. Στόχος τους είναι η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, μέσα από τη διαρκή εκπαίδευση και την πιστοποιημένη επιμόρφωση, καθώς και ο εκσυγχρονισμός του δημοσίου και των φορέων του, μέσω της έρευνας, της τεκμηρίωσης και της καινοτομίας.

Συγκεκριμένα, έξι υπάλληλοι της ΑΔΑΕ παρακολούθησαν το επιμορφωτικό πρόγραμμα «Διοικητικής επάρκειας» που είχε διάρκεια 110 ώρες (8 Μαρτίου – 31 Μαρτίου, 28 Μαρτίου – 19 Απριλίου, 1 Απριλίου – 28 Απριλίου, 6 Μαΐου – 30 Μαΐου, 4 Μαΐου – 26 Μαΐου).

Ένα στέλεχος της ΑΔΑΕ παρακολούθησε το επιμορφωτικό πρόγραμμα «Δημόσιες Σχέσεις και Επικοινωνία στον Δημόσιο Τομέα», το οποίο είχε διάρκεια 35 ώρες (14 Μαρτίου – 18 Μαρτίου) και ένα στέλεχος της ΑΔΑΕ παρακολούθησε το επιμορφωτικό πρόγραμμα «Microsoft Azure Fundamentals (AZ-900)», το οποίο είχε διάρκεια 16 ώρες (21 Μαρτίου – 22 Μαρτίου).

Ένας υπάλληλος της ΑΔΑΕ παρακολούθησε το επιμορφωτικό πρόγραμμα «Εκπαίδευση σε τεχνολογίες cisco – Δρομολόγηση και μεταγωγή – Μέρος A & B» το οποίο είχε διάρκεια 105 και 112 ώρες αντίστοιχα (12 Απριλίου – 26 Ιουλίου, 20 Σεπτεμβρίου – 20 Δεκεμβρίου) και τρεις υπάλληλοι της ΑΔΑΕ παρακολούθησαν το επιμορφωτικό πρόγραμμα «Ηλεκτρονικό τιμολόγιο (ΗΤ) στο πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων (Λοιποί φορείς της γενικής κυβέρνησης)» το οποίο είχε διάρκεια έξι ώρες (12 Μαΐου).

Δύο υπάλληλοι της ΑΔΑΕ παρακολούθησαν το επιμορφωτικό πρόγραμμα «Εκπαίδευση για φορείς υπόχρεων σε δήλωση περιουσιακής κατάστασης – Πόθεν Έσχες», το οποίο είχε διάρκεια 14 ώρες (06 Απριλίου – 07 Απριλίου, 22 Ιουνίου – 23 Ιουνίου) και ένας υπάλληλος της ΑΔΑΕ παρακολούθησε το επιμορφωτικό σεμινάριο «Διαχείριση Linux Server» το οποίο είχε διάρκεια 35 ώρες (27 Ιουνίου – 01 Ιουλίου).

Ένας υπάλληλος της ΑΔΑΕ παρακολούθησε το επιμορφωτικό πρόγραμμα «Αξιολόγηση προσωπικού του δημοσίου τομέα: Διαχείριση και λειτουργία ειδικών επιτροπών αξιολόγησης στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής εφαρμογής αξιολόγησης», το οποίο είχε διάρκεια 21 ώρες (06 Σεπτεμβρίου – 08 Σεπτεμβρίου) και ένας υπάλληλος της ΑΔΑΕ παρακολούθησε το επιμορφωτικό σεμινάριο «Ανάπτυξη διοικητικών ικανοτήτων: Ηγεσία και στρατηγικό τρόπος σκέψης – Οργανωσιακές αλλαγές», το οποίο είχε διάρκεια 35 ώρες (12 Σεπτεμβρίου – 16 Σεπτεμβρίου).

Δύο υπάλληλοι της ΑΔΑΕ παρακολούθησαν το επιμορφωτικό πρόγραμμα «Myanmarotikes: Μητρώο ανθρώπινου δυναμικού ελληνικού δημοσίου (Απογραφή)», το οποίο είχε διάρκεια 14 ώρες (04 Οκτωβρίου – 05 Οκτωβρίου) και δύο υπάλληλοι της ΑΔΑΕ παρακολούθησαν το επιμορφωτικό σεμινάριο «Εκπαίδευση προϊσταμένων τμημάτων», το οποίο είχε διάρκεια 35 ώρες (10 Οκτωβρίου – 14 Οκτωβρίου).

Ένας υπάλληλος της ΑΔΑΕ παρακολούθησε το επιμορφωτικό πρόγραμμα «Διαχείριση της ηλεκτρονικής εφαρμογής «Απογραφή – μητρώο ανθρώπινου δυναμικού του ελληνικού δημοσίου του Υπουργείου Εσωτερικών», το οποίο είχε διάρκεια 42 ώρες (17 Οκτωβρίου – 24 Οκτωβρίου), ένας υπάλληλος της ΑΔΑΕ παρακολούθησε το επιμορφωτικό σεμινάριο «Εκπαίδευση προϊσταμένων διευθύνσεων», το οποίο είχε

διάρκεια 49 ώρες (14 Νοεμβρίου – 22 Νοεμβρίου) και ένας υπάλληλος της ΑΔΑΕ παρακολούθησε το επιμορφωτικό πρόγραμμα «Δημοσιονομική διαχείριση: Έλεγχος και πληρωμή δαπανών στην κεντρική διοίκηση», το οποίο είχε διάρκεια 35 ώρες (15 Νοεμβρίου – 21 Νοεμβρίου).

Ένας υπάλληλος και ένας δικηγόρος με σχέση έμμισθης εντολής της ΑΔΑΕ παρακολούθησαν on demand, μέσω της εκπαιδευτικής πλατφόρμας edu.nb.org, το σεμινάριο με θέμα «Εκτίμηση Αντικτύπου στην Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων, Νομικές Απαιτήσεις - Εντοπισμός και Διαχείριση κινδύνων» που διοργάνωσε η Νομική Βιβλιοθήκη, το οποίο είχε διάρκεια τέσσερις ώρες.

20. Η διαδικτυακή πύλη της ΑΔΑΕ

Η διαδικτυακή πύλη της ΑΔΑΕ βελτιώνεται συνεχώς ως προς τη διαχείριση του περιεχομένου. Στόχος είναι μια άρτια παρουσία στο διαδίκτυο, με γνώμονα την ανταπόκριση στην ανάγκη για σφαιρική και έγκυρη ενημέρωση, η οποία προσφέρεται στον χρήστη με έναν τρόπο αισθητικά ποιοτικό και λειτουργικά εύχρηστο.

Στη διαδικτυακή πύλη της ΑΔΑΕ αναρτώνται οι ανακοινώσεις της Αρχής, ενώ παρέχεται και ενημέρωση αναφορικά με το απόρρητο των επικοινωνιών. Οι πληροφορίες έχουν ταξινομηθεί σε θεματικές ενότητες, με στόχο να διευκολύνει τόσο τους πολίτες όσο και τους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ταχυδρομικών υπηρεσιών στην αναζήτηση ενημέρωσης για την ισχύουσα νομοθεσία, το έργο της Αρχής, τους τρόπους αυτοπροστασίας των χρηστών και συνδρομητών και άλλα θέματα. Ειδικά για την ενημέρωση των πολιτών σχετικά με την αντιμετώπιση των απειλών για το απόρρητο των επικοινωνιών τους, η διαδικτυακή πύλη της ΑΔΑΕ περιέχει ενημερωτικό υλικό για τα μέτρα αυτοπροστασίας και ασφάλειας για το απόρρητο των επικοινωνιών (<http://www.adae.gr/enimerosi-christon-kai-syndromiton/>), καθώς και ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια που στόχο έχουν την εκπαίδευση των χρηστών για ζητήματα ασφάλειας και απορρήτου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Επιπλέον, διατίθενται ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια, μέσω των οποίων οι επισκέπτες μπορούν να αξιολογήσουν αλλά και να διευρύνουν τις γνώσεις τους.

Επίσης, μέσω της διαδικτυακής πύλης της ΑΔΑΕ, οι πολίτες μπορούν να υποβάλλουν ηλεκτρονικά ερωτήματα και καταγγελίες στην Αρχή, καθώς και να ενημερωθούν από τις γενικές ερωτήσεις που αφορούν τους πολίτες και τους παρόχους υπηρεσιών

ηλεκτρονικών επικοινωνιών για τα πιο σημαντικά ζητήματα σχετικά με το απόρρητο των επικοινωνιών. Τέλος, σε εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 611/2013 της Επιτροπής σχετικά με τα εφαρμοστέα μέτρα για την κοινοποίηση παραβιάσεων προσωπικών δεδομένων βάσει της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, στην ιστοσελίδα της Αρχής βρίσκεται αναρτημένη η φόρμα κοινοποίησης των περιστατικών παραβίασης προσωπικών δεδομένων, η οποία αφορά τους παρόχους (<http://www.adae.gr/ilektronikes-ypiresies/ypiresies-pros-parochous/koinopoiisi-parabiasis-prosopikon-dedomenon/>).

20.1. Παροχή Ψηφιακών Υπηρεσιών της ΑΔΑΕ στην Ενιαία Ψηφιακή Πύλη της Δημόσιας Διοίκησης (Gov.gr)

Σε συνέχεια της κοινοποίησης της απόφασης του Υπουργού Ψηφιακής Πολιτικής με αρ. πρωτ. ΑΔΑΕ 170/20.1.21 και θέμα την οργάνωση Εθνικού Μητρώου Διαδικασιών (ΕΜΔ) κατ' εφαρμογή του άρθρου 90 του Ν. 4727/2020, η Αρχή, ως υπόχρεος φορέας, ενέταξε στο ΕΜΔ τις παρακάτω υπηρεσίες οι οποίες είναι πλέον διαθέσιμες από τη λίστα υπηρεσιών της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης (<https://www.gov.gr/arkhe-diasphalises-tou-aporretou-ton-epikoinonion-adae/>) :

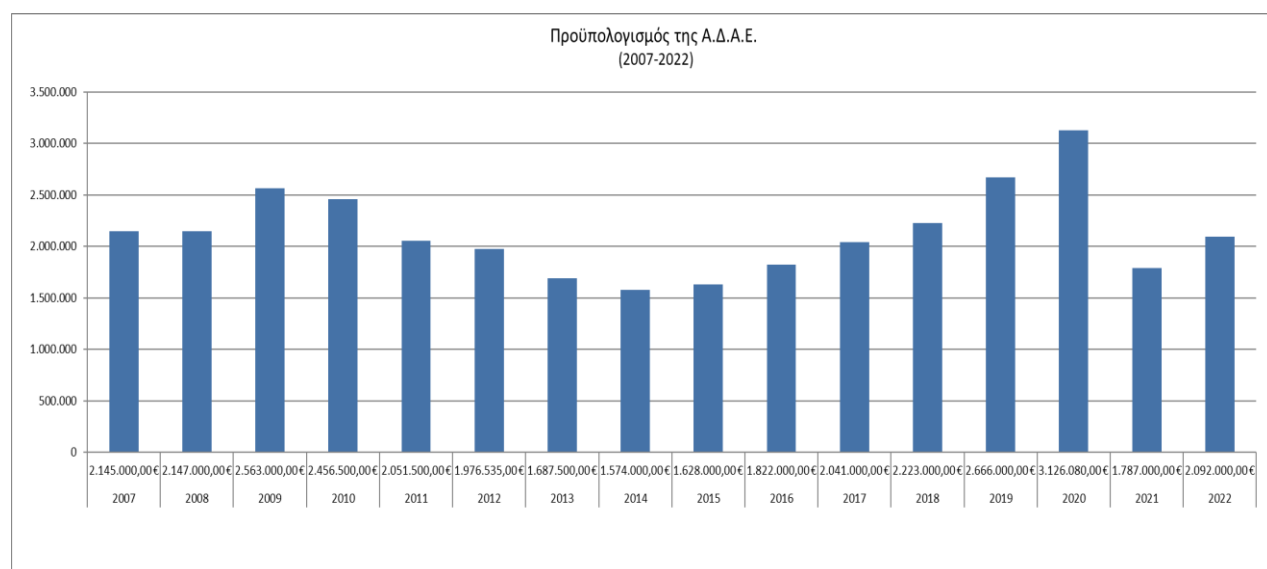
- Καταγγελία για παραβίαση του απορρήτου των επικοινωνιών
- Κοινοποίηση περιστατικού παραβίασης προσωπικών δεδομένων από παρόχους ηλεκτρονικών επικοινωνιών

21. Προϋπολογισμός της ΑΔΑΕ

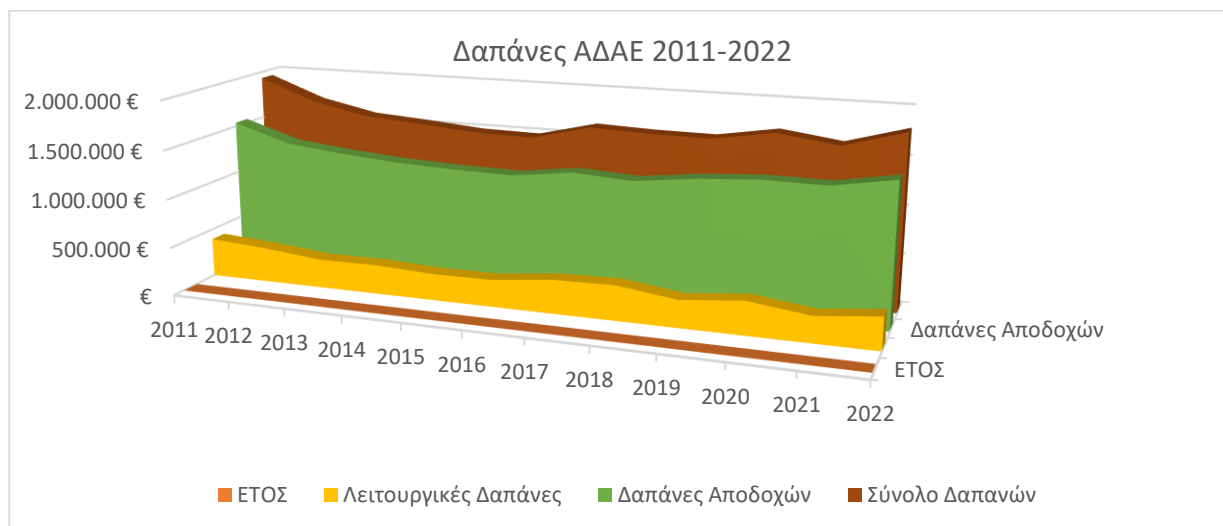
Η ΑΔΑΕ, ως Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή, καταρτίζει δικό της προϋπολογισμό και οι αναγκαίες για τη λειτουργία της πιστώσεις εγγράφονται υπό ίδιο φορέα στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Ο προϋπολογισμός της Αρχής καταρτίζεται με ευθύνη του Προέδρου της και υποβάλλεται απευθείας στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους,. Η ευθύνη εκτέλεσης του προϋπολογισμού της ΑΔΑΕ ανήκει αποκλειστικά σε αυτήν, στο πλαίσιο της πλήρους αυτοτέλειάς της, και διατάκτης των δαπανών είναι ο Πρόεδρός της.

Κατά το οικονομικό έτος 2022 ο συνολικός προϋπολογισμός της ΑΔΑΕ διαμορφώθηκε στο ποσό των 2.106.007,00 ευρώ έναντι 1.787.000,00 ευρώ του προηγούμενου έτους. Οι συνολικές ετήσιες δαπάνες ανήλθαν σε 1.800.756 ευρώ έναντι 1.624.847 ευρώ κατά το έτος 2021. Οι διαθέσιμες πιστώσεις για τις λειτουργικές δαπάνες παραμένουν αμετάβλητες κατά την τελευταία τριετία και ανέρχονται σε ύψος στα 397.000,00 ευρώ. Στις ανωτέρω δαπάνες συμπεριλαμβάνεται το ποσό των 155.000,00 € για τη μίσθωση του ακινήτου, όπου στεγάζεται η Αρχή στο Μαρούσι.

Διάγραμμα 15



Διάγραμμα 16



	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Λειτουργικές Δαπάνες	333.883,59	265.271,58	342.445,74	280.389,59	358.968,69	345.638,11	277.423,38	273.215,30	302.057,26	296.443,49	356.897,25	395.064,02
Δαπάνες Αποδοχών	1.466.872,44	1.359.575,36	1.365.815,20	1.325.521,74	1.251.832,49	1.287.666,86	1.208.296,99	1.220.164,38	1.244.537,38	1.291.309,74	1.355.651,04	1.538.416,43
Σύνολο Δαπανών	1.800.756,03	1.624.846,94	1.708.260,94	1.605.911,33	1.610.801,18	1.633.304,97	1.485.720,37	1.495.619,17	1.546.594,64	1.587.753,23	1.712.548,29	1.933.480,45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

1. Νομοθετικές προτάσεις της ΑΔΑΕ

Παρακάτω παρουσιάζονται οι νομοθετικές προτάσεις, οι οποίες έχουν υποβληθεί από την ΑΔΑΕ για την ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου προστασίας των επικοινωνιών.

Παρατηρείται προκαταρκτικά ότι το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την ΑΔΑΕ (πρόκειται βασικά για τον Ν. 3115/2003) είναι απαρχαιωμένο, και υπήρξε εξ αρχής ελλιπές κανονιστικά σε πολλά σημεία, ασαφές και μη άρτιο νομοτεχνικά. Οι ελλείψεις αυτές κατέστησαν εντονότερες με την πάροδο των 15 και πλέον ετών έκτοτε, λαμβανομένων υπόψη των ραγδαίων τεχνολογικών εξελίξεων στους τομείς των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και της μεγάλης ανάπτυξης των τεχνικών παρακολούθησης από κρατικές υπηρεσίες. Κατά τη χρονική αυτή περίοδο υπήρξαν επίσης και σημαντικές μεταβολές στο νομικό καθεστώς που διέπει την προστασία των προσωπικών δεδομένων και τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες (κυρίως στο ενωσιακό δίκαιο). Τα προαναφερθέντα έχουν καταστήσει εμφανή την ανάγκη σημαντικών τροποποιήσεων στο σχετικό με την ΑΔΑΕ νομικό κανονιστικό πλαίσιο. Ένα σημαντικό έργο στο οποίο θα πρέπει να εγκύψει η Αρχή, δια των αρμοδίων οργάνων της, είναι η σύνταξη και υποβολή στην Πολιτεία ενός συνολικού σχεδίου τροποποίησης των βασικών νομοθετικών κειμένων που διέπουν την ΑΔΑΕ.

2. Ανάλυση των νομοθετικών προτάσεων της ΑΔΑΕ

2.1. Άσκηση καθηκόντων με καθεστώς πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης από μέλη της Ολομέλειας της ΑΔΑΕ

Με την προτεινόμενη ρύθμιση κατόπιν και της τροποποίησης του άρθρου 3 παρ. 5 του Ν. 3051/2003 (ΦΕΚ Α' / 220) με το άρθρο 61 του Ν. 4055/2012 (ΦΕΚ Α' / 51), προβλέπεται ότι, με απόφαση της Ολομέλειας της Αρχής μπορούν να ανατίθενται καθήκοντα πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης στα τακτικά μέλη της ΑΔΑΕ.

Προτεινόμενη ρύθμιση

Μετά την παράγραφο 3 του άρθρου 4 του Ν. 3115/2003 (ΦΕΚ Α' / 47) προστίθεται παράγραφος 4 ως εξής:

«4. Με απόφαση της Ολομέλειας της Αρχής, μπορεί να ανατίθενται καθήκοντα πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης στα τακτικά μέλη της ΑΔΑΕ για την κάλυψη υπηρεσιακών αναγκών της Αρχής».

Η παράγραφος 4 του άρθρου 4 του Ν. 3115/2003 (ΦΕΚ Α' / 47) αναριθμείται σε παράγραφο 5.

2.2. α. Άσκηση ελέγχου από το προσωπικό της ΑΔΑΕ και διεύρυνση του ελέγχου και στα στοιχεία επικοινωνίας. β. Έλεγχος καταγγελιών για παραβίαση του απορρήτου των επικοινωνιών. γ. Δυνατότητα κατάσχεσης των μέσων παραβίασης του απορρήτου των επικοινωνιών. δ. Πολιτική λειτουργίας και ασφάλειας δικτύου της ΑΔΑΕ

Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις αφορούν τις περιπτώσεις α', δ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του Ν. 3115/2003, καθώς και προσθήκη περίπτωσης ιδ':

α) Διευρύνεται ο έλεγχος της ΑΔΑΕ, όχι μόνο στις τράπεζες δεδομένων, αλλά και στα στοιχεία επικοινωνίας.

Προτείνεται ακόμη, η διενέργεια ελέγχων να γίνεται όχι μόνο από μέλος ή μέλη της ΑΔΑΕ, αλλά και από ειδικώς προς τούτο ορισθέντα μέλη του προσωπικού της, προκειμένου η ΑΔΑΕ να αντεπεξέλθει στο εύρος των ελέγχων που είναι επιφορτισμένη να διενεργεί.

β) Αναδιατυπώνεται η διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1δ) του Ν. 3115/2003.

γ) Η παράγραφος 1ε του άρθρου 6 του Ν. 3115/2003 πρέπει να αποσαφηνισθεί ότι έχει την έννοια ότι η ΑΔΑΕ έχει την αρμοδιότητα να εξετάζει γενικώς τα ζητήματα τα σχετιζόμενα με την νομοθεσία της άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών.

δ) Κρίνεται ότι πρέπει να υφίσταται και να εφαρμόζεται Πολιτική Ασφάλειας για το εσωτερικό δίκτυο της Αρχής.

Προτεινόμενη ρύθμιση

Οι περιπτώσεις α', δ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του Ν. 3115/2003, αντικαθίστανται ως εξής και προστίθεται περίπτωση ιδ' :

«α) Διενεργεί, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας, τακτικούς και έκτακτους ελέγχους, σε εγκαταστάσεις, τεχνικό εξοπλισμό, αρχεία, τράπεζες δεδομένων, δεδομένα επικοινωνίας και έγγραφα της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (ΕΥΠ), άλλων δημόσιων υπηρεσιών, οργανισμών, επιχειρήσεων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, καθώς και ιδιωτικών επιχειρήσεων που ασχολούνται με ταχυδρομικές, τηλεπικοινωνιακές ή άλλες υπηρεσίες σχετικές με την ανταπόκριση και την επικοινωνία. Τον έλεγχο διενεργούν τουλάχιστον ένα μέλος της ΑΔΑΕ και μέλη του προσωπικού της, τα οποία ορίζονται με απόφαση της Αρχής ύστερα από εισήγηση του Προέδρου. Κατά τον έλεγχο αρχείων που τηρούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας παρίσταται αυτοπροσώπως ο Πρόεδρος.

δ) Δύναται να προβαίνει στην κατάσχεση μέσων και στοιχείων ή δεδομένων παραβίασης του απορρήτου και ορίζεται η ίδια μεσεγγυούχος αυτών μέχρι να αποφανθούν τα αρμόδια δικαστήρια. Προβαίνει, κατόπιν δικαστικής απόφασης, εφόσον υφίσταται εκκρεμής ποινική διαδικασία, στην καταστροφή πληροφοριών ή στοιχείων ή δεδομένων, τα οποία αποκτήθηκαν με παράνομη παραβίαση του απορρήτου των επικοινωνιών.

ε) Εξετάζει κάθε περίπτωση παραβίασης των διατάξεων περί άρσεως απορρήτου των επικοινωνιών, καθώς και καταγγελίες σχετικές με την προστασία των δικαιωμάτων των αιτούντων.

ιδ) Εκδίδει την Πολιτική Λειτουργίας και Ασφάλειας του δικτύου της.»

3. Διατύπωση γνώμης της ΑΔΑΕ για την έκδοση του κανονισμού γενικών αδειών

Προβλέπεται η διατύπωση γνώμης της ΑΔΑΕ κατά την έκδοση του Κανονισμού της παρ. 5 του άρθρου 120 του Ν. 4727/2020 (ΦΕΚ 184 Α'/23.09.2020), όποτε αυτός αφορά θέματα προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών.

Προτεινόμενη ρύθμιση

Στο τέλος της παραγράφου 5 του άρθρου 120 του Ν. 4727/2020 (ΦΕΚ Α'184/23.09.2020) προστίθεται το εξής εδάφιο:

«Όταν ο Κανονισμός αφορά στην προστασία του απορρήτου των επικοινωνιών, εκδίδεται μετά από γνώμη της Αρχής Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ)».

4. Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Αντιπρόεδρο της ΑΔΑΕ

Με απόφαση της Ολομέλειας της ΑΔΑΕ, ύστερα από εισήγηση του Προέδρου, θα μπορούν να ανατίθενται αρμοδιότητές του στον Αντιπρόεδρο της ΑΔΑΕ. Η προσθήκη στον νόμο γίνεται προκειμένου να καταστεί αποτελεσματικότερη η λειτουργία της ΑΔΑΕ.

Προτεινόμενη ρύθμιση

Η παράγραφος 4 του άρθρου 7 του Ν. 3115/2003 αντικαθίσταται ως εξής:

«4) Τα μέλη της ΑΔΑΕ κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ενεργούν συλλογικά. Στον Πρόεδρο ανατίθενται καθήκοντα συντονισμού και διοίκησης των υπηρεσιών της ΑΔΑΕ, καθώς και παρακολούθησης της εκτέλεσης των αποφάσεων, πορισμάτων και οποιωνδήποτε άλλων πράξεων της ΑΔΑΕ. Με απόφαση της ΑΔΑΕ μπορούν να ανατίθενται, στα μέλη ή στο προσωπικό της, συγκεκριμένα καθήκοντα, μεταξύ των οποίων καθήκοντα διοίκησης ή διαχείρισης. Ο Πρόεδρος με απόφασή του που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως μπορεί να εξουσιοδοτεί μέλη ή άλλα όργανά της να υπογράφουν «με εντολή Προέδρου» έγγραφα ή άλλες πράξεις της ΑΔΑΕ. Η ΑΔΑΕ εκπροσωπείται έναντι τρίτων δικαστικώς και εξωδίκως από τον Πρόεδρό της και όταν αυτός κωλύεται από τον Αντιπρόεδρο. Η ΑΔΑΕ δύναται να αναθέτει την εκπροσώπηση για συγκεκριμένη πράξη ή ενέργεια ή κατηγορία πράξεων ή ενεργειών σε άλλο μέλος της. Με απόφαση της ΑΔΑΕ, ύστερα από εισήγηση του Προέδρου, μπορούν να ανατίθενται αρμοδιότητές του στον Αντιπρόεδρο.».

5. Οικονομική ευελιξία – Πόροι της ΑΔΑΕ

Προτείνεται να προστεθεί άρθρο 7Α στον ιδρυτικό νόμο της ΑΔΑΕ, ούτως ώστε η Αρχή να αποκτήσει τη δέουσα οικονομική αυτοτέλεια, ώστε να επιτελεί αποτελεσματικότερα το έργο της. Αυτό δικαιολογείται από το γεγονός ότι η ΑΔΑΕ αποτελεί συνταγματικά κατοχυρωμένη ανεξάρτητη αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 19 του

Συντάγματος, και άρα πρέπει να απολαύει της μέγιστης δυνατής οικονομικής αυτοτέλειας, προκειμένου να αντεπεξέρχεται στις αυξημένες υποχρεώσεις που πηγάζουν από τις αρμοδιότητές της. Ως γνωστόν, η ΑΔΑΕ είναι επιφορτισμένη με ελεγκτική και κυρωτική αρμοδιότητα και πρέπει επομένως να ασκεί τα καθήκοντά της όσο το δυνατόν ταχύτερα, πιο άμεσα και αποτελεσματικά, χωρίς προσκόμματα και καθυστερήσεις που συνεπάγεται η έλλειψη οικονομικής αυτοτέλειάς της και η υπαγωγή της στις διαδικασίες του δημόσιου λογιστικού. Με τον τρόπο αυτόν και η επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού θα μειωθεί σταδιακά, και η Αρχή θα αποκτήσει τα αναγκαία οικονομικά μέσα για την πραγμάτωση της αποστολής της.

Προτεινόμενη ρύθμιση

Μετά το άρθρο 7 του Ν. 3115/2003, προστίθεται άρθρο 7Α ως εξής:

«Άρθρο 7Α

Πόροι της Αρχής

1. Πόρους της ΑΔΑΕ αποτελούν: α) οι αναγκαίες πιστώσεις για τη λειτουργία της που εγγράφονται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης, β) λοιπές πιστώσεις από τον κρατικό προϋπολογισμό ή το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, γ) πόροι ή έσοδα από ημεδαπά ή διεθνή προγράμματα ή προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και κονδύλια από το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς και δ) κάθε άλλος πόρος που περιέρχεται στην ΑΔΑΕ βάσει ειδικής ή γενικής διάταξης της κείμενης νομοθεσίας. Η ΑΔΑΕ μπορεί να τηρεί σχετικό τραπεζικό λογαριασμό.
2. Ποσοστό 20 % από τα διοικητικά τέλη του εδαφίου α της παραγράφου 1 άρθρου 74 του Ν. 4070/2012 που επιβάλλονται στους παρόχους ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς και από τα διοικητικά τέλη της παραγράφου 2 του άρθρου 11 του Ν. 4053/2012 που επιβάλλονται στους παρόχους ταχυδρομικών υπηρεσιών περιέρχεται ετησίως στην ΑΔΑΕ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, καθορίζεται η διαδικασία περιέλευσης του ανωτέρω ποσοστού στην ΑΔΑΕ, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. Προς τούτο, η ΑΔΑΕ συντάσσει πλήρη, αναλυτική και ειδικώς αιτιολογημένη μελέτη, στην οποία αναλύει το κόστος που υφίσταται για την πιστοποίηση και τον έλεγχο των πολιτικών ασφάλειας των επιχειρήσεων που υπάγονται στην αρμοδιότητά της, ανάλογα με τον αριθμό των συνδρομητών τους, τον κύκλο των εργασιών,

- καθώς και με τις επιμέρους εγκαταστάσεις τους, την οποία αποστέλλει προς τους αρμόδιους Υπουργούς Οικονομικών και Δικαιοσύνης.
3. Οι πόροι και τα έσοδα της Αρχής που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος μπορούν να διατίθενται ιδίως για την κάλυψη δαπανών σχετικά με:
- α) την αγορά υλικού και λογισμικού για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών,
 - β) την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση του κοινού και των παρόχων ηλεκτρονικών επικοινωνιών σε θέματα κανονιστικού πλαισίου και τεχνολογικών εξελίξεων,
 - γ) την εκπαίδευση και την πιστοποίηση του προσωπικού της,
 - δ) τη συμμετοχή της ΑΔΑΕ σε διεθνή συνέδρια και οργανώσεις σχετικά με το αντικείμενό της,
 - ε) τη διοικητική λειτουργία της ΑΔΑΕ και
 - στ) άλλες ανάγκες που προκύπτουν κατά την εκτέλεση του έργου της.
4. Κάθε τρία (3) έτη μετά την έναρξη ισχύος της διάταξης του παρόντος άρθρου και εφόσον η ΑΔΑΕ έχει αποθεματικό από την κάλυψη των δαπανών της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου, οι πλεονάζουσες πιστώσεις αποτελούν έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού, στον οποίο και μεταφέρονται. Η μεταφορά λαμβάνει χώρα μετά την έκδοση διαπιστωτικής απόφασης των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών, ύστερα από σχετική απόφαση της Ολομέλειας της Αρχής.».

6. Άλλες προτάσεις της ΑΔΑΕ

Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 3 του νόμου 3674/2008, υπόκεινται σε προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών μόνο οι αποφάσεις της ΑΔΑΕ, με τις οποίες επιβάλλονται οι προβλεπόμενες από την παρ. 1 του ίδιου άρθρου κυρώσεις, δηλ. μόνον οι κυρώσεις οι οποίες επιβάλλονται σε παρόχους υπηρεσιών τηλεφωνίας για τις παραβιάσεις των υποχρεώσεών τους. Αντιθέτως, οι αποφάσεις της ΑΔΑΕ, με τις οποίες επιβάλλονται αντίστοιχες κυρώσεις σε παρόχους ταχυδρομικών υπηρεσιών, μπορούν να προσβληθούν με αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 6 παρ. 4 του νόμου 3115/2003. Πλην όμως, κρίνεται σκόπιμο να ενοποιηθεί η εν λόγω ρύθμιση, λόγω της σοβαρότητας του ζητήματος, έτσι ώστε άπασης οι αποφάσεις της ΑΔΑΕ, με τις οποίες επιβάλλονται

κυρώσεις, να μπορούν να προσβληθούν με αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

6.1 Αρμοδιότητα επί εσωτερικών δικτύων σε οργανισμούς, υπηρεσίες και επιχειρήσεις, οι οποίες διαθέτουν δίκτυα επικοινωνιών

Σχετικά με τους φορείς, επί των οποίων η ΑΔΑΕ έχει αρμοδιότητα ελέγχου, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 εδ. α', εκτός από τους εν λόγω φορείς, υπάρχουν, όπως είναι γνωστό, οργανισμοί, υπηρεσίες και επιχειρήσεις, που διαθέτουν δίκτυα επικοινωνιών τα οποία προορίζονται καταρχήν για να εξυπηρετούν τις δικές τους ανάγκες, παράλληλα όμως χρησιμοποιούνται από τους εργαζομένους σε αυτές, τους συνεργάτες και τους πελάτες τους και για τις προσωπικές τους επικοινωνίες. Αναφέρονται ενδεικτικά οι περιπτώσεις εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (ΑΕΙ, ΤΕΙ), δήμων, επιμελητηρίων, νοσοκομείων, ξενοδοχείων κ.ά. Επειδή δε ένα σημαντικό μέρος των επικοινωνιών που διεξάγονται πραγματοποιείται μέσα από τα προαναφερθέντα ιδιωτικά δίκτυα (ειδικότερα στις τηλεπικοινωνίες και στο διαδίκτυο), τίθεται το ζήτημα του ελέγχου των εν λόγω φορέων σε ό,τι αφορά στην τήρηση του απορρήτου της επικοινωνίας των υπαλλήλων, των συνεργατών ή των πελατών τους.

Σημειώνεται ότι η σχετική συνταγματική διάταξη (άρθρο 19) ορίζει ότι το απόρρητο των επικοινωνιών είναι απολύτως απαραβίαστο, για τον έλεγχο δε της τήρησης του απορρήτου από κάθε φορέα που εμπλέκεται στην παροχή υπηρεσιών επικοινωνιών συστήθηκε η ΑΔΑΕ.

Όπως προκύπτει από τη διατύπωση του άρθρου 6 παρ. 1α του Ν. 3115/2003 που προαναφέρθηκε, η ΑΔΑΕ δεν έχει αρμοδιότητα να ασκεί έλεγχο στους φορείς αυτούς ως προς την τήρηση του απορρήτου για τις περιπτώσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω. Για το λόγο αυτό, η ανωτέρω προταθείσα τροποποίηση της περ. α' της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του Ν. 3115/2003 θα δύνατο να εμπεριέχει και σχετική ρύθμιση για τα προαναφερθέντα ιδιωτικά δίκτυα ως εξής:

Προτεινόμενη ρύθμιση

Η περίπτωση α' της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του Ν. 3115/2003, αντικαθίσταται ως εξής:

«α) Διενεργεί, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας, τακτικούς και έκτακτους ελέγχους, σε εγκαταστάσεις, τεχνικό εξοπλισμό, αρχεία, τράπεζες δεδομένων, δεδομένα επικοινωνίας και έγγραφα της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (ΕΥΠ),

άλλων δημόσιων υπηρεσιών, οργανισμών, επιχειρήσεων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, καθώς και ιδιωτικών επιχειρήσεων που ασχολούνται με ταχυδρομικές, τηλεπικοινωνιακές ή άλλες υπηρεσίες σχετικές με την ανταπόκριση και την επικοινωνία. Εκτός από τα παραπάνω, διενεργεί, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας, τακτικούς και έκτακτους ελέγχους, σε υπηρεσίες, οργανισμούς και επιχειρήσεις που διαθέτουν εσωτερικά δίκτυα (intranet) ή ιδιωτικά τηλεφωνικά κέντρα ή προμηθεύουν εξοπλισμό ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή παρέχουν υπηρεσίες σχετικές με δραστηριότητες ηλεκτρονικών επικοινωνιών στους προαναφερθέντες οργανισμούς και επιχειρήσεις είτε ανήκουν στον δημόσιο είτε στον ιδιωτικό τομέα εν γένει. Η κατοχή οποιασδήποτε άδειας δεν παρεμποδίζει τον έλεγχο. Τον έλεγχο διενεργούν τουλάχιστον ένα μέλος της ΑΔΑΕ και μέλη του προσωπικού της, τα οποία ορίζονται με απόφαση της Αρχής ύστερα από εισήγηση του Προέδρου. Κατά τον έλεγχο αρχείων που τηρούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας παρίσταται αυτοπροσώπως ο Πρόεδρος.»

6.2 Εξασφάλιση των αναγκαίων μέσων για την υλοποίηση του θεσμικού ρόλου της ΑΔΑΕ

i. Προϋπολογισμός

Το 2022, ο προϋπολογισμός της ΑΔΑΕ διαμορφώθηκε στο ποσό των 2.106.007 ευρώ έναντι 1.787.000 ευρώ του προηγούμενου έτους.

Στον πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται αναλυτικά τα εγκεκριμένα ποσά του προϋπολογισμού της Αρχής ανά έτος, με αφετηρία το 2005, όταν ξεκίνησε ουσιαστικά το ελεγκτικό της έργο.

Πίνακας 2 Εγκεκριμένοι προϋπολογισμοί της ΑΔΑΕ (2005–2022)

Έτος	Εγκεκριμένος προϋπολογισμός της ΑΔΑΕ
-------------	---

2022	2.106.007 ευρώ
2021	1.787.000 ευρώ
2020	3.126.080 ευρώ
2019	2.666.000 ευρώ
2018	2.223.000 ευρώ
2017	2.041.000 ευρώ
2016	1.822.000 ευρώ
2015	1.628.000 ευρώ
2014	1.574.000 ευρώ
2013	1.687.500 ευρώ
2012	1.976.535 ευρώ
2011	2.051.500 ευρώ
2010	2.456.500 ευρώ
2009	2.563.000 ευρώ
2008	2.147.000 ευρώ
2007	2.145.000 ευρώ
2006	2.100.000 ευρώ
2005	2.000.000 ευρώ

ii. Τεχνολογικός εξοπλισμός

Η διαρκής εξέλιξη της τεχνολογίας επιβάλλει τον ανάλογο εξοπλισμό της ΑΔΑΕ με σύγχρονα μέσα, ο οποίος αναφέρεται, ενδεικτικά σε:

- αναβάθμιση συσκευών/συστημάτων ελέγχου δικτύου (φάσματος) κινητής τηλεφωνίας,

- ανάλυση και διερεύνηση περιστατικών ασφάλειας των τηλεπικοινωνιακών συστημάτων των παρόχων,
- έλεγχο ασφάλειας δικτύων (vulnerability scanners, penetration testing κ.λπ.).

Η ΑΔΑΕ στερείται του ενδεδειγμένου τεχνολογικού εξοπλισμού λόγω του μικρού προϋπολογισμού που της εγκρίνεται.

iii. Υποδομές

Για να ανταποκριθεί στον θεσμικό της ρόλο, η ΑΔΑΕ χρειάζεται χώρο που να καλύπτει τις ανάγκες στέγασης των υπηρεσιών της και υλικοτεχνική υποδομή (π.χ. εξοπλισμό ανίχνευσης παραβίασης του απορρήτου, πληροφορικά συστήματα, κλπ.).

6.3 Αναθεώρηση του ΠΔ 47/2005 σχετικά με τις τεχνικές και οργανωτικές εγγυήσεις για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών

Η ΑΔΑΕ, με βάση τις τεχνολογικές εξελίξεις και τη μέχρι σήμερα εμπειρία της από την εφαρμογή των διατάξεων για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών, διατύπωσε την ανάγκη τροποποιήσεων στο υφιστάμενο ΠΔ 47/2005, το οποίο εκδίδεται με απόφαση των αρμόδιων υπουργών και γνώμη της ΑΔΑΕ, σύμφωνα με το άρθρο 9 του Ν. 3115/2003. Η Ολομέλεια της Αρχής έχει επεξεργαστεί τις σχετικές αναγκαίες συμπληρώσεις και τροποποιήσεις και είναι σε θέση να τις υποβάλει στα αρμόδια υπουργεία, εφόσον της ζητηθεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Προγραμματισμός δράσης για το 2023

Το έτος 2022, και κυρίως κατά το δεύτερο εξάμηνο του, το μεγαλύτερο μέρος της δράσης και της προσοχής της Αρχής επικεντρώθηκε στον τομέα των άρσεων του απορρήτου των επικοινωνιών λόγω της επικαιρότητας, αλλά και της συνταγματικής βαρύτητας του θέματος. Αυτό δεν σημαίνει ότι η ΑΔΑΕ παραμέλησε το υπόλοιπο έργο της (έλεγχοι, επιβολή κυρώσεων στους παραβάτες της νομοθεσίας περί απορρήτου κ.λπ.). Προσπάθησε να κάνει το καλύτερο δυνατό.

Οι στόχοι της ΑΔΑΕ για το 2023 είναι:

α) η τροποποίηση των Αποφάσεων 165/2011 και 205/2013. Εντός του έτους προγραμματίζεται να έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία έκδοσης του νέου κανονιστικού πλαισίου για την Ασφάλεια των Δικτύων και Υπηρεσιών των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών με την έκδοση του σχετικού Κανονισμού, μετά από την πραγματοποίηση δημόσιας διαβούλευσης για την υποβολή σχολίων από κάθε ενδιαφερόμενο. Ο εν λόγω «Κανονισμός για την Ασφάλεια των Δικτύων και Υπηρεσιών των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών» εκδίδεται βάσει των εξουσιοδοτικών διατάξεων που περιλαμβάνονται στο προοίμιό του και πρόκειται να αντικαταστήσει τις υπ' αριθμ. 165/2011 «Κανονισμός για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (ΦΕΚ Β' 2715) και 205/2013 «Κανονισμός για την Ασφάλεια και την Ακεραιότητα Δικτύων και Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών» (ΦΕΚ Β' 1742) Αποφάσεις της ΑΔΑΕ και να αποτελέσει το βασικό κανονιστικό πλαίσιο για τη λειτουργία των δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, ως προς την ασφάλεια και την προστασία του απορρήτου των επικοινωνιών. Τα μέτρα αυτά πρέπει να εξασφαλίζουν τη διαθεσιμότητα, την αυθεντικότητα, την ακεραιότητα και το απόρρητο των δικτύων και των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς και των δεδομένων που αποθηκεύονται, μεταδίδονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία μέσω αυτών, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

β) η ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής προϊσταμένων διευθύνσεων και τμημάτων κατά τα οριζόμενα στον νόμο 3528/2007 (άρθρα 84-86) και στον νόμο 4369/2016 (άρθρο 30). Όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία αυτή, η διοικητική δομή της Αρχής θα έχει πλήρως εναρμονισθεί με την ισχύουσα στα θέματα αυτά νομοθεσία για τον δημόσιο τομέα και θα έχουν εξαλειφθεί οι διάφορες εξαιρετικές ρυθμίσεις που την διείπαν κατά το παρελθόν.

γ) η προσαρμογή της Αρχής στις ρυθμίσεις του νέου νόμου 5002/2022. Και τούτο τόσο ως προς τη διαδικασία της ενημέρωσης των πολιτών για τα ζητήματα που αφορούν τυχόν πραγματοποιηθείσα άρση του απορρήτου των επικοινωνιών τους (άρθρα 4§7 και 6§8 του εν λόγω νόμου), όσο και στα ζητήματα που αφορούν τη δημιουργία λειτουργικού και αποτελεσματικού ηλεκτρονικού αρχείου της Αρχής επί των ανωτέρω θεμάτων. Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί ότι, οι διατάξεις του άρθρου 8 του επίμαχου νόμου (και κυρίως της παραγράφου 2 αυτού), παρουσιάζουν ασάφειες και ερμηνευτικά προβλήματα, τα οποία δημιουργούν προβληματισμό σε ότι αφορά το ειδικότερο αυτό θέμα του αρχείου.

δ) η περαιτέρω θωράκιση της φυσικής και ηλεκτρονικής ασφάλειας των αρχείων που είναι αποθηκευμένα στην ΑΔΑΕ.

ε) η συνέχιση των ελέγχων της Αρχής με βάση καταγγελίες που της έχουν υποβληθεί για την ιχνηλάτηση της προέλευσης των μηνυμάτων τα οποία είναι φορείς κατασκοπευτικού λογισμικού (spyware), στον βαθμό που η νομοθεσία η καθορίζουσα τις αρμοδιότητες αυτής (άρθρο 6 § 1 του Ν. 3115/2003) το επιτρέπει.

στ) η συμμετοχή της Αρχής σε ημερίδες, συνέδρια στην ημεδαπή και την αλλοδαπή, η διοργάνωση εκ μέρους της τέτοιων επιστημονικών εκδηλώσεων και η συνεργασία με αλλοδαπούς, και κατά προτεραιότητα ευρωπαϊκούς, φορείς ελέγχου και αποτελεσματικής επιβολής του σεβασμού του απορρήτου των επικοινωνιών, η εντονότερη παρουσία της στον χώρο της προστασίας του απορρήτου των πάσης φύσεως επικοινωνιών, κυρίως στον τομέα της άρσεως του απορρήτου των επικοινωνιών.

ζ) η περαιτέρω ενίσχυση της στελέχωσης της Αρχής, όπως του Αυτοτελούς Τμήματος Ελέγχου Άρσης του Απορρήτου,

η) η καταπολέμηση των γραφειοκρατικών αγκυλώσεων στο εσωτερικό της Αρχής, καθώς και η καθιέρωση εσωτερικών μηχανισμών ελέγχου αποσκοπούντων στην παρακολούθηση της πλήρους και έγκαιρης εφαρμογής και υλοποίησης των αποφάσεων της Ολομέλειας και του Προέδρου.

Τελικά, το κύριο ζητούμενο για την ΑΔΑΕ είναι η διαρκής εγρήγορση τόσο της Διοίκησής της όσο και του προσωπικού της και η αποφυγή της γραφειοκρατικοποίησης και δημοσιοϋπαλληλοποίησης της, που αποτελούν διαρκείς κινδύνους για κάθε δημόσιο οργανισμό. Η προστασία του κεφαλαιώδους σημασίας δικαιώματος στο απόρρητο των επικοινωνιών, που μάλιστα το Σύνταγμα το θέλει ως απολύτως απαραβίαστο, το απαιτεί.

Πίνακας Συντομογραφιών
Ελληνικές Συντομογραφίες

ΑΔΑ	Αριθμός Διαδικτυακής Ανάρτησης
ΑΔΑΕ	Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών
ΑΕ	Ανώνυμη Εταιρεία
ΑΕΙ	Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
ΑμεΑ	Άνθρωποι με Αναπηρία
ΑΠΔΠΧ	Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα
ΑΣΕΠ	Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού
ΦΕΒΥ	Φορείς Εκμετάλλευσης Βασικών Υπηρεσιών
ΓΕΕΘΑ	Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας
ΓΚΠΔ	Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων
ΔΑΕΕΒ	Διεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας
ΔΕ	Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
ΔΙΔΑΠ	Διεύθυνση Διαχείρισης και Ανάλυσης Πληροφοριών
ΕΑΚ	Εθνική Αρχή Κυβερνοασφάλειας
ΕΔΔΑ	Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΤΤ	Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων
ΕΚ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
ΕΚΔΔΑ	Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
ΕΛΤΑ	Ελληνικά Ταχυδρομεία
ΕΜΔ	Εθνικό Μητρώο Διαδικασιών
ΕΠΕ	Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
ΕΣΔΔΑ	Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
ΕΣΚ	Ενιαίο Σύστημα Κινητικότητας
ΕΥΠ	Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών
ΙΔΑΧ	Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου
ΙΝΕΠ	Ινστιτούτο Επιμόρφωσης
ΚΕΤΥΑΚ	Κέντρο Τεχνολογικής Υποστήριξης, Ανάπτυξης και Καινοτομίας
ΚΠΔ	Κώδικα Ποινικής Δικονομίας

ΚτΠ	Κοινωνία της Πληροφορίας
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΜΑΕ	Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία
ΜΟΝ ΙΚΕ	Μονοπρόσωπη Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία
Ν	Νόμος
ΝΠΔΔ	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
ΝΠΙΔ	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
ΟΤΕ	Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΔΑΤΥ	Πολιτική Διασφάλισης του Απορρήτου των Ταχυδρομικών Υπηρεσιών
ΠΕ	Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΚ	Ποινικού Κώδικα
ΠΨΥ	Πάροχοι Ψηφιακών Υπηρεσιών
ΣΤΔ	Σημείο Τερματισμού Δικτύου
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
ΤΕ	Ταχυδρομικές Επιχειρήσεις
ΤΕ	Τεχνολογική Εκπαίδευση
ΤΕΙ	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών
ΥΕ	Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης
ΥΟΔΔ	Τεύχος Υπαλλήλων Ειδικών Θέσεων & Οργάνων Διοίκησης
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
ΧΘΔ ΕΕ	Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ξενόγλωσσες Συντομογραφίες

BEREC	Body of European Regulators for Electronic Communications
CERT	Computer Emergency Response
CNCTR	Commission Nationale de Contrôle des Techniques de Renseignement
CSIRT	Computer Security Incident Response Team
EECC CODE	Electronic Communications Code
ECASEC	European Competent Authorities for Secure Electronic Communications
ENISA	European Network and Information Security Agency
ERGP	European Regulators Group for Postal Services
FRA	European Union Agency for Fundamental Rights
ICT	Information and Communication Technology
IP	Internet Protocol
ISAC	Information Sharing and Analysis Centers
NI - ICS	Number-Independent Interpersonal Communication Services
NIS	National Information Security
OTP	Over The Top
SOC	Security Operations Center
VoIP	Voice over Internet Protocol

Παραρτήματα

Παράρτημα 1

Η απόφαση υπ' αριθμ. 1553/9.6.2022 του Υπουργείου Οικονομικών και της ΑΔΑΕ (ΦΕΚ 3030Β'/17.6.2022)

ΑΠΟΦΑΣΗ

Θέμα: «Έγκριση Οργανισμού της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (Α.Δ.Α.Ε.)»

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΑΙ Η ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

- α. του Ν. 4622/2019 «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» (Α' 133) και ιδίως του άρθρου 20, παρ. 1-3 και 5 αυτού,
- β. του Ν. 3115/2003 «Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών» (Α' 47),
- γ. του Ν. 3528/2007 «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.» (Α' 26),
- δ. του άρθρου 77 του Ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (Α' 143),
- ε. του Ν. 4354/2015 «Διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μισθολογικές ρυθμίσεις και άλλες επείγουσες διατάξεις εφαρμογής της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων» (Α' 176),
- στ. του Ν. 4440/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κινητικότητας στη Δημόσια Διοίκηση και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, υποχρεώσεις των προσώπων που διορίζονται στις θέσεις των άρθρων 6 και 8 του Ν. 4369/2016, ασυμβίβαστα και πρόληψη των περιπτώσεων σύγκρουσης συμφερόντων και λοιπές διατάξεις» (Α' 224),
- ζ. του ΠΔ 40/2005 «Εσωτερική διάρθρωση της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (Α.Δ.Α.Ε.), προσόντα και τρόπος επιλογής προϊσταμένων και συναφείς διατάξεις» (Α' 59),
- η. του ΠΔ 410/1988 «Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο των διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, που αφορούν το προσωπικό με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου του Δημοσίου, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των λοιπών Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου» (Α' 191),
- θ. του ΠΔ 80/2016 «Ανάληψη υποχρεώσεων από τους διατάκτες» (Α' 145) ,
- ι. του άρθρου 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ΠΔ 63/2005 (Α' 98), το οποίο διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 119 περ. 22 του Ν. 4622/2019,

- ια. Του ΠΔ 2/2021 «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 2).
2. Την υπό στοιχεία Υ70/30.10.2020 απόφαση του Πρωθυπουργού «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών, Θεόδωρο Σκυλακάκη» (Β' 4805).
3. Την υπ' αριθ. 16887/17.3.2016 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Συγκρότηση της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών» (ΦΕΚ 151/Υ.Ο.Δ.Δ./2016).
3. Την υπ' αριθ. 34051/29.05.18 Απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Υ.Ο.Δ.Δ. 326), περί διορισμού Προέδρου της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών, όπως διορθώθηκε στο ορθό με το ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. 396/2019.
4. Την υπ' αριθ. πρωτ. 328/03.02.2017 κοινή υπουργική απόφαση «Σύσταση Αυτοτελούς Τμήματος αμιγώς οικονομικού ενδιαφέροντος στην Αρχή Διασφάλισης» (Β' 418).
5. Την υπ' αριθ. 2/69075/0021Β'/04.03.2004 υπουργική απόφαση «Έγκριση του Κανονισμού Οικονομικής Διαχείρισης της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών» (Β' 507).
6. Την υπ' αριθ. 44/31.10.2003 απόφαση της ΑΔΑΕ «Κανονισμός Εσωτερικής Λειτουργίας της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ)» (Β' 1642).
7. Την από 10 Νοεμβρίου 2017 υπό στοιχεία ΔΙΔΑΔ/Φ.35.49/2356/οικ.38996 εγκύκλιο του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης.
8. Την υπ' αριθ. 230/2021 (αρ. Πρωτ. ΑΔΑΕ: 1849/30.06.2021, ΑΔΑ: ΨΧΡΥΙΔ1-ΔΜ0) απόφαση του Προέδρου της Αρχής «Σύσταση Ομάδας Εργασίας για την κατάρτιση νέου Οργανισμού της ΑΔΑΕ σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 20 του νόμου 4622/2019 περί επιτελικού κράτους».
9. Τα πρακτικά συνεδριάσεων της ως άνω Ομάδας Εργασίας στις 15.09.2021,28.09.2021, 22.11.2021 και 13.12.2021.
10. Την υπό στοιχεία ΑΠ 181/21.01.2021 οικονομική έκθεση της Αν. Προϊσταμένης του Αυτοτελούς Τμήματος Οικονομικών Υπηρεσιών της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών επί των δημοσιονομικών επιπτώσεων.
11. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας απόφασης προκαλείται επιπλέον ετήσια δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, που ανέρχεται στο ποσό των 15.000,00 ευρώ περίπου, η οποία θα βαρύνει κατά ειδικό φορέα 1017-802-0000000 τους ΑΛΕ 2120104001, 2190201003, και 2190202001. Η συνολική δαπάνη βρίσκεται εντός των ορίων δαπανών του τρέχοντος προϋπολογισμού της Αρχής και του ισχύοντος Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής ΜΠΔΣ (2022-2025).
12. Το πρακτικό της από 09.03.2022 συνεδρίασης της Ολομέλειας της Α.Δ.Α.Ε.
- Εγκρίνουμε τον Οργανισμό της Α.Δ.Α.Ε. ως ακολούθως:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
Αποστολή και διάρθρωση της Α.Δ.Α.Ε.

Άρθρο 1

Αποστολή της Α.Δ.Α.Ε.

Η αποστολή της Α.Δ.Α.Ε. συνίσταται στην προστασία του απορρήτου των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο καθώς και στον έλεγχο της τήρησης των όρων και της διαδικασίας άρσης του απορρήτου (άρθρο 1, παρ. 1 Ν. 3115/2003, ΦΕΚ 47 Α΄).

Άρθρο 2

Βασική Διάρθρωση της Α.Δ.Α.Ε.

Η Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (Α.Δ.Α.Ε.) έχει την ακόλουθη οργανωτική διάρθρωση:

A. 1. Διοίκηση της Α.Δ.Α.Ε.

Ολομέλεια - Πρόεδρος - Αντιπρόεδρος

2. Γραφείο Νομικού Συμβούλου και Νομικών Υπηρεσιών.

B. Οι οργανικές μονάδες της Α.Δ.Α.Ε. διαρθρώνονται ως ακολούθως :

1. Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ελέγχου Εφαρμογής Κανονιστικού Πλαισίου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών.

α. Τμήμα Σχεδιασμού Κανονιστικού Πλαισίου

β. Τμήμα Μητρώου και Παρακολούθησης Συμμόρφωσης

γ. Τμήμα Πολιτικών Ασφαλείας

δ. Τμήμα Τακτικών Ελέγχων

2. Διεύθυνση Παρακολούθησης και Ελέγχου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών.

α. Τμήμα Καταγγελιών

β. Τμήμα Περιστατικών Ασφαλείας και Ερωτημάτων

γ. Τμήμα Αυτεπαγγέλτων Ελέγχων

δ. Τμήμα Επισκόπησης και Μελέτης Τεχνολογικών εξελίξεων

3. Διεύθυνση Διασφάλισης Απορρήτου Ταχυδρομικών Επικοινωνιών.

α. Τμήμα Ταχυδρομείων

β. Τμήμα Ταχυμεταφορών

γ. Τμήμα Κανονιστικού Πλαισίου - Παρακολούθησης Νέων Τεχνολογιών και Εφαρμογών

4. Διεύθυνση Διοικητικών - Οικονομικών Υπηρεσιών και Πληροφορικής

α. Τμήμα Προσωπικού και Διοικητικών Υπηρεσιών

β. Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών

γ. Τμήμα Πληροφορικής

5. Αυτοτελές Τμήμα Διεθνών Συνεργασιών και Δημοσίων Σχέσεων.

6. Αυτοτελές Τμήμα Ελέγχου Άρσης του Απορρήτου.

Άρθρο 3

Όργανα διοίκησης της Α.Δ.Α.Ε.

Οι γενικές αρμοδιότητες της ΑΔΑΕ ασκούνται από την Ολομέλεια, η δε διοίκηση από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στον Ν. 3115/2003. Διατάκτης των δαπανών του φορέα είναι ο Πρόεδρος.

Άρθρο 4

Γραφείο Νομικού Συμβούλου και Νομικών Υπηρεσιών

1. Το Γραφείο Νομικού Συμβούλου και Νομικών Υπηρεσιών παρέχει νομική υποστήριξη στα όργανα διοίκησης και στις οργανικές μονάδες της Α.Δ.Α.Ε.

2. Το Γραφείο έχει τις ακόλουθες ειδικότερες αρμοδιότητες:

α. Υποστήριξη των Υπηρεσιών της Α.Δ.Α.Ε. για την σύνταξη κανονιστικών και ατομικών διοικητικών πράξεων, καθώς και την επεξεργασία νομικών κειμένων ύστερα από αίτηση των υπηρεσιών. Ενημέρωση των Υπηρεσιών της Α.Δ.Α.Ε. για κάθε αλλαγή στο νομοθετικό πλαίσιο που αφορά στις αρμοδιότητές της.

β. Νομική συνδρομή των αρμοδίων υπηρεσιών της Α.Δ.Α.Ε. για: αα) την αντιμετώπιση παραβιάσεων του απορρήτου των επικοινωνιών ή των όρων και της διαδικασίας άρσης αυτού, ββ) τη διερεύνηση και επεξεργασία των καταγγελιών παραβίασης του απορρήτου και την προετοιμασία της διαδικασίας ακροάσεων, γγ) τη διασφάλιση της νομιμότητας των διαφόρων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών για την λειτουργία της Α.Δ.Α.Ε., δδ) την αντιμετώπιση των περιπτώσεων παραβίασης της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο των επικοινωνιών και την σύνταξη των σχετικών αποφάσεων, με τις οποίες επιβάλλονται κυρώσεις.

γ. Παράσταση και υπεράσπιση των νομικών υποθέσεων της Α.Δ.Α.Ε. ενώπιον των δικαστηρίων, των δικαστικών και διοικητικών αρχών, τον χειρισμό εξώδικων διαφορών και γενικώς την εκτέλεση κάθε έργου που εμπίπτει στην άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος, σύμφωνα με τον κώδικα περί δικηγόρων.

δ. Τήρηση αρχείου νομοθεσίας και νομολογίας, σχετικής με το απόρρητο των επικοινωνιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

Διάρθρωση και αρμοδιότητες οργανικών μονάδων

Άρθρο 5

Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ελέγχου Εφαρμογής Κανονιστικού Πλαισίου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών

1. Η Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ελέγχου Εφαρμογής Κανονιστικού Πλαισίου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών είναι αρμόδια για τη διαμόρφωση του κανονιστικού πλαισίου που αφορά στις αρμοδιότητες της Α.Δ.Α.Ε, όπως προκύπτουν από την κείμενη νομοθεσία, σχετικά με τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών, την ακεραιότητα των δικτύων και τη διαθεσιμότητα των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Επίσης, η Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ελέγχου Εφαρμογής Κανονιστικού Πλαισίου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών διενεργεί τακτικούς ελέγχους για την εποπτεία συμμόρφωσης των παρόχων δικτύων ή/και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών με το εκάστοτε ισχύον κανονιστικό πλαίσιο της Α.Δ.Α.Ε..

2. Η Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ελέγχου Εφαρμογής Κανονιστικού Πλαισίου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών συγκροτείται από τα ακόλουθα τμήματα:

- α. Τμήμα Σχεδιασμού Κανονιστικού Πλαισίου
- β. Τμήμα Μητρώου και Παρακολούθησης Συμμόρφωσης
- γ. Τμήμα Πολιτικών Ασφάλειας
- δ. Τμήμα Τακτικών Ελέγχων

3. Οι αρμοδιότητες των Τμημάτων της Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Ελέγχου Εφαρμογής Κανονιστικού Πλαισίου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών είναι οι ακόλουθες:

α. Τμήμα Σχεδιασμού Κανονιστικού Πλαισίου

Το Τμήμα Σχεδιασμού Κανονιστικού Πλαισίου είναι αρμόδιο για τη διαμόρφωση και αναθεώρηση του κανονιστικού πλαισίου που αφορά στις αρμοδιότητες της Α.Δ.Α.Ε, όπως προκύπτουν από την κείμενη νομοθεσία.

Στις αρμοδιότητες του Τμήματος περιλαμβάνονται:

1. Η εισήγηση προς την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε. για την έκδοση κανονιστικών πράξεων, συστάσεων και οδηγιών προς τους παρόχους δικτύων ή/και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς και τους φορείς που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες ελέγχου της Α.Δ.Α.Ε., σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και η σύνταξη αυτών.
2. Η εισήγηση προς την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε. για την έκδοση συστάσεων και οδηγιών προς τους χρήστες και συνδρομητές υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και η σύνταξη αυτών.
3. Η συνεργασία με άλλες Αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και με διεθνείς φορείς στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της Α.Δ.Α.Ε..
4. Η μέριμνα για τη διαβίβαση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή σε άλλους ευρωπαϊκούς ή διεθνείς οργανισμούς κάθε χρήσιμη πληροφορία που σχετίζεται με τις αρμοδιότητες της Α.Δ.Α.Ε..
5. Η παροχή στοιχείων, στατιστικών δεδομένων, αναλύσεων και σχετικών με τις αρμοδιότητες του Τμήματος πληροφοριών στις υπηρεσίες και στην Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε.

β. Τμήμα Μητρώου και Παρακολούθησης Συμμόρφωσης

Το Τμήμα Μητρώου και Παρακολούθησης Συμμόρφωσης είναι αρμόδιο για τον έλεγχο υπαγωγής των παρόχων δικτύων ή/και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στο εκάστοτε ισχύον κανονιστικό πλαίσιο της Α.Δ.Α.Ε. και τη διατήρηση ενημερωμένου αρχείου με στοιχεία των υπόχρεων παρόχων. Επιπροσθέτως, το Τμήμα Μητρώου και Παρακολούθησης Συμμόρφωσης είναι αρμόδιο για τη συλλογή, επεξεργασία και διατήρηση στοιχείων και συμπερασμάτων από όλους τους ελέγχους που διεξάγονται από τη Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ελέγχου Εφαρμογής Κανονιστικού Πλαισίου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και τη Διεύθυνση Παρακολούθησης και Ελέγχου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών.

Στις αρμοδιότητες του Τμήματος περιλαμβάνονται:

1. Ο έλεγχος υπαγωγής των παρόχων δικτύων ή/και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στο εκάστοτε ισχύον κανονιστικό πλαίσιο της Α.Δ.Α.Ε. και η σχετική εισήγηση προς την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε..
2. Η τήρηση μητρώου υπόχρεων παρόχων δικτύων ή/και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Το μητρώο περιλαμβάνει τόσο στοιχεία επικοινωνίας των παρόχων, όσο και στοιχεία που απορρέουν από τις υποχρεώσεις τους σε σχέση με το εκάστοτε ισχύον κανονιστικό πλαίσιο της Α.Δ.Α.Ε..

3. Η συλλογή, διατήρηση, επεξεργασία και αξιολόγηση όλων των στοιχείων και αποτελεσμάτων των διενεργούμενων ελέγχων, με σκοπό τη λήψη μέτρων για την αλλαγή του κανονιστικού πλαισίου, την παρακολούθηση της συμμόρφωσης και τη βελτίωση των ακολουθούμενων διαδικασιών από τους παρόχους, καθώς και την ενημέρωση του προσωπικού της Α.Δ.Α.Ε. πριν τη διεξαγωγή των ελέγχων.
4. Η παροχή στοιχείων, στατιστικών δεδομένων, αναλύσεων και σχετικών με τις αρμοδιότητες του Τμήματος πληροφοριών στις υπηρεσίες και στην Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε.

γ. Τμήμα Πολιτικών Ασφάλειας

Το Τμήμα Πολιτικών Ασφάλειας είναι αρμόδιο για την αξιολόγηση των Πολιτικών Ασφάλειας των παρόχων δικτύων ή/και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών που υποβάλλονται στην Α.Δ.Α.Ε, βάσει του εκάστοτε ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της Α.Δ.Α.Ε..

Στις αρμοδιότητες του Τμήματος περιλαμβάνονται:

1. Η αξιολόγηση των Πολιτικών Ασφάλειας των παρόχων δικτύων ή/και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών που υποβάλλονται στην Α.Δ.Α.Ε. προς έγκριση.
2. Η εισήγηση στην Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε. για την έγκριση ή μη των ως άνω Πολιτικών Ασφάλειας.
3. Η παροχή στοιχείων, στατιστικών δεδομένων, αναλύσεων και σχετικών με τις αρμοδιότητες του Τμήματος πληροφοριών στις υπηρεσίες και στην Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε.

δ. Τμήμα Τακτικών Ελέγχων

Το Τμήμα Τακτικών Ελέγχων είναι αρμόδιο για τη διενέργεια τακτικών ελέγχων στους παρόχους δικτύων ή/και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, με σκοπό τη διαπίστωση της εφαρμογής της Πολιτικής Ασφάλειας και της εν γένει συμμόρφωσής τους με τις συστάσεις και τους κανονισμούς που εκδίδονται από την Α.Δ.Α.Ε. στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της.

Στις αρμοδιότητες του Τμήματος περιλαμβάνονται:

1. Ο προγραμματισμός και η εισήγηση προς την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε. για τη διενέργεια τακτικών ελέγχων στους παρόχους δικτύων ή/και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.
2. Η διενέργεια τακτικών ελέγχων για τη διαπίστωση της εφαρμογής της Πολιτικής Ασφάλειας και της εν γένει συμμόρφωσης με τις συστάσεις και τους κανονισμούς που εκδίδονται από την Α.Δ.Α.Ε.
3. Η σύνταξη της έκθεσης ελέγχου και η εισήγηση προς την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε. για την έγκριση των αποτελεσμάτων του διενεργηθέντος τακτικού ελέγχου.
4. Η παροχή στοιχείων, στατιστικών δεδομένων, αναλύσεων και σχετικών με τις αρμοδιότητες του Τμήματος πληροφοριών στις υπηρεσίες και στην Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε.

Άρθρο 6

Διεύθυνση Παρακολούθησης και Ελέγχου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών

1. Η Διεύθυνση Παρακολούθησης και Ελέγχου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών είναι αρμόδια για τη διενέργεια εκτάκτων ελέγχων, κατόπιν καταγγελίας, γνωστοποίησης περιστατικού ασφάλειας ή αυτεπαγγέλτως, στους φορείς που προβλέπονται στην κείμενη νομοθεσία, για ζητήματα που άπτονται της διασφάλισης του απορρήτου των επικοινωνιών, της ακεραιότητας των δικτύων και της διαθεσιμότητας των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Επίσης, η Διεύθυνση επιλαμβάνεται ερωτημάτων πολιτών και φορέων σχετικά με τις αρμοδιότητες της Α.Δ.Α.Ε. Τέλος, η Διεύθυνση Παρακολούθησης και Ελέγχου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών είναι αρμόδια για την παρακολούθηση των τεχνολογικών εξελίξεων σε συστήματα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών που σχετίζονται με τις αρμοδιότητες της Α.Δ.Α.Ε.

2. Η Διεύθυνση Παρακολούθησης και Ελέγχου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών συγκροτείται από τα ακόλουθα τμήματα:

α. Τμήμα Καταγγελιών

β. Τμήμα Περιστατικών Ασφαλείας και Ερωτημάτων

γ. Τμήμα Αυτεπαγγέλτων Ελέγχων

δ. Τμήμα Επισκόπησης και Μελέτης Τεχνολογικών Εξελίξεων

3. Οι αρμοδιότητες των Τμημάτων της Διεύθυνσης Παρακολούθησης και Ελέγχου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών είναι οι ακόλουθες:

α. Τμήμα Καταγγελιών

Το Τμήμα Καταγγελιών είναι αρμόδιο για τη διερεύνηση καταγγελιών χρηστών και συνδρομητών υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών που υποβάλλονται στην Α.Δ.Α.Ε. στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, μέσω της διενέργειας ελέγχων στους φορείς που προβλέπονται στην κείμενη νομοθεσία.

Στις αρμοδιότητες του Τμήματος περιλαμβάνονται :

1. Η εξέταση της αρμοδιότητας ή μη της Α.Δ.Α.Ε. για τη διερεύνηση καταγγελιών χρηστών και συνδρομητών υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και η επικοινωνία με τους καταγγέλλοντες για τη συλλογή στοιχείων, καθώς και των απαραίτητων νομιμοποιητικών εγγράφων.
2. Η εισήγηση προς την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε. για τη διενέργεια ελέγχου αναφορικά με την καταγγελία και η πραγματοποίησή του.
3. Η σύνταξη της έκθεσης ελέγχου και η εισήγηση προς την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε. για την έγκριση των αποτελεσμάτων του διενεργηθέντος ελέγχου.
4. Η σύνταξη απαντητικής επιστολής-ενημέρωσης προς τον καταγγέλλοντα και η εισήγηση για την έγκρισή της από την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε.
5. Η συνεργασία με άλλους φορείς και Ανεξάρτητες Αρχές για τη διερεύνηση της καταγγελίας, όπου κρίνεται απαραίτητο.
6. Η παροχή στοιχείων, στατιστικών δεδομένων, αναλύσεων και σχετικών με τις αρμοδιότητες του Τμήματος πληροφοριών στις υπηρεσίες και στην Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε.

β. Τμήμα Περιστατικών Ασφάλειας και Ερωτημάτων

Το Τμήμα Περιστατικών Ασφάλειας και Ερωτημάτων είναι αρμόδιο για τη διερεύνηση των περιστατικών ασφάλειας που γνωστοποιούνται στην Α.Δ.Α.Ε. σχετικά με τις αρμοδιότητές της, μέσω ελέγχων που διενεργούνται στους φορείς που προβλέπονται στην κείμενη νομοθεσία. Επίσης, το Τμήμα Περιστατικών Ασφάλειας και Ερωτημάτων είναι αρμόδιο για την απάντηση ερωτημάτων φυσικών ή/και νομικών προσώπων.

Στις αρμοδιότητες του Τμήματος περιλαμβάνονται:

1. Η εξέταση της αρμοδιότητας ή μη της Α.Δ.Α.Ε. για τη διερεύνηση του περιστατικού ασφάλειας ή την εξέταση του ερωτήματος.
2. Η εισήγηση προς την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε. για τη διενέργεια ελέγχου του περιστατικού ασφάλειας και η πραγματοποίησή του.
3. Η σύνταξη της έκθεσης ελέγχου και η εισήγηση προς την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε. για την έγκριση των αποτελεσμάτων του διενεργηθέντος ελέγχου.
4. Η σύνταξη απαντητικής επιστολής σε ερωτήματα φυσικών και νομικών προσώπων αναφορικά με τις αρμοδιότητες της Α.Δ.Α.Ε. και η εισήγηση για την έγκρισή της από την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε..
5. Η συνεργασία με άλλους φορείς και Ανεξάρτητες Αρχές, όπου κρίνεται απαραίτητο.
6. Η παροχή στοιχείων, στατιστικών δεδομένων, αναλύσεων και σχετικών με τις αρμοδιότητες του Τμήματος πληροφοριών στις υπηρεσίες και στην Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε.

γ. Τμήμα Αυτεπαγγέλτων Ελέγχων

Το Τμήμα Αυτεπαγγέλτων Ελέγχων είναι αρμόδιο για τη διενέργεια ελέγχων στους φορείς που προβλέπονται στην κείμενη νομοθεσία. Οι έλεγχοι επικεντρώνονται σε ιδιαίτερης σημασίας, ως προς τις αρμοδιότητες της Α.Δ.Α.Ε., πληροφοριακά ή επικοινωνιακά συστήματα ή/και δίκτυα παρόχων, για τη διαπίστωση της τήρησης της σχετικής κείμενης νομοθεσίας.

Στις αρμοδιότητες του Τμήματος περιλαμβάνονται:

1. Ο προγραμματισμός και η εισήγηση προς την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε. για τη διενέργεια ελέγχου στους φορείς που προβλέπονται στην κείμενη νομοθεσία, καθώς και η πραγματοποίησή του ελέγχου.
2. Η σύνταξη της έκθεσης ελέγχου και η εισήγηση προς την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε. για την έγκριση των αποτελεσμάτων του διενεργηθέντος ελέγχου.
3. Η συνδρομή σε ελέγχους που πραγματοποιούν φορείς του Δημοσίου και εμπίπτουν στις αρμοδιότητες της Α.Δ.Α.Ε.
4. Η παροχή στοιχείων, στατιστικών δεδομένων, αναλύσεων και σχετικών με τις αρμοδιότητες του Τμήματος πληροφοριών στις υπηρεσίες και στην Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε.

δ. Τμήμα Επισκόπησης και Μελέτης Τεχνολογικών Εξελίξεων

Το Τμήμα Επισκόπησης και Μελέτης Τεχνολογικών Εξελίξεων είναι αρμόδιο για την παρακολούθηση των τεχνολογικών εξελίξεων σε συστήματα και υπηρεσίες και τη μελέτη της επίδρασής τους στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της Α.Δ.Α.Ε..

Στις αρμοδιότητες του Τμήματος περιλαμβάνονται:

1. Η μελέτη προτύπων και προδιαγραφών που αφορούν σε νέες τεχνολογίες που υιοθετούνται από ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς.
2. Η παρακολούθηση νέων τεχνολογιών (δικτύων και υπηρεσιών) και η μελέτη των επιπτώσεών τους στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες.
3. Η ενημέρωση των υπηρεσιών και της Ολομέλειας της Α.Δ.Α.Ε. σχετικά με τις νέες τεχνολογίες.
4. Η μέριμνα για την ενημέρωση των χρηστών και συνδρομητών σχετικά με ζητήματα τεχνολογικών εξελίξεων που άπτονται των αρμοδιοτήτων της Α.Δ.Α.Ε.
5. Η υποστήριξη των Τμημάτων της Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Ελέγχου Εφαρμογής Κανονιστικού Πλαισίου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και της Διεύθυνσης Παρακολούθησης και Ελέγχου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών για τη διενέργεια των ελέγχων που πραγματοποιούνται.
6. Η επαφή με αρμόδιους φορείς για τη διεξαγωγή εκπαιδεύσεων του προσωπικού των Τμημάτων της Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Ελέγχου Εφαρμογής Κανονιστικού Πλαισίου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και της Διεύθυνσης Παρακολούθησης και Ελέγχου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών της Α.Δ.Α.Ε..
7. Η παροχή στοιχείων, στατιστικών δεδομένων, αναλύσεων και σχετικών με τις αρμοδιότητες του Τμήματος πληροφοριών στις υπηρεσίες και στην Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε.

Άρθρο 7

Διεύθυνση Διασφάλισης Απορρήτου Ταχυδρομικών Επικοινωνιών

1. Η Διεύθυνση Διασφάλισης Απορρήτου Ταχυδρομικών Επικοινωνιών είναι αρμόδια για τη διασφάλιση του απορρήτου των πάσης φύσεως ταχυδρομικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων και των υπηρεσιών ταχυμεταφοράς.

2. Η Διεύθυνση Διασφάλισης Απορρήτου Ταχυδρομικών Επικοινωνιών συγκροτείται από τα ακόλουθα Τμήματα:

α. Τμήμα Ταχυδρομείων

β. Τμήμα Ταχυμεταφορών

γ. Τμήμα Κανονιστικού Πλαισίου, Παρακολούθησης Νέων Τεχνολογιών και Εφαρμογών

3.1. Στις αρμοδιότητες των Τμημάτων Ταχυδρομείων και Ταχυμεταφορών της Διεύθυνσης Διασφάλισης Απορρήτου Ταχυδρομικών Επικοινωνιών περιλαμβάνονται αντιστοίχως:

Η εισήγηση προς την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε. για τη διενέργεια αυτεπαγγέλτων ή κατόπιν καταγγελιών τακτικών και εκτάκτων ελέγχων στους παρόχους ταχυδρομικών υπηρεσιών και υπηρεσιών ταχυμεταφοράς, σχετικά με τη διασφάλιση του απορρήτου ταχυδρομικών υπηρεσιών και υπηρεσιών ταχυμεταφορών.

1. Η διενέργεια αυτεπαγγέλτων ή κατόπιν καταγγελίας τακτικών ή εκτάκτων ελέγχων στους παρόχους ταχυδρομικών υπηρεσιών και υπηρεσιών ταχυμεταφοράς, σχετικά με τη διασφάλιση του απορρήτου ταχυδρομικών υπηρεσιών και υπηρεσιών ταχυμεταφορών.
2. Η σύνταξη της έκθεσης ελέγχου και η εισήγηση για έγκριση των αποτελεσμάτων του διενεργηθέντος τακτικού ή έκτακτου ελέγχου.
3. Η αξιολόγηση των Πολιτικών Ασφάλειας των παρόχων ταχυδρομικών υπηρεσιών και

υπηρεσιών ταχυμεταφορών που υποβάλλονται στην Α.Δ.Α.Ε. προς έγκριση, βάσει του εκάστοτε ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της Α.Δ.Α.Ε..

4. Η εισήγηση προς την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε. για έγκριση ή μη των ως άνω Πολιτικών Ασφαλείας.
5. Η εισήγηση προς την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε. για την έκδοση συστάσεων και κανονιστικών πράξεων προς τους παρόχους ταχυδρομικών υπηρεσιών και υπηρεσιών ταχυμεταφορών, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και η σύνταξη αυτών.
6. Η τήρηση μητρώου και αρχείου των παρόχων ταχυδρομικών υπηρεσιών και υπηρεσιών ταχυμεταφορών.
7. Η παροχή στοιχείων, στατιστικών δεδομένων, αναλύσεων και σχετικών πληροφοριών στις υπηρεσίες και στην Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε..
8. Η μέριμνα για την προστασία των χρηστών των ταχυδρομικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών ταχυμεταφορών, σχετικά με την ασφάλεια και τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών.
9. Η συνεργασία με άλλες αντίστοιχες Αρχές στο πλαίσιο της Ε.Ε., καθώς και διεθνείς φορείς, για θέματα διασφάλισης του απορρήτου κατά την παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών και υπηρεσιών ταχυμεταφορών.
10. Η διαβίβαση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή σε Διεθνείς Οργανισμούς κάθε χρήσιμη πληροφορία σχετικά με την κοινοτική νομοθεσία περί απορρήτου των ταχυδρομικών υπηρεσιών και υπηρεσιών ταχυμεταφορών.

3.2. Στις αρμοδιότητες του Τμήματος Κανονιστικού Πλαισίου, Παρακολούθησης Νέων Τεχνολογιών και Εφαρμογών περιλαμβάνονται:

1. Η μελέτη προτύπων και προδιαγραφών που αφορούν στις ταχυδρομικές υπηρεσίες και στις υπηρεσίες ταχυμεταφορών ως προς την ασφάλεια και τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών.
2. Η παρακολούθηση των νέων τεχνολογιών (υπηρεσιών και εφαρμογών) και η μελέτη των επιπτώσεών τους στις ταχυδρομικές υπηρεσίες και στις υπηρεσίες ταχυμεταφορών.
3. Η ενημέρωση των υπηρεσιών και της Ολομέλειας της Α.Δ.Α.Ε. σχετικά με τις νέες τεχνολογίες στις ταχυδρομικές υπηρεσίες και στις υπηρεσίες ταχυμεταφορών.
4. Η μέριμνα για την ενημέρωση των πολιτών σχετικά με ζητήματα νέων τεχνολογιών στις ταχυδρομικές υπηρεσίες και στις υπηρεσίες ταχυμεταφορών.
5. Η υποστήριξη των Τμημάτων Ταχυδρομείων και Ταχυμεταφορών της Διεύθυνσης Διασφάλισης Απορρήτου Ταχυδρομικών Επικοινωνιών για τη διενέργεια των ελέγχων που πραγματοποιούνται.
6. Η επαφή με αρμόδιους φορείς για τη διεξαγωγή εκπαιδεύσεων του προσωπικού των Τμημάτων της Διεύθυνσης Διασφάλισης Απορρήτου Ταχυδρομικών Επικοινωνιών.
7. Η παροχή στοιχείων, στατιστικών δεδομένων, αναλύσεων και σχετικών με τις αρμοδιότητες του Τμήματος πληροφοριών στις υπηρεσίες και στην Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε..

Άρθρο 8

Διεύθυνση Διοικητικών - Οικονομικών Υπηρεσιών και Πληροφορικής

1. Η Διεύθυνση Διοικητικών - Οικονομικών Υπηρεσιών και Πληροφορικής λειτουργεί με στόχο την υποστήριξη και αποτελεσματικότερη εκτέλεση και συντονισμό όλων των οικονομικών, διοικητικών και διαχειριστικών θεμάτων για την εύρυθμη λειτουργία της Α.Δ.Α.Ε.

Ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Διοικητικών - Οικονομικών Υπηρεσιών και Πληροφορικής έχει αρμοδιότητες Προϊσταμένου Οικονομικών Υπηρεσιών (Π.Ο.Υ.).

2. Η Διεύθυνση Διοικητικών - Οικονομικών Υπηρεσιών και Πληροφορικής συγκροτείται από τα ακόλουθα Τμήματα:

α. Τμήμα Προσωπικού και Διοικητικών Υπηρεσιών

β. Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών

1. Γραφείο Εκτέλεσης Προϋπολογισμού

2. Γραφείο Κατάρτισης Προϋπολογισμού και Πληρωμών

γ. Τμήμα Πληροφορικής

3. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Διοικητικών - Οικονομικών Υπηρεσιών και Πληροφορικής κατανομούνται μεταξύ των Τμημάτων αυτής ως εξής:

α. Τμήμα Προσωπικού και Διοικητικών Υπηρεσιών

Στις αρμοδιότητες του Τμήματος περιλαμβάνονται:

1. Η τήρηση του Γενικού Πρωτοκόλλου, ηλεκτρονικού ή μη, και Γενικού Αρχείου.
2. Η παροχή γραμματειακής υποστήριξης και η διεκπεραίωση της αλληλογραφίας, με ηλεκτρονική ή άλλη μορφή.
3. Η παροχή γραμματειακής υποστήριξης προς την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε.
4. Η μέριμνα για την έκδοση των Αποφάσεων, η ανάρτησή τους στο πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ και η τήρηση ειδικού βιβλίου Αποφάσεων της Α.Δ.Α.Ε.
5. Η μέριμνα εφαρμογής του Κανονισμού της Α.Δ.Α.Ε., των εσωτερικών εγκυκλίων και η παροχή οδηγιών και κατευθύνσεων προς το προσωπικό, αναφορικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του.
6. Η διαχείριση των θεμάτων υπηρεσιακής κατάστασης και υπηρεσιακών μεταβολών του προσωπικού και η μέριμνα για τη διεκπεραίωση θεμάτων πειθαρχικής διαδικασίας.
7. Η διακρίβωση των αναγκών εκπαίδευσης και επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού που υπηρετεί στην Αρχή και ο προγραμματισμός της διαρκούς εκπαίδευσης αυτού.
8. Η εισήγηση για τον προγραμματισμό των αναγκών σε προσωπικό, την ορθολογική κατανομή αυτού μεταξύ των οργανικών μονάδων της Αρχής καθώς και η διενέργεια των απαιτούμενων διαδικασιών στελέχωσης της Αρχής.
9. Ο συντονισμός των δράσεων στοχοθεσίας στο πλαίσιο εφαρμογής του συστήματος Διοίκησης με Στόχους.
10. Η εφαρμογή των διατάξεων για την αξιολόγηση του προσωπικού.

11. Η τήρηση και επικαιροποίηση αρχείου υλικών, υπηρεσιών και μητρώου

προσωπικού.

12. Η μέριμνα για την καθαριότητα και την ασφάλεια του κτηρίου όπου στεγάζεται η Αρχή, αλλά και την εν γένει καλή κατάσταση και καλή λειτουργία των υποδομών αυτού.
13. Η μέριμνα για την κίνηση, τη συντήρηση και την επισκευή των οχημάτων της Αρχής.
14. Η εκτέλεση, σε συνεννόηση με τον Πρόεδρο, των πάσης φύσεως εξωτερικών εργασιών.

β. Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών

Στο Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών συνιστώνται Γραφείο Εκτέλεσης Προϋπολογισμού και Γραφείο Κατάρτισης Προϋπολογισμού και Πληρωμών.

Στις αρμοδιότητες του Γραφείου Εκτέλεσης Προϋπολογισμού περιλαμβάνονται:

1. Η κατάρτιση του σχεδίου απόφασης ανάληψης υποχρέωσης κατόπιν τεκμηριωμένου αιτήματος από τον διατάκτη και η καταχώριση των αναλαμβανόμενων δεσμεύσεων στα οικεία λογιστικά βιβλία και στο Μητρώο Δεσμεύσεων.
2. Ο έλεγχος τήρησης των περί ανάληψης υποχρεώσεων διατάξεων και η παροχή βεβαίωσης επί των σχεδίων των σχετικών πράξεων για την ύπαρξη της απαιτούμενης πίστωσης και για τη μη υπέρβαση του οριζόμενου κάθε φορά από το αρμόδιο όργανο ποσοστού διάθεσης της πίστωσης.
3. Ο έλεγχος και η εκκαθάριση των δαπανών με βάση τα πλήρη και νόμιμα δικαιολογητικά αυτών.
4. Η έκδοση τίτλου πληρωμής των δαπανών, μέσα στα καθοριζόμενα κατά μήνα όρια πληρωμών και εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας από το ενωσιακό και εθνικό κανονιστικό πλαίσιο. Ειδικότερα, η εκκαθάριση των δαπανών αποδοχών, πρόσθετων αμοιβών, αποζημιώσεων και με οποιαδήποτε άλλη ονομασία καταβαλλόμενων απολαβών του πάσης φύσεως προσωπικού της Αρχής, των φυσικών προσώπων με οποιουδήποτε τύπου μίσθωση έργου ή παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έμμισθης εντολής, καθώς και αποζημιώσεων φοιτητών και σπουδαστών για την πρακτική τους άσκηση στην Αρχή γίνεται σε συνεργασία με την Ενιαία Αρχή Πληρωμών (Ε.Α.Π.).
5. Η σύνταξη έκθεσης επί διαφωνιών με τον διατάκτη ως προς τη νομιμότητα και κανονικότητα των εκκαθαριζόμενων δαπανών και υποβολή της μετά του σχετικού φακέλου στη Διεύθυνση Συντονισμού και Ελέγχου Εφαρμογής Δημοσιολογιστικών Διατάξεων με σχετική κοινοποίηση στην αρμόδια Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικών Ελέγχων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 1 του άρθρου 26 του Ν. 4270/2014.
6. Η τήρηση του Μητρώου Δεσμεύσεων τακτικού προϋπολογισμού και Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.
7. Η τακτοποίηση των χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής και των πάγιων προκαταβολών.
8. Η εισήγηση αρμοδίως για καταλογισμό δημοσίου υπολόγου, καθώς και η εισήγηση για καταλογισμό καταβληθέντων αχρεωστήτως ποσών.
9. Η παροχή στοιχείων στα Δικαστήρια, η εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων και

κοινοποίηση στην αρμόδια Δημοσιονομική Υπηρεσία Εποπτείας και Ελέγχου (Δ.Υ.Ε.Ε.) των δικαστικών αποφάσεων αυτών, από τις οποίες προκύπτει επιβάρυνση στο προϋπολογισμό του φορέα.

10. Η τήρηση των λογιστικών βιβλίων που προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις.
11. Η παροχή βεβαίωσης για διορισμούς, εντάξεις, μετατάξεις, αποσπάσεις και προαγωγές του προσωπικού κάθε κατηγορίας της Α.Δ.Α.Ε.
12. Η παροχή στοιχείων και βεβαιώσεων αναφορικά με αποδοχές, πρόσθετες αμοιβές, αποζημιώσεις, κρατήσεις κλπ. για το πάσης φύσεως προσωπικό της Αρχής.
13. Η μέριμνα για αποτροπή συσσώρευσης οφειλών.
14. Κάθε άλλο θέμα που αφορά στην οικονομική διαχείριση της Αρχής.

Στις αρμοδιότητες του Γραφείου Κατάρτισης Προϋπολογισμού και Πληρωμών περιλαμβάνονται:

1. Η παραγωγή στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Δημοσιονομικής Πολιτικής (ΟΠΣ-ΔΠ) ηλεκτρονικών εντολών μεταφοράς και πίστωσης λογαριασμού προς την Τράπεζα της Ελλάδος για την εξόφληση των εκδιδόμενων χρηματικών ενταλμάτων (τακτικών και προπληρωμής) με πίστωση των τραπεζικών λογαριασμών των δικαιούχων και την απόδοση των διενεργούμενων κρατήσεων υπέρ τρίτων σε αυτούς.
2. Η μέριμνα για τη διενέργεια συμψηφισμών και η απόδοση στο Δημόσιο και στα οικεία ασφαλιστικά ταμεία των οφειλών των δικαιούχων που αναγράφονται στις σχετικές βεβαιώσεις φορολογικών και ασφαλιστικών οφειλών.
3. Η ενημέρωση των δικαιούχων και των φορέων για την έκδοση χρηματικών ενταλμάτων και την πληρωμή των δικαιούχων.
4. Η τήρηση Μητρώου Κατασχέσεων και Εκχωρήσεων.
5. Η μέριμνα για την κατάρτιση από τον διατάκτη του τακτικού Προϋπολογισμού της Αρχής και για την ορθολογική αξιοποίηση των πόρων της Αρχής βάσει των γενικών αρχών και κανόνων για τη δημοσιονομική διαχείριση του Ν. 4270/2014.
6. Η κατάρτιση και παρακολούθηση της εκτέλεσης προγράμματος παντός είδους προμηθειών

γ. Τμήμα Πληροφορικής

Το Τμήμα Πληροφορικής είναι αρμόδιο για την εγκατάσταση, τη λειτουργία και την υποστήριξη του πληροφοριακού και τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού της Α.Δ.Α.Ε.

Στις αρμοδιότητες του Τμήματος περιλαμβάνονται:

1. Η παρακολούθηση και διαχείριση των πληροφοριακών και τηλεπικοινωνιακών συστημάτων της Α.Δ.Α.Ε., στα οποία περιλαμβάνονται οι προσωπικοί υπολογιστές, οι κεντρικοί εξυπηρετητές, λειτουργικά συστήματα, εφαρμογές, βάσεις δεδομένων, δικτυακός εξοπλισμός, τηλεπικοινωνιακά δίκτυα και συνδέσεις, το τηλεφωνικό κέντρο και οι τηλεφωνικές συσκευές.
2. Η συντήρηση των πληροφοριακών και τηλεπικοινωνιακών συστημάτων, τόσο ως προς το υλικό (hardware), όσο και ως προς το λογισμικό (software) μέσω συμβάσεων υποστήριξης από τις κατασκευάστριες εταιρίες.
3. Η μελέτη σχεδιασμού, ανάπτυξης, εγκατάστασης, επέκτασης και αναβάθμισης του υπάρχοντος πληροφοριακού και τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού, τόσο ως προς το

υλικό, όσο και ως προς το λογισμικό, η σύνταξη τεχνικών προδιαγραφών, η εισήγηση για την προμήθεια και η αξιολόγηση των προσφορών.

4. Η παρακολούθηση της εκτέλεσης όλων των συμβάσεων εγκατάστασης και συντήρησης των πληροφοριακών και τηλεπικοινωνιακών συστημάτων από τους προμηθευτές.
5. Η εφαρμογή και παρακολούθηση της Πολιτικής Λειτουργίας και Ασφαλείας του δικτύου της Α.Δ.Α.Ε..
6. Η παροχή υποστήριξης και εκπαίδευσης προς τους χρήστες των πληροφοριακών και τηλεπικοινωνιακών συστημάτων της Α.Δ.Α.Ε..
7. Ο καθορισμός και η παρακολούθηση των αναγκών της Α.Δ.Α.Ε. σε αναλώσιμα υλικά που σχετίζονται με τη λειτουργία του εξοπλισμού πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών της Α.Δ.Α.Ε., καθώς και του τηλεφωνικού της δικτύου, για την προμήθειά τους.
8. Η καταγραφή των αναγκών της Α.Δ.Α.Ε. αναφορικά με εξοπλισμό πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών, ώστε να προγραμματίζονται τα αντίστοιχα έργα και να ενσωματώνονται τα απαραίτητα ποσά στον προϋπολογισμό της Α.Δ.Α.Ε..

Άρθρο 9

Αυτοτελές Τμήμα Διεθνών Συνεργασιών και Δημοσίων Σχέσεων

Το Αυτοτελές Τμήμα Διεθνών Συνεργασιών και Δημοσίων Σχέσεων έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- α. Τη γραμματειακή υποστήριξη του Προέδρου και των μελών ως προς τις διεθνείς συνεργασίες και εκπροσωπήσεις.
- β. Την παρακολούθηση των διεθνών εξελίξεων σε θέματα διασφάλισης απορρήτου των επικοινωνιών, ταχυδρομικών και ηλεκτρονικών.
- γ. Την παρακολούθηση των εργασιών κατάρτισης διεθνών συμβάσεων, σχεδίων νόμων και κανονιστικών πράξεων που αφορούν διεθνείς συνεργασίες επί ζητημάτων ασφάλειας και απορρήτου, καθώς και την εισήγηση και προώθηση των ανωτέρω σχεδίων, σύμφωνα με τις θέσεις της Αρχής.
- δ. Τις απαντήσεις σε ερωτηματολόγια που αφορούν θέματα διασφάλισης απορρήτου των επικοινωνιών, ταχυδρομικών και ηλεκτρονικών, από Διεθνείς Οργανισμούς και την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- ε. Την ενημέρωση των κατά περίπτωση αρμοδίων υπηρεσιών του Υπουργείου Δικαιοσύνης επί των σχετικών διαδικασιών και νομικών πράξεων που έχουν υιοθετηθεί και των υποχρεώσεων που απορρέουν για τη χώρα.
- στ. Τη διοργάνωση στην Ελλάδα συνεδρίων, σεμιναρίων με διεθνείς συνεργασίες με σκοπό τη βελτίωση και ανάπτυξη του τομέα προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών.
- ζ. Την οργάνωση της επικοινωνίας του Προέδρου και μελών της Αρχής με αντίστοιχα γραφεία και υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων Διεθνών Οργανισμών.
- η. Τη διαχείριση και οργάνωση των δημοσίων σχέσεων σε εσωτερικό και διεθνές επίπεδο της Α.Δ.Α.Ε.
- θ. Την παρακολούθηση του Τύπου και την ενημέρωση των αρμοδίων οργάνων και του προσωπικού της Α.Δ.Α.Ε

Άρθρο 10

Αυτοτελές Τμήμα Ελέγχου Άρσης Απορρήτου

Το Αυτοτελές Τμήμα Ελέγχου Άρσης Απορρήτου προβαίνει στην κατάσχεση μέσω παραβίασης του απορρήτου, που υποπίπτουν στην αντίληψη της Α.Δ.Α.Ε., κατά την ενάσκηση του έργου της και ορίζεται μεσεγγυούχος αυτών μέχρι να αποφανθούν τα αρμόδια δικαστήρια.

α. Προβαίνει στην καταστροφή πληροφοριών ή στοιχείων ή δεδομένων τα οποία αποκτήθηκαν με παράνομη παραβίαση του απορρήτου των επικοινωνιών.

β. Εξετάζει καταγγελίες σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων των αιτούντων, όταν θίγονται από τον τρόπο και τη διαδικασία άρσης του απορρήτου.

γ. Εξετάζει τη νομιμότητα εντολών άρσεως του απορρήτου, ήτοι καταγράφει και αρχειοθετεί τις εισαγγελικές διατάξεις και τα βουλεύματα των δικαστικών συμβουλίων περί άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών και επεξεργάζεται αυτά, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις της κείμενης νομοθεσίας.

δ. Παρέχει στοιχεία, στατιστικά δεδομένα, αναλύσεις και σχετικές με τις αρμοδιότητες του Τμήματος πληροφορίες στις υπηρεσίες και στην Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε.

ε. Συνεργάζεται με άλλους φορείς και Ανεξάρτητες Αρχές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Άρθρο 11

Κατανομή και προσόντα διορισμού/πρόσληψης του προσωπικού

Οι οργανικές θέσεις του προσωπικού της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (Α.Δ.Α.Ε.) ανέρχονται συνολικά σε πενήντα τέσσερις (54).

Οι οργανικές θέσεις του προσωπικού της Α.Δ.Α.Ε. κατανέμονται κατά εργασιακή σχέση, κατηγορία/εκπαιδευτική βαθμίδα, κλάδο και ειδικότητα, ως εξής:

1. Οι οργανικές θέσεις του μόνιμου προσωπικού ανέρχονται σε είκοσι τρεις (23) και κατανέμονται κατά κατηγορία και κλάδο, ως εξής:

α) Κατηγορία Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΠΕ):

αα. Κλάδος ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού, θέσεις τέσσερις (4). Περιέχει μία θέση (1) προσωπικού με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου που δεσμεύει οργανική θέση μόνιμου προσωπικού του παρόντος κλάδου μετά από μετάταξη στην Αρχή.

ββ. Κλάδος ΠΕ Πληροφορικής, θέση μία (1).

β) Κατηγορία Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΤΕ):

αα. Κλάδος ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού, θέσεις τέσσερις (4).

ββ. Κλάδος ΤΕ Μηχανικών, θέσεις πέντε (5).

γγ. Κλάδος ΤΕ Πληροφορικής, θέση μία (1).

γ) Κατηγορία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΔΕ):

αα. Κλάδος ΔΕ Διοικητικού - Λογιστικού, θέσεις τέσσερις (4).

ββ. Κλάδος ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων, θέσεις δύο (2).

γγ., Κλάδος ΔΕ Οδηγών, θέση μία (1).

δ) Κατηγορία Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης (ΥΕ):

αα. Κλάδος ΥΕ Γενικών Καθηκόντων, θέση μία (1).

2. Οι οργανικές θέσεις του προσωπικού με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου ανέρχονται σε είκοσι τέσσερις (24) και κατανέμονται κατά εκπαιδευτική βαθμίδα και ειδικότητα/γνωστικό αντικείμενο, ως εξής:

α) Βαθμίδα Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΠΕ): Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό: θέσεις είκοσι τέσσερις (24)

αα. Ασφάλεια Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών: θέσεις δεκαέξι (16).

ββ. Ασφάλεια Ταχυδρομικών Επικοινωνιών: θέσεις δύο (2).

γγ. Νομική: θέσεις τέσσερις (4).

δδ. Διεθνείς Συνεργασίες και Δημόσιες Σχέσεις: θέσεις δύο (2).

3. Οι λοιπές οργανικές θέσεις του προσωπικού με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου κατά εκπαιδευτική βαθμίδα και ειδικότητα είναι τέσσερις (4) και έχουν ως ακολούθως:

α) Βαθμίδα Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΠΕ):

αα. ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, θέση μία (1).

ββ. ΠΕ Πληροφορικής, θέση μία (1).

β) Βαθμίδα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΔΕ):

αα. ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων, θέσεις (2).

4. Το προσωπικό με σχέση έμμισθης εντολής της Α.Δ.Α.Ε. κατανέμεται ως εξής:

α. Νομικός Σύμβουλος: θέση μία (1).

β. Δικηγόροι παρ` Εφέταις ή παρ` Αρειώ Πάγω: θέσεις δύο (2).

5. Τα κατά κλάδο και ειδικότητα τυπικά προσόντα διορισμού ή πρόσληψης στις θέσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο καθορίζονται από τις κείμενες αντίστοιχες διατάξεις.

Άρθρο 12

Προϊστάμενοι Οργανικών Μονάδων

Οι κλάδοι και τα τυχόν πρόσθετα απαραίτητα ή συνεκτιμώμενα προσόντα επιλογής προϊσταμένων μπορούν να καθορίζονται κάθε φορά με την εκάστοτε Προκήρυξη θέσεων ευθύνης από την Ολομέλεια της Αρχής.

Άρθρο 13

Περιγράμματα θέσεων Προϊσταμένων Διευθύνσεων

1. Τα καθήκοντα των Προϊσταμένων των Διευθύνσεων της Α.Δ.Α.Ε. είναι τα ακόλουθα: (α) η παροχή οδηγιών και κατευθύνσεων βάσει των επιχειρησιακών στόχων, (β) η διασφάλιση συνθηκών οριζόντιας συνεργασίας μεταξύ των οργανικών μονάδων της Διεύθυνσης και λοιπών φορέων της Δημόσιας Διοίκησης, (γ) η παρότρυνση του προσωπικού για την επίτευξη των επιχειρησιακών στόχων της Διεύθυνσης, (δ) η διαχείριση, ανάπτυξη και αξιοποίηση του προσωπικού, ώστε να επιτυγχάνονται οι προγραμματισμένοι στόχοι και η εισήγηση προτάσεων βελτίωσης για την κατανομή του ανθρώπινου δυναμικού, (ε) η έγκριση των Περιγραμμάτων Θέσεων Ευθύνης (ΠΘΕ) των υποκείμενων οργανικών μονάδων και η εισήγηση τυχόν τροποποιήσεων, (στ) η διαμόρφωση της ετήσιας στοχοθεσίας και ο προσδιορισμός των δεικτών μέτρησης αυτής σε συνεργασία με τους Προϊσταμένους των Τμημάτων, (ζ) η αξιολόγηση του προσωπικού σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, (η) η παρακολούθηση βέλτιστων πρακτικών και ο προσδιορισμός οργανωτικών, λειτουργικών και

επιχειρησιακών βελτιώσεων των οργανικών μονάδων της Διεύθυνσης και (θ) η εκπροσώπηση της Διεύθυνσης όπου απαιτείται.

2. Επιπρόσθετα καθήκοντα που απορρέουν από αρμοδιότητες που περιγράφονται σε ειδικότερη κείμενη νομοθεσία ή σε ειδικότερες σχετικές κανονιστικές διατάξεις διατηρούνται σε ισχύ.

Άρθρο 14

Περιγράμματα θέσεων Προϊσταμένων Τμημάτων και Αυτοτελών Τμημάτων

1. Τα καθήκοντα των Προϊσταμένων των Τμημάτων και Αυτοτελών Τμημάτων της Α.Δ.Α.Ε. είναι τα ακόλουθα: (α) η λειτουργική διασύνδεση των ασκούμενων αρμοδιοτήτων με τους επιχειρησιακούς στόχους της υπερκείμενης οργανικής μονάδας, (β) η συγκέντρωση, επεξεργασία, σύνθεση και παρουσίαση των απαραίτητων δεδομένων για την υποστήριξη της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, (γ) η παρότρυνση των υπαλλήλων για την υλοποίηση των δράσεων του Τμήματος, (δ) η ορθολογική κατανομή του αντικειμένου και των εισερχομένων στους υπαλλήλους του Τμήματος, (ε) η διασφάλιση συνθηκών συνεργασίας με άλλες υπηρεσίες της Αρχής και λοιπών φορέων της Δημοσίας Διοίκησης, (στ) η ανίχνευση επιμορφωτικών αναγκών του προσωπικού και η διαμόρφωση ευκαιριών μάθησης για το σύνολο αυτού, (ζ) η εφαρμογή και η παρακολούθηση της θεσπισμένης στοχοθεσίας σε ατομικό επίπεδο και η ανάληψη πρωτοβουλιών για τη βελτίωση της αποδοτικότητας των υπαλλήλων, (η) η αξιολόγηση του προσωπικού σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, και (θ) η ανάληψη πρωτοβουλιών για τη βελτίωση της λειτουργίας του Τμήματος και η τήρηση των προβλεπόμενων προθεσμιών.

2. Επιπρόσθετα καθήκοντα που απορρέουν από αρμοδιότητες που περιγράφονται σε ειδικότερη κείμενη νομοθεσία ή σε ειδικότερες σχετικές κανονιστικές διατάξεις διατηρούνται σε ισχύ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ – ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ – ΈΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ

Άρθρο 15

Μεταβατικές διατάξεις

1. Η τοποθέτηση του υπηρετούντος προσωπικού της Α.Δ.Α.Ε. στις Διευθύνσεις, στα Τμήματα και στα Γραφεία, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρούσα Απόφαση, θα γίνει με απόφαση του Προέδρου της Α.Δ.Α.Ε. μετά την αξιολόγηση των τυπικών και ουσιαστικών τους προσόντων. Μέχρι τότε, το προσωπικό της Α.Δ.Α.Ε. εξακολουθεί να κατέχει τις θέσεις που είχε με βάση την οργανωτική διάρθρωση της Α.Δ.Α.Ε. κατά το ΠΔ 40/2005.

3. Από την έναρξη ισχύος της παρούσης Απόφασης και, μεταβατικά, μέχρι την ολοκλήρωση των διαδικασιών πλήρωσης των θέσεων ευθύνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.4369/2016 (Α΄ 33), προϊστάμενοι στις νέες οργανικές μονάδες τοποθετούνται με απόφαση του αρμοδίου για τοποθέτηση προϊσταμένων οργάνου και σύμφωνη γνώμη της Ολομέλειας της Αρχής, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις διατάξεις του άρθρου 18 του ν.4492/2017 (Α΄ 156), όπως ισχύει. Προϊστάμενοι οργανικών μονάδων επι θητεία, με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, που κατά το χρόνο έναρξης ασκούσαν καθήκοντα κατόπιν επιλογής τους, επανατοποθετούνται με απόφαση της Ολομέλειας της Α.Δ.Α.Ε. έως τη λήξη της θητείας τους

προϊστάμενοι σε νέες αντίστοιχες σε επίπεδο και αντικείμενο οργανωτικές δομές, εφόσον ανήκουν σε κλάδο του οποίου οι υπάλληλοι προβλέπεται από τις οικείες οργανικές διατάξεις να προϊσταται στη συγκεκριμένη θέση.

Άρθρο 16

Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη ισχύος της παρούσας απόφασης παύουν να ισχύουν:

α. το ΠΔ 40/2005 «Εσωτερική διάρθρωση της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (Α.Δ.Α.Ε.), προσόντα και τρόπος επιλογής προϊσταμένων και συναφείς διατάξεις» (Α' 59),

β. κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη που είναι αντίθετη στις διατάξεις της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 17

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς της παρούσας αρχίζει από την ημερομηνία δημοσίευσής της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως

Ο Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομικών

**Ο Πρόεδρος της Αρχής Διασφάλισης του
Απορρήτου των Επικοινωνιών**

Θεόδωρος Σκυλακάκης

Χρήστος Ράμμος

Παράρτημα 2

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 5002 ΦΕΚ Α' 228/9.12.2022

Διαδικασία άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών, κυβερνοασφάλεια και προστασία προσωπικών δεδομένων πολιτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΓΕΝΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Άρθρο 1 Σκοπός

Σκοπός του παρόντος είναι: α) η θωράκιση και ο εκσυγχρονισμός της διαδικασίας άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 19 του Συντάγματος,

β) η βελτιστοποίηση της δράσης της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών,

γ) η προστασία του απορρήτου των επικοινωνιών από λογισμικά παρακολούθησης,

δ) η οργανική και λειτουργική αναβάθμιση του επιπέδου κυβερνοασφάλειας στη χώρα, και

ε) η αποτελεσματικότερη προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Άρθρο 2 Αντικείμενο

Αντικείμενο του παρόντος είναι:

α) η εξαντλητική ρύθμιση της διαδικασίας άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών,

β) η εισαγωγή τροποποιήσεων στη διάρθρωση και λειτουργία της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών,

γ) ο ποινικός κολασμός της εμπορίας, κατοχής και χρήσης λογισμικών παρακολούθησης,

δ) η σύσταση και λειτουργία Επιτροπής Συντονισμού για θέματα Κυβερνοασφάλειας, και

ε) η τροποποίηση των ρυθμίσεων ενσωμάτωσης στην εθνική έννομη τάξη της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου (L 119).

Άρθρο 3 Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος: α) «Λόγοι εθνικής ασφάλειας» είναι οι λόγοι που συνάπτονται με την προστασία των βασικών λειτουργιών του κράτους και των θεμελιωδών συμφερόντων των Ελλήνων πολιτών, όπως, ιδίως, λόγοι σχετικοί με την εθνική άμυνα, την εξωτερική πολιτική, την ενεργειακή ασφάλεια και την κυβερνοασφάλεια.

β) «Πολιτικά πρόσωπα» είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, τα μέλη της κυβέρνησης και οι υφυπουργοί, οι βουλευτές και τα μέλη του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου, οι αρχηγοί των πολιτικών κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή και το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο και τα ανώτατα μονοπρόσωπα όργανα των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΆΡΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Άρθρο 4

Άρση του απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους εθνικής ασφάλειας

1. Αίτημα για άρση του απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους εθνικής ασφάλειας μπορεί να υποβάλλει μόνο η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών (Ε.Υ.Π.) ή η Διεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας της Ελληνικής Αστυνομίας (Δ.Α.Ε.Ε.Β.) είτε με δική τους πρωτοβουλία είτε κατόπιν σχετικής ενημέρωσης που διαβιβάζεται από δικαστική ή άλλη πολιτική, στρατιωτική ή αστυνομική δημόσια αρχή, στην αρμοδιότητα της οποίας υπάγεται το θέμα εθνικής ασφάλειας που επιβάλλει την άρση.

2. Το αίτημα για άρση του απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους εθνικής ασφάλειας υποβάλλεται, κατά περίπτωση, για μεν την Ε.Υ.Π. στον εισαγγελικό λειτουργό της παρ. 3 του άρθρου 5 του Ν. 3649/2008 (Α' 39), για δε τη Δ.Α.Ε.Ε.Β. στον εισαγγελικό λειτουργό της παρ. 3 του άρθρου 4 του Ν. 2265/1994 (Α' 209). Το αίτημα περιλαμβάνει (α) τους λόγους που στοιχειοθετούν κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια, (β) την αναγκαιότητα της άρσης του απορρήτου για την αντιμετώπιση του κινδύνου, (γ) τα μέσα ανταπόκρισης ή επικοινωνίας για τα οποία ζητείται η άρση, (δ) το αντικείμενο της άρσης, δηλαδή τα εξωτερικά στοιχεία της επικοινωνίας ή και το περιεχόμενο αυτής, και (ε) την εδαφική έκταση εφαρμογής και την απολύτως αναγκαία χρονική διάρκεια της άρσης. Ο εισαγγελικός λειτουργός κρίνει μέσα σε είκοσι τέσσερις (24) ώρες για την άρση ή όχι του απορρήτου με διάταξή του, στην οποία περιέχονται τα στοιχεία που αναφέρονται στις παρ. 4 και 5 του παρόντος. Αν, κατά την κρίση του, μετά από εισήγηση της αιτούσας αρχής, ειδικές περιστάσεις εθνικής ασφάλειας επιβάλλουν την παράλειψη ή τη συνοπτική παράθεση ορισμένων από τα στοιχεία αυτά, γίνεται ειδική μνεία στη διάταξη. Η εγκριτική διάταξη υποβάλλεται αμελλητί, μαζί με το αίτημα και τα συνοδεύοντα αυτό στοιχεία που ετέθησαν υπόψη του εισαγγελικού λειτουργού, για έγκριση σε δεύτερο εισαγγελικό λειτουργό, ο οποίος είναι αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου ή εισαγγελέας Εφετών και ορίζεται με απόφαση του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου για θητεία ενός (1) έτους, με δυνατότητα ανανέωσης για ένα (1) έτος. Ο δεύτερος εισαγγελικός λειτουργός εγκρίνει ή απορρίπτει το αίτημα εντός είκοσι τεσσάρων (24) ωρών και επιστρέφει αμελλητί το σύνολο των ανωτέρω εγγράφων στον αποστείλαντα αυτά, χωρίς τη δυνατότητα τήρησης αρχείου. Η ισχύς της εισαγγελικής διάταξης αρχίζει από την έγκριση του δεύτερου εισαγγελικού λειτουργού.

3. Το αίτημα για άρση του απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους εθνικής ασφάλειας, που αφορά πολιτικά πρόσωπα, υποβάλλεται μόνο από την Ε.Υ.Π. και οφείλει να στηρίζεται σε συγκεκριμένα στοιχεία που καθιστούν άμεση και εξαιρετικά πιθανή τη διακινδύνευση της εθνικής ασφάλειας. Το αίτημα, μαζί με τα στοιχεία που το συνοδεύουν, υποβάλλεται από τον

Διοικητή της Ε.Υ.Π. στον Πρόεδρο της Βουλής, προκειμένου να χορηγήσει σχετική άδεια εντός προθεσμίας είκοσι τεσσάρων (24) ωρών. Αν δεν υπάρχει Βουλή, την άδεια του δεύτερου εδαφίου χορηγεί ο Πρόεδρος της τελευταίας Βουλής ή, αν αυτός αρνείται ή δεν υπάρχει, ο Πρωθυπουργός. Αν το αίτημα αφορά στον Πρόεδρο της Βουλής, ή αν δεν υπάρχει Βουλή στον Πρόεδρο της τελευταίας Βουλής, την άδεια χορηγεί ο Πρωθυπουργός. Μόνο εάν χορηγηθεί η άδεια της παρούσας, μπορεί το αίτημα να υποβληθεί στον εισαγγελικό λειτουργό της παρ. 3 του άρθρου 5 του Ν. 3649/2008 για τη συνέχιση της διαδικασίας. Στην περίπτωση της παρούσας, ο Πρόεδρος της Βουλής, ο Πρόεδρος της τελευταίας Βουλής ή ο Πρωθυπουργός, κατά περίπτωση, δεν τηρεί σχετικό αρχείο.

4. Η διάταξη που επιβάλλει την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους εθνικής ασφάλειας περιέχει:

α) το όργανο που αιτείται την άρση,

β) τον σκοπό της άρσης,

γ) τα μέσα ανταπόκρισης ή επικοινωνίας στα οποία επιβάλλεται η άρση,

δ) το αντικείμενο της άρσης, δηλαδή τα εξωτερικά στοιχεία της επικοινωνίας ή και το περιεχόμενο αυτής,

ε) την εδαφική έκταση εφαρμογής, εφόσον απαιτείται για τις ανάγκες της άρσης, και την απολύτως αναγκαία χρονική διάρκεια της άρσης και

στ) την ημερομηνία έκδοσης της διάταξης.

5. Διάταξη που απορρίπτει αίτημα άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους εθνικής ασφάλειας περιέχει μόνο:

α) το όργανο που είχε αιτηθεί την άρση, και β) την ημερομηνία έκδοσης της διάταξης.

6. Οι διατάξεις που επιβάλλουν την άρση του απορρήτου ή απορρίπτουν το σχετικό αίτημα, τηρούνται σε ηλεκτρονικό αρχείο της Υπηρεσίας από τον αρμόδιο εισαγγελικό λειτουργό της παρ. 2. Με απόφαση, κατά περίπτωση, του Διοικητή της Ε.Υ.Π. ή του Διευθυντή της Δ.Α.Ε.Ε.Β., τα φυσικά αρχεία των διατάξεων άρσης του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας ψηφιοποιούνται και ενσωματώνονται στο ηλεκτρονικό αρχείο του πρώτου εδαφίου. Στην απόφαση αυτή ορίζονται ο τρόπος και η διαδικασία της ψηφιοποίησης. Μετά την πάροδο ενός (1) έτους από την ψηφιοποίηση τα φυσικά αρχεία καταστρέφονται και συντάσσεται έκθεση για την καταστροφή τους.

7. Μετά την πάροδο τριών (3) ετών από την παύση της ισχύος της διάταξης άρσης του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας γνωστοποιείται η επιβολή του περιοριστικού μέτρου στον θιγόμενο, υπό την προϋπόθεση ότι δεν διακυβεύεται ο σκοπός για τον οποίο αυτό διατάχθηκε. Για τη γνωστοποίηση του πρώτου εδαφίου υποβάλλεται σχετικό αίτημα στην Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (Α.Δ.Α.Ε.), το οποίο διαβιβάζεται στην Ε.Υ.Π. και τη Δ.Α.Ε.Ε.Β.. Η άρση γνωστοποιείται μετά από απόφαση τριμελούς οργάνου, το οποίο αποφασίζει εντός προθεσμίας εξήντα (60) ημερών. Στην περίπτωση διενέργειας της άρσης από την Ε.Υ.Π., το όργανο αποτελείται από τον εισαγγελικό λειτουργό της παρ. 3 του άρθρου 5 του Ν. 3649/2008, τον δεύτερο εισαγγελικό λειτουργό της παρ. 2 του άρθρου 4 του παρόντος και

τον Πρόεδρο της Α.Δ.Α.Ε.. Στην περίπτωση διενέργειας της άρσης από τη Δ.Α.Ε.Ε.Β., το όργανο αποτελείται από τον εισαγγελικό λειτουργό της παρ. 3 του άρθρου 4 του Ν. 2265/1994, τον δεύτερο εισαγγελικό λειτουργό της παρ. 2 του άρθρου 4 του παρόντος και τον Πρόεδρο της Α.Δ.Α.Ε.. Του οργάνου προεδρεύει ο ανώτερος ιεραρχικά ή, επί ομοιοβάθμων, ο αρχαιότερος εισαγγελικός λειτουργός. Το όργανο αποφασίζει κατά πλειοψηφία, με τήρηση απόρρητων συνοπτικών πρακτικών και καταγραφή της γνώμης της μειοψηφίας, εφόσον υφίσταται. Αν αποφασισθεί η ενημέρωση, ο θιγόμενος ενημερώνεται για την επιβολή του περιοριστικού μέτρου και για τη διάρκειά του. Δεν επιτρέπεται η υποβολή νέου αιτήματος πριν την πάροδο ενός (1) έτους από την υποβολή του προηγούμενου.

Άρθρο 5

Διαχείριση υλικού σε άρσεις για λόγους εθνικής ασφάλειας

1. Μετά την πάροδο δέκα (10) ετών από την παύση της ισχύος της εισαγγελικής διάταξης για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους εθνικής ασφάλειας, μπορεί, κατόπιν εισήγησης της κατά περίπτωση αρμόδιας Υπηρεσίας και με απόφαση του οικείου τριμελούς οργάνου της παρ. 7 του άρθρου 4, να καταστρέφονται οι φάκελοι με το υλικό τεκμηρίωσης για την άρση του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας.

2. Αν ο εισαγγελικός λειτουργός του πρώτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 4 κρίνει ότι το υλικό που αποτυπώθηκε στο σύστημα επισυνδέσεων συνιστά αποδεικτικό μέσο για την άσκηση ποινικής δίωξης, εξάγεται σε υλικό φορέα και αποστέλλεται, με νέα διάταξη, στις αρμόδιες εισαγγελικές αρχές. Με την ίδια διάταξη, το υλικό αυτό περιορίζεται στο περιεχόμενο που κρίνεται ότι εισφέρει αποδεικτικά στη διακρίβωση εγκλημάτων.

3. Μετά την πάροδο έξι (6) μηνών από την παύση της ισχύος της εισαγγελικής διάταξης για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους εθνικής ασφάλειας, το υλικό που αποτυπώθηκε στο σύστημα επισυνδέσεων, διαγράφεται από το σύστημα. Σε περίπτωση που η αρμόδια Υπηρεσία κρίνει αναγκαία τη διατήρηση του υλικού: (α) για τη συσχέτισή του με στοιχεία υπό εξέλιξη έρευνας ή (β) λόγω συνδρομής της παρ. 2, το υλικό εξάγεται από το σύστημα σε υλικό φορέα. Με την επιφύλαξη της παρ. 2, και εφόσον συντρέχει ειδικός λόγος, κατόπιν γραπτής πρότασης της αρμόδιας Διεύθυνσης ή Τμήματος και έγκρισης του Διοικητή της Ε.Υ.Π. ή του Διευθυντή της Δ.Α.Ε.Ε.Β., κατά περίπτωση, διαγράφεται από το σύστημα υλικό που αποτυπώθηκε και πριν τη συμπλήρωση των έξι (6) μηνών.

4. Με την επιφύλαξη του δεύτερου εδαφίου της παρ. 3, το σύνολο του πληροφοριακού υλικού που εξάγεται για τις ανάγκες της Υπηρεσίας από το σύστημα επισυνδέσεων σε έγχαρτη μορφή ή αποτυπωμένο σε υλικούς φορείς, καταστρέφεται εντός έξι (6) μηνών από την παύση της ισχύος της εισαγγελικής διάταξης που διέταξε την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών.

5. Το υλικό που δεν έχει σχέση με τον λόγο επιβολής του μέτρου, καταστρέφεται αμελλητί ενώπιον της αρχής που εξέδωσε τη διάταξη.

6. Όπου στο παρόν προβλέπεται καταστροφή ή διαγραφή, συντάσσεται έκθεση από τον εντεταλμένο προς τούτο υπάλληλο.

Άρθρο 6

Άρση του απορρήτου των επικοινωνιών για τη διακρίβωση εγκλημάτων

1. Η άρση του απορρήτου των επικοινωνιών είναι επιτρεπτή για τη διακρίβωση των ακόλουθων κακουρημάτων:

α) των Κεφαλαίων Πρώτου, περί προσβολών του δημοκρατικού πολιτεύματος, Δεύτερου, περί προσβολών της διεθνούς υπόστασης της χώρας, Τέταρτου, περί εγκλημάτων κατά των πολιτειακών και πολιτικών οργάνων, Έκτου, περί εγκλημάτων κατά της δημόσιας τάξης, Ένατου, περί εγκλημάτων σχετικά με το νόμισμα, άλλα μέσα πληρωμής και ένσημα, Δέκατου Έκτου, περί εγκλημάτων κατά της σωματικής ακεραιότητας, Δέκατου Όγδοου, περί εγκλημάτων κατά της προσωπικής ελευθερίας, Δέκατου Ένατου, περί εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εγκλημάτων οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, Εικοστού Δεύτερου, περί προσβολών ατομικού απορρήτου και επικοινωνίας, καθώς και των άρθρων 235, περί δωροληψίας υπαλλήλου, 236, περί δωροδοκίας υπαλλήλου, 237, περί δωροληψίας και δωροδοκίας δικαστικού λειτουργού, 264 περί εμπρησμού, 265 περί εμπρησμού σε δάση, 270 περί έκρηξης, 272 περί κατασκευής και κατοχής εκρηκτικών και εμπρηστικών υλών, 299 περί ανθρωποκτονίας με δόλο, 374 περί διακεκριμένης κλοπής, 380 περί ληστείας, 385 περί εκβίασης, 386 περί απάτης και 386Α περί απάτης με υπολογιστή του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα (Ν. 4619/2019, Α΄ 95),

β) του Πρώτου Κεφαλαίου, περί προσβολών κατά της ακεραιότητας της χώρας, καθώς και των άρθρων 46, περί στάσης, 47, περί ομαδικής απείθειας, 140, περί αποσφράγισης, υπεξαγωγής εγγράφων ή άλλων αντικειμένων και 144, περί μετάδοσης στρατιωτικών μυστικών, του Ειδικού Μέρους του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα (Ν. 2287/1995, Α΄ 20),

γ) του Ν. 4557/2018 (Α΄ 139), περί νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, της παρ. γ΄ της παρ. 1 του άρθρου 157 του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα (Ν. 2960/2001, Α΄ 265), περί λαθρεμπορίας, των άρθρων 28 και 31 του Ν. 4443/2016 (Α΄ 232), περί αξιόποινων πράξεων προσώπων που κατέχουν προνομιακές πληροφορίες και περί αξιόποινης χειραγώγησης της αγοράς, αντιστοίχως, του άρθρου 15 του Ν. 2168/1993 (Α΄ 147), περί όπλων, πυρομαχικών, εκρηκτικών υλών και εκρηκτικών μηχανισμών, των άρθρων 20, 22 και 23 του Ν. 4139/2013 (Α΄ 74), περί εξαρτησιογόνων ουσιών, του άρθρου 11 του Ν. 3917/2011 (Α΄ 22), περί δεδομένων που διατηρούνται από τον πάροχο υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημόσιου δικτύου επικοινωνιών, της παρ. 5 του άρθρου 38 του Ν. 4624/2019 (Α΄ 137), περί πρόσβασης σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, του άρθρου 28 του Ν. 1650/1986 (Α΄ 160), περί προστασίας του περιβάλλοντος, του Ν. 4858/2021 (Α΄ 220), περί προστασίας των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς, της παρ. 3 του άρθρου 66 του Ν. 2121/1993 (Α΄ 25), περί προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων, της παρ. 4 του άρθρου 132 του Ν. 2725/1999 (Α΄ 121), περί δωροδοκίας-δωροληψίας για αλλοίωση αποτελέσματος αγώνα και του άρθρου 30 του Ν. 4251/2014 (Α΄ 80), περί μεταφοράς υπηκόων τρίτων χωρών που δεν έχουν δικαίωμα εισόδου στη χώρα.

2. Η άρση του απορρήτου είναι επιτρεπτή για τη διακρίβωση των ακόλουθων πλημμελημάτων:

α) των άρθρων 148, περί κατασκοπείας, 187, περί εγκληματικής οργάνωσης, 187Α, περί τρομοκρατικών πράξεων-τρομοκρατικής οργάνωσης, 187Β, περί αξιόποινης υποστήριξης, 323Α, περί εμπορίας ανθρώπων, 324, περί αρπαγής ανηλίκων, 339, περί γενετήσιων πράξεων με ανηλίκους ή ενώπιόν τους, 342, περί κατάχρησης ανηλίκων, 343, περί κατάχρησης σε γενετήσια πράξη, 346, περί εκδικητικής πορνογραφίας, 348, 348Α, 348Β, 348Γ, 351Α, περί προσβολών της ανηλικότητας και πορνογραφίας ανηλίκων, 370ΣΤ, περί λογισμικών και συσκευών παρακολούθησης, 386, περί απάτης και 386Α, περί απάτης με υπολογιστή του Ποινικού Κώδικα,

β) των άρθρων 28 και 31 του Ν. 4443/2016, περί αξιόποινων πράξεων προσώπων που κατέχουν προνομιακές πληροφορίες και περί χειραγώγησης της αγοράς, αντιστοίχως, και του

τρίτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 44 του Ν. 3959/2011 (Α' 93), περί προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού.

3. Για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών στις περιπτώσεις των παρ. 1 και 2 αποφαίνεται, εντός σαράντα οκτώ (48) ωρών, με ειδικά αιτιολογημένο βούλευμά του το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο μετά από πρόταση του εισαγγελέα. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιστάσεις την άρση μπορεί να διατάξει ο εισαγγελέας ή ο ανακριτής. Στην περίπτωση αυτή, ο εισαγγελέας ή ο ανακριτής υποχρεούται να εισαγάγει το ζήτημα, μέσα σε προθεσμία τριών (3) ημερών, στο αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο, το οποίο ελέγχει παράλληλα τη συνδρομή των εξαιρετικά επείγουσών περιστάσεων. Διαφορετικά, η ισχύς της σχετικής διάταξης αίρεται αυτοδικαίως. Αν εντός ευλόγου χρόνου, που δεν μπορεί να υπερβαίνει τις πέντε (5) ημέρες συνολικά, δεν εκδοθεί βούλευμα, τα ευρήματα δεν είναι αξιοποιήσιμα.

4. Το βούλευμα ή η διάταξη που επιβάλλει την άρση του απορρήτου για διακρίβωση εγκλημάτων, περιλαμβάνει:

α) την αστυνομική αρχή ή τον εισαγγελέα ή τον ανακριτή που ζητεί την άρση,

β) την αξιόποινη πράξη, γ) τις σοβαρές ενδείξεις ενοχής σε βάρος του προσώπου κατά του οποίου διενεργείται η άρση, δ) την αιτιολογία επιβολής της άρσης, ιδίως την αδυναμία ή ιδιαίτερη δυσχέρεια διακρίβωσης του εγκλήματος με άλλο τρόπο,

ε) τον σκοπό της άρσης,

στ) τα μέσα ανταπόκρισης ή επικοινωνίας στα οποία επιβάλλεται η άρση,

ζ) το αντικείμενο της άρσης, δηλαδή τα εξωτερικά στοιχεία της επικοινωνίας ή και το περιεχόμενο αυτής, η) την εδαφική έκταση εφαρμογής, εφόσον απαιτείται για τις ανάγκες της άρσης, και την απολύτως αναγκαία χρονική διάρκεια της άρσης,

θ) την ημερομηνία έκδοσης της διάταξης, και

ι) τα στοιχεία του προσώπου ή των προσώπων κατά των οποίων επιβάλλεται η άρση.

5. Το βούλευμα ή η διάταξη που απορρίπτει αίτημα άρσης του απορρήτου περιέχει:

α) την αστυνομική αρχή ή τον εισαγγελέα ή τον ανακριτή που είχε ζητήσει την άρση και β) την ημερομηνία έκδοσης της διάταξης.

6. Η άρση του απορρήτου μπορεί να επιβληθεί υπό τους όρους της παρ. 3 του παρόντος και κατά τρίτου αμέτοχου στο έγκλημα προσώπου, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 4 του άρθρου 254 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (Ν. 4620/2019, Α' 96).

7. Στις περιπτώσεις εγκλημάτων που υπάγονται στην αρμοδιότητα των στρατιωτικών δικαστηρίων, την άρση του απορρήτου επιβάλλει, με απόφασή του, το δικαστικό συμβούλιο του αρμόδιου στρατιωτικού δικαστηρίου, μετά από αίτηση: α) του αρμόδιου εισαγγελέα του στρατιωτικού δικαστηρίου, ο οποίος εποπτεύει ή ενεργεί προανάκριση ή προκατακτική εξέταση ή β) του ανακριτή που ενεργεί τακτική ανάκριση.

8. Η Α.Δ.Α.Ε., μετά τη λήξη ισχύος του μέτρου της άρσης του απορρήτου και κατόπιν υποβολής σχετικού αιτήματος από τον θιγόμενο, του γνωστοποιεί την επιβολή του μέτρου αυτού εντός προθεσμίας εξήντα (60) ημερών, με τη σύμφωνη γνώμη του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και υπό την προϋπόθεση ότι δεν διακυβεύεται ο σκοπός για τον οποίο διατάχθηκε.

Άρθρο 7

Διαχείριση υλικού σε άρσεις για τη διακρίβωση εγκλημάτων

1. Τα στοιχεία που συνελέγησαν ή κατασχέθηκαν και το υλικό που αποτυπώθηκε σε εκτέλεση της διάταξης για την άρση του απορρήτου σε περίπτωση διακρίβωσης εγκλημάτων επισυνάπτονται στη δικογραφία, αν συνιστούν αποδεικτικά μέσα για την ποινική δίωξη ή την αθώωση του κατηγορουμένου κατά την κρίση της αρχής που εξέδωσε τη διάταξη. Με διάταξη του κατά περίπτωση αρμόδιου εισαγγελέα ή ανακριτή, το υλικό που αποτυπώθηκε για τον σκοπό της διακρίβωσης εγκλημάτων και το οποίο προορίζεται να επισυναφθεί σε δικογραφία, περιορίζεται στο περιεχόμενο που κρίνεται ότι εισφέρει αποδεικτικά στη διακρίβωση των εγκλημάτων για τα οποία διατάχθηκε η άρση του απορρήτου ή στην αθώωση του κατηγορουμένου για αυτά.

2. Κάθε στοιχείο ή γνώση που αποκτάται κατά την άρση αξιοποιείται στο πλαίσιο της αυτής ποινικής δίκης, υπό τον όρο ότι αφορά σε πράξη για την οποία επιτρέπεται η άρση απορρήτου. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται το στοιχείο αυτό ή η αποκτηθείσα γνώση να χρησιμοποιηθούν και σε άλλη ποινική δίκη για τη βεβαίωση των εγκλημάτων των παρ. 1 και 2 του άρθρου 6, εφόσον το δικαστικό συμβούλιο αποφανθεί ειδικώς περί αυτού.

3. Στις περιπτώσεις των άρθρων 28 και 31 του Ν. 4443/2016 (Α' 232), περί αξιόποινων πράξεων προσώπων που κατέχουν προνομιακές πληροφορίες και περί αξιόποινης χειραγώγησης της αγοράς, αντιστοίχως, το υλικό που αποτυπώθηκε κατ' εφαρμογή των παρ. 1 και 2 του άρθρου 6 του παρόντος και εφόσον το δικαστικό συμβούλιο αποφανθεί ειδικώς περί αυτού μετά από αίτημα της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς που εισάγεται σε αυτό με πρόταση του αρμόδιου εισαγγελέα, χρησιμοποιείται επιπλέον κατά τη διοικητική διαδικασία για τη διαπίστωση των παραβάσεων και την επιβολή των προστίμων του άρθρου 37 του Ν. 4443/2016, των άρθρων 93α και 94 του Ν. 4099/2012 (Α' 250), καθώς και των στοιχείων (α) και (β) του άρθρου 14 και του άρθρου 15 του Κανονισμού (ΕΕ) 596/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Απριλίου 2014 για την κατάχρηση της αγοράς (Κανονισμός για την κατάχρηση της αγοράς και την κατάργηση της Οδηγίας 2003/6/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου) και των Οδηγιών της Επιτροπής 2003/124/ΕΚ, 2003/125/ΕΚ και 2004/72/ΕΚ (L 173) και επισυνάπτονται στη σχετική δικογραφία κατά τη διαδικασία ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων. Στην περίπτωση του τρίτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 44 του Ν. 3959/2011 (Α' 93), περί ελεύθερου ανταγωνισμού, το υλικό που αποτυπώθηκε κατ' εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 6 του παρόντος και εφόσον το δικαστικό συμβούλιο αποφανθεί ειδικώς περί αυτού μετά από αίτημα της Επιτροπής Ανταγωνισμού που εισάγεται σε αυτό με πρόταση του αρμόδιου εισαγγελέα, χρησιμοποιείται επιπλέον κατά τη διοικητική διαδικασία για τη διαπίστωση των παραβάσεων και την επιβολή των προστίμων του άρθρου 25B του Ν. 3959/2011, και επισυνάπτεται στη σχετική δικογραφία κατά τη διαδικασία ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων.

4. Σε κάθε περίπτωση, μετά την έκδοση αμετάκλητης απόφασης ή αμετάκλητου απαλλακτικού βουλεύματος ή εάν επί προκαταρκτικής εξέτασης δεν ασκήθηκε ποινική δίωξη, τα στοιχεία που συνελέγησαν και το υλικό που συγκεντρώθηκε καταστρέφονται αμελλητί ενώπιον της αρχής που εξέδωσε τη διάταξη και συντάσσεται έκθεση για την καταστροφή.

Άρθρο 8

Διαδικασία άρσης του απορρήτου

1. Απόσπασμα της διάταξης ή του βουλεύματος, που περιλαμβάνει το διατακτικό, παραδίδεται αμελλητί με ηλεκτρονικό κρυπτογραφημένο μήνυμα, το οποίο καλύπτει τις προϋποθέσεις ασφαλείας του απορρήτου του περιεχομένου:

α) Στον πρόεδρο ή το διοικητικό συμβούλιο ή τον γενικό διευθυντή ή τον εκπρόσωπο του νομικού προσώπου, στο οποίο υπάγεται το μέσο ανταπόκρισης ή επικοινωνίας. Σε περίπτωση ατομικής επιχείρησης, το ως άνω απόσπασμα παραδίδεται στον επιχειρηματία.

β) Στην περίπτωση δημόσιων υπηρεσιών ή νομικών προσώπων που υπάγονται στον έλεγχο ή την εποπτεία του κράτους, το ως άνω απόσπασμα παραδίδεται και στον Υπουργό που προϊστάται της δημόσιας υπηρεσίας ή στον Υπουργό που εποπτεύει το νομικό πρόσωπο.

2. Ολόκληρο το κείμενο των διατάξεων και των βουλευμάτων που επιβάλλουν άρση του απορρήτου ή απορρίπτουν σχετικό αίτημα παραδίδεται αμελλητί σε μη επεξεργάσιμη μορφή, με ηλεκτρονικό κρυπτογραφημένο μήνυμα το οποίο καλύπτει τις προϋποθέσεις ασφάλειας του απορρήτου του περιεχομένου, στην Α.Δ.Α.Ε.. Οι διατάξεις και τα βουλεύματα που αποστέλλονται κατά τον ως άνω τρόπο στην Α.Δ.Α.Ε. αποθηκεύονται και τηρούνται σε ειδικά ηλεκτρονικά αρχεία, που βρίσκονται σε σύστημα βάσης δεδομένων. Την αποθήκευση διενεργεί προσωπικό της Α.Δ.Α.Ε. ειδικά εξουσιοδοτημένο προς τούτο από την Ολομέλεια αυτής. Πρόσβαση στο εν λόγω ειδικό αρχείο, καθώς και αναζήτηση στοιχείων πραγματοποιούνται μόνο από τον Πρόεδρο της Α.Δ.Α.Ε. και δύο (2) ακόμη μέλη της Ολομέλειας που ορίζονται από αυτήν. Τα αποτελέσματα της αναζήτησης παρουσιάζονται σε επόμενη συνεδρίαση της Ολομέλειας. Απαγορεύεται η εξαγωγή στοιχείων με οποιονδήποτε τρόπο από τη βάση δεδομένων, η δε παραβίαση της απαγόρευσης αυτής τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη ποινική διάταξη.

3. Στην Ε.Υ.Π. και στη Δ.Α.Ε.Ε.Β. δημιουργούνται ηλεκτρονικές πλατφόρμες παράδοσης της διάταξης για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους εθνικής ασφάλειας, με σκοπό την αποστολή και παράδοση αποσπασμάτων των διατάξεων με ηλεκτρονικό κρυπτογραφημένο μήνυμα στους αποδέκτες που ορίζονται στην παρ. 1 και την αποστολή και παράδοση ολόκληρου του κειμένου των διατάξεων στην Α.Δ.Α.Ε..

4. Η χρονική διάρκεια της άρσης του απορρήτου δεν μπορεί να υπερβαίνει τους δύο (2) μήνες. Παρατάσεις, οι οποίες δεν υπερβαίνουν κάθε φορά τους δύο (2) μήνες, μπορούν να διαταχθούν με τη διαδικασία, που προβλέπεται κατά περίπτωση, για την επιβολή του μέτρου και υπό τον όρο ότι εξακολουθούν να υφίστανται οι λόγοι της άρσης. Σε κάθε περίπτωση, η χρονική διάρκεια δεν μπορεί να υπερβαίνει συνολικά τους δέκα (10) μήνες. Υπέρβαση του ορίου του δεύτερου εδαφίου επιτρέπεται μόνο σε περιπτώσεις άρσης για λόγους εθνικής ασφάλειας, εφόσον στηρίζεται σε συγκεκριμένα στοιχεία που καθιστούν άμεση και εξαιρετικά πιθανή τη διακινδύνευση της εθνικής ασφάλειας και η εξακολούθηση της συνδρομής των στοιχείων αυτών επιβεβαιώνεται σε κάθε παράταση της ισχύος της άρσης. Μετά τη λήξη της διάρκειας της άρσης ή μετά τη λήξη του επιτρεπόμενου ανώτατου χρονικού ορίου της παύει αυτοδικαίως η άρση του απορρήτου. Σε κάθε περίπτωση, με διάταξη του οργάνου που επέβαλε την άρση διατάσσεται η παύση της και πριν από την πάροδο της ορισμένης διάρκειάς της, αν εκπληρώθηκε ο σκοπός ή εξέλειπαν οι λόγοι επιβολής του μέτρου.

5. Μετά την εκτέλεση της διάταξης ή του βουλεύματος συντάσσονται μία ή περισσότερες, κατά τις περιστάσεις, εκθέσεις από την υπηρεσία που διενήργησε τις πράξεις άρσης του απορρήτου.

Οι εκθέσεις υπογράφονται από εντεταλμένο υπάλληλο της υπηρεσίας του πρώτου εδαφίου και σε αυτές αναφέρονται:

- α) οι ενέργειες που έγιναν για την εκτέλεση της διάταξης,
- β) ο τόπος, η ημερομηνία και ο τρόπος εκτέλεσης των πιο πάνω ενεργειών,
- γ) το ονοματεπώνυμο των υπαλλήλων που τις διενήργησαν.

Αντίγραφα των εκθέσεων αυτών διαβιβάζονται με απόδειξη, μέσα σε κλειστό φάκελο, στην αιτούσα αρχή, στη δικαστική αρχή που εξέδωσε τη διάταξη ή το βούλευμα και στην Α.Δ.Α.Ε..

6. Ο Πρόεδρος της Α.Δ.Α.Ε. ενημερώνει για θέματα άρσεων απορρήτου επικοινωνιών τον Πρόεδρο της Βουλής, τους αρχηγούς των κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή και τον Υπουργό Δικαιοσύνης.

7. Με την επιφύλαξη των παρ. 2 και 3 του άρθρου 5 και των παρ. 2 και 3 του άρθρου 7, το περιεχόμενο της ανταπόκρισης ή επικοινωνίας, το οποίο έγινε γνωστό λόγω της άρσης του απορρήτου, καθώς και κάθε άλλο σχετικό με αυτή στοιχείο απαγορεύεται, με ποινή ακυρότητας, να ληφθεί υπόψη ως άμεση ή έμμεση απόδειξη σε άλλη ποινική, πολιτική και διοικητική δίκη και διοικητική διαδικασία για σκοπό διαφορετικό από εκείνον που είχε καθορισθεί με τη διάταξη.

8. Με φυλάκιση τουλάχιστον έξι (6) μηνών τιμωρείται ο αρμόδιος υπάλληλος του νομικού προσώπου στο οποίο ανήκει το μέσο ανταπόκρισης ή επικοινωνίας για το οποίο επιβλήθηκε η άρση, αν δεν παράσχει στην αιτούσα αρχή πληροφορία σχετική με το περιεχόμενο της διάταξης και τεχνική ή υπηρεσιακή γενικά συνδρομή για την εκτέλεσή της. Με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών τιμωρείται υπάλληλος του νομικού προσώπου στο οποίο ανήκει το μέσο ανταπόκρισης ή επικοινωνίας για το οποίο επιβλήθηκε η άρση, αν γνωστοποιήσει το γεγονός της άρσης του απορρήτου, ή ανακοινώσει σε τρίτους ή χρησιμοποιήσει το περιεχόμενο των κάθε είδους μηνυμάτων, πληροφοριών και στοιχείων που περιήλθαν σε γνώση του λόγω της άρσης του απορρήτου ή παραβιάσει την υποχρέωση εχεμύθειας του κατά τη διαδικασία άρσης του απορρήτου που προβλέπεται από το άρθρο 8 του ΠΔ 47/2005 (Α' 64).

9. Με απόφαση της Ολομέλειας της Α.Δ.Α.Ε., οι διατάξεις και τα βουλεύματα περί άρσης του απορρήτου, που έχουν αποθηκευτεί σε φυσικά αρχεία στην Αρχή από την ίδρυσή της, ψηφιοποιούνται και αποθηκεύονται στα ειδικά ηλεκτρονικά αρχεία της παρ. 2. Την ψηφιοποίηση και αποθήκευση διενεργεί ειδικά εξουσιοδοτημένο από την Ολομέλεια προσωπικό της Αρχής. Μετά την πάροδο ενός (1) έτους από την ψηφιοποίησή τους, τα φυσικά αρχεία καταστρέφονται και συντάσσεται έκθεση για την καταστροφή τους.

Άρθρο 9

Δικαστικοί λειτουργοί της Ε.Υ.Π. και της Δ.Α.Ε.Ε.Β. Τροποποίηση παρ. 3 άρθρου 5 Ν. 3649/2008 και παρ. 3 άρθρου 4 Ν. 2265/1994

1. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 5 του Ν. 3649/2008 (Α' 39) τροποποιείται ως προς τη θητεία του εισαγγελικού λειτουργού της Ε.Υ.Π. και η παρ. 3 διαμορφώνεται ως εξής:

«3. Στην Ε.Υ.Π. αποσπάται, ύστερα από απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου, ένας εισαγγελικός λειτουργός για τριετή θητεία που δεν μπορεί να ανανεωθεί, ο οποίος ελέγχει τη νομιμότητα των ειδικών επιχειρησιακών δράσεων της, που αφορούν θέματα δικαιωμάτων του

ανθρώπου και ασκεί όσες άλλες αρμοδιότητες του ανατίθενται με διατάξεις του παρόντος νόμου. Αν ο εισαγγελικός λειτουργός απουσιάζει ή για οποιονδήποτε λόγο κωλύεται, αναπληρώνεται από τον εισαγγελικό λειτουργό που προβλέπεται από τη διάταξη του άρθρου 4 παρ. 3 του Ν. 2265/1994.»

2. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 4 του Ν. 2265/1994 (Α΄ 209) τροποποιείται ως προς τη θητεία του προβλεπόμενου στη διάταξη αυτή εισαγγελικού λειτουργού, ο οποίος εποπτεύει τη Δ.Α.Ε.Β., σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 22 του Ν. 4249/2014 (Α΄ 73), και η παρ. 3 του άρθρου 4 του Ν. 2265/1994 διαμορφώνεται ως εξής:

«3. Το ως άνω Συμβούλιο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη και απαρτίζεται από έναν εισαγγελικό λειτουργό, ως πρόεδρο, ο οποίος ορίζεται με απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση, για τριετή θητεία που δεν μπορεί να ανανεωθεί, και από έξι (6) ανώτατους ή ανώτερους αξιωματικούς της Ελληνικής Αστυνομίας, ως μέλη. Αν ο εισαγγελικός λειτουργός απουσιάζει ή για οποιονδήποτε λόγο κωλύεται, αναπληρώνεται από τον εισαγγελικό λειτουργό που προβλέπεται από τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 3 του Ν. 3649/2008. Σε περίπτωση εξέτασης, μελέτης ή ανάλυσης ειδικών θεμάτων αρμοδιότητας του Συμβουλίου, δύνανται να συμμετέχουν και ειδικευμένοι στα θέματα αυτά επιστήμονες, οι οποίοι προσλαμβάνονται με σύμβαση μίσθωσης έργου ή υπηρετούν στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη με οποιαδήποτε σχέση εργασίας. Με απόφαση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη και Εθνικής Άμυνας είναι δυνατόν να συμμετέχουν στο Συμβούλιο και αξιωματικοί των Ενόπλων Δυνάμεων. Σε περίπτωση που οι διωκτικές αρχές διεξάγουν, σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΠΔ, προανάκριση ή προκαταρκτική εξέταση για υποθέσεις ειδικών εγκλημάτων βίας, ο εισαγγελικός λειτουργός που μετέχει του συμβουλίου, πέραν των καθηκόντων που ασκεί βάσει των διατάξεων του κατά την παρ. 5 του ίδιου άρθρου εκδιδόμενου προεδρικού διατάγματος, ενεργεί και ο ίδιος κατά την κρίση του την ως άνω προανάκριση ή προκαταρκτική εξέταση.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

Άρθρο 10

Παραβίαση απορρήτου τηλεφωνικής επικοινωνίας και προφορικής συνομιλίας Τροποποίηση άρθρου 370Α ΠΚ

Στο άρθρο 370Α του Ποινικού Κώδικα (Ν. 4619/2019, Α΄ 95) τροποποιούνται το πρώτο εδάφιο των παρ. 1 και 2 και η παρ. 4 ως προς το πλαίσιο ποινής, στην παρ. 3 διαγράφεται η λέξη «αθέμιτα» και τροποποιείται το πλαίσιο ποινής, προστίθεται παρ. 5 και το άρθρο 370Α διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 370Α Παραβίαση του απορρήτου τηλεφωνικής επικοινωνίας και προφορικής συνομιλίας

1. Όποιος αθέμιτα παγιδεύει ή με οποιονδήποτε άλλον τρόπο παρεμβαίνει σε συσκευή, σύνδεση ή δίκτυο παροχής υπηρεσιών σταθερής ή κινητής τηλεφωνίας ή σε σύστημα υλικού ή λογισμικού, που χρησιμοποιείται για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών, με σκοπό ο ίδιος ή άλλος να πληροφορηθεί ή να αποτυπώσει σε υλικό φορέα το περιεχόμενο τηλεφωνικής συνδιάλεξης μεταξύ τρίτων ή δεδομένα επικοινωνίας (κίνησης και θέσης) τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών. Με την ίδια ποινή τιμωρείται η πράξη του προηγούμενου εδαφίου και όταν ο δράστης αποτυπώσει σε υλικό φορέα το περιεχόμενο της τηλεφωνικής επικοινωνίας του με άλλον, χωρίς τη ρητή συναίνεση του τελευταίου.

2. Όποιος αθέμιτα παρακολουθεί με ειδικά τεχνικά μέσα ή αποτυπώνει σε υλικό φορέα προφορική συνομιλία μεταξύ τρίτων που δεν διεξάγεται δημόσια ή αποτυπώνει σε υλικό φορέα μη δημόσια πράξη άλλου, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών. Με την ίδια ποινή τιμωρείται η πράξη του προηγούμενου εδαφίου και όταν ο δράστης αποτυπώσει σε υλικό φορέα το περιεχόμενο της συνομιλίας του με άλλον χωρίς τη ρητή συναίνεση του τελευταίου.

3. Όποιος κάνει χρήση της πληροφορίας ή του υλικού φορέα επί του οποίου αυτή έχει αποτυπωθεί με τους τρόπους που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών.

4. Αν ο δράστης των πράξεων των παραγράφων 1, 2 και 3 είναι πάροχος υπηρεσιών τηλεφωνίας ή νόμιμος εκπρόσωπος αυτού ή μέλος της διοίκησης ή υπεύθυνος διασφάλισης του απορρήτου ή εργαζόμενος ή συνεργάτης του παρόχου ή ενεργεί ιδιωτικές έρευνες ή τελεί τις πράξεις αυτές κατ' επάγγελμα ή απέβλεπε στην είσπραξη αμοιβής, επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών και χρηματική ποινή.

5. Αν οι πράξεις των παραγράφων 1 και 3 συνιστούν παραβίαση στρατιωτικού ή διπλωματικού απορρήτου ή αφορούν απόρρητο που αναφέρεται στην ασφάλεια του κράτους ή την ασφάλεια εγκαταστάσεων κοινής ωφέλειας, επιβάλλεται κάθειρξη.»

Άρθρο 11

Παραβίαση μη δημόσιων διαβιβάσεων δεδομένων ή ηλεκτρομαγνητικών εκπομπών Τροποποίηση άρθρου 370Ε ΠΚ

Στο άρθρο 370Ε του Ποινικού Κώδικα (Ν. 4619/2019, Α' 95), η παρ. 1 τροποποιείται ως προς το πλαίσιο ποινής, προστίθεται παρ. 3 και το άρθρο 370Ε διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 370Ε 1. Όποιος, αθέμιτα, με τη χρήση τεχνικών μέσων, παρακολουθεί ή αποτυπώνει σε υλικό φορέα μη δημόσιες διαβιβάσεις δεδομένων ή ηλεκτρομαγνητικές εκπομπές από, προς ή εντός πληροφοριακού συστήματος ή παρεμβαίνει σε αυτές με σκοπό ο ίδιος ή άλλος να πληροφορηθεί το περιεχόμενό τους, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών.

2. Με την ποινή της παραγράφου 1 τιμωρείται όποιος κάνει χρήση της πληροφορίας ή του υλικού φορέα επί του οποίου αυτή έχει αποτυπωθεί με τους τρόπους που προβλέπεται στην παράγραφο 1.

3. Αν οι πράξεις των παραγράφων 1 και 2 συνιστούν παραβίαση στρατιωτικού ή διπλωματικού απορρήτου ή αφορούν απόρρητο που αναφέρεται στην ασφάλεια του Κράτους σε καιρό πολέμου, επιβάλλεται κάθειρξη.»

Άρθρο 12

Απαγόρευση διακίνησης λογισμικών, συσκευών παρακολούθησης και άλλων δεδομένων Προσθήκη άρθρου 370ΣΤ ΠΚ

Στον Ποινικό Κώδικα (Ν. 4619/2019, Α' 95) προστίθεται νέο άρθρο 370ΣΤ ως εξής:

«Άρθρο 370ΣΤ Απαγόρευση διακίνησης λογισμικών, συσκευών παρακολούθησης και άλλων δεδομένων

1. Με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών τιμωρείται όποιος παράγει, πωλεί, προμηθεύεται προς χρήση, εισάγει, εξάγει, κατέχει, διανέμει ή με άλλο τρόπο διακινεί λογισμικά ή συσκευές παρακολούθησης, με δυνατότητα υποκλοπής, καταγραφής και κάθε είδους άντλησης περιεχομένου ή και δεδομένων επικοινωνίας (κίνησης και θέσης), με τα οποία μπορούν να τελεστούν οι πράξεις του άρθρου 370Α.

2. Με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών τιμωρείται όποιος, χωρίς δικαίωμα και με σκοπό τη διάπραξη κάποιου από τα εγκλήματα των άρθρων 370Β, 370Γ, των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 370Δ και του άρθρου 370Ε, παράγει, πωλεί, προμηθεύεται προς χρήση, εισάγει, εξάγει, κατέχει, διανέμει ή με άλλο τρόπο διακινεί συνθηματικά ή κωδικούς πρόσβασης ή άλλα παρεμφερή δεδομένα, με τη χρήση των οποίων είναι δυνατόν να αποκτηθεί πρόσβαση στο σύνολο ή μέρος ενός πληροφοριακού συστήματος.»

Άρθρο 13

Προμήθεια λογισμικών και συσκευών παρακολούθησης από το Δημόσιο

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται εντός τριών (3) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, μετά από πρόταση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη, Εθνικής Άμυνας, Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, καθορίζονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες είναι επιτρεπτή η σύναψη συμβάσεων εκ μέρους κρατικών δομών για την προμήθεια λογισμικών ή συσκευών παρακολούθησης του άρθρου 370ΣΤ του Ποινικού Κώδικα για την εκπλήρωση των σκοπών τους, καθώς και επιπρόσθετοι όροι της χρήσης τους.

Άρθρο 14

Ενημέρωση για λογισμικά ή συσκευές παρακολούθησης

Λογισμικά ή συσκευές παρακολούθησης καταγράφονται σε ενδεικτικό κατάλογο που εκδίδει η Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε. μετά από εισήγηση της Επιτροπής Συντονισμού για θέματα Κυβερνοασφάλειας του άρθρου 20. Ο κατάλογος του πρώτου εδαφίου επικαιροποιείται το αργότερο κάθε έξι (6) μήνες. Με μέριμνα του Διοικητή της Ε.Υ.Π., αναρτάται στον ιστότοπο της Υπηρεσίας ενημερωτικό υλικό για τα λογισμικά του πρώτου εδαφίου, τον τρόπο δράσης τους και τα μέτρα προστασίας που μπορούν να ληφθούν έναντι αυτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΘΕΜΑΤΑ Ε.Υ.Π.

Άρθρο 15

Διάρθρωση Ε.Υ.Π. Τροποποίηση παρ. 4 άρθρου 3 Ν. 3649/2008

Στην παρ. 4 του άρθρου 3 του Ν. 3649/2008 (Α΄ 39) προστίθενται περ. δ΄ και ε΄ και η παρ. 4 διαμορφώνεται ως εξής:

«4. Στην Ε.Υ.Π. λειτουργεί: α. Γραφείο Νομικού Συμβούλου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. β. Υπηρεσία Ιστορικού Αρχείου και Ιστορικού Μουσείου, που υπάγεται απευθείας στον Διοικητή της Ε.Υ.Π., με κύριο έργο την ταξινόμηση και αξιοποίηση των εγγράφων και του οπτικοακουστικού υλικού, καθώς και την ταξινόμηση και συντήρηση υλικών μουσειακής αξίας. Τα έγγραφα και το υλικό αυτό αποχαρακτηρίζονται μετά την πάροδο 50ετίας, με απόφαση του Διοικητή της Ε.Υ.Π., ύστερα από γνώμη Τριμελούς Επιτροπής Αποχαρακτηρισμού, που συγκροτείται από υπαλλήλους της Ε.Υ.Π., με απόφαση του ιδίου. Εξαιρούνται από τον αποχαρακτηρισμό τα έγγραφα και υλικά που βρίσκονται στο στάδιο της μηχανοργάνωσης, όσα έχουν φθαρεί και απαιτείται η συντήρησή τους, καθώς και εκείνα η δημοσιοποίηση των οποίων

θα μπορούσε να επιφέρει βλάβη στα εθνικά συμφέροντα ή σε δικαιώματα που απορρέουν από την προσωπικότητα.

γ. Αυτοτελής υπηρεσία, που ονομάζεται Κέντρο Τεχνολογικής Υποστήριξης, Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΚΕ.Τ.Υ.Α.Κ.), η οποία λειτουργεί σε επίπεδο Διεύθυνσης και υπάγεται απευθείας στον Διοικητή της Ε.Υ.Π.. Η υπηρεσία του πρώτου εδαφίου είναι αρμόδια να διεξάγει εφαρμοσμένη έρευνα, να συνεργάζεται με ερευνητικούς φορείς της Ελλάδας και του εξωτερικού, να συντονίζει, καθώς και να παρακολουθεί και να μετέχει σε δραστηριότητες έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας, προκειμένου να δημιουργεί τα κατάλληλα τεχνολογικά και μεθοδολογικά εργαλεία και να τα παρέχει στην Ε.Υ.Π. και σε άλλους δημόσιους φορείς.

δ. Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου Ε.Υ.Π., η οποία λειτουργεί σε επίπεδο Υποδιεύθυνσης εντός της Διεύθυνσης Ασφαλείας, εφαρμοζόμενου αναλόγως του άρθρου 39 του Ν. 4622/2019 (Α' 133). Η διάρθρωση και οι αρμοδιότητές της προβλέπονται στον Οργανισμό της Υπηρεσίας και τον εσωτερικό κανονισμό που εκδίδονται σύμφωνα με τα άρθρα 11 και 12 του παρόντος.

ε. Γραφείο Τύπου και Επικοινωνίας, που υπάγεται απευθείας στον Διοικητή της Ε.Υ.Π.. Το Γραφείο Τύπου και Επικοινωνίας είναι αρμόδιο, ιδίως, για την προβολή του έργου της Ε.Υ.Π. και για την ενημέρωση της κοινωνίας για τις δράσεις της Υπηρεσίας και για κινδύνους για την εθνική ασφάλεια.»

Άρθρο 16

Λειτουργία του Κέντρου Τεχνολογικής Υποστήριξης, Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΚΕ.Τ.Υ.Α.Κ.) και ενίσχυση της διαφάνειας Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 3Α Ν. 3649/2008 και παρ. 5 άρθρου 38 Ν. 4412/2016

1. Στην παρ. 2 του άρθρου 3Α του Ν. 3649/2008 (Α' 39) τροποποιούνται η περ. β' του πρώτου εδαφίου ως προς τις προϋποθέσεις απασχόλησης του προσωπικού της Ε.Υ.Π. και το δεύτερο εδάφιο, προκειμένου η μη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και η μη ανάρτηση στο πρόγραμμα Διαύγεια να αναφέρονται αποκλειστικά στην περ. β' της ίδιας παραγράφου και η παρ. 2 διαμορφώνεται ως εξής:

«2. Στο πλαίσιο ανάληψης και εκτέλεσης έργου, το οποίο είτε χρηματοδοτείται καθ' ολοκληρία είτε συγχρηματοδοτείται σε ποσοστό τουλάχιστον πενήντα τοις εκατό (50%) από ευρωπαϊκούς ή ιδιωτικούς πόρους, δύναται το ΚΕ.Τ.Υ.Α.Κ., με απόφαση του Διοικητή της Ε.Υ.Π.: α) να συνάπτει συμβάσεις έργου με φυσικά πρόσωπα, ερευνητές και εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, β) να απασχολεί το πάσης φύσεως προσωπικό από τους υπηρετούντες με οποιαδήποτε σχέση εργασίας στην Ε.Υ.Π. και πέραν του ωραρίου εργασίας τους. Οι πράξεις της περ. β' δεν δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και δεν αναρτώνται στο πρόγραμμα Διαύγεια.»

2. Στην παρ. 5 του άρθρου 38 του Ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθεται νέο τρίτο εδάφιο και η παρ. 5 διαμορφώνεται ως εξής:

«5. Για λόγους εθνικής ασφάλειας, τα στοιχεία των παρ. 3 και 4, καθώς και κάθε άλλο στοιχείο που ορίζεται από την απόφαση της παρ. 6, που αφορούν στις Ένοπλες Δυνάμεις, καταχωρίζονται σε διαβαθμισμένο πληροφοριακό σύστημα, με την επιφύλαξη της τήρησης των κανονισμών ασφάλειας του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Για λόγους εθνικής ασφάλειας, τα στοιχεία των παρ. 3 και 4, καθώς και κάθε άλλο στοιχείο που ορίζεται από την υπουργική απόφαση της παρ. 6, που αφορούν στην Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών (Ε.Υ.Π.), εξαιρούνται

από την καταχώριση στο ΚΗΜΔΗΣ. Το δεύτερο εδάφιο δεν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις για τις οποίες αναθέτουσα αρχή είναι το Κέντρο Τεχνολογικής Υποστήριξης, Ανάπτυξης και Καινοτομίας, που συστάθηκε με το άρθρο 3 του Ν. 3649/2008 (Α' 39), οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Ειδικού Κανονισμού Δημοσίων Συμβάσεων της παρ. 2 του άρθρου 20 του Ν. 3649/2008 και για τις οποίες καταχωρίζονται στο ΚΗΜΔΗΣ τα στοιχεία της περ. (β) της παρ. 3 του παρόντος ως εξής: Τίτλος σύμβασης, Κωδικοί CPV, Προϋπολογισμός σύμβασης, Έργο/Υποέργο που χρηματοδοτεί τη σύμβαση, Συνοπτική περιγραφή φυσικού αντικείμενου σύμβασης. Για λόγους εθνικής ασφάλειας, τα στοιχεία των παρ. 3 και 4, καθώς και κάθε άλλο στοιχείο που ορίζεται από την υπουργική απόφαση της παρ. 6, που αφορούν σε συμβάσεις που συνάπτονται από τις Υπηρεσίες του Υπουργείου Εξωτερικών και χαρακτηρίζονται ως απόρρητες ή η σύναψη και εκτέλεσή τους, πρέπει να συνοδεύονται από ιδιαίτερα μέτρα ασφαλείας, καταχωρίζονται σε διαβαθμισμένο πληροφοριακό σύστημα, με την επιφύλαξη της τήρησης των κανονισμών ασφαλείας του Υπουργείου Εξωτερικών. Με κοινή απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού και του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ρυθμίζονται ο τρόπος υποβολής των στοιχείων, η πρόσβαση σε αυτά, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή της παρούσας.»

Άρθρο 17

Θέματα Αρχής Ασφαλείας Πληροφοριών (INFOSEC) Τροποποίηση περ. 7 άρθρου 4 Ν. 3649/2008

Στην περ. 7 του άρθρου 4 του Ν. 3649/2008 (Α' 39), επικαιροποιείται το πρώτο εδάφιο ως προς τις αρμοδιότητες της Ε.Υ.Π. και την παραπεμπόμενη νομοθεσία, στο τέλος της περίπτωσης προστίθενται δύο νέα εδάφια και η περ. 7 διαμορφώνεται ως εξής:

«7. Αποτελεί Τεχνικής Φύσεως Αρχή Ασφαλείας Πληροφοριών (INFOSEC), Εθνική Αρχή «CRYPTO», Εθνική Αρχή «TEMPEST» και μεριμνά, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 2 του ΠΔ 1/2017 (Α' 2), για την ασφάλεια των εθνικών επικοινωνιών και συστημάτων τεχνολογίας πληροφοριών, καθώς και για την πιστοποίηση του διαβαθμισμένου υλικού των εθνικών επικοινωνιών. Η πιστοποίηση παρέχεται έναντι καταβολής ηλεκτρονικού παραβόλου, το ύψος του οποίου καθορίζεται με κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομικών. Επιπλέον, ως Αρχή Ασφαλείας Πληροφοριών (INFOSEC) είναι αρμόδια για τη θέσπιση οδηγιών αναφορικά με τη σύνταξη πολιτικών ασφαλείας και διαχείρισης των διαβαθμισμένων πληροφοριών σε όλα τα δίκτυα και τους χώρους της Προεδρίας της Κυβέρνησης και των Υπουργείων, σε συνεργασία μαζί τους, καθώς και για τη συνεχή ενημέρωσή τους σε θέματα ασφαλείας. Το προηγούμενο εδάφιο δεν εφαρμόζεται για το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και τους υπαγόμενους σε αυτό φορείς.»

Άρθρο 18

Διοίκηση Ε.Υ.Π. Τροποποίηση παρ. 2 και αντικατάσταση παρ. 4 άρθρου 9 Ν. 3649/2008

1. Στην παρ. 2 του άρθρου 9 του Ν. 3649/2008 (Α' 39) προστίθεται νέο πρώτο εδάφιο και η παρ. 2 διαμορφώνεται ως εξής:

«2. Διοικητής ορίζεται πρέσβης ή πληρεξούσιος υπουργός Α' ή πρέσβης επί τιμή ή πληρεξούσιος υπουργός Α' επί τιμή ή απόστρατος αξιωματικός των ενόπλων δυνάμεων ή των σωμάτων ασφαλείας που εν ενεργεία κατείχε βαθμό ανώτατου αξιωματικού. Ο Διοικητής είναι μετακλητός υπάλληλος της κατηγορίας των ειδικών θέσεων με βαθμό 1ο. Διορίζεται και παύεται ελεύθερα με απόφαση του αρμόδιου μέλους της Κυβέρνησης. Ο διορισμός διενεργείται μετά από γνώμη της αρμόδιας επιτροπής της Βουλής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό της.»

2. Η παρ. 4 του άρθρου 9 του Ν. 3649/2008 αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Τον Διοικητή βοηθούν στο έργο του δύο Υποδιοικητές. Οι Υποδιοικητές φέρουν μία από τις ιδιότητες που προβλέπονται για τη θέση του Διοικητή. Καθήκοντα Υποδιοικητών μπορεί να ανατίθενται και σε εν ενεργεία ή συνταξιούχους υπαλλήλους και λειτουργούς του δημοσίου τομέα υπό την έννοια της περ. (α) της παρ. 1 του άρθρου 14 του Ν. 4270/2014 (Α' 143). Οι Υποδιοικητές είναι μετακλητοί υπάλληλοι της κατηγορίας των ειδικών θέσεων με βαθμό 2ο και διορίζονται και παύονται ελεύθερα με απόφαση του αρμόδιου μέλους της Κυβέρνησης.»

Άρθρο 19

Ακαδημία Πληροφοριών και Αντικατασκοπείας Ε.Υ.Π. Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 13 Ν. 3649/2008

Η παρ. 1 του άρθρου 13 του Ν. 3649/2008 (Α' 39) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Συστήνεται Ακαδημία Πληροφοριών και Αντικατασκοπείας Ε.Υ.Π., που λειτουργεί σε επίπεδο Διεύθυνσης, η διάρθρωση και υπαγωγή της οποίας προβλέπονται στον Οργανισμό της Ε.Υ.Π. και τον εσωτερικό κανονισμό που εκδίδονται σύμφωνα με τα άρθρα 11 και 12. Αποστολή της Ακαδημίας είναι η εκπαίδευση, επιμόρφωση και εξειδίκευση του προσωπικού της Ε.Υ.Π. για την αποτελεσματικότερη εκτέλεση των καθηκόντων του. Με απόφαση του αρμόδιου μέλους της Κυβέρνησης, έπειτα από εισήγηση του Διοικητή της Ε.Υ.Π., εγκρίνεται ο Κανονισμός Λειτουργίας της Ακαδημίας. Με τον Κανονισμό ρυθμίζονται τα θέματα σύστασης, λειτουργίας και οργάνωσης της Ακαδημίας, η διάρκεια των εκπαιδεύσεων, ο τρόπος εκπόνησης προγραμμάτων διδασκαλίας και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Για όσα θέματα δεν ρυθμίζονται στον Κανονισμό Λειτουργίας της Ακαδημίας, εφαρμόζονται ο εσωτερικός κανονισμός και ο συνημμένος σε αυτόν πίνακας σύνθεσης και κατανομής του προσωπικού της Ε.Υ.Π.. Ο Κανονισμός Λειτουργίας της Ακαδημίας είναι απόρρητος και δεν δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΘΕΜΑΤΑ ΚΥΒΕΡΝΟΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Άρθρο 20

Σύσταση Επιτροπής Συντονισμού για θέματα Κυβερνοασφάλειας

1. Συστήνεται Επιτροπή Συντονισμού για θέματα Κυβερνοασφάλειας.

2. Η Επιτροπή αποτελεί το συντονιστικό όργανο μεταξύ: α) της Γενικής Διεύθυνσης Κυβερνοασφάλειας της Γενικής Γραμματείας Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, που έχει ορισθεί ως Εθνική Αρχή Κυβερνοασφάλειας κατά τον Ν. 4577/2018 (Α' 199),

β) της Διεύθυνσης Κυβερνοάμυνας του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας, που έχει ορισθεί ως αρμόδια ομάδα απόκρισης για συμβάντα που αφορούν στην ασφάλεια υπολογιστών (Computer Security Incident Response Team CSIRT),

γ) της Διεύθυνσης Κυβερνοχώρου της Ε.Υ.Π. ως ομάδας αντιμετώπισης ηλεκτρονικών επιθέσεων (Εθνικό CERT) και

δ) της Ελληνικής Αστυνομίας.

Άρθρο 21 **Αποστολή Επιτροπής**

Η Επιτροπή Συντονισμού για θέματα Κυβερνοασφάλειας έχει ως αποστολή τον προγραμματισμό, την παρακολούθηση, τον συντονισμό ενεργειών, τις παρεμβάσεις σε ζητήματα που άπτονται της κυβερνοασφάλειας από το αρχικό στάδιο της πρόληψης μέχρι το στάδιο της αποτελεσματικής αντιμετώπισης περιστατικών κυβερνοεπιθέσεων και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από απειλές στον κυβερνοχώρο.

Άρθρο 22 **Αρμοδιότητες Επιτροπής**

Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Συντονισμού για θέματα Κυβερνοασφάλειας είναι οι εξής:

α) παρέχει κατευθύνσεις σε περίπτωση εξαιρετικού συμβάντος που ενέχει στρατηγικό κίνδυνο και δύναται να προσδιορίζει έναν από τους φορείς της παρ. 2 του άρθρου 20 ως τον πρωτεύοντα επιχειρησιακό φορέα, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης που καθορίζει τις αρμοδιότητες εκάστοτε φορέα. Ο πρωτεύων επιχειρησιακός φορέας συντονίζει τις ενέργειες των λοιπών φορέων με σκοπό την επίτευξη του βέλτιστου επιπέδου ασφάλειας πληροφοριών, προσωπικών δεδομένων και πληροφοριακών συστημάτων στη χώρα, καθώς και την παρακολούθηση και την απόκρουση κινδύνων και συμβάντων στο πλαίσιο κυβερνοεπιθέσεων,

β) συντονίζει, παρακολουθεί και αξιολογεί την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής Κυβερνοασφάλειας, από τους φορείς της παρ. 2 του άρθρου 20, κατά τον λόγο αρμοδιότητας του καθενός, για τη διασφάλιση του ενιαίου αυτής και της αποτελεσματικής υλοποίησής της προς όφελος του δημοσίου συμφέροντος,

γ) εγκρίνει το Εθνικό Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης, που αποτελεί τον οδηγό για την αντιμετώπιση συμβάντων που κρίνονται ως σοβαρές διαταράξεις για τις υπηρεσίες που παρέχονται από τους εμπλεκόμενους φορείς, στο οποίο περιλαμβάνονται, ιδίως, το εγχειρίδιο διαδικασίας, και τα κριτήρια, τα οποία κατηγοριοποιούν ένα γεγονός ως εξαιρετικό συμβάν που ενέχει στρατηγικό κίνδυνο,

δ) εισηγείται προς το Κυβερνητικό Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας οποιοδήποτε θέμα άπτεται της Κυβερνοασφάλειας,

ε) αίρει τυχόν διαφωνίες ως προς τις αρμοδιότητες των φορέων της παρ. 2 του άρθρου 20 σε ζητήματα Κυβερνοασφάλειας,

στ) εισηγείται προς την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε. τον κατάλογο λογισμικών ή συσκευών παρακολούθησης του άρθρου 14.

Άρθρο 23 **Συγκρότηση και λειτουργία Επιτροπής**

1. Η Επιτροπή Συντονισμού για θέματα Κυβερνοασφάλειας αποτελείται από πέντε (5) μέλη, υπαλλήλους ή λειτουργούς του δημοσίου τομέα, υπό την έννοια της περ. (α) της παρ. 1 του άρθρου 14 του Ν. 4270/2014 (Α' 143). Τα μέλη υποδεικνύονται ανά ένα από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας, τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, τον Υπουργό Ψηφιακής

Διακυβέρνησης, το αρμόδιο για την εποπτεία της Ε.Υ.Π. μέλος της Κυβέρνησης και τον Διοικητή της Ε.Υ.Π.. Τα μέλη της Επιτροπής διορίζονται με απόφαση του αρμόδιου για την εποπτεία της Ε.Υ.Π. μέλους της Κυβέρνησης. Η θητεία των μελών της Επιτροπής είναι τετραετής και μπορεί να ανανεωθεί μόνο μία (1) φορά. Της Επιτροπής προεδρεύει το μέλος που υποδεικνύεται από το αρμόδιο για την εποπτεία της Ε.Υ.Π. μέλος της Κυβέρνησης. Τα μέλη της Επιτροπής ανακαλούνται ελεύθερα από τα όργανα που τα ορίζουν.

2. Η Επιτροπή μπορεί να συνεχίσει να λειτουργεί, εάν κάποια από τα μέλη της εκλείψουν ή αποχωρήσουν για οποιονδήποτε λόγο, εφόσον τα λοιπά μέλη επαρκούν για τον σχηματισμό απαρτίας.

3. Η Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά κατ' ελάχιστο κάθε έναν (1) μήνα, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου και εκτάκτως, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου ή αίτημα τριών (3) τουλάχιστον μελών της. Τα μέλη προσκαλούνται από τον Πρόεδρο με οποιονδήποτε πρόσφορο τρόπο και η πρόσκληση περιλαμβάνει τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Η Επιτροπή δύναται να συνεδριάζει και μέσω τηλεδιάσκεψης, εφόσον αυτό κρίνεται από τον Πρόεδρο εφικτό, λαμβανομένου υπόψη του κρίσιμου και εμπιστευτικού χαρακτήρα των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης.

4. Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων μελών. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

5. Στην Επιτροπή δύνανται να συμμετέχουν, χωρίς δικαίωμα ψήφου, εφόσον καλούνται από αυτή, δημόσιοι λειτουργοί και υπάλληλοι, πάσης φύσεως στελέχη που απασχολούνται στο δημόσιο, ιδιώτες εμπειρογνώμονες, καθώς και μέλη των ομάδων εργασίας του άρθρου 24.

6. Τα μέλη της Επιτροπής, καθώς και τα πρόσωπα που καλούνται κατ' εφαρμογή της παρ. 5 διαθέτουν διαβάθμιση ανάλογη του περιστατικού, με ανώτατη αυτή του Άκρως Απορρήτου.

Άρθρο 24

Ομάδες εργασίας Επιτροπής

1. Για την υποβοήθηση των αρμοδιοτήτων της, η Επιτροπή Συντονισμού για θέματα Κυβερνοασφάλειας μπορεί να συνιστά ομάδες εργασίας, που αποτελούνται από εξειδικευμένο προσωπικό του δημόσιου τομέα και ιδιώτες εμπειρογνώμονες, να ορίζει τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας τους και να παρακολουθεί το έργο τους.

2. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, οι ομάδες εργασίας μπορούν να διαβουλεύονται με στελέχη του δημόσιου τομέα, των Φορέων Εκμετάλλευσης Βασικών Υπηρεσιών της περ. 4 του άρθρου 3 και των Παρόχων Ψηφιακών Υπηρεσιών της περ. 6 του άρθρου 3 του Ν. 4577/2018 (Α' 199), καθώς και ιδιωτικών φορέων για την ανταλλαγή απόψεων και την εξασφάλιση των συνεργασιών που απαιτούνται για την αποτελεσματική πρόληψη και διαχείριση των κρίσεων στον κυβερνοχώρο.

Άρθρο 25

Διοικητική υποστήριξη Επιτροπής

Η διοικητική υποστήριξη της Επιτροπής ανατίθεται στην Προεδρία της Κυβέρνησης. Οι ανάγκες της Επιτροπής καλύπτονται από πιστώσεις της Προεδρίας της Κυβέρνησης.

Άρθρο 26

Υποχρέωση ενημέρωσης και παροχής συνδρομής

1. Όλοι οι φορείς του δημοσίου τομέα, κατά την έννοια της περ. α΄ της παρ. 1 του άρθρου 14 του Ν. 4270/2014 (Α΄ 143), ιδίως οι εισαγγελικές αρχές, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, η Α.Δ.Α.Ε. και η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων, υποχρεούνται να ενημερώνουν αμελλητί τους φορείς της παρ. 2 του άρθρου 20 μόλις λάβουν οποιαδήποτε πληροφορία για κυβερνοεπίθεση που είναι σε εξέλιξη ή έχει ολοκληρωθεί.

2. Ο πρωτεύων επιχειρησιακός φορέας της περ. (α) του άρθρου 22 μπορεί να ζητεί από τις δημόσιες υπηρεσίες και άλλους φορείς του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, καθώς και από ιδιώτες, κάθε πληροφορία ή έγγραφο ή οποιοδήποτε στοιχείο, το οποίο διαβιβάζουν εντός είκοσι τεσσάρων (24) ωρών.

3. Οποιαδήποτε πληροφορία ή έγγραφο της παρ. 2 διαβαθμίζεται σε κάθε περίπτωση ως απόρρητο ή, εξαιρετικά, ως άκρως απόρρητο.

4. Για τη διαβίβαση πληροφοριών ή εγγράφων διασφαλίζεται το απόρρητο της πληροφορίας με όλα τα αναγκαία τεχνικά μέσα, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον Διακλαδικό Κανονισμό Στρατιωτικής Αλληλογραφίας.

Άρθρο 27

Υποστήριξη δράσεων του εθνικού κέντρου συντονισμού της παρ. 1 του άρθρου 17 του Ν. 4961/2022 Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 17 Ν. 4961/2022

Η παρ. 2 του άρθρου 17 του Ν. 4961/2022 (Α΄ 146) τροποποιείται ως προς τον αρμόδιο φορέα για τον προγραμματισμό και την υποστήριξη της υλοποίησης των δράσεων του εθνικού κέντρου συντονισμού της παρ. 1 του ίδιου άρθρου και διαμορφώνεται ως εξής:

«2. Η ανώνυμη εταιρεία του Ελληνικού Δημοσίου «Κοινωνία της Πληροφορίας Μονοπρόσωπη Α.Ε.» (Κ.Τ.Π. Μ.Α.Ε.) είναι αρμόδια για τη διαχείριση, τον προγραμματισμό και την υποστήριξη της υλοποίησης ειδικών δράσεων, οι οποίες έχουν λάβει επιχορηγήσεις από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Αρμοδιότητας για Βιομηχανικά, Τεχνολογικά και Ερευνητικά Θέματα Κυβερνοασφάλειας, μεταξύ άλλων, μέσω οικονομικής ενίσχυσης τρίτων, σύμφωνα με το άρθρο 204 του Κανονισμού 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Ιουλίου 2018 σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, την τροποποίηση των Κανονισμών (ΕΕ) 1296/2013, (ΕΕ) 1301/2013, (ΕΕ) 1303/2013, (ΕΕ) 1304/2013, (ΕΕ) 1309/2013, (ΕΕ) 1316/2013, (ΕΕ) 223/2014, (ΕΕ) 283/2014 και της Απόφασης 541/2014/ΕΕ και για την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 966/2012 (L 193), υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στις αντίστοιχες συμφωνίες επιχορήγησης.»

Άρθρο 28

Παρακολούθηση απειλών και ευπαθειών συστημάτων πληροφορικής και επικοινωνιών

1. Η Εθνική Αρχή Κυβερνοασφάλειας (Ε.Α.Κ.) και η Διεύθυνση Κυβερνοχώρου της Ε.Υ.Π. μεριμνούν, κατά τον λόγο αρμοδιότητάς τους, για την παρακολούθηση απειλών και ευπαθειών συστημάτων πληροφορικής και επικοινωνιών και την παροχή ενημέρωσης σχετικά με αυτές.

2. Στο πλαίσιο της ανωτέρω μέριμνας: α) η Ε.Α.Κ. εκδίδει ειδοποιήσεις ασφαλείας και συστάσεις, τις οποίες απευθύνει στους Φορείς Εκμετάλλευσης Βασικών Υπηρεσιών της περ. 4 του άρθρου 3 και τους Παρόχους Ψηφιακών Υπηρεσιών της περ. 6 του άρθρου 3 του Ν. 4577/2018 (Α΄ 199) και β) η Διεύθυνση Κυβερνοχώρου της Ε.Υ.Π. εκδίδει ειδοποιήσεις ασφαλείας και συστάσεις, τις οποίες απευθύνει στους φορείς της Κεντρικής Κυβέρνησης κατά την έννοια της περ. γ΄ της παρ. 1 του άρθρου 14 του Ν. 4270/2014 (Α΄ 143).

3. Οι ειδοποιήσεις ασφαλείας και οι συστάσεις της παρ. 2 κοινοποιούνται με κάθε πρόσφορο μέσο στους οικείους φορείς, οι οποίοι υποχρεούνται σε συμμόρφωση με αυτές αμελλητί.

Άρθρο 29

Εθνικό Σχέδιο Αποτίμησης Επικινδυνότητας συστημάτων Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνιών

Η Εθνική Αρχή Κυβερνοασφάλειας, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Κυβερνοχώρου της Ε.Υ.Π., τη Διεύθυνση Κυβερνοάμυνας του ΓΕΕΘΑ, την Ελληνική Αστυνομία και κάθε άλλο αρμόδιο φορέα, καταρτίζει Εθνικό Σχέδιο Αποτίμησης Επικινδυνότητας συστημάτων Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), το οποίο διαβαθμίζεται σύμφωνα με τον Εθνικό Κανονισμό Ασφαλείας. Το σχέδιο του πρώτου εδαφίου περιλαμβάνει την αναγνώριση, ανάλυση και αποτίμηση των κινδύνων και των επιπτώσεών τους για την ασφάλεια των συστημάτων ΤΠΕ σε εθνικό επίπεδο. Για την κατάρτιση του σχεδίου λαμβάνεται υπόψη κάθε κατηγορία πιθανής απειλής, και ιδίως απειλές που σχετίζονται με κακόβουλες ενέργειες, φυσικά φαινόμενα, τεχνικές αστοχίες, δυσλειτουργίες ή ανθρώπινα λάθη, με σκοπό την αξιολόγηση της έκτασης και της κρισιμότητας των επιπτώσεων των απειλών αυτών σε εθνικό επίπεδο.

Άρθρο 30

Στελέχωση Εθνικής Αρχής Κυβερνοασφάλειας Τροποποίηση παρ. 5 άρθρου 50 Ν. 4635/2019

Στην παρ. 5 του άρθρου 50 του Ν. 4635/2019 (Α΄ 167) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) το πρώτο εδάφιο τροποποιείται ως προς το προσωπικό που δύναται να στελεχώνει την Εθνική Αρχή Κυβερνοασφάλειας, β) προστίθεται νέο τέταρτο εδάφιο, γ) στο παλαιό έκτο εδάφιο εξειδικεύονται οι κατηγορίες των δημοσίων υπαλλήλων και η παρ. 5 διαμορφώνεται ως εξής:

«5. Οι θέσεις προσωπικού της Γενικής Διεύθυνσης Κυβερνοασφάλειας δύνανται να καλύπτονται από: α) πάσης φύσεως υπαλλήλους του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, β) πάσης φύσεως δημοσίου υπαλλήλους ή λειτουργούς που υπηρετούν σε λοιπούς φορείς του δημοσίου τομέα, όπως αυτός ορίζεται στην περ. α΄ της παρ. 1 του άρθρου 14 του Ν. 4270/2014 (Α΄ 143) μέσω απόσπασης και γ) δικηγόρους με έμμισθη εντολή του Δημοσίου που υπηρετούν στους φορείς της περ. β΄, μέσω απόσπασης. Σε περίπτωση που οι θέσεις προσωπικού καλύπτονται με αποσπάσεις από τους ως άνω φορείς και υπηρεσίες, εφαρμογή έχουν οι διατάξεις του άρθρου 55 του Ν. 4623/2019 (Α΄ 134). Στην περίπτωση που ο φορέας προέλευσης των υπαλλήλων είναι η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών, το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και το Λιμενικό Σώμα του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, για την απόσπασή τους απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του φορέα προέλευσης. Σε περίπτωση που ο φορέας προέλευσης των υπαλλήλων είναι οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης α΄ ή β΄ βαθμού, απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του οικείου δημάρχου ή περιφερειάρχη, αντίστοιχα. Οι αποσπάσεις διενεργούνται σε κενές θέσεις εφόσον υπάρχουν, άλλως και βάσει των υπηρεσιακών αναγκών σε προσωποπαγείς θέσεις, για τις οποίες οι αποσπώμενοι θα πρέπει να κατέχουν τα απαιτούμενα τυπικά προσόντα. Οι συνιστώμενες προσωποπαγείς θέσεις καταργούνται με την καθ' οιονδήποτε τρόπο αποχώρηση των

αποσπασμένων που τις κατέχουν. Ο χρόνος της απόσπασης λογίζεται για κάθε συνέπεια ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας του δημόσιου λειτουργού ή υπαλλήλου, πολιτικού ή στρατιωτικού, στη θέση που οργανικά κατέχει. Οι αποσπώμενοι, κατά τον χρόνο της απόσπασής τους, μισθοδοτούνται και ασφαλιζονται από τον φορέα προέλευσής τους, και εξακολουθούν να λαμβάνουν τις πρόσθετες αποδοχές, επιδόματα και ασφαλιστική κάλυψη που τυχόν ελάμβαναν από αυτόν προ της απόσπασης, εξαιρουμένου αποκλειστικά και μόνο του επιδόματος θέσης ευθύνης.»

Άρθρο 31

Ενοποιημένο Κέντρο Αναφοράς Κυβερνοασφάλειας (Security Operations Center SOC) Εθνικό Δίκτυο SOC

1. α) Στη Γενική Διεύθυνση Κυβερνοασφάλειας της Γενικής Γραμματείας Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης συστήνεται

και λειτουργεί Ενοποιημένο Κέντρο Αναφοράς Κυβερνοασφάλειας. Σκοπός του Ενοποιημένου Κέντρου Αναφοράς Κυβερνοασφάλειας (εφεξής Ενοποιημένο SOC) είναι η ανάπτυξη, υποστήριξη και ενδυνάμωση των ικανοτήτων σε εθνικό επίπεδο για την έγκαιρη ανίχνευση και αντιμετώπιση κυβερνοαπειλών σε όλη την Επικράτεια, ιδίως μέσω της ενίσχυσης των δυνατοτήτων έγκαιρης προειδοποίησης, ανίχνευσης και αντιμετώπισης κυβερνοεπιθέσεων. Για την επίτευξη του σκοπού του, το Ενοποιημένο SOC ορίζεται ως το κεντρικό σημείο του Εθνικού Δικτύου SOC, το οποίο αποτελείται από τα τομεακά SOC και υποστηρίζει τους οργανισμούς που μετέχουν σε αυτό στην αναγνώριση, διαχείριση, αντιμετώπιση και ανάκαμψη από κυβερνοεπιθέσεις.

β) Το Ενοποιημένο SOC επεξεργάζεται πληροφορίες και δεδομένα, τα οποία διαβιβάζονται σε αυτό από τους οργανισμούς και τις υποδομές που αποτελούν το Εθνικό Δίκτυο SOC, καθώς και από κάθε διαθέσιμη πηγή. Το Ενοποιημένο SOC ιδίως: βα) πραγματοποιεί έλεγχο σε πραγματικό χρόνο και ανάλυση δεδομένων από δημόσια δικτυακή κίνηση, με στόχο την ανίχνευση κακόβουλης συμπεριφοράς και περιστατικών που επηρεάζουν την ανθεκτικότητα των δικτυακών και πληροφοριακών συστημάτων, ββ) δημιουργεί μια κοινή δεξαμενή γνώσης, την οποία διαμοιράζεται με το Εθνικό Δίκτυο SOC, παρέχοντας υποστήριξη, οδηγίες και καλές πρακτικές, βγ) χρησιμοποιεί εργαλεία, πλατφόρμες, υποδομές και τεχνολογίες αιχμής για την ασφαλή επεξεργασία και ανταλλαγή δεδομένων και «μεγάλων δεδομένων» εντός του Εθνικού Δικτύου SOC, περιλαμβανομένων τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης και μηχανικής μάθησης, βδ) υποστηρίζει και διασφαλίζει την αυξημένη διαθεσιμότητα, ποιότητα, χρηστικότητα και διαλειτουργικότητα δεδομένων πληροφοριών εντός του Εθνικού Δικτύου SOC και αναπτύσσει μια κοινή επίγνωση της κατάστασης, βε) παρέχει δεδομένα, υποστήριξη και πληροφόρηση ιδίως στα SOC που αποτελούν το Εθνικό Δίκτυο SOC, στα υφιστάμενα CERTs/CSIRTs, σε Κέντρα Ανάλυσης και Διαμοιρασμού Πληροφορίας (ISACs), σε κρίσιμες υποδομές της χώρας του δημοσίου ή του ιδιωτικού τομέα και, κατά περίπτωση, συνεργάζεται με οργανισμούς και επιχειρήσεις κυβερνοασφάλειας εντός και εκτός της χώρας, βστ) δύναται, ως μοναδικός κεντρικός κόμβος και μοναδικό κεντρικό σημείο αναφοράς των υφιστάμενων SOC σε εθνικό επίπεδο, να ανταλλάσσει δεδομένα με αντίστοιχα SOC άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) στο πλαίσιο εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Κυβερνοασφάλειας και κοινής ανάληψης δράσης για την ενίσχυση των ικανοτήτων κυβερνοασφάλειας σε επίπεδο Ε.Ε..

2. α) Στο Εθνικό Δίκτυο SOC εντάσσονται υποχρεωτικά: αα) όλοι οι φορείς που εμπίπτουν στην περ. γ' της παρ. 1 του άρθρου 14 του Ν. 4270/2014 (Α' 143) και τα κυβερνητικά νέφη του άρθρου 87 του Ν. 4727/2020 (Α' 184), αβ) το σύνολο των φορέων του υπάγονται στο πεδίο

εφαρμογής του Ν. 4577/2018 (Α΄ 199), όπως εκάστοτε ισχύει, αγ) οι φορείς στους οποίους λειτουργούν κρίσιμες ψηφιακές υποδομές, σύμφωνα με το άρθρο 21 του Ν. 4961/2022 (Α΄ 146). Οι ανωτέρω φορείς εντάσσονται στο Εθνικό Δίκτυο SOC είτε κατά προτεραιότητα, μέσω τομειακού SOC, εφόσον υφίσταται είτε απευθείας. Οι φορείς του Εθνικού Δικτύου SOC αποστέλλουν με αυτοματοποιημένο τρόπο και σε πραγματικό χρόνο δεδομένα στο Ενοποιημένο SOC. Το Ενοποιημένο SOC δύναται, επίσης, να δέχεται με αυτοματοποιημένο ή μη τρόπο, σε πραγματικό χρόνο ή ασύγχρονα, δεδομένα και από άλλες πηγές.

β) Το Ενοποιημένο SOC, στο πλαίσιο λειτουργίας του Εθνικού Δικτύου SOC: βα) αποτελεί το κεντρικό σημείο επαφής, ββ) λειτουργεί γραμμή «cyber hotline» για την υποστήριξη του Εθνικού Δικτύου SOC, βγ) διαθέτει εξειδικευμένο προσωπικό για την ανίχνευση και αντιμετώπιση κυβερνοαπειλών και περιστατικών, βδ) λειτουργεί σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης και παρέχει οδηγίες σε σχεδόν πραγματικό χρόνο προς τους οργανισμούς του Δικτύου, βε) καταρτίζει εγχειρίδια διαδικασιών και κανόνες διαχείρισης των περιστατικών.

3. Για την υποστήριξη του Ενοποιημένου SOC και του Εθνικού Δικτύου SOC λειτουργεί στη Γενική Διεύθυνση Κυβερνοασφάλειας Εργαστήριο Αναλύσεων, Δοκιμών και Μελετών για την πραγματοποίηση αναλύσεων ευπαθειών, καθώς και αναλύσεων ιδίως σε κακόβουλους κώδικες και λογισμικό. Σκοπός του Εργαστηρίου είναι η προαγωγή και αξιοποίηση της εφαρμοσμένης επιστημονικής έρευνας σε θέματα κυβερνοαπειλών, μελέτης και ανάλυσης κακόβουλου λογισμικού, καθώς και σε θέματα εν γένει ασφαλούς λειτουργίας των συστημάτων Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ).

4. Σε περίπτωση που στο πλαίσιο λειτουργίας του Ενοποιημένου SOC και του Εθνικού Δικτύου SOC πραγματοποιείται επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, εφαρμόζονται οι διατάξεις της ενωσιακής και της εθνικής νομοθεσίας για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Σε κάθε περίπτωση, προ της έναρξης πράξεων επεξεργασίας πραγματοποιείται εκτίμηση αντικτύπου σχετικά με την προστασία δεδομένων και εφαρμόζονται όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα προστασίας, ενώ διασφαλίζεται η άσκηση όλων των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων, μεταξύ άλλων, με την έκδοση και εφαρμογή ειδικής πολιτικής προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Άρθρο 32

Εξουσιοδοτικές διατάξεις για ζητήματα κυβερνοασφάλειας Προσθήκη άρθρου 14Α στον Ν. 4577/2018

Στον Ν. 4577/2018 (Α΄ 199), προστίθεται νέο άρθρο 14Α ως εξής:

«Άρθρο 14Α Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης, που εκδίδεται κατόπιν εισήγησης της Εθνικής Αρχής Κυβερνοασφάλειας καθορίζεται κάθε ειδικότερο θέμα σχετικά με:

α. Τη μεθοδολογία, τους όρους και την εξειδίκευση των κριτηρίων για τον προσδιορισμό των Φ.Ε.Β.Υ., σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 4 και τον χαρακτηρισμό ενός

συμβάντος ως σοβαρής διατάραξης σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 5.

β. Τις απαιτήσεις ασφαλείας και τη διαδικασία κοινοποίησης συμβάντων από τους Φ.Ε.Β.Υ. και τους Π.Ψ.Υ., σύμφωνα με τα άρθρα 9 και 11, αντίστοιχα, για την αποτροπή και ελαχιστοποίηση

των επιπτώσεων συμβάντων, και τη διαχείριση των κινδύνων που αφορούν στην ασφάλεια των συστημάτων δικτύου και πληροφοριών που αυτοί χρησιμοποιούν στις δραστηριότητές τους, και ιδίως:

βα. τον προσδιορισμό της μεθοδολογίας αξιολόγησης της καταλληλότητας των τεχνικών και οργανωτικών μέτρων που λαμβάνονται από τους Φ.Ε.Β.Υ. και Π.Ψ.Υ. και

ββ. ειδικότερα θέματα σχετικά με τη διαδικασία κοινοποίησης συμβάντων στις κατά περίπτωση αρμόδιες αρχές.

γ. Την αξιολόγηση συμμόρφωσης των Φ.Ε.Β.Υ. και Π.Ψ.Υ. ως προς την εφαρμογή των άρθρων 9 και 11, αντίστοιχα, καθώς και τη διαδικασία παροχής πληροφοριών, σύμφωνα με την περ. β΄ της παρ. 1 του άρθρου 10 και την περ. β΄ της παρ. 1 του άρθρου 12, αντίστοιχα και

δ. τα όργανα, τη διαδικασία, τη μεθοδολογία και τα πρότυπα επιθεωρήσεων και ελέγχων των Φ.Ε.Β.Υ. και Π.Ψ.Υ. από την Εθνική Αρχή Κυβερνοασφάλειας.

2. Με όμοια απόφαση δύναται να καθορίζεται κάθε θέμα σχετικό με τα μέτρα και τη διαδικασία επιβολής των κυρώσεων του άρθρου 15, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας αναπροσαρμογής τους.»

Άρθρο 33

Διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής σε άλλες οντότητες Προσθήκη άρθρου 14B στον Ν. 4577/2018

Στον Ν. 4577/2018 (Α΄ 199), προστίθεται νέο άρθρο 14B ως εξής:

«Άρθρο 14B Διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής σε άλλες οντότητες

1. Με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων για την ασφάλεια Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνιών οντοτήτων που δεν υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος, οι παρ. 1, 2 και 5 του άρθρου 9, καθώς και το άρθρο 10 δύναται να εφαρμόζονται αναλόγως και στις οντότητες αυτές σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στην απόφαση της παρ. 2 του παρόντος.

2. Με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης, κατόπιν εισήγησης της Εθνικής Αρχής Κυβερνοασφάλειας, δύναται να εντάσσονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος και λοιποί φορείς του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα και να καθορίζεται κάθε ειδικότερο θέμα σχετικό με:

α. τους τομείς, υποτομείς, το είδος οντοτήτων ή υπηρεσιών, που δύναται να υπαχθούν στις διατάξεις του παρόντος,

β. τη μεθοδολογία, τους όρους και την εξειδίκευση των κριτηρίων για την υπαγωγή οντοτήτων στις διατάξεις του παρόντος,

γ. τις απαιτήσεις ασφαλείας που οφείλουν να τηρούν,

δ. τις προϋποθέσεις, τις αρμόδιες αρχές και τη διαδικασία κοινοποίησης συμβάντος σε αυτές, και

ε. την αξιολόγηση συμμόρφωσης, καθώς και τα όργανα, τη διαδικασία, μεθοδολογία και τα πρότυπα για τη διενέργεια επιθεωρήσεων και ελέγχων.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄

ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Άρθρο 34

Ορισμός του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων σε δημόσιους φορείς Αντικατάσταση παρ. 5 άρθρου 6 Ν. 4624/2019

Η παρ. 5 του άρθρου 6 του Ν. 4624/2019 (Α΄ 137) αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Ο δημόσιος φορέας δημοσιοποιεί τα στοιχεία επικοινωνίας του ΥΠΔ. Γνωστοποιεί, επίσης, στην Αρχή το όνομα και τα στοιχεία επικοινωνίας του ΥΠΔ.»

Άρθρο 35

Πεδίο εφαρμογής του Ν. 4624/2019 Αντικατάσταση άρθρου 43 Ν. 4624/2019

Το άρθρο 43 του Ν. 4624/2019 (Α΄ 137) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 43 Αντικείμενο Πεδίο εφαρμογής (άρθρα 1, 2 και 9 παρ. 2 της Οδηγίας)

1. Οι διατάξεις του παρόντος Κεφαλαίου ρυθμίζουν την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, της διερεύνησης, της ανίχνευσης ή της δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων, περιλαμβανομένων της προστασίας από απειλές κατά της δημόσιας ασφάλειας και της αποτροπής τους.

2. Το παρόν Κεφάλαιο εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τις αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς που καθορίζονται στην παρ. 1.

3. Η επεξεργασία που πραγματοποιείται από τις αρμόδιες αρχές για σκοπούς άλλους από αυτούς που προβλέπονται στην παρ. 1, υπόκειται στις διατάξεις του ΓΚΠΔ, όπου αυτός εφαρμόζεται, και των Κεφαλαίων Α΄, Β΄ και Γ΄ του παρόντος.»

Άρθρο 36

Ορισμοί Τροποποίηση άρθρων 44, 53, 58 και 71 Ν. 4624/2019

1. Διαγράφεται ο αριθμός 1 προ της μόνης παραγράφου του άρθρου 44 του Ν. 4624/2019 (Α΄ 137).

2. Η περ. ιδ) του άρθρου 44 του Ν. 4624/2019 αντικαθίσταται ως εξής:

«ιδ) «αρμόδια αρχή»: ιδα) κάθε δημόσια αρχή αρμόδια για την πρόληψη, τη διερεύνηση, την ανίχνευση ή τη δίωξη ποινικών αδικημάτων ή την εκτέλεση ποινικών κυρώσεων, περιλαμβανομένων της προστασίας από απειλές κατά της δημόσιας ασφάλειας και της αποτροπής τους ή

ιδβ) κάθε άλλος, δημόσιος ή ιδιωτικός, οργανισμός ή φορέας στον οποίο ανατίθενται ρόλος δημόσιας αρχής και η εκτέλεση δημοσίων εξουσιών για τους σκοπούς της πρόληψης, της ανίχνευσης ή της δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων,

περιλαμβανομένων της προστασίας από απειλές κατά της δημόσιας ασφάλειας και της αποτροπής τους.»

3. Η περ. ιε) του άρθρου 44 του Ν. 4624/2019 αντικαθίσταται ως εξής:

«ιε) «εποπτική αρχή»: η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (εφεξής: Αρχή), ή, για τα άλλα κράτη μέλη, η ανεξάρτητη διοικητική αρχή, η οποία έχει συσταθεί από αυτά, σύμφωνα με το άρθρο 41 της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680.»

4. Η περ. ιζ) του άρθρου 44 του Ν. 4624/2019, περί ορισμού της «συγκατάθεσης» καταργείται.

5. α) Στην περ. ζ) του άρθρου 44 του Ν. 4624/2019, περί ορισμού του «υπευθύνου επεξεργασίας», η λέξη «δημόσια» αντικαθίσταται με τη λέξη «αρμόδια» και η περ. ζ) διαμορφώνεται ως εξής:

«ζ) «υπεύθυνος επεξεργασίας»: η αρμόδια αρχή η οποία, μόνη ή από κοινού με άλλους, καθορίζει τους σκοπούς και τον τρόπο της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.»

β) Στην περ. θ) του άρθρου 44 του Ν. 4624/2019, περί ορισμού του «αποδέκτη», οι λέξεις «δημόσια» και «δημόσιες» αντικαθίστανται, αντιστοίχως, με τις λέξεις «αρμόδια» και «αρμόδιες» και η περ. θ) διαμορφώνεται ως εξής:

«θ) «αποδέκτης»: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η αρμόδια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας, προς τα οποία κοινολογούνται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, είτε πρόκειται για τρίτον είτε όχι. Ωστόσο, οι αρμόδιες αρχές που ενδέχεται να λάβουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο συγκεκριμένης έρευνας, σύμφωνα με το ενωσιακό ή άλλο δίκαιο, δεν θεωρούνται ως αποδέκτες. Η επεξεργασία των δεδομένων αυτών από τις εν λόγω αρμόδιες αρχές πραγματοποιείται σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες προστασίας δεδομένων ανάλογα με τους σκοπούς της επεξεργασίας.»

γ) Στο εισαγωγικό εδάφιο του άρθρου 53 του Ν. 4624/2019, περί γενικών πληροφοριών σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων, η λέξη «δημόσιας» αντικαθίσταται από τη λέξη «αρμόδιας» και το άρθρο 53 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 53 Γενικές πληροφορίες σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων (άρθρα 12 και 13 της Οδηγίας)

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας παρέχει γενικές και ευχερώς προσβάσιμες στο κοινό πληροφορίες σε απλή και κατανοητή γλώσσα και μέσω του διαδικτυακού τόπου της αρμόδιας αρχής αναφορικά με:

α) τους σκοπούς της επεξεργασίας, β) το δικαίωμα του υποκειμένου να ζητήσει από τον

υπεύθυνο επεξεργασίας πρόσβαση, διόρθωση, διαγραφή ή περιορισμό της επεξεργασίας,

γ) την ταυτότητα και τα στοιχεία επικοινωνίας του υπεύθυνου επεξεργασίας και του ΥΠΔ,

δ) το δικαίωμα υποβολής καταγγελίας στην Αρχή, και

ε) τα στοιχεία επικοινωνίας της Αρχής.»

δ) Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 58 του Ν. 4624/2019, περί δικαιώματος υποβολής καταγγελίας στην Αρχή, η λέξη «δημόσιες» αντικαθίσταται από τη λέξη «αρμόδιες» και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να υποβάλει καταγγελία στην Αρχή, εάν πιστεύει ότι η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς που αναφέρονται στο άρθρο 43 παραβιάζει τα δικαιώματά του. Αυτό δεν ισχύει για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τις δικαστικές και εισαγγελικές αρχές, όταν επεξεργάζονται τα δεδομένα αυτά στο πλαίσιο της δικαστικής λειτουργίας και των δικαστικών καθηκόντων τους. Η Αρχή ενημερώνει το υποκείμενο των δεδομένων για την πρόοδο και το αποτέλεσμα της καταγγελίας και για τη δυνατότητα άσκησης αιτήσεως ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας κατά της απόφασης επί της καταγγελίας του, σύμφωνα με το άρθρο 20.»

ε) Στο τρίτο εδάφιο του άρθρου 71 του Ν. 4624/2019, περί διάκρισης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και επαλήθευσης της ταυτότητάς τους, η λέξη «δημόσια» αντικαθίσταται από τη λέξη «αρμόδια» και το άρθρο 71 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 71 Διάκριση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και επαλήθευση της ταυτότητάς τους (άρθρο 7 της Οδηγίας)

Κατά την επεξεργασία, ο υπεύθυνος επεξεργασίας διακρίνει, στο μέτρο του εφικτού, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που βασίζονται σε πραγματικές καταστάσεις και αυτά που βασίζονται σε προσωπικές εκτιμήσεις. Για τον σκοπό αυτό, ο υπεύθυνος επεξεργασίας προσδιορίζει τις αξιολογήσεις που βασίζονται σε προσωπικές εκτιμήσεις ως τέτοιες, στο μέτρο του εφικτού στο πλαίσιο της εν λόγω επεξεργασίας. Πρέπει, επίσης, να είναι δυνατό να προσδιοριστεί ποιά αρμόδια αρχή διατηρεί τα αρχεία στα οποία βασίζεται η αξιολόγηση κατόπιν προσωπικής εκτίμησης.»

Άρθρο 37

Αντικατάσταση τίτλου του Τμήματος II του Κεφαλαίου Δ΄ του Ν. 4624/2019

Ο τίτλος του Τμήματος II του Κεφαλαίου Δ΄ του Ν. 4624/2019 (Α΄ 137) αντικαθίσταται ως εξής:

«ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ».

Άρθρο 38

Νομιμότητα της επεξεργασίας Προσθήκη άρθρου 45Α στον Ν. 4624/2019 (άρθρο 8 της Οδηγίας 2016/680)

Μετά το άρθρο 45 του Ν. 4624/2019 (Α΄ 137) προστίθεται άρθρο 45Α ως εξής:

«Άρθρο 45Α Νομιμότητα της επεξεργασίας (άρθρο 8 της Οδηγίας)

1. Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι σύμφωνη μόνον εάν βασίζεται στον νόμο ή στο δίκαιο της Ένωσης και είναι απαραίτητη για την εκτέλεση καθήκοντος που ασκείται από τις αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς που προβλέπονται στο άρθρο 43.

2. Οι κατά την παρ. 1 ειδικές ρυθμίσεις που περιλαμβάνουν τη νομική βάση για την επεξεργασία από τις αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς που ορίζονται στο άρθρο 43, καθορίζουν τουλάχιστον τους σκοπούς της επεξεργασίας, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία και τους σκοπούς της επεξεργασίας, τις διαδικασίες για τη διατήρηση της ακεραιότητας και της εμπιστευτικότητας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και την αρχή ή τις αρχές που είναι αρμόδιες, δυνάμει των καθηκόντων που τους έχουν κατά νόμο ανατεθεί, να προβούν σε αυτήν την επεξεργασία.»

Άρθρο 39

Επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Αντικατάσταση άρθρου 46 N. 4624/2019

Το άρθρο 46 του Ν. 4624/2019 (Α' 137) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 46 Επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (άρθρο 10 της Οδηγίας)

1. Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αποκαλύπτουν τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, ή τη συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση, καθώς και η επεξεργασία γενετικών δεδομένων, βιομετρικών δεδομένων για την αποκλειστική ταυτοποίηση ενός φυσικού προσώπου ή δεδομένων που αφορούν στην υγεία ή τη σεξουαλική ζωή ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό, επιτρέπονται μόνο όταν είναι απολύτως αναγκαίες για την επίτευξη των σκοπών του άρθρου 43 και εφόσον: α) προβλέπονται ρητά από τον νόμο ή το δίκαιο της Ένωσης και β) επιβάλλονται για την προστασία των ζωτικών συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων ή άλλου φυσικού προσώπου, ή γ) η επεξεργασία αυτή αφορά σε δεδομένα τα οποία έχουν προδήλως δημοσιοποιηθεί από το υποκείμενο των δεδομένων.

2. Όταν η επεξεργασία αφορά στις ειδικές κατηγορίες δεδομένων της παρ. 1, εφαρμόζονται κατάλληλες διασφαλίσεις για την προστασία του υποκειμένου των δεδομένων, όπως:

α) ειδικές προδιαγραφές και απαιτήσεις για την ασφάλεια και για τον έλεγχο επεξεργασίας, β) συγκεκριμένες και σύντομες προθεσμίες εντός των οποίων επανεξετάζεται και τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα της περαιτέρω τήρησης των εν λόγω δεδομένων, γ) μέτρα για την ευαισθητοποίηση των προσώπων που συμμετέχουν στην επεξεργασία των δεδομένων, δ) περιορισμοί στην πρόσβαση στα εν λόγω δεδομένα εντός της αρμόδιας αρχής, ε) τήρηση και επεξεργασία των ειδικών κατηγοριών δεδομένων κατά τρόπο διακριτό από την επεξεργασία άλλων κατηγοριών δεδομένων, στ) ψευδωνυμοποίηση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που ανήκουν στις ειδικές κατηγορίες, εφόσον αυτό δεν παρεμποδίζει την επίτευξη του σκοπού της επεξεργασίας, ζ) κρυπτογράφηση των δεδομένων, η) ειδικές διαδικαστικές ρυθμίσεις που διασφαλίζουν τη νόμιμη επεξεργασία και την προστασία των δικαιωμάτων των προσώπων σε περίπτωση διαβίβασης ή επεξεργασίας των δεδομένων αυτών για άλλους σκοπούς.»

Άρθρο 40

Επεξεργασία για άλλους σκοπούς Τροποποίηση άρθρου 47 N. 4624/2019

Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 47 του Ν. 4624/2019 (Α' 137) καταργείται και το άρθρο 47 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 47 Επεξεργασία για άλλους σκοπούς (άρθρα 4 και 9 παρ. 1 της Οδηγίας)

Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για σκοπό διαφορετικό από εκείνον για τον οποίο έχουν συλλεγεί, επιτρέπεται εάν ο άλλος σκοπός είναι ένας από τους σκοπούς που αναφέρονται στο άρθρο 43, ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι εξουσιοδοτημένος από τον νόμο να επεξεργάζεται δεδομένα για τον σκοπό αυτόν και η επεξεργασία που διενεργείται είναι απαραίτητη και ανάλογη προς τον σκοπό αυτόν.»

Άρθρο 41

Συγκατάθεση του υποκειμένου Αντικατάσταση άρθρου 49 Ν. 4624/2019

Το άρθρο 49 του Ν. 4624/2019 (Α' 137) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 49 Συγκατάθεση του υποκειμένου

1. Όταν η επεξεργασία βασίζεται στη συγκατάθεση, σύμφωνα με ρητή διάταξη νόμου, του υποκειμένου των δεδομένων ή αφορά μέτρα που, σύμφωνα με τον νόμο, δικαιούται να ζητήσει το ίδιο το υποκείμενο, ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι σε θέση να αποδείξει ότι το υποκείμενο των δεδομένων συγκατατέθηκε για την επεξεργασία των δεδομένων του προσωπικού χαρακτήρα ή αιτήθηκε μέτρα που συνεπάγονται τέτοια επεξεργασία.

2. Πριν από την παροχή της συγκατάθεσης, το υποκείμενο των δεδομένων ενημερώνεται σχετικά με τον σκοπό της επεξεργασίας, το είδος των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που υπόκεινται σε επεξεργασία και ιδίως στην περίπτωση που η επεξεργασία αφορά ειδικές κατηγορίες δεδομένων, τον υπεύθυνο επεξεργασίας, την προβλεπόμενη διάρκεια αυτής και τους συνήθεις αποδέκτες των δεδομένων. Το υποκείμενο των δεδομένων ενημερώνεται, επίσης, για τις κατά νόμο συνέπειες της συγκατάθεσης ή της μη παροχής της, καθώς και για το δικαίωμα ανάκλησης αυτής.

3. Η συγκατάθεση της παρ. 1 είναι σαφής, συγκεκριμένη, έγγραφη και απαλλαγμένη ελαττωμάτων βούλησης δήλωση, με την οποία το υποκείμενο των δεδομένων δηλώνει ότι συμφωνεί να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν. Η συγκατάθεση θεωρείται έγκυρη μόνο όταν βασίζεται στην ελεύθερη απόφαση του υποκειμένου. Για τη διαπίστωση της ελεύθερης βούλησης και δήλωσης του υποκειμένου αξιολογούνται οι συνθήκες και περιστάσεις υπό τις οποίες δόθηκε.

4. Το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να ανακαλέσει τη συγκατάθεσή του ανά πάσα στιγμή. Η ανάκληση της συγκατάθεσης δεν θίγει τη νομιμότητα της επεξεργασίας που βασίστηκε στη συγκατάθεση προ της ανάκλησής της.

5. Εάν η συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων παρέχεται στο πλαίσιο γραπτής δήλωσης, η οποία αφορά και άλλα θέματα, το αίτημα για συγκατάθεση υποβάλλεται κατά τρόπο ώστε να είναι σαφώς διακριτό από τα άλλα θέματα, σε κατανοητή και εύκολα προσβάσιμη μορφή, χρησιμοποιώντας απλή διατύπωση.

6. Εάν πρόκειται για επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων, η συγκατάθεση αναφέρεται ρητά στην ειδική κατηγορία δεδομένων.»

Άρθρο 42

Αυτοματοποιημένη ατομική λήψη αποφάσεων Αντικατάσταση άρθρου 52 Ν. 4624/2019

Το άρθρο 52 του Ν. 4264/2019 (Α' 137) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 52 Αυτοματοποιημένη ατομική λήψη αποφάσεων (άρθρο 11 της Οδηγίας)

1. Απαγορεύεται η λήψη απόφασης που βασίζεται αποκλειστικά σε αυτοματοποιημένη επεξεργασία, περιλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ, η οποία παράγει δυσμενή έννομα αποτελέσματα για το υποκείμενο των δεδομένων ή το επηρεάζει σημαντικά, εκτός εάν προβλέπεται ρητά από διάταξη νόμου ή το δίκαιο της Ένωσης, η οποία ορίζει τις κατάλληλες εγγυήσεις για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες του υποκειμένου των δεδομένων και κατ'ελάχιστον περιλαμβάνει ρυθμίσεις που κατοχυρώνουν την ειδική και εύληπτη ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων, το δικαίωμα εξασφάλισης ανθρώπινης παρέμβασης εκ μέρους του υπευθύνου επεξεργασίας και το δικαίωμα του υποκειμένου των δεδομένων να διατυπώσει τις απόψεις του, να απαιτήσει αιτιολόγηση της απόφασης που ελήφθη κατόπιν της εν λόγω αξιολόγησης και να αμφισβητήσει ή να ζητήσει επανεξέταση της απόφασης.

2. Οι αποφάσεις της παρ. 1 δεν επιτρέπεται να βασίζονται σε επεξεργασία των ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 46, εκτός εάν τούτο προβλέπεται ρητά από διάταξη νόμου ή από το δίκαιο της Ένωσης και υφίστανται κατάλληλα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων, των ελευθεριών και των έννομων συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων, στα οποία συμπεριλαμβάνονται οι διασφαλίσεις που ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 46.

3. Απαγορεύεται η κατάρτιση προφίλ που έχει ως αποτέλεσμα διακρίσεις σε βάρος φυσικών προσώπων με βάση τις ειδικές κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 46.»

Άρθρο 43

Διόρθωση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Προθεσμίες αποθήκευσης και επανεξέτασης Περιορισμός της επεξεργασίας Αντικατάσταση άρθρου 73 Ν. 4624/2019

Το άρθρο 73 του Ν. 4624/2019 (Α' 137) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 73 Διόρθωση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα Προθεσμίες αποθήκευσης και επανεξέτασης Περιορισμός της επεξεργασίας (άρθρο 5 της Οδηγίας)

1. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας διορθώνει ανακριβή δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.
2. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας διαγράφει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα χωρίς καθυστέρηση, εάν η επεξεργασία τους είναι παράνομη και αυτά πρέπει να διαγραφούν προς εκπλήρωση νομικής υποχρέωσης ή η γνώση τους δεν είναι πλέον απαραίτητη για την εκπλήρωση των σκοπών της επεξεργασίας.
3. Ο νόμος καθορίζει την περίοδο αποθήκευσης. Με τη λήξη αυτής της περιόδου, τα δεδομένα διαγράφονται.
4. Ο νόμος μπορεί να προβλέπει την περιοδική επανεξέταση της περιόδου αποθήκευσης από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, τις περιόδους και τα κριτήρια επανεξέτασης. Η εν λόγω επανεξέταση βασίζεται στην αρχή του περιορισμού της αποθήκευσης για όσο διάστημα είναι αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού της επεξεργασίας που ορίζεται κατά την παρ. 2 του άρθρου 45Α. Στα κριτήρια, τα οποία λαμβάνονται υπόψη κατά τον προσδιορισμό της αρχικής περιόδου αποθήκευσης και την περιοδική επανεξέταση της αναγκαιότητας διατήρησης δεδομένων, περιλαμβάνονται, ιδίως, η κατηγορία του υποκειμένου των δεδομένων, σύμφωνα

με το άρθρο 70, η ηλικία του υποκειμένου, η βαρύτητα του ποινικού αδικήματος και της αντίστοιχης ποινικής κύρωσης, η σοβαρότητα του κινδύνου ή της πιθανολογούμενης απειλής κατά της δημόσιας ασφάλειας, η ύπαρξη εκκρεμών ποινικών ερευνών, η τυχόν παραγραφή, η υποτροπή και η ανάγκη για προστασία των θυμάτων.

5. Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων συμμετέχει στη διαδικασία επανεξέτασης της αναγκαιότητας περαιτέρω διατήρησης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

6. Οι παρ. 3 έως και 5 του άρθρου 56 εφαρμόζονται αναλόγως. Ο αποδέκτης ενημερώνεται, επίσης, αν έχουν διαβιβαστεί ανακριβή δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή εάν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα έχουν διαβιβαστεί παράνομα.

7. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας διασφαλίζει την τήρηση των απαιτήσεων του παρόντος ήδη κατά τον σχεδιασμό των σχετικών επεξεργασιών και των αντίστοιχων συστημάτων και διαδικασιών κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 69.»

Άρθρο 44

Καταργούμενες διατάξεις Αντικατάσταση άρθρου 84 Ν. 4624/2019

Το άρθρο 84 του Ν. 4624/2019 (Α' 137) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 84 Καταργείται ο Ν. 2472/1997 (Α' 50), περί προστασίας του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, με την επιφύλαξη της παρ. 3 του άρθρου 13, της σύστασης της Αρχής με την παρ. 1 του άρθρου 15, των παρ. 2 και 3 του άρθρου 18 και του άρθρου 21, που αφορά στην επιβολή διοικητικών κυρώσεων, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 13 του Ν. 3471/2006 (Α' 133), οι οποίες διατηρούνται σε ισχύ.»

Άρθρο 45

Δημοσιοποίηση προσωπικών δεδομένων από την εισαγγελική αρχή Προσθήκη άρθρου 84Α στον Ν. 4624/2019

Στον Ν. 4624/2019 (Α' 137) προστίθεται άρθρο 84Α ως εξής:

«Άρθρο 84Α Δημοσιοποίηση προσωπικών δεδομένων από την εισαγγελική αρχή

1. Με διάταξη του αρμόδιου Εισαγγελέα Πρωτοδικών ή του Εισαγγελέα Εφετών, εάν η υπόθεση εκκρεμεί στο Εφετείο, η Ελληνική Αστυνομία προβαίνει σε δημοσιοποίηση, για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες, των στοιχείων της ταυτότητας, της εικόνας και της ποινικής δίωξης κατηγορουμένου ή καταδικασθέντος για κακούργημα, για πλημμέλημα του Δεκάτου Ενάτου Κεφαλαίου, περί εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, του Ποινικού Κώδικα (Ν. 4619/2019, (Α' 95), καθώς και για πλημμέλημα το οποίο τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον δύο (2) ετών.

2. Η δημοσιοποίηση των προσωπικών δεδομένων της παρ. 1 αποσκοπεί αποκλειστικά:

α. στη διερεύνηση, ανίχνευση ή δίωξη των εγκλημάτων της παρ. 1,

β. στην εκτέλεση εντάλματος σύλληψης ή καταδικαστικής απόφασης του κατηγορούμενου ή καταδικασθέντος για τα εγκλήματα της παρ. 1.

3. Η αρμόδια εισαγγελική αρχή δύναται να εκδώσει ειδικά και εμπειριστατωμένα αιτιολογημένη διάταξη, εφόσον η δημοσιοποίηση, εν όλω ή εν μέρει, των προσωπικών δεδομένων του κατηγορουμένου ή του καταδικασθέντος που αναφέρονται στην παρ. 1 είναι πρόσφορη για την επίτευξη των σκοπών της παρ. 2 και για την αποτροπή απειλής της δημόσιας ασφάλειας σε σχέση προς διερευνώμενο έγκλημα και δεν είναι δυνατή η επιλογή άλλων μέτρων λιγότερο επαχθών για τα θεμελιώδη δικαιώματα.

4. Η αίτηση υποβάλλεται από τις αρμόδιες αρχές της περ. ιδ' του άρθρου 44. Σε περίπτωση διενέργειας προανάκρισης, η αίτηση υποβάλλεται από τον αρμόδιο ανακριτικό υπάλληλο, ενώ στην περίπτωση διενέργειας κύριας ανάκρισης από τον ανακριτή. Η διάταξη της εισαγγελικής αρχής, η οποία εκτελείται από την Ελληνική Αστυνομία, περιέχει: α) τα στοιχεία ταυτότητας του κατηγορουμένου ή καταδικασθέντος, β) την εικόνα του, γ) την ποινική δίωξη ή την καταδίκη, καθώς και την παράθεση των αναγκών πραγματικών περιστατικών, δ) τον σκοπό και τον στόχο της δημοσιοποίησης, ε) τον τρόπο και τα μέσα αυτής, στ) το χρονικό διάστημα διατήρησης της δημοσιοποίησης και κάθε αναπαραγωγής της, εντός του πλαισίου της παρ. 1.

5. Η δημοσιοποίηση προσωπικών δεδομένων, τα οποία αφορούν στην ποινική δίωξη ή την καταδίκη, λαμβάνει χώρα με τρόπο σύμφωνο προς την υποχρέωση σεβασμού του τεκμηρίου της αθωότητας. Η ισχύς της διάταξης παύει αυτοδικαίως με την παρέλευση του ορισθέντος χρονικού διαστήματος και απαγορεύεται η διατήρηση των δημοσιοποιημένων προσωπικών δεδομένων, καθώς και κάθε αναπαραγωγής τους. Σε περίπτωση εκπλήρωσης του επιδιωκόμενου σκοπού και στόχου σε συντομότερο χρονικό διάστημα από αυτό της παρ. 1, η εισαγγελική αρχή ανακαλεί τη διάταξη με την έκδοση νεότερης, η οποία εκτελείται από την Ελληνική Αστυνομία.

6. Κατά της διάταξης της εισαγγελικής αρχής επιτρέπεται προσφυγή εντός δύο (2) ημερών από τη γνωστοποίηση στον κατηγορούμενο ή κατάδικο ενώπιον του Προϊστάμενου της Εισαγγελίας Πρωτοδικών ή του Προϊστάμενου της Εισαγγελίας Εφετών, εάν η υπόθεση εκκρεμεί στο Εφετείο, ο οποίος αποφαινεται εντός δύο (2) ημερών. Μέχρι να αποφανθεί ο αρμόδιος Εισαγγελέας, απαγορεύονται η εκτέλεση της διάταξης και η δημοσιοποίηση των προσωπικών δεδομένων.

7. Κατ' εξαίρεση, στα κακουργήματα των άρθρων 187, περί εγκληματικής οργάνωσης, 187Α, περί τρομοκρατικών πράξεων-τρομοκρατικής οργάνωσης, 187Β, περί αξιόποινης υποστήριξης και εκείνων του Δεκάτου Ενάτου Κεφαλαίου, περί εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής του Ποινικού Κώδικα, η εισαγγελική διάταξη εκτελείται αμέσως, επικυρώνεται δε από τον προϊστάμενο της Εισαγγελίας Εφετών εντός είκοσι τεσσάρων (24) ωρών, εφόσον αυτή έχει εκδοθεί από τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών. Διαφορετικά, η ισχύς της σχετικής διάταξης παύει αυτοδικαίως με τη λήξη της προθεσμίας των είκοσι τεσσάρων (24) ωρών.»

Άρθρο 46

Σύσταση Μόνιμης Επιστημονικής Επιτροπής Προσωπικών Δεδομένων

1. Συστήνεται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης Μόνιμη Επιστημονική Επιτροπή Προσωπικών Δεδομένων.

2. Η Επιτροπή έχει ως αποστολή την άσκηση καθηκόντων νομοπαρασκευαστικού έργου, μετά από παρακολούθηση των επιστημονικών και νομολογιακών εξελίξεων και του εθνικού και ενωσιακού νομικού πλαισίου προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και συμμετοχή σε αρμόδια διεθνή όργανα.

3. Στην Επιτροπή δύναται να συμμετέχουν, χωρίς δικαίωμα ψήφου, εφόσον καλούνται από αυτήν, υπάλληλοι και στελέχη απασχολούμενοι με κάθε είδους σχέση σε φορείς του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα, συμπεριλαμβανομένων και των ανεξαρτήτων αρχών, με αντικείμενο σχετικό με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.

4. Η Επιτροπή είναι επταμελής και απαρτίζεται από πρόσωπα με επαγγελματική και επιστημονική εμπειρία στον τομέα των προσωπικών δεδομένων. Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζεται ανώτερος ή ανώτατος δικαστικός λειτουργός.

5. Ο Πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής, μαζί με ισάριθμα αναπληρωματικά μέλη, καθώς και ο Γραμματέας της Επιτροπής ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

6. Στον Πρόεδρο, τα μέλη και τον Γραμματέα της Επιτροπής ουδεμία αποζημίωση καταβάλλεται, πέραν οδοιπορικών εξόδων, ημερησίας εκτός έδρας αποζημίωσης και εξόδων διανυκτέρευσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄

ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ, ΤΕΛΙΚΕΣ, ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 47

Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Με κοινή απόφαση του Διοικητή της Ε.Υ.Π. και του Υπουργού Δικαιοσύνης, που δεν δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι τεχνικές και διαδικαστικές λεπτομέρειες για τη θέση σε εφαρμογή και λειτουργία της ηλεκτρονικής πλατφόρμας της Ε.Υ.Π. που προβλέπεται στην παρ. 3 του άρθρου 8 και την εν γένει τήρηση της διαδικασίας για την παράδοση των διατάξεων κατά τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 8. Έως την έκδοση της απόφασης του πρώτου εδαφίου, καθώς και σε εξαιρετικά επείγουσα ή απρόβλεπτη ανάγκη, το απόσπασμα ή ολόκληρη η διάταξη παραδίδονται με απόδειξη μέσα σε κλειστό φάκελο και παραλαμβάνονται από ειδικά εξουσιοδοτημένο προσωπικό.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη και Δικαιοσύνης, που δεν δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι τεχνικές και διαδικαστικές λεπτομέρειες για τη θέση σε εφαρμογή και λειτουργία της ηλεκτρονικής πλατφόρμας της Δ.Α.Ε.Ε.Β. που προβλέπεται στην παρ. 3 του άρθρου 8 και την εν γένει τήρηση της διαδικασίας για την παράδοση των διατάξεων κατά τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 8. Έως την έκδοση της απόφασης του πρώτου εδαφίου, καθώς και σε εξαιρετικά επείγουσα ή απρόβλεπτη ανάγκη, το απόσπασμα ή ολόκληρη η διάταξη παραδίδονται με απόδειξη μέσα σε κλειστό φάκελο και παραλαμβάνονται από ειδικά εξουσιοδοτημένο προσωπικό.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, που δεν δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι τεχνικές και διαδικαστικές λεπτομέρειες για τη θέση σε εφαρμογή και λειτουργία της διαδικασίας ως προς την παράδοση, με ηλεκτρονικό κρυπτογραφημένο μήνυμα, του αποσπάσματος ή ολόκληρης της διάταξης ή του βουλεύματος αντίστοιχα, που εκδίδονται για τη διακρίβωση των εγκλημάτων του άρθρου 6. Έως την έκδοση της απόφασης του πρώτου εδαφίου, καθώς και σε εξαιρετικά επείγουσα ή απρόβλεπτη ανάγκη, το απόσπασμα ή ολόκληρη η διάταξη ή το βούλευμα παραδίδονται με απόδειξη μέσα σε κλειστό φάκελο και παραλαμβάνονται από ειδικά εξουσιοδοτημένο προσωπικό.

4. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται εντός τριών (3) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, μετά από πρόταση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη, Εθνικής Άμυνας, Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, καθορίζονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες είναι επιτρεπτή η σύναψη συμβάσεων εκ μέρους κρατικών δομών για την προμήθεια λογισμικών ή συσκευών παρακολούθησης του άρθρου 370ΣΤ του Ποινικού Κώδικα για την εκπλήρωση των σκοπών τους.

5. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του αρμόδιου για την εποπτεία της Ε.Υ.Π. μέλους της Κυβέρνησης δύναται να προβλέπεται αποζημίωση για τους δημόσιους λειτουργούς, τους υπαλλήλους και τα πάσης φύσεως στελέχη που απασχολούνται στο δημόσιο, για τους ιδιώτες εμπειρογνώμονες και για τα μέλη των ομάδων εργασίας του άρθρου 24, κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων περί αμοιβής ή αποζημίωσης λόγω συμμετοχής σε συμβούλια και επιτροπές του δημόσιου τομέα.

6. Με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης, μετά από εισήγηση της Εθνικής Αρχής Κυβερνοασφάλειας, καθορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια σε σχέση με τη συμμετοχή στο Εθνικό Δίκτυο SOC του άρθρου 31 και άλλων φορέων που παρέχουν υπηρεσίες κυβερνοασφάλειας και δραστηριοποιούνται στον τομέα της κυβερνοασφάλειας.

7. Για την εφαρμογή του άρθρου 31 και άλλων με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης, η οποία δεν δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μετά από εισήγηση της Εθνικής Αρχής Κυβερνοασφάλειας, καθορίζονται η αρχιτεκτονική και οι ειδικότερες λειτουργικές και τεχνικές απαιτήσεις και προδιαγραφές της υποδομής του Ενοποιημένου SOC και των τομεακών SOC, με στόχο την τήρηση των υψηλότερων προτύπων ασφάλειας και τη διασφάλιση, ιδίως, της κοινής επίγνωσης της κατάστασης, της διαλειτουργικότητας, της κοινής χρήσης εργαλείων και πλατφορμών, της πληρέστερης και ταχύτερης ανταλλαγής πληροφορήσης και κατάλληλων ποιοτικών δεδομένων, την εφαρμογή των αρχών της ασφάλειας από τον σχεδιασμό και εξ ορισμού και της προστασίας της ιδιωτικότητας από τον σχεδιασμό και εξ ορισμού. Με όμοια απόφαση, μετά από εισήγηση της Εθνικής Αρχής Κυβερνοασφάλειας, καθορίζονται τα είδη των δεδομένων, τα οποία τίθενται σε επεξεργασία και διαμοιράζεται το Εθνικό Δίκτυο SOC, οι διαδικασίες προληπτικών ελέγχων, οι λεπτομέρειες υποστήριξης των φορέων, οι διαδικασίες για την αναφορά και αντιμετώπιση συμβάντων και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 48 **Τελικές διατάξεις**

1. Δεν θίγονται από την εφαρμογή του παρόντος η παρ. 1 του άρθρου 36 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (Ν. 4620/2019, Α' 96), περί εξουσιών των εισαγγελέων οικονομικού εγκλήματος και η παρ. 1 του άρθρου 17 του Ν. 4786/2021 (Α' 43), περί εξουσιών των Ευρωπαϊκών Εντεταλμένων Εισαγγελέων.

2. Όπου σε διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας γίνεται αναφορά στα άρθρα 3, 4 και 5 του Ν. 2225/1994 (Α' 121), νοείται αναφορά στις οικείες διατάξεις του παρόντος.

3. Με την έναρξη ισχύος του παρόντος παύονται αυτοδικαίως οι υπηρετούντες Υποδιοικητές της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (Ε.Υ.Π.). Μέχρι τον διορισμό Υποδιοικητών, κατ' εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 9 του Ν. 3649/2008 (Α' 39), όπως αντικαθίσταται με την παρ. 2 του άρθρου 18 του παρόντος, οι αρμοδιότητές τους ασκούνται από τον Διοικητή της Ε.Υ.Π..

Άρθρο 49 **Μεταβατικές διατάξεις**

Μέχρι την έκδοση των αποφάσεων των άρθρων 32 και 33 του παρόντος ισχύουν τα οριζόμενα στην υπ' αρ. 1027/4.10.2019 απόφαση του Υπουργού Επικρατείας (Β' 3739).

Άρθρο 50 **Καταργούμενες διατάξεις**

Καταργούνται:

1. Τα άρθρα 3, 4, 5 και 7 του Ν. 2225/1994 (Α' 121), περί άρσης του απορρήτου.
2. Το δεύτερο και το τρίτο εδάφιο της περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 5 του Ν. 3649/2008 (Α' 39), περί έγκρισης της διάταξης άρσης του απορρήτου.
3. Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 39 του Ν. 3959/2011 (Α' 93), περί υποβολής αιτήματος για την άρση του απορρήτου από την Επιτροπή Ανταγωνισμού.
4. Η περ. δ' της παρ. 3 του άρθρου 93 του Ν. 4099/2012 (Α' 250), η περ. ζ' της παρ. 3 του άρθρου 36 του Ν. 4443/2016 (Α' 232) και η περ. η' της παρ. 4 του άρθρου 67 του Ν. 4514/2018 (Α' 14), περί υποβολής αιτήματος για την άρση του απορρήτου από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.
5. Η παρ. 4 του άρθρου 10 και η παρ. 3 του άρθρου 12 του Ν. 4577/2018 (Α' 199), περί εξουσιοδοτικών διατάξεων για ζητήματα κυβερνοασφάλειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η' **ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ**

Άρθρο 51 **Έναρξη ισχύος**

1. Με την επιφύλαξη της παρ. 2, η ισχύς του παρόντος νόμου άρχεται από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις.
2. Η ισχύς του άρθρου 27 άρχεται από την 1η.4.2023.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 9 Δεκεμβρίου 2022

Η Πρόεδρος της Δημοκρατίας **ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Οι Υπουργοί

Οικονομικών **ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ**

Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομικών ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΚΥΛΑΚΑΚΗΣ
Ανάπτυξης και Επενδύσεων ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
Εξωτερικών ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΕΝΔΙΑΣ
Αναπληρωτής Υπουργός Εξωτερικών ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ
Εθνικής Άμυνας ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ
Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ
Υγείας ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ
Περιβάλλοντος και Ενέργειας ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ
Προστασίας του Πολίτη ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΙΚΑΚΟΣ
Δικαιοσύνης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ
Εσωτερικών ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ
Αναπληρωτής Υπουργός Εσωτερικών ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΠΕΤΣΑΣ
Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΛΑΚΙΩΤΑΚΗΣ
Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ
Επικρατείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ
Επικρατείας ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗΣ
Υφυπουργός στον Πρωθυπουργό ΙΩΑΝΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.
Αθήνα, 9 Δεκεμβρίου 2022
Ο επί της Δικαιοσύνης Υπουργός
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ

Παράρτημα 3

ΑΠΟΦΑΣΗ αριθμ: 37/2022

Θέμα: «Τροποποίηση της υπ' αριθμ.165/2011 Απόφασης της Α.Δ.Α.Ε. 'Κανονισμός για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών'(ΦΕΚ Β' 2715/17-11-2011)».

Η ΑΡΧΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ (ΑΔΑΕ)

(συνεδρίαση της 21^{ης} Ιανουαρίου 2022)

Έχοντας υπόψη :

1. Το άρθρο 6 παρ. 1 περ.ιβ' του Ν.3115/20003 (ΦΕΚ Α'47/2003) «Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών».
2. Το άρθρο 3 παρ. 2 του Ν.3051/2002 (ΦΕΚ Α' 220/2002) «Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές, τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα και συναφείς ρυθμίσεις», όπως ισχύει.
3. Την υπ' αριθ. 16887/17.03.16 Απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. 151/2016), περί συγκρότησης της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών.
4. Την υπ' αριθ. 34051/29.05.18 Απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. 326/2018), περί διορισμού Προέδρου της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών, όπως διορθώθηκε στο ορθό με το ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ.396/2019.
5. Την υπ' αριθμ. 58347οικ/21.12.2020 Απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης (ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. 1066/24-12-2020), περί διορισμού νέων μελών στην Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών,
6. Τις διατάξεις της Απόφασης 165/2011 της ΑΔΑΕ («Κανονισμός για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών», ΦΕΚ Β' 2715/2011) και ιδίως το άρθρο 4 παρ.4.2.2 αυτής,
7. Το με αρ. πρωτ. ΑΔΑΕ 1676/16.06.2021 έγγραφο του Προέδρου της Αρχής,
8. Την ανάγκη διασφάλισης του απορρήτου των επικοινωνιών,
9. Το γεγονός ότι κατά τα τελευταία έτη έχουν λάβει χώρα αρκετά περιστατικά παραβίασης του απορρήτου των επικοινωνιών που, όπως προκύπτει από τις κοινοποιήσεις των παρόχων δικτύων ή/και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών,

και από τους σχετικούς ελέγχους που διεξάγονται από την Αρχή, οφείλονται σε λάθη ή αμέλεια του προσωπικού τους, με συνέπεια να διαπιστώνεται η ανάγκη να τροποποιηθεί η διάταξη της παρ. 4.2.2 του Άρθρου 4 της Απόφασης 165/2011, αναφορικά με την υποχρέωση εκπαίδευσης και ενημέρωσης του προσωπικού των παρόχων, εξειδικεύοντας τη σχετική υποχρέωση και ορίζοντας αναλυτικά τα μέτρα που θα πρέπει να λάβουν οι πάροχοι,

10. Το γεγονός ότι με την παρούσα τροποποίηση, η υποχρέωση εκπαίδευσης και ενημέρωσης του προσωπικού από τους παρόχους δικτύων ή/και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών αποκτά μόνιμο και διαρκή χαρακτήρα, με συγκεκριμένους χρονικούς και ποιοτικούς κανόνες, ενισχύοντας έτσι τον ελεγκτικό ρόλο της ΑΔΑΕ, η οποία θα δύναται να ζητά συγκεκριμένα στοιχεία (π.χ. τα αρχεία εκπαιδεύσεων και τις σχετικές ενημερώσεις) ώστε να μπορεί να διαπιστώσει κατά πόσο ο πάροχος έχει εν τοις πράγμασι υλοποιήσει την εκπαίδευση και ενημέρωση του προσωπικού του, ενώ παράλληλα ο πάροχος θα έχει την υποχρέωση να πραγματοποιεί και να καταγράφει τους σχετικούς εσωτερικούς ελέγχους αναφορικά με την εκπαίδευση και την ενημέρωση του προσωπικού του, σύμφωνα με το Άρθρο 11 της Απόφασης 165/2011 της ΑΔΑΕ,
11. Την υπ' αριθμ. 10/2022 Εισήγηση προς την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε.,
12. Το πρακτικό της από 21 Ιανουαρίου 2022 συνεδρίασης της Ολομέλειας της ΑΔΑΕ,
13. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας δεν προκαλείται δαπάνη για το τρέχον και τα επόμενα οικονομικά έτη εις βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού,

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

Α. Την τροποποίηση της υπ' αριθμ.165/2011 Απόφασης της ΑΔΑΕ «Κανονισμός για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (ΦΕΚ Β' 2715/17-11-2011), ως ακολούθως:

1. Η παράγραφος 4.2.2 του άρθρου 4 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

« Το υπόχρεο πρόσωπο μεριμνά για την εκπαίδευση του προσωπικού του (υπαλλήλων ή/και συνεργατών) σχετικά με την εφαρμογή της Πολιτικής Ασφάλειας για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Επικοινωνιών και τις τροποποιήσεις αυτής, πριν την ανάληψη των καθηκόντων του, καθώς και σε τακτά χρονικά διαστήματα (κατ' ελάχιστον μία φορά τον χρόνο), διατηρώντας το σχετικό αρχείο εκπαιδεύσεων, στο οποίο πρέπει να αναφέρεται

αναλυτικά το εκπαιδευτικό υλικό. Η εκπαίδευση θα πρέπει να εξασφαλίζει την προσήκουσα επιμόρφωση του προσωπικού και να περιλαμβάνει αξιολόγηση, τα αποτελέσματα της οποίας περιλαμβάνονται στο σχετικό αρχείο εκπαιδεύσεων. Σε περίπτωση τροποποίησης των διαδικασιών, τεχνικών οδηγιών ή άλλων δευτερογενών εγγράφων που σχετίζονται με την υλοποίηση της Πολιτικής Ασφάλειας για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Επικοινωνιών, το υπόχρεο πρόσωπο πραγματοποιεί αμελλητί ενημέρωση του προσωπικού».

Β. Η ισχύς της παρούσας απόφασης να αρχίσει εντός τριών (3) μηνών από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Γ. Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος

Χρήστος Ράμμος

Παράρτημα 4

ΑΠΟΦΑΣΗ αριθμ: 38/2022

Θέμα: «Τροποποίηση της υπ' αριθμ.205/2013 Απόφασης της Α.Δ.Α.Ε. 'Κανονισμός για την Ασφάλεια και την Ακεραιότητα Δικτύων και Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών' (ΦΕΚ Β' 1742/15-7-2013)».

Η ΑΡΧΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ (ΑΔΑΕ)

(συνεδρίαση της 21^{ης} Ιανουαρίου 2022)

Έχοντας υπόψη :

14. Το άρθρο 6 παρ. 1 περ.ιβ' του Ν.3115/20003 (ΦΕΚ Α'47/2003) «Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών».
15. Το άρθρο 3 παρ. 2 του Ν.3051/2002 (ΦΕΚ Α' 220/2002) «Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές, τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα και συναφείς ρυθμίσεις», όπως ισχύει.
16. Τα άρθρα 148 και 149 του Ν.4727/2020 «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2029/1024) - Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ)2018/1972) και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 184/2020),
17. Την υπ' αριθ. 16887/17.03.16 Απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. 151/2016), περί συγκρότησης της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών.
18. Την υπ' αριθ. 34051/29.05.18 Απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. 326/2018), περί διορισμού Προέδρου της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών, όπως διορθώθηκε στο ορθό με το ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ.396/2019.
19. Την υπ' αριθμ. 58347οικ/21.12.2020 Απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης (ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. 1066/24-12-2020), περί διορισμού νέων μελών στην Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών,

20. Τις διατάξεις της Απόφασης της ΑΔΑΕ 205/2013 («Κανονισμός για την Ασφάλεια και την Ακεραιότητα Δικτύων και Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών», ΦΕΚ Β΄ 1742/15-7-2013), και ιδίως το άρθρο 8 παρ.2 αυτής,
21. Το με αρ. πρωτ. ΑΔΑΕ 1676/16.06.2021 έγγραφο του Προέδρου της Αρχής,
22. Την ανάγκη διασφάλισης του απορρήτου των επικοινωνιών,
23. Το γεγονός ότι κατά τα τελευταία έτη έχουν λάβει χώρα αρκετά περιστατικά παραβίασης του απορρήτου των επικοινωνιών που, όπως προκύπτει από τις κοινοποιήσεις των παρόχων δικτύων ή/και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, και από τους σχετικούς ελέγχους που διεξάγονται από την Αρχή, οφείλονται σε λάθη ή αμέλεια του προσωπικού τους, με συνέπεια να διαπιστώνεται η ανάγκη να τροποποιηθεί η διάταξη της παρ.2 του Άρθρου 8 της Απόφασης 205/2013, αναφορικά με την υποχρέωση εκπαίδευσης και ενημέρωσης του προσωπικού των παρόχων, εξειδικεύοντας τη σχετική υποχρέωση και ορίζοντας αναλυτικά τα μέτρα που θα πρέπει να λάβουν οι πάροχοι,
24. Το γεγονός ότι με την παρούσα τροποποίηση, η υποχρέωση εκπαίδευσης και ενημέρωσης του προσωπικού από τους παρόχους δικτύων ή/και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών αποκτά μόνιμο και διαρκή χαρακτήρα, με συγκεκριμένους χρονικούς και ποιοτικούς κανόνες, ενισχύοντας έτσι τον ελεγκτικό ρόλο της ΑΔΑΕ, η οποία θα δύναται να ζητά συγκεκριμένα στοιχεία (π.χ. τα αρχεία εκπαιδύσεων και τις σχετικές ενημερώσεις) ώστε να μπορεί να διαπιστώσει κατά πόσο ο πάροχος έχει εν τοις πράγμασι υλοποιήσει την εκπαίδευση και ενημέρωση του προσωπικού του, ενώ παράλληλα ο πάροχος θα έχει την υποχρέωση να πραγματοποιεί και να καταγράφει τους σχετικούς εσωτερικούς ελέγχους αναφορικά με την εκπαίδευση και την ενημέρωση του προσωπικού του, σύμφωνα με το Άρθρο 18 της Απόφασης 205/2013 της ΑΔΑΕ,
25. Την υπ' αριθμ. 11/2022 Εισήγηση προς την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε.,
26. Το πρακτικό της από 21 Ιανουαρίου 2022 συνεδρίασης της Ολομέλειας της ΑΔΑΕ,
27. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας δεν προκαλείται δαπάνη για το τρέχον και τα επόμενα οικονομικά έτη εις βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού,

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

Α. Την τροποποίηση της υπ' αριθμ.205/2013 Απόφασης της ΑΔΑΕ («Κανονισμός για την Ασφάλεια και την Ακεραιότητα Δικτύων και Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών», ΦΕΚ Β΄ 1742/15-7-2013), ως ακολούθως:

1. Η παράγραφος 2 του άρθρου 8 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

« Ο πάροχος μεριμνά για την εκπαίδευση του προσωπικού του (υπαλλήλων ή/και συνεργατών) σχετικά με τα μέτρα της παραγράφου 1 και τις τροποποιήσεις αυτών, πριν την ανάληψη των καθηκόντων του, καθώς και σε τακτά χρονικά διαστήματα (κατ' ελάχιστον μία φορά τον χρόνο), διατηρώντας το σχετικό αρχείο εκπαιδεύσεων, στο οποίο πρέπει να αναφέρεται αναλυτικά το εκπαιδευτικό υλικό. Η εκπαίδευση θα πρέπει να εξασφαλίζει την προσήκουσα επιμόρφωση του προσωπικού και να περιλαμβάνει αξιολόγηση, τα αποτελέσματα της οποίας περιλαμβάνονται στο σχετικό αρχείο εκπαιδεύσεων. Σε περίπτωση τροποποίησης των μέτρων της παραγράφου 1, ο πάροχος πραγματοποιεί αμελλητί ενημέρωση του προσωπικού».

Β. Η ισχύς της παρούσας απόφασης να αρχίσει εντός τριών (3) μηνών από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Γ. Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος

Χρήστος Ράμμος

Παράρτημα 5

ΑΠΟΦΑΣΗ (Αριθμ. 253/2022)

ΘΕΜΑ: Κανονισμός για τη λήψη μέτρων ασφάλειας κατά την εξυπηρέτηση αιτημάτων συνδρομητών ή χρηστών που σχετίζονται με πρόσβαση σε δεδομένα επικοινωνίας.

Η ΑΡΧΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ (ΑΔΑΕ)

(Συνεδρίαση της 16^{ης} Ιουνίου 2022)

Έχοντας υπόψη:

1. Το άρθρο 6 παρ. 1 περ. α, β και ιβ του Ν.3115/2003 (ΦΕΚ Α' 47/2003) «Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών».
2. Το άρθρο 3 παρ. 2 του Ν.3051/2002 (ΦΕΚ Α' 220/2002) «Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές, τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα και συναφείς ρυθμίσεις», όπως ισχύει.
3. Την υπ' αριθ. 16887/17.03.16 Απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. 151/2016), περί συγκρότησης της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών.
4. Την υπ' αριθ. 34051/29.05.18 Απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. 326/2018), περί διορισμού Προέδρου της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών, όπως διορθώθηκε στο ορθό με το ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ.396/2019.
5. Την υπ' αριθ. 58347οικ./21.12.2020 Απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης (ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. 1066) περί διορισμού νέων μελών στην Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών.
6. Τις διατάξεις του Ν.4727/2020 (ΦΕΚ 184/Α/23-9-2020) «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις».
7. Το υπ' αριθμ. 1 Πρακτικό της από 12.01.2022 συνεδρίασης της Ολομέλειας της Αρχής.
8. Τη διαπίστωση της ανάγκης ενδυνάμωσης των υφιστάμενων διαδικασιών των παρόχων δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, ώστε να διασφαλίζεται με όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερο τρόπο η ορθή ταυτοποίηση των συνδρομητών/χρηστών και η αποφυγή παραβίασης του απορρήτου των επικοινωνιών τους, και μάλιστα κατά τρόπο ενιαίο από όλους τους παρόχους.

9. Το σχέδιο Κανονισμού που ετέθη σε δημόσια διαβούλευση από την Α.Δ.Α.Ε. για το χρονικό διάστημα από 8.2.2022 έως και 8.4.2022.
10. Το υπ' αριθμ. πρωτ. ΑΔΑΕ ΕΜΠ 165/21.04.2022 έγγραφο της εταιρείας COSMOTE .
11. Το υπ' αριθμ. πρωτ. ΑΔΑΕ 981/11.04.2022 έγγραφο της εταιρείας VODAFONE.
12. Το υπ' αριθμ. πρωτ. ΑΔΑΕ 982/11.04.2022 έγγραφο της εταιρείας WIND.
13. Την υπ' αριθμ.169/2022 εισήγηση προς την Ολομέλεια της Α.Δ.Α.Ε.,
14. Το υπ' αριθμ. 25 Πρακτικό της από 16.06.2022 συνεδρίασης της Ολομέλειας της Αρχής,
15. Την ανάγκη διασφάλισης του απορρήτου των επικοινωνιών.
16. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας αποφάσεως δεν προκαλείται δαπάνη για το τρέχον και τα επόμενα οικονομικά έτη εις βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

Την έκδοση του παρόντος Κανονισμού, οι διατάξεις του οποίου έχουν ως ακολούθως:

Άρθρο 1 - Πεδίο εφαρμογής των μέτρων

Η εφαρμογή των μέτρων αφορά στην εξυπηρέτηση αιτημάτων συνδρομητών ή/και χρηστών του παρόχου, ανεξαρτήτως του τρόπου εξυπηρέτησης αυτών (π.χ. από εκπρόσωπο, αυτοματοποιημένα κ.ά.), και αποκλειστικά στις περιπτώσεις που τα αιτήματα σχετίζονται με πρόσβαση σε δεδομένα επικοινωνίας.

Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρονται τα ακόλουθα είδη αιτημάτων:

Ενεργοποίηση – απενεργοποίηση προώθησης κλήσεων ή μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, αλλαγή κάρτας SIM/e-SIM, ενεργοποίηση – απενεργοποίηση φραγής κλήσεων, ενεργοποίηση τηλεφωνητή, επαναφορά κωδικού εισόδου στον τηλεφωνητή του συνδρομητή, αίτηση για αποστολή αναλυτικής κατάστασης εισερχόμενων – εξερχομένων κλήσεων, κλείδωμα – ξεκλείδωμα κάρτας SIM, ανακοίνωση κωδικού απεμπλοκής κάρτας SIM (PUK), αλλαγή κωδικού πρόσβασης στο Διαδίκτυο, αίτηση για λήψη πληροφοριών σχετικά με συγκεκριμένες επικοινωνίες που πραγματοποιήθηκαν, αλλαγή στοιχείων επικοινωνίας του συνδρομητή.

Άρθρο 2 - Γενικές Απαιτήσεις

- 2.1. Σε περίπτωση συμβάντος μη εξουσιοδοτημένης πρόσβασης σε δεδομένα επικοινωνίας συνδρομητή ή χρήστη, ο πάροχος ενεργοποιεί την Πολιτική Διαχείρισης Περιστατικών Ασφάλειας, του άρθρου 9 της Απόφασης της ΑΔΑΕ υπ' αριθμ. 165/2011, «Κανονισμός για τη Διασφάλιση του Απορρήτου των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών» (ΦΕΚ Β' 2715/17.11.2011), όπως ισχύει (εφεξής «ο Κανονισμός 165/2011 της ΑΔΑΕ»).
- 2.2. Ο πάροχος τηρεί καταγεγραμμένη διαδικασία, σύμφωνα με την παράγραφο 3.2.4 του Άρθρου 3 του Κανονισμού 165/2011 της ΑΔΑΕ, η οποία περιλαμβάνει μέτρα για την ισχυρή ταυτοποίηση του συνδρομητή ή χρήστη πριν την πρόσβαση σε δεδομένα επικοινωνίας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 3 του παρόντος Κανονισμού. Η διαδικασία είναι προσβάσιμη, αδιαλείπτως και με εύκολο τρόπο, από το προσωπικό (υπαλλήλους ή/και συνεργάτες) του παρόχου που διεκπεραιώνει τα σχετικά αιτήματα.
- 2.3. Ο πάροχος μεριμνά για την εκπαίδευση του προσωπικού (υπαλλήλων ή/και συνεργατών) που εξυπηρετεί τα αιτήματα πρόσβασης σε δεδομένα επικοινωνίας συνδρομητή ή χρήστη, πριν την ανάληψη των καθηκόντων του, καθώς και σε τακτά χρονικά διαστήματα (κατ' ελάχιστον μία φορά τον χρόνο) αναφορικά με τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου, διατηρώντας το σχετικό αρχείο εκπαιδεύσεων, στο οποίο πρέπει να αναφέρεται αναλυτικά το εκπαιδευτικό υλικό. Σε περίπτωση τροποποίησης της διαδικασίας πραγματοποιείται ενημέρωση του προσωπικού. Η εκπαίδευση θα πρέπει να εξασφαλίζει την προσήκουσα επιμόρφωση του προσωπικού και να περιλαμβάνει αξιολόγηση, τα αποτελέσματα της οποίας περιλαμβάνονται στο σχετικό αρχείο εκπαιδεύσεων.
- 2.4. Ο πάροχος διατηρεί τα αιτήματα πρόσβασης σε δεδομένα επικοινωνίας συνδρομητή ή χρήστη, τις ενέργειες εξυπηρέτησης των αιτημάτων αυτών από το προσωπικό του, καθώς και όλα τα συνοδευτικά των αιτημάτων έγγραφα ταυτοπροσωπίας, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της παραγράφου 3.2.8 του Άρθρου 3 του Κανονισμού 165/2011 της ΑΔΑΕ, με την επιφύλαξη τυχόν υποχρέωσης διατήρησής τους για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα εφόσον προβλέπεται από άλλες κείμενες διατάξεις.
- 2.5. Ο πάροχος ενημερώνει τους συνδρομητές ή χρήστες του αναφορικά με τη διαδικασία και τα δικαιολογητικά ή άλλα στοιχεία (ενδεικτικά, κωδικούς) που απαιτούνται για

την ταυτοποίησή τους σε περίπτωση αιτήματος πρόσβασης σε δεδομένα επικοινωνίας τους, κατά τη σύναψη της μεταξύ τους σύμβασης, αλλά και σε τακτά χρονικά διαστήματα (ενδεικτικά μία φορά τον χρόνο), με απευθείας προσωποποιημένη ενημέρωση και ανάρτηση στον ιστοχώρο του παρόχου.

- 2.6. Σε περίπτωση που το αίτημα πρόσβασης σε δεδομένα επικοινωνίας αφορά σε σύνδεση νομικού προσώπου, ο έλεγχος ταυτοπροσωπίας πραγματοποιείται με τον τρόπο που προβλέπει η κείμενη νομοθεσία ως προς την εκπροσώπηση των νομικών προσώπων και τη νομιμοποίηση των εκπροσώπων τους στις συναλλαγές τους με τρίτους.

Άρθρο 3 - Μέτρα για ισχυρή ταυτοποίηση

- 3.1. Ο έλεγχος πρώτου επιπέδου της ταυτοπροσωπίας του αιτούντος πραγματοποιείται με έναν από τους παρακάτω τρόπους :

- 3.1.1. Σε περίπτωση αιτήματος που υποβάλλεται με αυτοπρόσωπη παρουσία του συνδρομητή ή χρήστη σε κατάσταση του παρόχου, το προσωπικό του παρόχου προβαίνει σε έλεγχο ταυτοπροσωπίας αυτού με επίδειξη έγκυρου πρωτότυπου εγγράφου ταυτοπροσωπίας (ενδεικτικά, δελτίου αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου) και την αντιπαραβολή του με το ψηφιοποιημένο σώμα του εγγράφου αυτού που διατηρείται στο σχετικό Πληροφοριακό και Επικοινωνιακό Σύστημα (ΠΕΣ) εξυπηρέτησης πελατών του. Σε περίπτωση που η αντιπαραβολή αυτή δεν είναι δυνατή, το προσωπικό του παρόχου αρχικά προβαίνει σε αντιπαραβολή των στοιχείων του συνδρομητή ή χρήστη, όπως αυτά περιέχονται στο επιδειχθέν έγγραφο, με τα στοιχεία ταυτότητας συνδρομητή που είναι αποθηκευμένα στο εν λόγω ΠΕΣ και στη συνέχεια προβαίνει σε έλεγχο δεύτερου επιπέδου, όπως περιγράφεται στην παρ. 3.2 του παρόντος άρθρου.

- 3.1.2. Σε περίπτωση αιτήματος μέσω εξουσιοδότησης σε τρίτο πρόσωπο, το προσωπικό του παρόχου προβαίνει σε έλεγχο του εγγράφου εξουσιοδότησης, το οποίο πρέπει να είναι συμπληρωμένο ορθώς με τα στοιχεία του εξουσιοδοτούντα συνδρομητή ή χρήστη και να φέρει βεβαίωση

του γνησίου της υπογραφής αυτού από αρμόδιο όργανο. Σε περίπτωση προσκόμισης ψηφιακής εξουσιοδότησης, το προσωπικό του παρόχου προβαίνει σε έλεγχο εγκυρότητας της εξουσιοδότησης μέσω του οικείου ηλεκτρονικού συστήματος. Επιπλέον, το προσωπικό του παρόχου προβαίνει σε έλεγχο ταυτοπροσωπίας του εξουσιοδοτημένου προσώπου με επίδειξη έγκυρου εγγράφου ταυτοπροσωπίας (ενδεικτικά, δελτίου αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου) και την αντιπαραβολή του με τα στοιχεία που αναγράφονται στην εξουσιοδότηση. Στη συνέχεια προβαίνει σε έλεγχο δεύτερου επιπέδου, όπως περιγράφεται στην παρ. 3.2 του παρόντος άρθρου.

- 3.1.3. Σε περίπτωση αιτήματος πρόσβασης σε δεδομένα επικοινωνίας συνδρομητή ή χρήστη μέσω της τηλεφωνικής εξυπηρέτησης πελατών του παρόχου, το προσωπικό του παρόχου αρχικά επιβεβαιώνει τα προσωπικά στοιχεία του συνδρομητή ή χρήστη και στη συνέχεια προβαίνει σε έλεγχο δεύτερου επιπέδου, όπως περιγράφεται στην παρ. 3.2 του παρόντος άρθρου.
- 3.1.4. Σε περίπτωση αιτήματος πρόσβασης σε δεδομένα επικοινωνίας συνδρομητή ή χρήστη μέσω σχετικής εφαρμογής του παρόχου (σε διαδικτυακό ιστότοπο ή/και μέσω έξυπνου κινητού τηλεφώνου), ο έλεγχος ταυτοπροσωπίας πραγματοποιείται μέσω ονόματος χρήστη και κωδικού πρόσβασης, που έχουν αποδοθεί με ασφάλεια στον αντίστοιχο συνδρομητή ή χρήστη, σύμφωνα με την ενότητα 6.5 του Άρθρου 6 του Κανονισμού 165/2011 της ΑΔΑΕ. Στη συνέχεια πραγματοποιείται έλεγχος δεύτερου επιπέδου, όπως περιγράφεται στην παρ. 3.2 του παρόντος άρθρου.
- 3.2. Ο έλεγχος δεύτερου επιπέδου της ταυτοπροσωπίας του αιτούντος πραγματοποιείται, ανάλογα με το είδος του αιτήματος και τον έλεγχο πρώτου επιπέδου που έχει προηγηθεί, με έναν από τους παρακάτω τρόπους :
 - 3.2.1. Πραγματοποιείται κλήση στον αριθμό σύνδεσης στον οποίο αφορά το αίτημα, με την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχει ενεργοποιημένη εκτροπή κλήσεων για τη σύνδεση αυτή. Εφόσον ο συνδρομητής ή χρήστης δεν απαντήσει στην κλήση ή εάν υπάρχει ενεργοποιημένη εκτροπή κλήσεων,

πραγματοποιείται κλήση σε άλλον αριθμό σύνδεσης που έχει δηλωθεί στην καρτέλα του συνδρομητή ή χρήστη, για τον οποίο ομοίως δεν υπάρχει ενεργοποιημένη εκτροπή κλήσεων. Εναλλακτικά γίνεται αποστολή sms στον αριθμό σύνδεσης στον οποίο αφορά το αίτημα ή σε άλλον αριθμό σύνδεσης που έχει δηλωθεί στην καρτέλα του συνδρομητή ή χρήστη, ή εναλλακτικά, ο πάροχος αποστέλλει μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε διεύθυνση που έχει δηλωθεί στην καρτέλα του συνδρομητή ή χρήστη. Μετά τη θετική απόκριση του συνδρομητή ή χρήστη, το προσωπικό του παρόχου μπορεί να προβεί σε εξυπηρέτηση του σχετικού αιτήματος.

- 3.2.2. Εφαρμόζεται είτε η χρήση κωδικού μιας χρήσης (one-time password) που αποστέλλεται στον αριθμό σύνδεσης στον οποίο αφορά το συγκεκριμένο αίτημα ή σε άλλον αριθμό σύνδεσης που έχει δηλωθεί στην καρτέλα του συνδρομητή ή χρήστη, είτε η χρήση κωδικού που έχει αποδοθεί στον συνδρομητή ή χρήστη μέσω της σύμβασής του με τον πάροχο και η χρήση του οποίου είναι απαραίτητη για την εξυπηρέτηση αιτημάτων πρόσβασης σε δεδομένα επικοινωνίας. Ο πάροχος ενημερώνει τους συνδρομητές ή χρήστες αναφορικά με την αναγκαιότητα χρήσης κωδικών, σύμφωνα με τα παραπάνω, για την εξυπηρέτηση αιτημάτων που σχετίζονται με πρόσβαση σε δεδομένα επικοινωνίας, κατά τη σύναψη της μεταξύ τους σύμβασης, αλλά και σε τακτά χρονικά διαστήματα (ενδεικτικά μία φορά τον χρόνο), με απευθείας προσωποποιημένη ενημέρωση και ανάρτηση στον ιστοχώρο του παρόχου.
- 3.2.3. Ζητείται έγκριση του αιτήματος από τον συνδρομητή ή χρήστη μέσω σχετικής εφαρμογής του παρόχου (σε διαδικτυακό ιστότοπο ή/και μέσω έξυπνου κινητού τηλεφώνου), με την προϋπόθεση ότι η πρόσβαση σε αυτή γίνεται μέσω ονόματος χρήστη και κωδικού πρόσβασης που έχουν αποδοθεί με ασφάλεια στον αντίστοιχο συνδρομητή ή χρήστη, σύμφωνα με την ενότητα 6.5 του Άρθρου 6 του Κανονισμού 165/2011 της ΑΔΑΕ. Αποκλείεται η εφαρμογή του παρόντος τρόπου ταυτοποίησης για τον έλεγχο δεύτερου

επιπέδου στην περίπτωση που έχει εφαρμοστεί κατά τον έλεγχο πρώτου επιπέδου για το ίδιο αίτημα (περίπτωση 3.1.4).

- 3.3. Οι τρόποι ελέγχου που επιλέγει ο πάροχος περιγράφονται αναλυτικά στη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 2 παρ.2.2 του παρόντος Κανονισμού. Στην περίπτωση που ο πάροχος διαπιστώνει ότι ο έλεγχος δεύτερου επιπέδου δύναται να εξασφαλιστεί και με άλλον τρόπο, πέραν των αναφερόμενων στην παράγραφο 3.2. του παρόντος άρθρου, ο οποίος προσφέρει ισοδύναμο επίπεδο ακρίβειας ταυτοποίησης, προβαίνει σε αναλυτική τεκμηρίωση της επιλογής του, την οποία περιλαμβάνει στη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 2 παρ.2.2 του παρόντος Κανονισμού.
- 3.4. Τα εκάστοτε επιδεικνυόμενα έγγραφα ταυτοπροσωπίας, καθώς και τυχόν έγγραφα εξουσιοδότησης, ελέγχονται για ενδείξεις πλαστότητας με κάθε πρόσφορο τρόπο και σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Ενδεικτικά, το προσωπικό του παρόχου ελέγχει ότι ο αιτών είναι αυτός που απεικονίζεται στο έγγραφο ταυτοπροσωπίας και ότι η ηλικία του αντιστοιχεί στην ημερομηνία γέννησης του συνδρομητή ή χρήστη.
- 3.5. Ο πάροχος διατηρεί το περιεχόμενο της τηλεφωνικής επικοινωνίας με τον συνδρομητή ή χρήστη για την εξυπηρέτηση των εν λόγω αιτημάτων για χρονικό διάστημα ενός έτους, με την επιφύλαξη τυχόν υποχρέωσης διατήρησής του για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, εφόσον προβλέπεται από άλλες διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας. Σε κάθε περίπτωση, η καταγραφή της επικοινωνίας πραγματοποιείται μετά από προηγούμενη ενημέρωση και συγκατάθεση του συνδρομητή ή χρήστη, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Άρθρο 4 - Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος Κανονισμού αρχίζει 6 μήνες μετά τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο παρών Κανονισμός να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος
Χρ. Ράμμος
217

Παράρτημα 6

Παρατηρήσεις επί του νομοσχεδίου για τη διαδικασία άρσης του απορρήτου των Επικοινωνιών, την κυβερνοασφάλεια και την προστασία προσωπικών δεδομένων (σύντομη παράθεση)

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΤΗΣ ΑΔΑΕ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΡΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ, ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΟΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Μαρούσι, 21.11.2022

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΤΗΣ ΑΔΑΕ

Την Παρασκευή 18.11.2022 συνήλθε η Ολομέλεια της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των επικοινωνιών (ΑΔΑΕ) προκειμένου να μελετήσει το νομοσχέδιο για την διαδικασία άρσης απορρήτου των Επικοινωνιών, την κυβερνοασφάλεια και την προστασία προσωπικών δεδομένων (που αναρτήθηκε για διαβούλευση στις 15.11.2022) και διατύπωσαν τα μέλη της διάφορες παρατηρήσεις επί του εν λόγω νομοσχεδίου. Οι παρατηρήσεις αυτές και η αιτιολόγησή τους έχουν παρατεθεί αναλυτικά σε ξεχωριστό έγγραφο, το οποίο έχει ομοίως αναρτηθεί στον δικτυακό τόπο της Αρχής (<http://www.adae.gr>), στον δικτυακό τόπο της Διαβούλευσης και έχει αποσταλεί στους αρμόδιους πολιτειακούς παράγοντες. Στο παρόν δελτίο τύπου περιέχεται μόνο μια επιλεκτική περίληψη των πλέον σημαντικών παρατηρήσεων επί του νομοσχεδίου κατ' άρθρο.

Άρθρο 4:

Α) Με το άρθρο αυτό διατηρείται το παλιό σύστημα της έκδοσης της εισαγγελικής διάταξης για άρση του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας στον εισαγγελέα της ΕΥΠ και της ΔΑΕΕΒ.

Ωστόσο το σύστημα αυτό πάσχει, σε ό,τι αφορά τις εγγυήσεις διαφάνειας και αποτελεσματικής προάσπισης του δικαιώματος του απορρήτου των επικοινωνιών διότι η ανάθεση της αρμοδιότητας έκδοσης των διατάξεων άρσης του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας σε εισαγγελέα εφετών, αποσπασμένο από τον φυσικό του χώρο και λειτουργούντα στο περιβάλλον της ΕΥΠ και της ΔΑΕΕΒ, προκαλεί μια μορφή ενσωμάτωσής του στο περιβάλλον και τη νοοτροπία που κυριαρχούν στις υπηρεσίες αυτές. Η ρύθμιση αυτή απομακρύνεται με τον τρόπο από την κατά το άρθρο 19 παρ. 1 εδάφιο δεύτερο του Συντάγματος στόχευση του συνταγματικού νομοθέτη, που είναι ένας

ανεξάρτητος δικαστικός λειτουργός (και όχι απαραίτητα εισαγγελικός λειτουργός) να λειτουργεί ως εγγύηση προστασίας του κατά τα λοιπά απολύτως απαραβιάστου θεμελιώδους δικαιώματος στο απόρρητο των επικοινωνιών και εφαρμογής κατά την λήψη της απόφασης του περί εκδόσεως διατάξεως άρσης του απορρήτου της συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχής της αναλογικότητας. Πρέπει, λοιπόν, για τον λόγο αυτό να επανέλθει το σύστημα το ισχύσαν προ του νόμου 3649/2008 και να ανατεθεί η αρμοδιότητα της έκδοσης των διατάξεων, περί των οποίων το άρθρο 4 του σχολιαζομένου νομοσχεδίου, σε εισαγγελέα εφετών, ο οποίος παραμένει στην έδρα του.

Περαιτέρω, για λόγους μείζονος εγγυήσεως είναι απαραίτητο η αρμοδιότητα αυτή να ανατεθεί σε τριμελές δικαστικό συμβούλιο (όχι απαραίτητως αποτελούμενο από εισαγγελείς) το οποίο θα οφείλει να αποφαίνεται σε σύντομες αποκλειστικές προθεσμίες.

Β) Το προτεινόμενο νομοσχέδιο εξακολουθεί να μην συμπεριλαμβάνει στα στοιχεία, που περιέχονται στις εισαγγελικές διατάξεις περί άρσης του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας, τη ναιτιολογία λήψεως του μέτρου. Αιτιολογία απαραίτητη, εφόσον αποτελεί το μόνο μέσο για να μπορεί αρμοδίως να διαπιστωθεί ότι κατά την εισαγγελική κρίση δεν επιφύλαξε υπέρβαση των ακραίων ορίων της διακριτικής ευχέρειας του εισαγγελικού λειτουργού κατά την εκ μέρους του ερμηνεία της νομικής έννοιας της εθνικής ασφάλειας καθώς και μη τήρηση της συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχής της αναλογικότητας. Τούτο καθίσταται επιτακτικότερο, στην συγκεκριμένη περίπτωση από το γεγονός ότι στο άρθρο 3 περίπτ α του νομοσχεδίου δίδεται ένας υπεράγαν ευρύς ορισμός της έννοιας της «εθνικής ασφάλειας», με κινδύνους καταχρήσεων.

Γ) Η απαγόρευση τήρησης αρχείου από τον Αντιεισαγγελέα του Αρείου Πάγου (προτελευταίο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 4 του νομοσχεδίου) θέτει ζητήματα διαφάνειας της διαδικασίας άρσης του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας και αδυναμίας πραγματοποίησης λυσιτελούς και αποτελεσματικού ελέγχου από την ΑΔΑΕ.

Δ) Στο άρθρο 4 παρ. 7 ορίζεται η διαδικασία της εκ των υστέρων γνωστοποίησης στον θιγόντα της κατά το παρελθόν τυχόν επισυμβάσης άρσεως του απορρήτου των επικοινωνιών του για λόγους εθνικής ασφάλειας.

Η αρμοδιότητα αυτή αφαιρείται τελείως από την ΑΔΑΕ και ανατίθεται σε τριμελές όργανο το οποίο αποτελείται α) από τον Διοικητή της ΕΥΠ ή της ΔΑΕΕΒ, β) τον εισαγγελέα της ΕΥΠ ή της ΔΑΕΕΒ και τον Πρόεδρο της ΑΔΑΕ. Ομοίως η αίτηση δεν υποβάλλεται στην ΑΔΑΕ, αλλά στον εισαγγελέα της ΕΥΠ ή της ΔΑΕΕΒ.

Δα) Η ρύθμιση αυτή δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή διότι α) το Σύνταγμα (άρθρο 19 παρ.

2) έχει επιλέξει ως εγγυητή της τήρησης της νομοθεσίας περί προστασίας του απορρήτου την ΑΔΑΕ και β)έρχεται σε αντίθεση με τη νομολογία του ΕΔΔΑ [πρβλ.α)Klass και λοιποί κατά Γερμανίας, απόφαση της 6.9.1978, παράγραφος 58, β)Weber και Saravia κατά Γερμανίας, υπόθεση υπ' αριθ. 54934/00) παράγραφος 136, και γ) RomanZakharov κατά Ρωσίας, απόφαση της 4.12.2015, παράγραφος 288] από την οποία προκύπτει ότι, για να είναι συμβατή με το άρ. 8 της ΕΣΔΑ (προστασία του ιδιωτικού βίου) εθνική νομοθεσία, απαιτείται η γνωστοποίηση στον θιγέντατου μέτρου να αποφασίζεται από ανεξάρτητο όργανο.

Δβ) Περαιτέρω, η απαγόρευση αποτύπωσης της τυχόν μειοψηφίας και της τήρησης πρακτικών καθιστά προβληματική την συμμετοχή του κάθε μέλους που, για λόγους συνειδησιακούς, θα ήθελε να μειοψηφήσει. Τούτο κατά μείζονα λόγο όταν η απαγόρευση αυτή επιβάλλεται σε μέλος μιας ανεξάρτητης συνταγματικά κατοχυρωμένης Αρχής (όπως είναι ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ) που απολαύει προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας και δεν είναι απλός διοικητικός υπάλληλος.

Δγ) Το χρονικό διάστημα των τριών ετών μετά την λήξη της άρσης του απορρήτου για να επιτραπεί η υποβολή αίτησης, που προβλέπεται από το άρθρο 4§7 του νομοσχεδίου, είναι άνευ αποχρώντος λόγου υπερβολικά μακρύ.

Δδ) Στην ίδια διάταξη του νομοσχεδίου προβλέπεται ότι δεν θα περιέχονται στην ενημέρωση του θιγέντος οι λόγοι για τους οποίους είχε ληφθεί το μέτρο, με αποτέλεσμα να μην εκπληρώνεται ο σκοπός για τον οποίο γίνεται η γνωστοποίηση, σύμφωνα με την νομολογία του ΕΔΔΑ και ο οποίος δεν είναι άλλος από το να χορηγηθεί στον θιγέντα η δυνατότητα να ασκήσει τα ένδικα βοηθήματα και μέσα τα οποία προβλέπει η έννομη τάξη, προκειμένου να υπερασπισθεί τα δικαιώματά και έννομα συμφέροντα του απέναντι σε κάθε τυχόν μη σύννομη, ή καταχρηστική και δυσανάλογη εις βάρος του χρήση του μέτρου.

Άρθρο 6

Με το άρθρο 6 του νομοσχεδίου υιοθετείται η ρύθμιση ότι για όλα τα κακούργηματα μπορεί να δικαιολογηθεί η άρση του απορρήτου, προστίθεται δε επιπλέον και ένας μεγάλος κατάλογος πλημμελημάτων (πάνω από 50 από μια πρόχειρη καταμέτρηση). Έτσι όμως η διάταξη παρουσιάζει σοβαρό πρόβλημα συμφωνίας με το άρθρο 19 παρ. 1 εδάφιο δεύτερο του Συντάγματος, διότι μετατρέπει τον κανόνα σε εξαίρεση και την εξαίρεση σε κανόνα.

Άρθρο 8

Αναφορικά με την αποθήκευση από την ΑΔΑΕ των διατάξεων που της αποστέλλονται σε ειδικό αρχείο η διάταξη που προβλέπει τα σχετικά (άρθρο 8 παρ. 2) είναι ατελής και ασαφής. Ανακύπτουν δε πολύ σοβαρά ερωτήματα σε σχέση με την τηρητέα διαδικασία. Αν ψηφιστεί το νομοσχέδιο ως έχει, ως προς το θέμα αυτό, θα σταματήσει υποχρεωτικά και αυτομάτως η δυνατότητα καταχώρησης και αποθήκευσης των παραλαμβανομένων από την ΑΔΑΕ διατάξεων και βουλευμάτων, αφού για τους λόγους που παρατίθενται αναλυτικά στο πλήρες κείμενο με τις παρατηρήσεις της Αρχής, θα είναι αδύνατη η κρυπτογράφηση, που επιβάλλεται για το εν λόγω ειδικό αρχείο με την εν λόγω παράγραφο. Αν όντως συμβεί αυτό, θα ακυρωθεί ουσιαστικά η δυνατότητα της ΑΔΑΕ να φτιάξει και να διατηρήσει ένα δικό της αρχείο με προσωπικά (και μη) δεδομένα με βάση τα βουλευματα και τις διατάξεις περί άρσης του απορρήτου, που αποστέλλονται σε αυτήν και θα είναι υποχρεωμένη για να ασκήσει το συνταγματικό της καθήκον και τις αρμοδιότητες που της αναθέτει σε εκπλήρωση του καθήκοντός της αυτού ο νομοθέτης, να καταφεύγει στα αρχεία τα τηρούμενα από τα ελεγχόμενα από αυτήν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, δηλαδή τους παρόχους των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, χωρίς μάλιστα να έχει καμία δυνατότητα να διασταυρώσει τα περιεχόμενα σε αυτά δεδομένα. Αυτό μπορεί κανείς βασίμως να υποθέσει ότι δεν είναι κάτι που είναι δυνατό να επιθυμεί η Εθνική Αντιπροσωπεία.

Θα πρέπει να προβλεφθεί στις διατάξεις του άρθρου 8 παρ. 2 και 8 παρ. 4 του νομοσχεδίου ότι πρέπει να κοινοποιούνται στην ΑΔΑΕ και οι εισαγγελικές αποφάσεις που αφορούν την ΕΥΠ και την ΔΑΕΕΒ, με τις οποίες απορρίπτεται υπηρεσιακό αίτημα για έκδοση διάταξης άρσης απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους εθνικής ασφάλειας. Και τούτο διότι, το ΕΔΔΑ για την εκτίμηση της συμβατότητας της σχετικής με τις άρσεις του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας νομοθεσίας μίας χώρας με την ΕΣΔΑ, συνεκτιμά ως ιδιαίτερα κρίσιμο κριτήριο το ποσοστό των εγκριθεισών άρσεων σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των υποβληθέντων αιτημάτων [ΕΔΔΑ *lordachi and others v. Moldova* (25198/02) παράγραφοι 13 και 51].

Επαναλαμβάνεται στο άρθρο 8 παρ. 5 η χορήγηση από το νομοθέτη εξουσιοδότησης προς τους Υπουργούς Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης προκειμένου να εκδώσουν κοινή απόφαση, με την οποία θα καθορίζονται οι τεχνικές και λοιπές λεπτομέρειες που θα επιτρέψουν την αποστολή στην ΑΔΑΕ των διατάξεων και βουλευμάτων με ηλεκτρονικό τρόπο. Όμως, παρά το γεγονός ότι παρόμοια εξουσιοδότηση υπήρχε και στο προγενέστερο καθεστώς (άρθρο 5 § 12 του Ν. 2225/1994, όπως είχε τροποποιηθεί με το άρθρο 37 παρ.2 Ν.4786/2021, ΦΕΚ Α 43/23.3.2021) και παρά το γεγονός ότι από την θέση σε ισχύ της τελευταίας αυτής διάταξης παρήλθαν 20 μήνες, η εν λόγω κοινή υπουργική απόφαση δεν έχει εκδοθεί.

Τέλος, στο άρθρο 8 παρ. 8 τέταρτο εδάφιο του νομοσχεδίου ορίζεται ότι επιτρέπεται υπέρβαση του ανώτατου ορίου παρακολούθησης που προβλέπεται στο δεύτερο εδάφιο

της ίδιας παραγράφου (και που είναι δέκα μήνες) στις περιπτώσεις που η άρση έχει γίνει για λόγους εθνικής ασφάλειας. Όμως και στην εν λόγω υπέρβαση πρέπει ο νομοθέτης να θέσει ένα ανώτατο χρονικό όριο, διότι η χωρίς καταληκτικό χρονικό σημείο άρση του απορρήτου των επικοινωνιών ενός πολίτη είναι προβληματική σε σχέση με την συμβατότητα της με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ (πρβλ. απόφαση Roman Zakharov κατά Ρωσίας, απόφαση της 4.12.2015 παράγραφος 231).

Άρθρο 12

Με το άρθρο αυτό προστέθηκε νέο άρθρο (με αριθμό 370ΣΤ) στον Ποινικό Κώδικα η αντικειμενική υπόσταση του οποίου δεν είναι γνωστή εκ των προτέρων, αφού θα εξαρτάται από το τι θα αποφασίζει κάθε εξάμηνο ο εκάστοτε Διοικητής της ΕΥΠ, με αποτέλεσμα να δημιουργείται έλλειμμα ασφάλειας δικαίου και ενδεχομένως αντίθεση στην αρχή *nullum crimen nulla poena sine lege* και προς το άρθρο 7 του Συντάγματος.

Άρθρο 13

Με το άρθρο αυτό χορηγείται η δυνατότητα προμήθειας και χρήσης λογισμικών ή συσκευών παρακολούθησης τύπου Pegasus/Predator από κρατικές δομές. Κρίνεται απαραίτητη η έκδοση Κανονισμού από την ΑΔΑΕ, με σκοπό την λήψη μέτρων ασφάλειας κατά την χρήση των ως άνω λογισμικών, ώστε να μπορεί να ελεγχθεί από την Αρχή η όλη διαδικασία καθώς και ότι θα τηρηθούν οι σχετικές συνταγματικές εγγυήσεις.

Εκ της Ολομελείας της ΑΔΑΕ
Χρήστος Ν. Ράμμος
Πρόεδρος της ΑΔΑΕ
Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας ε.τ.

Παράρτημα 7

Παρατηρήσεις επί του νομοσχεδίου για τη διαδικασία άρσης του απορρήτου των Επικοινωνιών, την κυβερνοασφάλεια και την προστασία προσωπικών δεδομένων (αναλυτική παράθεση)

Την Παρασκευή 18.11.2022 συνήλθε η Ολομέλεια της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ), προκειμένου να μελετήσει το νομοσχέδιο για την διαδικασία άρσης απορρήτου των Επικοινωνιών, την κυβερνοασφάλεια και την προστασία προσωπικών δεδομένων (που αναρτήθηκε για διαβούλευση στις 15.11.2022) και διατύπωσε τις ακόλουθες παρατηρήσεις επί του εν λόγω νομοσχεδίου. Συντομότερη και περιληπτική αναφορά των πλέον βασικών παρατηρήσεων περιέχεται σε ξεχωριστό δελτίο τύπου, το οποίο, όπως και το παρόν, έχει αναρτηθεί στον δικτυακό τόπο της Αρχής (<http://www.adae.gr>)

ΠΡΩΤΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ

Πέντε μέλη της Ολομέλειας (ο Πρόεδρος Χρήστος Ράμμος και τα μέλη Στέφανος Γκρίτζαλης, Νικόλαος Παπαδάκης, Αικατερίνη Παπανικολάου τακτικά μέλη και Σπυρίδων Σκουλαρίκης αναπληρωματικό μέλος, μη προσελθόντος του αντιστοίχου τακτικού Γεωργίου Μπακάλη) επί των 7 συνολικά διατύπωσαν τις ακόλουθες παρατηρήσεις κατ' άρθρο του νομοσχεδίου:

Άρθρο 4:

1. Με το άρθρο αυτό διατηρείται το παλιό σύστημα της έκδοσης της εισαγγελικής διάταξης για άρση του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας κατά βάση στον εισαγγελέα της ΕΥΠ και της ΔΑΕΕΒ.

Ωστόσο, το σύστημα αυτό πάσχει, σε ότι αφορά τις εγγυήσεις διαφάνειας και αποτελεσματικής προάσπισης του δικαιώματος του απορρήτου των επικοινωνιών. Και τούτο διότι το Σύνταγμα ανέθεσε, με το άρθρο 19 παρ. 1 εδάφιο δεύτερο, την έκδοση των αποφάσεων (διατάξεων) άρσης του απορρήτου σε δικαστική αρχή (και όχι απαραίτητα σε εισαγγελικό λειτουργό) για λόγους μειζόνων εγγυήσεων και όχι για κάποιο ειδικό δογματικό από νομικής απόψεως λόγο. **Και τούτο διότι ο συντακτικός νομοθέτης θεωρεί τους δικαστικούς λειτουργούς εγγυητές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών.** Το έργο αυτό θα μπορούσε να είχε ανατεθεί εξ ολοκλήρου και σε ανεξάρτητη αρχή, όπως συμβαίνει σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες. Ειδικά δε η άρση του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας δεν συνιστά καν δικαιοδοτικό έργο. Είναι μια διοικητική ενέργεια με βάση το λειτουργικό κριτήριο κατατάξεως των κρατικών πράξεων (αποφάσεων).

Με τα δεδομένα αυτά, η από τον κοινό νόμο ανάθεση της αρμοδιότητας έκδοσης των διατάξεων άρσης του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας –που είναι η περίπτωση την οποία αφορά το άρθρο 4 του νομοσχεδίου, το οποίο σχολιάζεται στο σημείο αυτό– σε εισαγγελικό λειτουργό και συγκεκριμένα σε εισαγγελέα εφετών, αποσπασμένο από τον φυσικό του χώρο (που είναι το δικαστήριο στην οργανική δύναμη του οποίου ανήκει), λειτουργούντα δε στο περιβάλλον της ΕΥΠ και της ΔΑΕΕΒ και μάλιστα σε μακροχρόνια βάση έχει ως συνέπεια μια μορφή ενσωμάτωσης του στο περιβάλλον και τη νοοτροπία που κυριαρχούν στις υπηρεσίες αυτές. Επομένως, ρύθμιση αυτή, χωρίς να είναι ευθέως αντισυνταγματική, απομακρύνεται πάντως με την νομοθετική αυτή επιλογή από την πιο πάνω στόχευση του συνταγματικού νομοθέτη.

Πρέπει, για τον λόγο αυτό, να επανέλθει το σύστημα το ισχύσαν προ του νόμου 3649/2008 και να ανατεθεί η αρμοδιότητα της έκδοσης των διατάξεων, περί των οποίων το άρθρο 4 του σχολιαζόμενου νομοσχεδίου, σε δικαστικό λειτουργό, ο οποίος παραμένει στην έδρα του.

Περαιτέρω, για λόγους μεγαλύτερων εγγυήσεων πρέπει η αρμοδιότητα αυτή να ανατεθεί σε τριμελές δικαστικό συμβούλιο (όχι απαραίτητα εισαγγελικών λειτουργών) και να παύσει να ασκείται από ένα μονοπρόσωπο εισαγγελικό όργανο. Και τούτο, διότι είναι πασιδηλο ότι τα συλλογικά όργανα διαλέγονται μεταξύ τους με τον δε διάλογο και την βάσανο των επιχειρημάτων δίδονται πάντα καλύτερες λύσεις και λαμβάνονται πιο ώριμες και ορθές αποφάσεις. Και αυτό είναι το ζητούμενο του συνταγματικού νομοθέτη για την περίπτωση, **δηλαδή η προάσπιση του ατομικού δικαιώματος με βάση μια ορθή στάθμιση μεταξύ αφενός της ανάγκης προστασίας του δημοσίου συμφέροντος (εθνική ασφάλεια) και της προστασίας του θεμελιώδους δικαιώματος του απορρήτου των επικοινωνιών αφετέρου, μέσω της ορθής εφαρμογής της κατοχυρωμένης συνταγματικά αρχής της αναλογικότητας.**

Το αντεπιχείρημα που είναι δυνατό να προβληθεί, στο σημείο αυτό, ότι το μονοπρόσωπο όργανο ενεργεί με μεγαλύτερη ταχύτητα, η οποία είναι προτιμητέα στην αντιμετώπιση των κινδύνων που μπορούν να απειλήσουν την εθνική ασφάλεια της χώρας, δεν είναι πειστικό. Και τούτο, διότι μπορεί ο νομοθέτης να θέσει σύντομες αποκλειστικές προθεσμίες εντός των οποίων τα δικαστικά αυτά συμβούλια οφείλουν να αποφαινούνται, όπως ακριβώς συμβαίνει στις περιπτώσεις της άρσεως του απορρήτου για λόγους διακρίβωσης εγκλημάτων (άρθρο 6 §3 του σχολιαζόμενου νομοσχεδίου), χωρίς να δημιουργείται κανένα πρόβλημα.

Τέλος, το γεγονός ότι με το νομοσχέδιο προτείνεται, ως βελτιωτική ρύθμιση, η υποβολή της εκδοθείσης από τον, εντός της ΕΥΠ ή της ΔΑΕΕΒ εδρεύοντα, εισαγγελέα εφετών διάταξης στον αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου δεν θεραπεύει τις αδυναμίες του συστήματος, το οποίο εξακολουθεί να στηρίζεται κατά βάση στην μονοπρόσωπη αρμοδιότητα έκδοσης της πράξης με επόμενο απλώς στάδιο την έγκριση της απόφασης του μονοπρόσωπου οργάνου. Και τούτο, διότι είναι άλλο να κοινοποιείται σε ένα κρατικό λειτουργό μια ήδη διαμορφωμένη απόφαση, η οποία τον θέτει ουσιαστικά προ τετελεσμένου γεγονότος και δεν του μένει άλλη επιλογή από το να την εγκρίνει ή όχι, και άλλο να συνδιαμορφώνεται εξ αρχής μια κοινή απόφαση στο πλαίσιο ενός συλλογικού οργάνου.

2. Το προτεινόμενο νομοσχέδιο εξακολουθεί να μην συμπεριλαμβάνει στα στοιχεία, που περιέχονται στις διατάξεις περί άρσης του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας, την αιτιολογία λήψεως του μέτρου και το ονοματεπώνυμο του παρακολουθούμενου (βλ. άρθρο 4 §4), σε αντίθεση με τα προβλεπόμενα στις περιπτώσεις άρσης του απορρήτου για λόγους διακρίβωσης βαριών εγκλημάτων (βλ. άρθρο 6 παρ.8). Όμως, η αιτιολόγηση όλων των αποφάσεων των κρατικών οργάνων, ειδικότερα δε των δυσμενών για τους διοικουμένους, αποτελεί εγγενές στοιχείο των αρχών του κράτους δικαίου και του πολιτεύματος ης φιλελεύθερης κοινοβουλευτικής δημοκρατίας ευρωπαϊκού τύπου, το οποίο ισχύει στην χώρα μας. Μέσω της αιτιολογίας μπορεί να ελεγχθεί το κάθε κρατικό όργανο (είτε διοικητικό είτε δικαστικό) εάν ενήργησε μέσα στο πλαίσιο του νόμου, εάν υπερέβη ή όχι τα ακραία όρια της διακριτικής του ευχέρειας, εάν ενήργησε αυθαιρέτως ή όχι, εάν προέβη σε κατάχρηση εξουσίας και, τέλος, εάν προέβη σε νόμιμες σταθμίσεις με βάση την προαναφερθείσα αρχή της αναλογικότητας. Επιπλέον μόνο μέσω του ελέγχου της αιτιολογίας μπορεί, εξ άλλου, να επιτευχθεί η λογοδοσία του κάθε κρατικού οργάνου, που αποτελεί γενική αρχή του δημοκρατικού πολιτεύματος. Τούτο, τέλος, καθίσταται επιτακτικότερο από το γεγονός ότι στο άρθρο 3 περίπτ α του νομοσχεδίου δίδεται ένας ευρύτατος ορισμός της έννοιας της «εθνικής ασφάλειας», με κινδύνους καταχρήσεων.

Το επιχείρημα ότι η παράθεση αιτιολογίας δεν προσήκει στα θέματα της προστασίας της εθνικής ασφάλειας δεν ευσταθεί. Και τούτο, διότι η αιτιολογία αυτή δεν κοινοποιείται ούτως ή άλλως στον ενδιαφερόμενο, κατά την διάρκεια της παρακολούθησης και μέχρι αυτή να λήξει και ακολούθως μέχρι να αποφασιστεί, κατόπιν αιτήσεως του θιγέντος ότι μπορεί αυτός να ενημερωθεί, επειδή έχει διαπιστωθεί ότι με την ενημέρωση αυτή δεν θα διακυβευθεί ο σκοπός για τον οποίο διατάχθηκε η άρση του απορρήτου των επικοινωνιών του (βλ. κατωτέρω υπό 4). Ο έλεγχος της αιτιολογίας της άρσης του απορρήτου και μέσω αυτής της νομιμότητας της οικείας διάταξης μπορεί να θεσπιστεί ότι θα μπορεί να γίνεται ανά πάσα στιγμή, είτε από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου (ιεραρχικό και πειθαρχικό προϊστάμενο των εισαγγελικών λειτουργιών) είτε από την ΑΔΑΕ στο πλαίσιο του ελέγχου που κάνει βάσει του άρθρου 6 παρ. 1 περίπτ ε και στ του Ν. 3115/2003. Και τούτο είτε αυτεπαγγέλτως (δειγματοληπτικά) είτε στο πλαίσιο καταγγελίας.

Σε ό,τι αφορά το δογματικό ζήτημα αν η ΑΔΑΕ μπορεί θεμιτά από απόψεως συνταγματικής τάξεως να ελέγξει τη νομιμότητα ενεργειών δικαστικού λειτουργού παρατηρητέα τα εξής: Το άρθρο 19 παρ. 2 του Συντάγματος, το οποίο, δεν πρέπει να λησμονείται ότι αποτελεί ειδική διάταξη σε σχέση με το άρθρο 26 (διάκριση των εξουσιών), με συνέπεια να αποτελεί την μόνη εφαρμοστέα εν προκειμένω διάταξη, έχει επιλέξει ως εγγυητή της διασφάλισης του απορρήτου την ΑΔΑΕ · **και μάλιστα και ως προς τα δύο εδάφια της παρ.1 του αυτού άρθρου, ήτοι όχι μόνο ως προς την πρωταρχική και γενική προστασία του δικαιώματος (εδάφιο πρώτο), αλλά και κατά το μέρος που αφορά την διαδικασία της άρσης του απορρήτου από την δικαστική αρχή (εδάφιο δεύτερο).** Εν ολίγοις η ΑΔΑΕ έχει επιλεγεί από τον συνταγματικό νομοθέτη ως αντίβαρο εξουσίας –βάσει της αρχής των checks and balances, ως γενικού ερμηνευτικού κανόνα, ο οποίος επιβάλλει καμία αρμοδιότητα σε μια δικαιοκρατούμενη φιλελεύθερη δημοκρατία να ασκείται ανέλεγκτα και ο οποίος

αργεί μόνο ενώπιον ρητής περί του αντιθέτου συνταγματικής διατάξεως– στην δικαστική αρχή, στην οποία έχει αναθέσει, για τους λόγους που εξετέθησαν ήδη, το έργο της εκδόσεως των διατάξεων άρσης του απορρήτου.

Θα πρέπει, συμπερασματικά, να προβλεφθεί ότι, μεταξύ των στοιχείων που περιλαμβάνονται στο σώμα των διατάξεων περί άρσεως του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας, θα είναι και η αιτιολογία της λήψεως του μέτρου, χωρίς την συμπερίληψη στην αναφορά αυτή στοιχείων άκρως απορρήτων, όπως θα ήταν αυτά που αφορούν την εθνική άμυνα ή τις διεθνείς σχέσεις της χώρας· η αναφορά αυτή δεν είναι ενδεικτική είναι αποκλειστική προς αποφυγή καταχρήσεων. Τέλος, θα μπορούσε να προβλεφθεί ότι το στοιχείο της αιτιολογίας περιλαμβάνεται μόνο στην διάταξη που κοινοποιείται στην ΑΔΑΕ, όχι δε και στην διάταξη που κοινοποιείται στους παρόχους. Και βεβαίως δεν χρειάζεται να υπομνησθεί το αυτονόητο, ότι δηλαδή και οι υπηρετούντες στην ΑΔΑΕ δεσμεύονται με την σειρά τους από την τήρηση των απορρήτων πληροφοριών, οι οποίες περιέρχονται στη γνώση τους.

3. Η απαγόρευση τήρησης αρχείου από τον Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου (προτελευταίο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 4 του νομοσχεδίου) θέτει ζητήματα διαφάνειας της διαδικασίας άρσης του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας και αδυναμίας πραγματοποίησης λυσιτελούς και αποτελεσματικού ελέγχου από την ΑΔΑΕ επί διαταχθείσης άρσεως απορρήτου, όπως επιτάσσει αφενός μεν το άρθρο 19 παρ. 2 του Συντάγματος αφετέρου δε οι διατάξεις των περιπτώσεων ε και στ της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του Ν. 3115/2003 (έλεγχος των όρων και της διαδικασίας της άρσης του απορρήτου, στις περιπτώσεις υποβολής σχετικής καταγγελίας) (Βλ. και επιχειρηματολογία ανωτέρω υπό 2).

4. Στο άρθρο 4 παρ. 7 καθορίζεται η διαδικασία της εκ των υστέρων ενημέρωσης του θιγόντος της κατά το παρελθόν τυχόν επισυμβάσης άρσεως του απορρήτου των επικοινωνιών του για λόγους εθνικής ασφάλειας. **Η αρμοδιότητα αυτή αφαιρείται τελείως από την ΑΔΑΕ για πρώτη φορά ύστερα από 18 χρόνια** και ανατίθεται σε τριμελές όργανο το οποίο αποτελείται α) από τον Διοικητή της ΕΥΠ ή της ΔΑΕΕΒ (ανάλογα με το αν η διάταξη είχε εκδοθεί από τον εισαγγελέα της ΕΥΠ ή της ΔΑΕΕΒ), β) τον εισαγγελέα της ΕΥΠ ή της ΔΑΕΕΒ (ανάλογα με το ποιος είχε εκδώσει την διάταξη) και τον Πρόεδρο της ΑΔΑΕ. Ομοίως η αίτηση δεν υποβάλλεται στην ΑΔΑΕ, αλλά στον εισαγγελέα της ΕΥΠ ή της ΔΑΕΕΒ.

Παρατηρείται, εν πρώτοις, ότι στο όργανο αυτό παρουσιάζεται το παράδοξο να συμμετέχουν, σύμφωνα με την διάταξη αυτή, ταυτόχρονα και ισότιμα ο κατά το άρθρο 6 παρ. 1 περιπτ. α του Ν. 3115/2003 ελέγχων (Πρόεδρος της ΑΔΑΕ) και ο κατά την τελευταία αυτή διάταξη ελεγχόμενος (Διοικητής της ΕΥΠ και Διευθυντής της ΔΑΕΕΒ).

4α) Η βασική παρατήρηση που πρέπει να γίνει εν προκειμένω είναι ότι η ρύθμιση αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή, διότι με βάση το άρθρο 19 παρ. 2 του Συντάγματος τελικός εγγυητής της τήρησης της νομιμότητας της όλης διαδικασίας άρσης του απορρήτου είναι η ΑΔΑΕ και όχι η δικαστική αρχή, στην οποία ανατίθεται η στάθμιση περί του αν μπορεί ή όχι να αρθεί το απόρρητο ενός προσώπου (Βλ. και επιχειρηματολογία ανωτέρω υπό 2).

Σύμφωνα, εξ άλλου, με νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (εφεξής ΕΔΔΑ) [πρβλ. α) Klass και λοιποί κατά Γερμανίας, απόφαση της

6.9.1978, παράγραφος 58, β) Weber και Saravia κατά Γερμανίας, υπόθεση υπ' αριθ. 54934/00) παράγραφος 136, και γ) Roman Zakharov κατά Ρωσίας, απόφαση της 4.12.2015, παράγραφος 288] μια από τις προϋποθέσεις για να κριθεί ότι το κανονιστικό καθεστώς των άρσεων απορρήτου μας χώρας είναι συμβατό με το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (εφεξής ΕΣΔΑ)– το εν λόγω άρθρο 8 αναφέρεται στην προστασία του ιδιωτικού βίου– είναι, κατά το εν λόγω Δικαστήριο, και το να προβλέπεται στην οικεία νομοθεσία ότι, μετά την λήξη της παρακολούθησης και υπό την προϋπόθεση ότι δεν διακυβεύεται πλέον ο σκοπός για τον οποίο διατάχθηκε η λήψη του μέτρου, μπορεί να ενημερωθεί ο θιγείς από ανεξάρτητη αρχή με εχέγγυα ανεξαρτησίας, ότι ελήφθη εις βάρος του ένα τέτοιο μέτρο. Εν προκειμένω το τριμελές συλλογικό όργανο, στο οποίο χορηγείται με το νομοσχέδιο η αρμοδιότητα της γνωστοποίησης αυτής στις περιπτώσεις που η άρση είχε λάβει χώρα για λόγους εθνικής ασφάλειας, στερείται των εχεγγύων ανεξαρτησίας που επιβάλλεται να έχει μια ανεξάρτητη αρχή. Και τούτο, λόγω της συμμετοχής σε αυτό του Διοικητή της ΕΥΠ (ή κατά περίπτωση του Διευθυντή της ΔΑΕΕΒ), ενός οργάνου δηλαδή που δεν έχει καμία ανεξαρτησία απέναντι στην εκάστοτε κυβέρνηση και το οποίο, περαιτέρω, συμμετέχοντας στην έκδοση της απόφασης περί γνωστοποίησης, καλείται να κρίνει τις συνέπειες των ιδίων αυτού πράξεων ή, σε κάθε περίπτωση, τις συνέπειες των πράξεων του προκατόχου του, ή κάποιου προκατόχου του. Τούτο δεν είναι δυνατόν να γίνει δεκτό στο πλαίσιο μιας διαδικασίας, που σκοπό έχει την προστασία ενός δικαιώματος. Η προστασία πρέπει εν προκειμένω να χορηγηθεί έναντι της ΕΥΠ και, επομένως, είναι πασιφανές ότι δεν μπορεί να ανατεθεί σε όργανο της. Δεν μεταβάλλει δε σε τίποτε την διαπίστωση αυτή, το γεγονός ότι ο Διοικητής είναι ένα μόνο από τα τρία μέλη του εν λόγω οργάνου. Εξ άλλου, το αυτό πρόβλημα ανακύπτει και με τον εισαγγελέα (της ΕΥΠ ή της ΔΑΕΕΒ), που είναι κατά το νομοσχέδιο το δεύτερο μέλος του τριμελούς αυτού οργάνου (του οποίου προβλέπεται μάλιστα και ότι προεδρεύει)· εισαγγελέα δηλαδή, ο οποίος είναι εγκατεστημένος στην υπηρεσία, όργανα της οποίας του εισηγήθηκαν την έκδοση της διάταξης (Πρβλ. ανωτέρω υπό 1). Και το μέλος αυτό καλείται να αποφασίσει επί των συνεπειών πράξεως του ή πράξεως του προκατόχου του ή κάποιου προκατόχου του. Επομένως, η αρμοδιότητα αυτή πρέπει να επιστρέψει στην ΑΔΑΕ, όπως, εξ άλλου, παγίως προβλέπονταν από της ιδρύσεως της το 2003 μέχρι την κατάργηση του δικαιώματος ενημέρωσης του θιγέντος, όταν η άρση του απορρήτου του είχε γίνει για λόγους εθνικής ασφάλειας· κατάργηση που έγινε με την διάταξη της παρ.1 άρθρου 87 Ν.4790/2021, ΦΕΚ Α 48/31.3.2021.

4β) Περαιτέρω, η μη τεκμηριούμενη απαγόρευση αποτύπωσης της τυχόν μειοψηφίας και της τήρησης πρακτικών καθιστά προβληματική την συμμετοχή του κάθε μέλους που για λόγους συνειδησιακούς θα ήθελε να μειοψηφήσει και να αποτυπωθεί η αποκλίνουσα γνώμη του για ένα τόσο σοβαρό θέμα σε ένα πρακτικό. Σε κάθε δε περίπτωση είναι δύσκολα συμβατό με το άρθρο 101Α παρ. 2 του Συντάγματος και ειδικότερα με την προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία που απολαμβάνει ένα μέλος συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχής (άρα και ο Πρόεδρος της ΑΔΑΕ), επιλεγέν από άμεσο συνταγματικό όργανο (την Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής) το να υποχρεούται το μέλος αυτό, το οποίο δεν είναι ένας απλός διοικητικός υπάλληλος, να συμμετέχει σε ένα διοικητικό όργανο (η συμμετοχή του εισαγγελικού λειτουργού δεν

το καθιστά δικαστικό), στο οποίο δεν θα έχει καμία αξία και καμία αποτύπωση η τυχόν μειοψηφήσασα γνώμη του, η δε παρουσία του θα προσφέρει απλή νομιμοποίηση της όποιας απόφασης έχουν λάβει τα δύο άλλα μέλη.

4γ) Το χρονικό διάστημα των τριών ετών μετά την λήξη της άρσης του απορρήτου για να επιτραπεί η υποβολή αίτησης, που προβλέπεται στην αυτή παράγραφο και άρθρο (άρθρο 4§7) του νομοσχεδίου είναι υπερβολικά μακρύ και άνευ αποχρώντος λόγου μεγάλο. Δεν υπάρχει, πράγματι, αποχρών λόγος στην περίπτωση που έχει διαπιστωθεί ότι δεν διακυβεύεται ο σκοπός, για τον οποίο διατάχθηκε η άρση του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας, να μην γνωστοποιείται άμεσα η λήψη του μέτρου στον θιγέντα.

4δ) Στην ίδια διάταξη του νομοσχεδίου προβλέπεται ότι στην ενημέρωση του θιγέντος γίνεται αναφορά μόνο της επιβολή του περιοριστικού μέτρου και της διάρκειάς του και όχι των λόγων, για τους οποίους είχε ληφθεί το μέτρο. Έτσι, όμως, η ενημέρωση του θιγέντος δεν εκπληρώνει τον σκοπό για τον οποίο, σύμφωνα με την προαναφερθείσα νομολογία του ΕΔΔΑ (βλ. ανωτέρω υπό 4α), πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα να γίνεται αυτή η εκ των υστέρων κοινοποίηση. Και ο σκοπός αυτός δεν είναι άλλος από τη χορήγηση στον θιγέντα της δυνατότητας άσκησης ενδίκων βοηθημάτων και μέσων, προκειμένου να υπερασπισθεί τα δικαιώματα και έννομα συμφέροντα του απέναντι σε κάθε τυχόν μη σύννομη, ή καταχρηστική και δυσανάλογη εις βάρος του χρήση του μέτρου· χρήση που ισοδυναμεί με παραβίαση του δικαιώματος του σε προστασία του ιδιωτικού του βίου. Χωρίς δε γνώση της αιτιολογίας δεν μπορεί ο θιγείς να ασκήσει αποτελεσματικά το δικαίωμα του σε δικαστική προστασία, που κατοχυρώνεται από το άρθρο 20§1 του Συντάγματος.

4^ε) Τέλος, πρέπει να προσδιοριστεί αν η διάταξη του άρθρου 4§7 καταλαμβάνει και τις ήδη εκκρεμείς ενώπιον της ΑΔΑΕ αιτήσεις πολιτών, που ζητούν να πληροφορηθούν αν έχει αρθεί κατά το παρελθόν το απόρρητο των επικοινωνιών τους.

Άρθρο 5

Δεν προβλέπεται ποιος φορέας ελέγχει τη διαγραφή ή την καταστροφή του υλικού στις διάφορες σχετικές περιπτώσεις περί των οποίων διαλαμβάνει το άρθρο αυτό. Στην παρ. 5 δεν προβλέπεται η σύνταξη έκθεσης για την καταστροφή, σε αντίθεση με τις παρ. 3 και 4 του ίδιου άρθρου.

Άρθρο 6

1. Με το άρθρο 6 του νομοσχεδίου εγκαταλείπεται η μέχρι τώρα φιλοσοφία του Ν. 2225/1994 που επέβαλε (και ορθά) την απαρίθμηση των βαριών εγκλημάτων για τα οποία προβλέπεται η άρση του απορρήτου (κάτι το οποίο στοιχούσε με την συνταγματική αρχιτεκτονική που θέλει το απόρρητο των επικοινωνιών να είναι απολύτως απαραβίαστο και η «παραβίαση» του για την διακρίβωση αδικημάτων να

είναι η εξαίρεση σε ένα κανόνα· η διατύπωση του Συντάγματος είναι «ιδιαιτέρα σοβαρά εγκλήματα»), με βάση ειδική κάθε φορά κρίση περί της ποινικής απαξίας του κάθε συμπεριλαμβανομένου στην απαρίθμηση αδικήματος. Αντίθετα υιοθετείται η ρύθμιση ότι για **όλα** τα κακουργήματα (του Ποινικού Κώδικα, των ειδικών ποινικών νόμων και του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα) χωρίς εξαίρεση μπορεί να δικαιολογηθεί η άρση του απορρήτου, προστίθεται δε επιπλέον και ένας μεγάλος κατάλογος πλημμελημάτων (πάνω από 50 από μια πρόχειρη καταμέτρηση). **Αυτό σημαίνει ότι για περίπου τα μισά, αν όχι τα περισσότερα, αδικήματα του Ποινικού κώδικα προβλέπεται πλέον η δυνατότητα άρσης του απορρήτου.** Έτσι όμως η διάταξη παρουσιάζει σοβαρό πρόβλημα ασυμφωνίας με το άρθρο 19 παρ. 1 εδάφιο δεύτερο του Συντάγματος, διότι μετατρέπει τον κανόνα σε εξαίρεση και την εξαίρεση σε κανόνα. Η διευκόλυνση των διωκτικών αρχών δεν μπορεί να καθίσταται η υπέρτατη επιδίωξη σε μια συνταγματικά ρυθμιζόμενη πολιτεία, έτσι ώστε να λησμονείται ουσιαστικά η συνταγματική επιταγή η άρση του απολύτως απαραβίαστου απορρήτου να γίνεται μόνο για ιδιαίτερα σοβαρά εγκλήματα.

2. Μεταξύ των στοιχείων της διάταξης περιλαμβάνεται στο άρθρο 6 παρ. 8 περιπτ. ε του νομοσχεδίου και η εδαφική έκταση εφαρμογής της (χωρική άρση) που δεν συνάδει με τον προσωποποιημένο χαρακτήρα της άρσης του απορρήτου κατά συγκεκριμένου προσώπου ή προσώπων (βλ. άρθρο 6 παρ. 4).

3. Παρ. 3. Αναφέρεται σε βούλευμα του Συμβουλίου Εφετών ή Πλημμελειοδικών, ενώ η παρ. 5 αναφέρεται σε διάταξη του Συμβουλίου. Πρέπει να ενοποιηθεί ο όρος.

4. Παρ. 6. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις την άρση μπορεί να διατάζει ο Εισαγγελέας και ο Ανακριτής, εννοείται από κοινού ή ο καθείς μόνος του; Διότι αμέσως μετά αναφέρεται διαζευκτικά ο Εισαγγελέας ή ο Ανακριτής για να εισαχθεί το ζήτημα στο Συμβούλιο.

5. Παρ. 7. Για τα εγκλήματα των Στρατιωτικών Δικαστηρίων πρέπει να προσδιοριστεί αν υφίστανται ή όχι επείγοντες λόγοι;

6. Παρ. 8. Στο σημείο ζ' η φράση «εφόσον είναι γνωστή» πρέπει να τεθεί ως «εφόσον είναι γνωστά» ώστε να καταλαμβάνει και το όνομα του προσώπου ή των προσώπων κατά των οποίων στρέφεται το μέτρο της άρσης και η φράση να αναδιατυπωθεί στο σύνολό της ως εξής: «το όνομα του προσώπου ή των προσώπων κατά των οποίων λαμβάνεται το μέτρο της άρσης και τη διεύθυνση διαμονής τους, εφόσον είναι γνωστά, άλλως κάθε διαθέσιμο στοιχείο που καθιστά προσωποποιημένο τον χαρακτήρα της άρσης» (π.χ. αριθμός σύνδεσης)

7. Παρ. 10. Στο τελευταίο εδάφιο της εν λόγω παραγράφου ορίζεται ότι «η ΑΔΑΕ απαντά επί του αιτήματος εντός τριών (3) μηνών, άλλως η αίτηση θεωρείται ότι έχει απορριφθεί».

Η σιωπηρή απόρριψη των αιτημάτων των πολιτών, όταν μάλιστα αυτοί ζητούν να πληροφορηθούν αν έχει αρθεί το απόρρητο των επικοινωνιών τους, που σύμφωνα με τα προλεχθέντα είναι θεμελιώδες και απολύτως απαραβίαστο συνταγματικό τους δικαίωμα, αν και είναι γνωστή ως πρακτική στην έννομη τάξη, δεν είναι ο πλέον ενδεδειγμένος από δικαιοκρατική άποψη τρόπος ενημέρωσής τους, διότι η σιωπηρή απόρριψη στερείται εξ ορισμού αιτιολογίας· και χωρίς αιτιολογία μια διοικητική πράξη

δεν μπορεί να προσβληθεί από τον θιγόμενο αποτελεσματικά και σύμφωνα με τις αρχές της οικονομίας της δίκης με ένδικο βοήθημα ενώπιον της Διοικητικής Δικαιοσύνης.

Άρθρο 8

Στο άρθρο 8 §2 προβλέπεται ειδικότερα ότι: «Οι διατάξεις που αποστέλλονται κατά τον ως άνω τρόπο στην Α.Δ.Α.Ε. αποθηκεύονται και τηρούνται σε ειδικό αρχείο, που βρίσκεται σε βάση δεδομένων συστήματος. Η βάση του δευτέρου εδαφίου δημιουργείται και λειτουργεί στην Α.Δ.Α.Ε. κατά την παρ. 3, διαθέτει κρυπτογραφημένα στοιχεία, πιστοποιημένη πρόσβαση και αρχείο καταγραφής ενεργειών των χρηστών».

1. Η πιστοποιημένη πρόσβαση και το αρχείο καταγραφής των χρηστών δεν παρουσιάζουν κάποιο πρόβλημα, εφόσον είναι στοιχειώδεις κανόνες προστασίας αρχείων και δεδομένων. Ανακύπτουν όμως πολύ σοβαρά ερωτήματα από την ασάφεια αυτής της ατελούς και εντελώς προβληματικής διάταξης:

α) Κατ' αρχάς δεν εξηγείται για ποιο λόγο είναι απαραίτητη η κρυπτογράφηση. Η κρυπτογράφηση είναι απαραίτητη όταν διαβιβάζονται δεδομένα (όπως συμβαίνει στην περίπτωση που διαβιβάζονται οι διατάξεις από τους αρμόδιους εισαγγελείς στην ΑΔΑΕ). Στην προκειμένη όμως περίπτωση η κρυπτογράφηση τίθεται ως προϋπόθεση για την αποθήκευση **των ήδη εισελθόντων στην ΑΔΑΕ** δεδομένων. Αρχείο για το οποίο αυτονοήτως η ΑΔΑΕ έχει ήδη λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας και θα λάβει και οποιαδήποτε άλλα παραστεί αναγκαία.

β) Τίθεται περαιτέρω το ερώτημα τι σημαίνει «κρυπτογραφημένα στοιχεία»;

γ) Θα είναι το σύνολο της αποθηκευόμενης διάταξης κρυπτογραφημένο ή μέρος της μόνο; Και αν ναι ποιο μέρος της;

δ) Δεν αναφέρεται πούθενά πως θα προσδιοριστεί και ποιος θα προσδιορίσει την μέθοδο κρυπτογράφησης. Η ΑΔΑΕ με απόφαση της Ολομέλειας της, όπως προσήκει σε μια συνταγματικά κατοχυρωμένη Αρχή; Κάποια υπουργική απόφαση κοινή ή απλή;

ε) Δεν διευκρινίζεται αν η μέθοδος κρυπτογράφησης θα πρέπει να είναι συμβατή με την μέθοδο που θα υιοθετηθεί για την αποστολή των διατάξεων και βουλευμάτων στην ΑΔΑΕ, οπότε εκδοθεί η κοινή υπουργική απόφαση που προβλέπεται στην παράγραφο 5 του σχολιαζόμενου άρθρου του νομοσχεδίου (για την οποία μάλιστα προβλέπεται ότι θα εκδοθεί στο απροσδιόριστο μέλλον); Αν ναι, τότε πρέπει η απαίτηση της κρυπτογράφησης να συνδεθεί χρονικά με την έκδοση της εν λόγω κ.υ.α., να τοποθετηθεί σε μελλοντικό χρόνο και να θεσπισθεί αντίστοιχη μεταβατική περίοδος προσαρμογής. Στο σημείο αυτό πρέπει να συνεκτιμηθεί ότι, σύμφωνα με την προαναφερθείσα παράγραφο 5 του άρθρου 8 του νομοσχεδίου οι διατάξεις και τα βουλευμάτα θα εξακολουθήσουν να περιέρχονται στην ΑΔΑΕ με την παραδοσιακή και ισχύουσα από το έτος ιδρύσεως της Αρχής (2003) μορφή, δηλ. την έγχαρτη. Μορφή η οποία έχει καταστήσει μέχρι στιγμής αδύνατη την δημιουργία ενός αξιόπιστου αρχείου από την ΑΔΑΕ, ενόψει και του πολύ μεγάλου αριθμού των εκδιδόμενων κατ' έτος διατάξεων και βουλευμάτων περί άρσεως του απορρήτου, τα οποία μόνο τεράστιο

πρόβλημα συσσώρευσης και αποθήκευσης έχουν δημιουργήσει και είναι αδύνατον να υποστούν ουσιαστική και σε βάθος επεξεργασία.

ε) Εάν, τέλος, πρόθεση του νομοθέτη είναι να επιλέξει η ΑΔΑΕ ελεύθερα την μέθοδο της κρυπτογράφησης με απόφαση της Ολομέλειας της, θα πρέπει αυτό να οριστεί σαφώς και με μεταβατική διάταξη, που θα ορίζει ότι μέχρι να επιλεγεί και τεθεί σε εφαρμογή η εν λόγω μέθοδος κρυπτογράφησης, θα συνεχιστεί η αποθήκευση των δεδομένων που περιέχονται στις διατάξεις και στα βουλεύματα χωρίς κρυπτογράφηση. Άλλως αναγκαστικά θα σταματήσει η αποθήκευση των δεδομένων και το ειδικό αρχείο της ΑΔΑΕ θα παύσει να ενημερώνεται.

ε) Η προαναφερθείσα ασάφεια ερμηνευτική απορία όχι μόνο δεν επιλύεται, αλλά αντίθετα επιτείνεται με τα αναφερόμενα στο τρίτο εδάφιο της αυτής παρ. (δηλ της παρ. 2 του άρθρου 8), ότι δηλαδή η βάση δεδομένων θα λειτουργεί «κατά την παρ.3» (εννοείται του αυτού άρθρου, δηλ. του άρθρου 8). Και τούτο διότι η τελευταία αυτή παράγραφος δεν διαφωτίζει σε τίποτε σχετικά με την κρυπτογράφηση ή την λοιπή φυσιογνωμία του αρχείου. Πράγματι, το μόνο που ορίζει η τελευταία αυτή παράγραφος, στην οποία γίνεται η παραπομπή, είναι ότι «με απόφαση της Ολομέλειας της Α.Δ.Α.Ε., οι διατάξεις περί άρσης του απορρήτου, που έχουν αποθηκευτεί σε φυσικά αρχεία στην Αρχή από την ίδρυσή της, ψηφιοποιούνται σε ηλεκτρονικά αρχεία και αποθηκεύονται στη βάση της παρ. 2». Εμφανίζεται, δηλαδή το φαινόμενο μιας «κυκλικής» ρύθμισης. Η παρ. 2 παραπέμπει στην παρ. 3, η οποία με την σειρά της αναπέμπει πίσω στην παρ. 2.

στ) Η σημαντικότερη από όλες τις παρατηρήσεις για την σχολιαζόμενη προβληματική διάταξη, που απορρέει, εξ άλλου, συμπερασματικά από τις προηγηθείσες (α-ε) παρατηρήσεις, είναι ότι αν αφεθεί έτσι ως έχει η διατύπωση της, αυτό θα σημαίνει με μαθηματική ακρίβεια ότι, με την ψήφιση του σχολιαζόμενου νομοσχεδίου θα σταματήσει υποχρεωτικά και αυτομάτως η δυνατότητα καταχώρησης και αποθήκευσης των παραλαμβανομένων από την ΑΔΑΕ διατάξεων και βουλευμάτων, αφού σύμφωνα με τα προηγηθέντα θα είναι αδύνατη η επιτασσόμενη κρυπτογράφηση. Τούτο ισοδυναμεί με ακύρωση κάθε δυνατότητας της ΑΔΑΕ να φτιάξει για ένα απροσδιόριστο διάστημα ένα δικό της αρχείο με προσωπικά δεδομένα αντλούμενα από τα βουλεύματα και τις διατάξεις περί άρσης του απορρήτου, που αποστέλλονται σε αυτήν και θα είναι υποχρεωμένη για να ασκήσει το συνταγματικό της καθήκον και τις αρμοδιότητες που της αναθέτει σε εκπλήρωση του καθήκοντός της αυτού ο νομοθέτης (βλ. άρθρο 6 παρ. 1 περιπτ. α, ε, στ, ζ και άρθρ. 11 του Ν. 3115/2003) να καταφεύγει στα τηρούμενα από τα ελεγχόμενα από αυτήν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (δηλαδή τους παρόχους των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, αρχεία) χωρίς μάλιστα να έχει καμία δυνατότητα να διασταυρώσει τα περιεχόμενα σε αυτά δεδομένα. Ουσιαστικά, η ΑΔΑΕ θα γίνει με τον τρόπο αυτό και εκ των πραγμάτων μια μη αξιόπιστη Αρχή και μια μοναδική περίπτωση ευρωπαϊκής εποπτικής αρχής που δεν θα έχει δικό της αρχείο διατάξεων και βουλευμάτων περί άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών. Αυτό μπορεί κανείς βάσιμα να υποθέσει ότι δεν είναι κάτι που είναι δυνατό να επιθυμεί η Εθνική Αντιπροσωπεία.

2. Προβλέπεται, επίσης, στο σχολιαζόμενο άρθρο 8 παρ. 2 του νομοσχεδίου ότι «Πρόσβαση στο εν λόγω αρχείο, καθώς και αναζήτηση στοιχείων στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων της Α.Δ.Α.Ε., από την κρυπτογραφημένη βάση δεδομένων, δύναται να πραγματοποιηθεί από τρία (3) τουλάχιστον μέλη της, ειδικά εξουσιοδοτημένα προς τούτο. Η ειδική εξουσιοδότηση για την πρόσβαση του προηγούμενου εδαφίου χορηγείται κάθε φορά με απόφαση της Ολομέλειας της Α.Δ.Α.Ε. και τα εξουσιοδοτούμενα μέλη της, από κοινού, διενεργούν την εν λόγω πρόσβαση. Τα αποτελέσματα της αναζήτησης παρουσιάζονται σε νεότερη συνεδρίαση της Ολομέλειας».

2^α) Δεν είναι κατανοητός ούτε εμφανής ο λόγος, για τον οποίο ο νομοθέτης προχωρεί σε τέτοια λεπτομερή ρύθμιση για θέμα μάλιστα που αφορά μια ανεξάρτητη αρχή. Επίσης είναι ακατανόητο γιατί καθιερώνεται μια τέτοια γραφειοκρατική δυσκαμψία για την πρόσβαση στο ειδικό αρχείο δεδομένων εκ διατάξεων και βουλευμάτων της Αρχής. Πρόσβαση, η οποία πρέπει να γίνει κατανοητό ότι είναι αρκετά συχνή πρακτική για μια Αρχή σαν την ΑΔΑΕ, για την εξεύρεση των απαιτήτων στοιχείων που της επιτρέψουν να κάνει τους απαραίτητους ελέγχους πριν απαντήσει σε ενδεχόμενη καταγγελία πολίτου, υποβληθείσα κατά το άρθρο 6 παρ. 1 περιπτ ε του Ν. 3115/2003.

Εν πάση περιπτώσει θα πρέπει να θεωρείται αυτονόητο, ότι στην αναζήτηση στοιχείων από το αρχείο τα μέλη της Ολομέλειας θα επικουρούνται από μέλη του υπηρεσιακού προσωπικού (το οποίο αυτονοήτως θα έχει εξουσιοδοτηθεί προς τούτο από την Ολομέλεια της Αρχής) –Τούτο, εξ άλλου, ήδη ισχύει: Στο άρθρο 5 §4 του Ν. 2225/1994 ορίζεται μεταξύ άλλων ότι «Η σχετική αλληλογραφία είναι απόρρητη και τηρείται σε ειδικό αρχείο, στο οποίο έχουν πρόσβαση ο Πρόεδρος της Α.Δ.Α.Ε. και ένα ακόμη μέλος της Ολομέλειας που ορίζεται από αυτήν, καθώς και μέλη του προσωπικού της, τα οποία είναι ειδικά εξουσιοδοτημένα προς τούτο από την Ολομέλεια της Αρχής»– Αλλά εφόσον τούτο δεν ορίζεται ρητώς στο νομοσχέδιο, είναι απαραίτητο να προστεθεί στην σχολιαζόμενη διάταξη μια σχετική ρύθμιση. Δεν είναι δυνατόν να ανατίθενται υπαλληλικά, στην ουσία τους, καθήκοντα σε μέλη της Ολομέλειας της Αρχής, **τα οποία έχουν εκλεγεί από την Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής για να ασκούν την Διοίκηση της Αρχής**. Για αυτόν, εξ άλλου, ακριβώς τον λόγο, της επικουρίας δηλαδή των μελών της, έχει προσληφθεί στην Αρχή και υπαλληλικό προσωπικό καθώς και Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό.

2β) Άλλο πρόβλημα που δημιουργεί η εντελώς άστοχη αυτή διάταξη είναι, το ότι επιβάλλει η πρόσβαση στο ειδικό αρχείο της Αρχής να γίνεται από τρία μέλη της Ολομέλειας της **ταυτόχρονα**. Ανεξάρτητα από το γεγονός ότι η ρύθμιση αυτή είναι υποτιμητική για τα μέλη συνταγματικά κατοχυρωμένης Αρχής, για πρόσωπα, δηλαδή, εγνωσμένου κύρους και απολαύοντα προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας (άρθρο 3 §1 και 3 του Ν. 3051/2002), επιλεγμένα κατά το άρθρο 101 Α από την Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής, δεδομένου ότι με την καθιέρωση της υποχρέωσης αυτής- της από κοινού τουτέστιν πρόσβασης στο αρχείο – υπονοείται αντικειμενικά, και ανεξαρτήτως προθέσεων, ότι κάθε ένα εξ αυτών των μελών, μόνο του, ίσως δεν είναι αξιόπιστο, με συνέπεια να χρειάζεται επιτήρηση από άλλο (ή άλλα), η ρύθμιση είναι και εξόχως δυσλειτουργική, δημιουργεί δε μια περιττή τροχοπέδη στην

λειτουργία της Αρχής. Και τούτο διότι α) είναι δύσκολο κάθε φορά που πρέπει να εξετασθεί μια καταγγελία ή να εξαχθεί ένα δεδομένο απαραίτητο για την ετήσια έκθεση πεπραγμένων της Αρχής ή για μια εκ μέρους της ενημέρωση της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής των Ελλήνων να πρέπει να προσέρχονται υποχρεωτικά 3 μέλη της Αρχής μαζί για μια πρόσβαση σε ένα δεδομένο περιεχόμενο στο ειδικό αρχείο της ΑΔΑΕ, και β) σύμφωνα με την διάταξη απαιτείται να χορηγείται μια ξεχωριστή εξουσιοδότηση της Ολομέλειας **για κάθε μια πρόσβαση και μάλιστα κάθε φορά** σε 3 καινούργια μέλη. Συμπερασματικά αυτή επαναλαμβάνεται ότι η ρύθμιση είναι ακατανόητη και δεν εξυπηρετεί καμία εμφανή ανάγκη. Μόνο προβλήματα δημιουργεί. Προτείνεται να αποσυρθεί η διάταξη αυτή και να παραμείνει το καθεστώς πρόσβασης στο ειδικό καθεστώς της Αρχής ως έχει.

2γ) Περαιτέρω, βάσει της αυτής παραγράφου (δηλ της παρ. 2 του άρθρου 8) προβλέπεται αποστέλλεται από τη ΔΑΕΕΒ στην ΑΔΑΕ ηλεκτρονικό κρυπτογραφημένο μήνυμα (σε μορφή τύπου pdf), το οποίο πρέπει να καλύπτει τις προϋποθέσεις ασφαλείας του απορρήτου, με το πλήρες κείμενο της διάταξης που επιβάλλει την άρση του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας.

Θα πρέπει, όμως, να συμπληρωθεί η διάταξη με την πρόβλεψη ότι η εν λόγω ηλεκτρονική πλατφόρμα θα μπορεί να αναπτύσσεται και να αξιοποιείται με συμπλήρωση από τον αποστολέα των διατάξεων και βουλευμάτων διαφόρων επιμέρους πεδίων, εξ αυτών που περιλαμβάνονται στην διάταξη ή το βούλευμα. Και τούτο για να υποστηριχθεί η ΑΔΑΕ στο έργο της με βάση την μέθοδο της «ψηφιοποίησης στην πηγή», με σκοπό, δηλαδή, την πληρέστερη τήρηση του αρχείου της, ώστε να υποστηρίζονται με αυτό καλύτερα και αποτελεσματικότερα οι έλεγχοι τους οποίους διεξάγει και η εξαγωγή στατιστικών στοιχείων για ενημέρωση της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής.

3. Ακολούθως, βάσει της παραγράφου 4 του άρθρου 8 δημιουργείται ηλεκτρονική πλατφόρμα, δια της οποίας αποστέλλεται από την ΕΥΠ στην ΑΔΑΕ ηλεκτρονικό κρυπτογραφημένο μήνυμα (σε μορφή τύπου pdf), το οποίο πρέπει να καλύπτει τις προϋποθέσεις ασφαλείας του απορρήτου, με το πλήρες κείμενο της διάταξης που επιβάλλει την άρση του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας.

Θα πρέπει, όμως, να συμπληρωθεί η διάταξη με την πρόβλεψη ότι η εν λόγω ηλεκτρονική πλατφόρμα θα μπορεί να αναπτύσσεται και να αξιοποιείται με συμπλήρωση από τον αποστολέα των διατάξεων και βουλευμάτων διαφόρων επιμέρους πεδίων, εξ αυτών που περιλαμβάνονται στην διάταξη. Και τούτο για να υποστηριχθεί η ΑΔΑΕ στο έργο της με βάση την μέθοδο της «ψηφιοποίησης στην πηγή» και με σκοπό, δηλαδή, την πληρέστερη τήρηση του αρχείου της, ώστε να υποστηρίζονται με αυτό καλύτερα και αποτελεσματικότερα οι έλεγχοι τους οποίους διεξάγει και η εξαγωγή στατιστικών στοιχείων για ενημέρωση της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής.

4. Επιπλέον, θα πρέπει να προβλεφθεί στις διατάξεις του άρθρου 8 παρ. 2 και 8 παρ. 4 του νομοσχεδίου ότι πρέπει να κοινοποιούνται στην ΑΔΑΕ και οι εισαγγελικές αποφάσεις που αφορούν την ΕΥΠ και την ΔΑΕΕΒ, **με τις οποίες απορρίπτεται υπηρεσιακό αίτημα για έκδοση διάταξης άρσης απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους εθνικής ασφάλειας**. Και τούτο διότι, το ΕΔΔΑ για την εκτίμηση της

συμβατότητας της σχετικής με τις άρσεις του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας νομοθεσίας μίας χώρας με την ΕΣΔΑ, συνεκτιμά ως ιδιαίτερα κρίσιμο κριτήριο το ποσοστό των εγκριθεισών άρσεων σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των υποβληθέντων αιτημάτων [πρβλ. ΕΔΔΑ Iordachi and others v. Moldova (25198/02) παράγραφοι 13 και 51]. Στην εν λόγω απόφαση το Δικαστήριο έκρινε ότι είναι προβληματικό το καθεστώς άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών της Μολδαβίας, διότι επί τρία συναπτά έτη εγένοντο δεκτά από τον έχοντα την σχετική αρμοδιότητα έκδοσης διατάξεων άρσης του απορρήτου τα υποβαλλόμενα σε αυτόν αιτήματα άρσης του απορρήτου σε ποσοστό της τάξεως του 97% των αιτήσεων.

5. Σημειώνεται ακολούθως ότι, όπως ήδη εκτέθηκε πιο πάνω, με την παρ. 5 του σχολιαζόμενου άρθρου 8 του νομοσχεδίου δίδεται εξουσιοδότηση στους Υπουργούς Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης να εκδώσουν κοινή απόφαση, με την οποία θα καθορίζονται οι τεχνικές και διαδικαστικές λεπτομέρειες για τη θέση σε εφαρμογή και λειτουργία της διαδικασίας ως προς την παράδοση, με ηλεκτρονικό κρυπτογραφημένο μήνυμα του αποσπάσματος ή ολόκληρης της διάταξης ή του βουλεύματος.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει, όμως, να υπομνησθεί ότι παρόμοια εξουσιοδοτική διάταξη με υπήρχε και στο άρθρο 5 § 12 του Ν. 2225/1994 (με τροποποίηση που επήλθε με το άρθρο 37 παρ. 2 Ν.4786/2021, ΦΕΚ Α 43/23.3.2021). Η τελευταία αυτή διάταξη θεσπίστηκε ύστερα από επίμονες και επίμονες προσπάθειες της Αρχής με σκοπό να απαλλαγεί από τον τεράστιο και δυσκολοδιαχειρίσιμο όγκο πολλών χιλιάδων εγγράφων και πολυσελίδων βουλευμάτων και διατάξεων άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών, έτσι ώστε να καταφέρει να αποκτήσει για πρώτη φορά στην 18χρονη ιστορία της ένα σύγχρονο, εύχρηστο και αξιόπιστο αρχείο για να εκτελέσει την συνταγματική της αποστολή. Παρά το γεγονός, όμως, ότι έχουν παρέλθει από την θέσπιση της διατάξεως αυτής 20 μήνες και παρά το γεγονός ότι εστάλη στις 4.5.2022 το υπ' αριθ. 1191 σχετικό υπομνηστικό έγγραφο του Προέδρου της ΑΔΑΕ στους δύο συναρμόδιους για την έκδοση της εν λόγω κοινής υπουργικής αποφάσεως υπουργούς (δηλ τους Υπουργούς Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης), δεν έχει εκδοθεί μέχρι σήμερα η εν λόγω απαραίτητη για την καλή λειτουργία της Αρχής κ.υ.α. Σημειώνεται ότι στις 23.8.2022 είχε αποσταλεί από το Υπουργείο Δικαιοσύνης προς την ΑΔΑΕ ένα προσχέδιο κ.υ.α. προς επεξεργασία, το οποίο απ' ότι προέκυψε από την μελέτη που του έγινε από τα αρμόδια στελέχη της Αρχής ήταν ανεπαρκές για να καλύψει τις ανάγκες της. Παρά ταύτα, οι υπηρεσίες της ΑΔΑΕ το επεξεργάστηκαν και μάλιστα σε σχετικά ταχύ χρονικό διάστημα και το επέστρεψαν σχολιασμένο στα δύο συναρμόδια Υπουργεία στις 5.10.2022. Δηλαδή η ΑΔΑΕ συμμετείχε στην συνολική αυτή 20μηνη καθυστέρηση μόνο για 43 ημέρες

6. Στο άρθρο 8 παρ. 8 τέταρτο εδάφιο του νομοσχεδίου ορίζεται ότι επιτρέπεται υπέρβαση του ανώτατου ορίου παρακολούθησης που προβλέπεται στο δεύτερο εδάφιο της ίδιας παραγράφου (και που είναι δέκα μήνες) και τούτο μόνο σε περιπτώσεις άρσης για λόγους εθνικής ασφάλειας και εφόσον η υπέρβαση στηρίζεται σε συγκεκριμένα στοιχεία που καθιστούν άμεση και εξαιρετικά πιθανή τη διακινδύνευση της εθνικής ασφάλειας.

Ωστόσο, πρέπει **και** στην τελευταία αυτή περίπτωση να οριστεί ένα ανώτατο όριο, πέραν του οποίου δεν θα επιτρέπεται καμία παράταση άρσης, ούτε δηλαδή για τις περιπτώσεις που το μέτρο έχει ληφθεί για λόγους εθνικής ασφάλειας και έχει ήδη γίνει η πιο πάνω υπέρβαση του ανωτάτου ορίου για εξαιρετικούς λόγους. Στο σημείο αυτό πρέπει ακόμη να τονισθεί ότι ένα από τα κριτήρια που, σύμφωνα με τη νομολογία του ΕΔΔΑ, καθιστά συμβατή με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ τη σχετική με τις άρσεις του απορρήτου της επικοινωνίας νομοθεσία ενός κράτους- μέλους του Συμβουλίου της Ευρώπης, είναι και ο προσδιορισμός ανωτάτου χρονικού ορίου (δηλαδή χρονικής «οροφής»), μετά την πάροδο του οποίου δεν επιτρέπεται η συνέχιση της παρακολούθησης (Πρβλ απόφαση Roman Zakharov κατά Ρωσίας, απόφαση της 4.12.2015 παράγραφος 231).

Άρθρο 12

Με το άρθρο αυτό προστέθηκε νέο άρθρο (με αριθμό 370ΣΤ) στον Ποινικό Κώδικα έχον ως εξής: «Με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους τιμωρείται όποιος παράγει, πωλεί, προμηθεύεται προς χρήση, εισάγει, κατέχει, διανέμει ή με άλλο τρόπο διακινεί λογισμικά ή συσκευές παρακολούθησης, δηλαδή με δυνατότητα υποκλοπής, καταγραφής και κάθε είδους άντλησης περιεχομένου ή και δεδομένων επικοινωνίας (κίνησης και θέσης), τα οποία καθορίζονται με απόφαση του Διοικητή της Ε.Υ.Π., η οποία εκδίδεται εντός τριών (3) ημερών από την έναρξη ισχύος του παρόντος και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η απόφαση του πρώτου εδαφίου επικαιροποιείται το αργότερο κάθε έξι (6) μήνες».

Με την διάταξη αυτή καθιερώνεται ένα ποινικό αδίκημα η αντικειμενική υπόσταση του οποίου δεν είναι σταθερά και σαφώς διατυπωμένη και γνωστή εκ των προτέρων, αλλά θα ποικίλλει εφόσον θα καθορίζεται εκάστοτε δια παραπομπής σε απόφαση διοικητικού οργάνου· θα εξαρτάται δηλαδή από το τι θα αποφασίζει κάθε εξάμηνο, ενδεχομένως δε και νωρίτερα, ο εκάστοτε Διοικητής της ΕΥΠ. Ουσιαστικά ο Διοικητής της ΕΥΠ θα αποφασίζει ποιος θα διώκεται ποινικά και ποιος όχι, με βάση το επίμαχο άρθρο. Και θα το πράττει με άδηλα και αδιαφανή κριτήρια. Με τον τρόπο, όμως, αυτό η επίμαχη διάταξη στερείται της απαραίτητης για κάθε νόμο (πόσο μάλλον για κάθε ποινικό νόμο) σαφήνειας και προβλεψιμότητας. Δημιουργείται, επομένως, έντονο έλλειμμα ασφάλειας δικαίου και ενδεχομένως αντίθεσης στην αρχή nullum crimen nulla poena sine lege και στο άρθρο 7 του Συντάγματος.

Άρθρο 13

Με το άρθρο 13 δίνεται η δυνατότητα στις αρμόδιες αρχές να χρησιμοποιούν λογισμικά ή συσκευές εκ μέρους των κρατικών δομών, τα οποία (οι οποίες) ενδέχεται να παρακάμπουν τον φορέα του μέσου επικοινωνίας ή ανταπόκρισης (πχ τον πάροχο). Ενδεικτικά, τέτοια λογισμικά ή συσκευές είναι τα λεγόμενα «βαλιτσάκια» και τα λογισμικά τύπου Pegasus/Predator.

Στην περίπτωση αυτή και ειδικά όταν η άρση του απορρήτου δεν ζητείται μέσω συστήματος επισυνδέσεων που λειτουργεί με βάση τη συνεργασία των αρμοδίων

αρχών και των παρόχων, κρίνεται σκόπιμο στη διάταξη/βούλευμα να αναγράφεται και το τεχνικό μέσο δια του οποίου θα επιτευχθεί η άρση του απορρήτου, ώστε να μπορεί να ελεγχθεί καταλλήλως από την ΑΔΑΕ.

Είναι επίσης απαραίτητο να προβλεφθεί εξουσιοδότηση για έκδοση κανονισμού από την ΑΔΑΕ, η οποία είναι απαραίτητη διότι πλέον «ανοίγει» η δυνατότητα νόμιμης παρακολούθησης εκτός του συστήματος των νομίμων επισυνδέσεων (Lawful interception, LI).

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ

Τρία μέλη της Ολομέλειας (ο Πρόεδρος Χρήστος Ράμμος και τα μέλη Στέφανος Γκρίτζαλης και Αικατερίνη Παπανικολάου) υποστήριξαν την άποψη ότι η απόφαση για την χορήγηση της άδειας προκειμένου να εκδοθεί διάταξη άρσης του απορρήτου πολιτικού προσώπου για λόγους εθνικής ασφάλειας (άρθρο 4 παρ. 3 του νομοσχεδίου) πρέπει να λαμβάνεται όχι από μονοπρόσωπο όργανο, αλλά από όργανο ευρύτερης κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης, του Προέδρου της Βουλής μετέχοντος. Ειδικότερα, δε το μέλος Σ. Γκρίτζαλης πρότεινε περαιτέρω, ως προς τη σύνθεση του υπό συζήτηση οργάνου, την συμμετοχή του Προέδρου της Βουλής και των προερχόμενων από όλα τα κόμματα, πλην της κυβέρνησης, Αντιπροέδρων. Σε περίπτωση δε ισοψηφίας, να υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

ΤΡΙΤΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ

Το μέλος της Ολομέλειας Δημ. Βέργαδος δήλωσε ότι συμφωνεί, κατ' αρχήν, με το περιεχόμενο του νομοσχεδίου και διατύπωσε τις ακόλουθες παρατηρήσεις επί επιμέρους άρθρων του νομοσχεδίου (οι παρατηρήσεις αυτές έχουν ήδη υιοθετηθεί και από την πλειοψηφία των μελών της Ολομέλειας της ΑΔΑΕ, έστω και με εν μέρει διαφορετική διατύπωση):

1. Με το άρθρο 6 παρ. 1 προβλέπεται η άρση του απορρήτου για όλα ανεξαιρέτως τα κακουργήματα χωρίς να εξετάζεται ποια εξ αυτών είναι ιδιαίτερος σοβαρά αδικήματα, όπως προβλέπεται στο Σύνταγμα (άρθρο 19 παρ. 1), η διατύπωση του οποίου (ιδιαίτερος σοβαρά αδικήματα) επιβάλλει την ειδική κρίση για τη σοβαρότητα του κάθε αδικήματος, όπως άλλωστε συνέβαινε μέχρι σήμερα με τη συγκεκριμένη απarıθμηση στον νόμο των κακουργημάτων που δικαιολογούν την άρση του απορρήτου.

2. Στο άρθρο 6 παρ. 3 γίνεται αναφορά σε βούλευμα σε βούλευμα του Συμβουλίου Εφετών ή Πλημμελειοδικών, ενώ η παρ. 5 αναφέρεται σε διάταξη του Συμβουλίου. Προτείνεται να χρησιμοποιηθεί ο ίδιος όρος ή βούλευμα ή διάταξη.

Εκ της Ολομελείας
Χρήστος Ν. Ράμμος
Πρόεδρος της ΑΔΑΕ
Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας ε.τ.

Παράρτημα 8

Ο έλεγχος των όρων και της διαδικασίας άρσης του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας

Η διάταξη του άρθρου 19 παρ.2 του Συντάγματος, η οποία αποτελεί ειδική διάταξη σε σχέση με το άρθρο 26 (διάκριση των εξουσιών) έχει επιλέξει ως εγγυητή της διασφάλισης του απορρήτου των επικοινωνιών την ΑΔΑΕ και μάλιστα και ως προς τα δύο εδάφια της παρ.1 του αυτού άρθρου, ήτοι όχι μόνο ως προς την πρωταρχική και γενική προστασία του δικαιώματος (εδάφιο πρώτο), αλλά και κατά το μέρος που αφορά την διαδικασία της άρσης του απορρήτου από την δικαστική αρχή (εδάφιο δεύτερο). Εν ολίγοις η ΑΔΑΕ έχει επιλεγεί από τον συντακτικό νομοθέτη, με βάση αυτή την ειδικότερη συνταγματική διάταξη, που είναι η μόνη εφαρμοστέα στα θέματα που αφορούν τον έλεγχο της προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών σε όλες τις εκφάνσεις, ως θεσμική εγγύηση με την οποία περιβάλλεται το απόρρητο των επικοινωνιών αλλά και ως αντίβαρο εξουσίας και στην δικαστική αρχή, στην οποία έχει αναθέσει, το έργο της εκδόσεως των διατάξεων άρσης του απορρήτου, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του αυτού συνταγματικού άρθρου (δηλ του άρθρου 19).

Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ.1 περ. α) του Ν. 3115/2003 (ΦΕΚ Α' 47) η ΑΔΑΕ έχει ευρεία ελεγκτική αρμοδιότητα (ασκούμενη είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αναφορών ή καταγγελιών) τόσο ως προς τους φορείς που εμπίπτουν στο ελεγκτικό της πεδίο (Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών (εφεξής «ΕΥΠ») δημόσιες υπηρεσίες, οργανισμοί, επιχειρήσεις του ευρύτερου δημόσιου τομέα, καθώς και ιδιωτικές επιχειρήσεις που ασχολούνται με ταχυδρομικές, τηλεπικοινωνιακές ή άλλες υπηρεσίες σχετικές με την ανταπόκριση και την επικοινωνία) όσο και ως προς το αντικείμενο του ελέγχου (εγκαταστάσεις, τεχνικός εξοπλισμός, αρχεία, τράπεζες δεδομένων και έγγραφα της Ε.Υ.Π. και άλλων δημοσίων υπηρεσιών).

Στο πλαίσιο της συνταγματικής της αρμοδιότητας της, όπως αυτή σαφώς προκύπτει από το πιο πάνω πλέγμα διατάξεων του Συντάγματος και έγινε ακριβώς με τον αυτό

τρόπο αντιληπτή και από τον κοινό τυπικό νομοθέτη και εξειδικεύεται από τον τελευταίο με τον προαναφερθέντα εκτελεστικό αυτού νόμο 3115/2003, η ΑΔΑΕ είναι μεταξύ άλλων αρμόδια να ελέγχει την τήρηση των όρων και της διαδικασίας άρσεως του απορρήτου, είτε αυτή επιβάλλεται για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για την διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων, χωρίς να υπεισέρχεται σε έλεγχο της κρίσης των αρμόδιων δικαστικών αρχών

Ειδικότερα στο άρθρο 6 παρ 1 περιπτ ε και στ του πιο πάνω νόμου ορίζονται τα εξής: « Η ΑΔΑΕ για την εκπλήρωση της αποστολής της: α) [...] ε) Εξετάζει καταγγελίες σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων των αιτούντων, όταν θίγονται από τον τρόπο και τη διαδικασία άρσης του απορρήτου, στ) Στις περιπτώσεις των άρθρων 3, 4 και 5 του Ν. 2225/1994, η Α.Δ.Α.Ε. υπεισέρχεται μόνο στον έλεγχο της τήρησης των όρων και της διαδικασίας άρσης του απορρήτου, χωρίς να εξετάζει την κρίση των αρμόδιων δικαστικών αρχών»⁶⁴.

Η διαδικασία και οι όροι άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους εθνικής ασφάλειας προβλέπονταν μέχρι τις 9.12.2022 (ημερομηνία έναρξης ισχύος του Ν. 5002/2022) στα άρθρα 3 και 5 του Ν. 2225/1994 (Α' 228). Μετά δε την κατάργηση των διατάξεων αυτών με το άρθρο 50 παρ. 1 Ν. 5002/22 η παραπομπή που γίνεται στην κείμενη νομοθεσία στις ως άνω διατάξεις του Ν. 2225/1994 πρέπει να νοηθεί ως γενόμενη στις διατάξεις του προσφάτως ψηφισθέντος Ν. 5002/22, ήτοι στο άρθρο 4 όπου προβλέπεται η άρση του απορρήτου των επικοινωνιών για λόγους εθνικής ασφάλειας), και στο άρθρο 8 όπου διαλαμβάνονται τα της διαδικασίας άρσης του απορρήτου.

⁶⁴. Επίσης, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 8 παρ. 2 του Ν.5002/22 οι δικαστικές αρχές παραδίδουν «αμελλητί» στην ΑΔΑΕ ολόκληρο το κείμενο των διατάξεων και των βουλευμάτων που επιβάλλουν άρση του απορρήτου ή απορρίπτουν σχετικό αίτημα.

Στο άρθρο 4 παρ.3 του προαναφερθέντος νόμου απαριθμούνται τα στοιχεία που θα πρέπει να αναφέρονται στο σώμα της εισαγγελικής διάταξης με την οποία επιβάλλεται το μέτρο της άρσης εις βάρος ενός προσώπου, όταν το μέτρο λαμβάνεται για λόγους εθνικής ασφάλειας. Τα στοιχεία αυτά είναι: α) το όργανο που αιτείται τη λήψη του μέτρου, β) ο σκοπός, γ) τα μέσα ανταπόκρισης ή επικοινωνίας στα οποία επιβάλλεται η άρση, δ) το αντικείμενο της άρσης (εξωτερικά στοιχεία της επικοινωνίας ή/και το περιεχόμενο αυτής) , ε) η εδαφική έκταση εφαρμογής, εφόσον απαιτείται για τις ανάγκες της άρσης, και η απολύτως αναγκαία χρονική διάρκεια της άρσης και, στ) η ημερομηνία έκδοσης της διάταξης.

Σε αντίθεση με τα προβλεπόμενα στις περιπτώσεις άρσης του απορρήτου για λόγους διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων (όπως ρυθμίζονται από το άρθρο 6 παρ.8) ο Ν. 5002/22, όπως και ο προϊσχύσας αυτού, Ν. 2225/1994, δεν συμπεριλαμβάνει στα ανωτέρω υποχρεωτικώς αναφερόμενα στοιχεία την αιτιολογία λήψεως του μέτρου και το ονοματεπώνυμο του παρακολουθούμενου (βλ. άρθρο 4 παρ. 4).